Dzisiaj 32 strony

Wydanie główne

Cena 20 groszy

KURJER POZNAŃSKI

wychodzi dwa razy dziennie

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr. Marjan Chełmikowski, za inne działy odpowiada Zdzisław Antoniewicz, wszyscy w Poznaniu.

Wydawnictwo: Drukarnia Polska Spółka Akcyjna w Poznaniu, św. Marcin 70

Nr. 471 Wydanie P. Poznań, niedziela dnia 13 października 1935 Rok 30

Poznań, 12 października.

Decydujące pytanie

Coraz więcej zaczynają się zastanawiać ludzie nad sposobami uzdrowienia skarbu i gospodarstwa. A zarazem coraz więcej jest świadomości, że muszą przyjść duże zmiany polityczne; panuje odczucie, że jutro będzie inne, niż dzień dzisiejszy.

I zjawiają się różne tego oznaki. Obok zwartych grup, które już dawno są czynne w walce, które mają określoną fizjognomję polityczną, zaczynają występować na widownię ludzie, którzy siedzieli cicho, gdy w życiu politycznem było mniej perspektyw zmiany, gdy front walki był nieruchomy. Możemy też oczekiwać, że będą próby tworzenia nowych partyj, których twórcy będą chcieli odegrać rolę pośredników, będą chcieli wypłynąć, jako firmy nowe, niezaangażowane w przeciwieństwach lat ostatnich.

Nie sprawi nikomu kłopotu w naszych szeregach fakt, że ktoś wystąpi z wyraźnem obliczem nam wrogiem, że wysunie hasła, przeciwne ideom obozu narodowego. O to nie możemy mieć do nikogo pretensji. Taka lub inna ekspozytura masonerji, — to dla nas obojętne. Ale trzeba się liczyć z tem, że wielka popularność idei narodowej zrobiła już swoje, że różni gracze polityczni zechcą występować pod firmą narodową, albo też z hasłem „zgody narodowej".

Możliwe, że usłyszymy wezwanie, by złożyć interesy stronnictwa na ołtarzu ojczyzny, że nie powinniśmy przeszkadzać ludziom, powołanym do przeprowadzenia „wielkich reform państwowych" Tacy ludzie łatwo mogą się znaleźć, albo wysuną się sami w przekonaniu, że mają spełnić wielką misję dziejową, albo też zostaną wysunięci przez czynniki, które nie chcą występować otwarcie.

Co może odpowiedzieć każdy narodowiec na wezwanie do zgody narodowej? Nie powie, że tej zgody nigdy nie uzna, choćby np. wobec jakiegoś wielkiego zewnętrznego niebezpieczeństwa. Ruch narodowy uczy, że zawsze należy spełniać obowiązki względem państwa. Odróżnia oczywiście państwo od rządu, ale właśnie w imię dobra państwa, jego powagi i trwałości. Zawsze zresztą oceniamy działalność rządu wedle jej skutków dla narodu i państwa.

Ale to już inna sprawa, gdy nas kto wzywa do zatarcia własnej fizjognomji politycznej, gdy chce nas wciągnąć w kombinacje wątpliwej wartości, choćby pod bardzo ponętnemi hasłami. Mając poczucie odpowiedzialności, nie możemy brać jej za kogoś, ktoby działał niezgodnie z naszą ideą.

W odpowiedzi na to usłyszymy, że właśnie wzywa się nas w imię narodu do narodowej zgody Odrzucając ją, możemy łatwo narazić się na zarzut nadmiernej wyłączności partyjnej. Otóż może ktoś odmieniać przymiotnik „narodowy" we wszelkich przypadkach; ale takiego przyjaciela zapytajmy się przedewszystkiem o jego stanowisko w sprawie żydowskiej, — o to, w jakim stosunku do niej pozostaje hasło zgody narodowej. To najlepszy odczynnik, który nam pozwoli wykryć właściwe zabarwienie tych kombinacyj.

Niewątpliwie z reguły usłyszymy odpowiedź, że nasz kandydat na sojusznika rozumie znaczenie niebezpieczeństwa żydowskiego. Jednak albo nam odpowie, że z Żydami trzeba walczyć po cichu, bez hałasu, albo też, że obecnie, ze względu na trudności gospodarcze i finansowe, wszelkie rozprawy z Żydami trzeba odłożyć do lepszych czasów.

Otóż po tem poznamy naszych „przyjaciół". Dla nas sprawa żydowska jest sprawą zasadniczą i nie dopuszcza do żadnych kompromisów. Nie przezwycięży się tego niebezpieczeństwa, jeżeli nie będzie się prowadziło walki jawnej, otwartej, na wszystkich polach, jeżeli nie wciągnie się do niej najszerszych mas narodu. Milczenie w tej sprawie zawsze jest podejrzane; zalatuje... złotem w tej lub owej postaci, choćby ceną korzyści z nienarażania się Żydom.

A jeżeli ktoś mówi, że naprawa skarbu i gospodarstwa wymaga w tej chwili odsunięcia na bok sprawy żydowskiej,, to jest w grubym błędzie. Nie przywróci się równowagi cen bez ograniczenia pośrednictwa żydowskiego. Przeludniona polska wieś musi umieścić nadmiar swej ludności w zawodach, opanowanych przez Żydów. Zagadnienie żydowskie jest także zagadnieniem gospodarczem, którego nie można bagatelizować.

A więc, jeżeli ktoś mówi o zgodzie narodowej, o nowej koncentracji sił narodowych, zapytajmy go o sprawę żydowską, — o to, o czem się nie mówi.

ROMAN RYBARSKI.

Z pola walk w Abisynji

Akcja wojsk włoskich — Koncentracja Abisyńczyków — Przed wyjazdem poselstwa włoskiego z Addis Abeby — Przygotowania obronne

Paryż (PAT) Korespondenci wojenni z głównej kwatery włoskiej donoszą, że wywiady lotnicze stwierdziły większą koncentrację wojsk abisyńskich na południe od miejscowości Makalle. Chodzi tu o armję Ras Kassa, liczącą 88 tys. żołnierzy. Starcie sił włosko-abisyńskich nastąpi prawdopodobnie w rejonie Magdala.

W Ogadenie wojska włoskie postępują nadal w kierunku Torohai. Po licznych utarczkach z Abisyńczykami udało się Włochom zająć stałe pozycje, uprzednio przygotowane ogniem artyleryjskim.

Sztab poinformowano, że 20 tys. Abisyńczyków skoncentrowano na granicy sudańsko-egipskiej, wzdłuż rzek Setit i Takaze. Przednie straże Abisyńczyków były widziane na północ od tych dwóch rzek i w rejonie Elaglam. Jest możliwe, że siły te zostały wyznaczone do operacyj, zmierzających do odwrócenia lewego skrzydła wojsk włoskich, a co zatem idzie do przerwania łączności tego skrzydła z resztą armji włoskiej.

Londyn (PAT) Agencja Reutera donosi z Dzibuti na podstawie informacyj ze źródeł włoskich, że trzy kolumny posuwają się stale naprzód, celem połączenia się w centralnej części Abisynji. Europejscy funkcjonarjusze kolei Dzibuti — Addis Abeba są przekonani, że linja kolejowa zostanie przecięta i Addis Abeba w bliskiej przyszłości będzie odcięta od świata.

Addis Abeba (PAT) Funkcjonarjusze poselstwa włoskiego opuszczają Addis Abebę prawdopodobnie w niedzielę rano z wyjątkiem posła hr. Vinci, który oczekiwać ma przybycia konsula Magale, ostatniego członka włoskiego korpusu konsularnego w Abisynji.

Zgodnie z prawem międzynarodowem eksterytorjalność poselstwa włoskiego wygasa dziś o godz. 11 rano. Jednak rząd abisyński przez kurtuazję nie zastosuje niewątpliwie przepisów prawa. Poseł Vinci w oczekiwaniu na konsula Magale spędzi prawdopodobnie kilka dni w Biszoktu, w okolicach Addis Abeby. Po wyjeździe personelu gmach oddany zostanie pod opiekę dziekana korpusu dyplomatycznego posła belgijskiego.

Przedstawiciele państw obcych przystąpili do budowy schronów dla swych obywateli na wypadek bombardowania stolicy. Poseł grecki nabył w tym celu grunty, położone pomiędzy poselstwami belgijskiem i angielskiem, gdyż teren poselstwa greckiego jest zbyt szczupły, by mógł służyć za schronienie dla licznych obywateli. Poselstwo francuskie zarządziło wykopanie tunelu długości 140 mtr. pod skałami grubości 17 mtr. Tunel ten da schronienie 300 ludziom.

Akt poddania się zięcia negusa — Włosi panami Adui

Berlin. (Tel. wł.). Jak donosi telegraficznie specjalny sprawozdawca N B. I. z Asmary, jeszcze w piątek odbył się w kwaterze gen. De Bono akt poddania się szefa wschodniej prowincji Rasa Sellasie Kuksa, który zjawił się w mundurze europejskiego generała i był uzbrojony.

Bezpośrednio potem oświadczył on za pośrednictwem tłumacza przedstawicielom prasy, że gotów jest walczyć po stronie włoskiej, gdyż był stale przyjacielem Włoch. Liczy się z możliwością ucywilizowania swej prowincji z pomocą włoską. Następnie wyraził przekonanie, że wszystkie podległe mu wojska pójdą za jego przykładem.

Z tego też powodu uważają, że prowincja Makale można już uważać za zdobytą przez Włochów.

Generał Kuxa, który się poddał Włochom, jest zięciem cesarza Haile Selassi. Włosi przykładają do faktu jego poddania się duże znaczenie, gdyż może to posłużyć za przykład wodzom innych szczepów abisyńskich.

Rzym. (PAT). Agencja Stefani podaje komunikat, głoszący, że wiadomość Reutera o zdobyciu przez Abisyńczyków Adui nie odpowiada prawdzie. W mieście tem życie płynie normalnie pod niezaprzeczonem panowaniem Włochów.

Gwałtowne wstrząsy w Tadżikistanie

Moskwa (Tel. wł.) Nadeszły tu wiadomości o strasznem trzęsieniu ziemi w Azji sowieckiej.

Jak donosi agencja Tass ze Stalinabadu, stolicy republiki Tadżikistan, w sowieckim Turkiestanie, (w Azji środkowej koło t. zw. morza Arabskiego, aż do m. Kaspijskiego, ma miljon 181 klm. kw. i 7 300 000 mieszkańców — red.) trzęsienie to nawiedziło niedostępne okolice górskie Tadżikistanu w pobliżu Towil-Dorinska. Kataklizm dochodził do niebwałych rozmiarów, to też znaczna część okolicy uległa całkowitemu spustoszeniu.

Wszystkie połączenia telegraficzne zostały przerwane, wskutek czego komunikacja z temi odludnemi połaciami jest bardzo utrudniona, a bliższe szczegóły katastrofy narazie nieznane. Wiadomo jedynie, że zmarło 50 ludzi a przeszło 300 osób jest rannych względnie zaginionych.

Wiele wiosek górskich zniknęło zupełnie z powierzchni ziemi. Most na rzece Changanie został zerwany. Na miejsce kataklizmu wysłano ekspedycje ratownicze. Katastrofa wydarzyła się 8 października wieczorem pomiędzy godz. 20 a 21.

Rozdźwięk w Anglji w sprawie sankcyj

Londyn. (PAT). W społeczeństwie angielskiem zaczyna się ujawniać pewien rozdźwięk na temat zastosowania daleko idących sankcyj-blokady i sankcyj militarnych. Dotąd jedynie skrajni pacyfiści i komunizujący posłowie z Labour Party opowiadali się przeciwko zastosowaniu siły zbrojnej. Obecnie jednak również wśród konserwatystów są pewne prądy przeciwne zbyt ostrym sankcjom, mogącym spowodować zbrojny konflikt brytyjsko-włoski.

W jednym z poważnych ośrodków konserwatywnych, w klubie konstytucyjnym, odbyło się zebranie, w którem wzięło udział około 30 posłów izby gmin i członków izby lordów. Przewodniczył pos. Amery, b. minister kolonij w ostatnim rządzie konserwatywnym Baldwina do 1929 r. Wygłosił on przemówienie, w którem oświadczył, że rząd zabrnął w sytuację, z której jedynem wyjściem, o ile nie przyznać się do niepowodzenia będzie zaryzykowanie kroków, mogących doprowadzić do wojny europejskiej. Zdaniem Amery, ani jeden żołnierz brytyjski nie powinien paść ofiarą dla sprawy abisyńskiej. Zebranie jednogłośnie przyjęło rezolucję wzywającą rząd, aby nie podejmował żadnej inicjatywy zastosowania sankcyj, które byłyby w stanie doprowadzić do zbrojnego konfliktu mocarstw.

Dwa protokóły polsko-gdańskie

W sprawie usunięcia ujemnego wpływu reglamentacji guldena gdańskiego na nasz handel i tranzyt, oraz w kwestji korzystania Polski z portu gdańskiego

Gdańsk. (PAT.) Rokowania polsko-gdańskie, toczące się od kilku tygodni w sprawach, dotyczących usunięcia ujemnego oddziaływania gdańskiej reglamentacji guldena na polski handel i ruch tranzytowy oraz na swobodny obrót gospodarczy pomiędzy Polską i Gdańskiem, jak również na prawa korzystania przez Polskę z portu gdańskiego, doprowadziły do podpisania w dniu 11 października 1935 r. dwóch protokółów w wyżej wymienionych kwestjach.

Pierwszy posiada następujące brzmienie:

W wykonaniu protokółu z 8 sierpnia 1935 rząd polski i senat w. m. Gdańska, celem usunięcia ujemnego oddziaływania gdańskiej reglamentacji guldena na polski handel i ruch tranzytowy przez obszar Wolnego Miasta, oraz swobodę obrotu gospodarczego między Polską i Gdańskiem uzgodniły co następuje:

1. Senat w. m. Gdańska dążyć będzie do możliwie szybkiego przywrócenia całej swobody obrotów pieniężnych pomiędzy Polską i Gdańskiem zgodnie z art. 195 ust. 3 umowy warszawskiej.

2. Istniejący na obszarze w. m. Gdańska stan zupełnej swobody obrotu dewizami dla celów polskiego handlu zagranicznego przez Gdańsk oraz dla celu tranzytu do i z innych państw, będzie utrzymany przez senat gdański niezależnie od pozostawienia w mocy na czas przejściowy reglamentacji guldena, przewidzianej w protokóle z dn. 8 sierpnia 1935 r.

3. Na cele polskiego handlu zagranicznego przez Gdańsk oraz tranzytu do i z innych państw będą przydzielane dewizy za guldeny w tych wypadkach, w których zachodzi potrzeba takiego przydziału.

4. Odnośnie sprowadzania towarów z Polski na czas przejściowy trwania reglamentacji guldena, senat W. Miasta:

a) poweźmie wszystkie niezbędne zarządzenia, by utrzymać w miarę możności polskie dostawy na potrzeby W. Miasta w normalnych rozmiarach;

b) nie będzie wykorzystywał reglamentacji guldena dla wydawania zarządzeń, które mogłyby spowodować skurczenie się tegoż obrotu towarowego;

c) w swych rozporządzeniach i innych postanowieniach, jak również przy ich praktycznem zastosowaniu (w szczególności przy przydziale dewiz) nie będzie stosował dyskryminacji w rozmaitych wypadkach na korzyść pewnych kategoryj firm, lub też pojedyńczych osób.

5. W celu usunięcia powstających trudności i przeszkód przy sprowadzaniu towarów polskich i przy dokonywaniu tranzakcyj w poszczególnych branżach, zostaną podjęte niezwłocznie rozmowy pomiędzy polskiemi i gdańskiemi organizacjami gospodarczemi.

6. W wypadkach, gdyby przeciwko sposobowi wykonywania postanowień, zawartych w art. 2, 3 i 4 niniejszego protokółu, powstały zastrzeżenia, będą one badane przez komisję parytetową w celu znalezienia praktycznego rozwiązania na drodze polubownej.

Sopoty, dnia 11 października 1935.

Protokół podpisali w imieniu rządu polskiego A. Siebeneichen, J. Warchałowski. W imieniu senatu Gdańska — E. Buettner.

Protokół drugi ma następujące brzmienie:

Przedstawiciele rządu polskiego i senatu w. m. Gdańska uzgodnili co następuje:

1. Czas trwania protokółu z 18 września 1933 r. przedłuża się na dalszy okres, t. zn. od 1 października 1935 do 30 września 1936 r.

2. Zostaną podjęte niezwłocznie dalsze rokowania w sprawie protokółów z 18 września 1933 r. Rokowania te winny być prowadzone w taki sposób, aby w miarę możności sfinalizowano je przed końcem grudnia 1935 r. Osiągnięte podczas tych rokowań porozumienie będzie niezwłocznie wprowadzone w życie.

Rząd polski zastrzega sobie poruszenie w tych rozmowach wszystkich tych kwestyj, które stoją w związku z obecną sytuacją gospodarczą Gdańska.

Celem przyspieszenia prac, poleca się już obecnie komisji, o której mowa w art. 4 protokółu z 18 września 1933, zestawienie i przedłożenie potrzebnego materjału statystycznego.

Gdańsk, 11 października 1935 r.

Podpisali: w imieniu rządu polskiego: A. Siebeneichen, J. Warchałowski. W imieniu senatu w. m. Gdańska — dr. A. Frank.

Wyższy Kurs Dziennikarski
(Szkoła Nauk Politycznych)
Kurs roczny, wykłady 6—8 wiecz.
Inf.: **Wyższa Szkoła Handlowa.**
dg 4444

Szczegóły wywrotowej działalności O.U.N.

Lwów. (Tel. wł.) W Stanisławowie po tygodniowej rozprawie zapadł wyrok w procesie Hrycia Peretyniaka z Urynowa Starego w pow. kałuskim, oskarżonego o zamordowanie z polecenia U. O. N. sołtysa Ilkowa.

SKAZANIE MORDERCY ILKOWA

Okazało się, że osk. Peretyniak był bliskim współpracownikiem U. O. N. w Polsce Stefana Bandery, przebywającego obecnie w więzieniu w związku ze sprawą morderstwa śp. Pierackiego. Na rozprawie wyszło ponadto na jaw, że na konspiracyjnem posiedzeniu przy pomocy czarnej gałki, którą wyciągnął Peretyniak, zapadł wyrok śmierci na Ilkowa. Ponieważ Peretyniak pod wpływem strachu zwlekał, Bandera, jako komendant, upomniał go, a nawet groził listami, polecając natychmiastowe wykonanie wyroku. Listy te są w posiadaniu prokuratora. Peretyniaka skazano na dożywotne więzienie.

PLANOWANY ZAMACH NA WOJEW. JÓZEFSKIEGO

W toku dochodzeń w sprawie zamordowania śp. Pierackiego wyszło na jaw, że spiskowcy planowali skrytobójczy zamach na wojewodę wołyńskiego Henryka Józefskiego. Główną sprężyną był Bandera. Polecił on zorganizowanie tego zamachu uczniowi 8 kl. gimnazjum ruskiego w Łucku, Aleksandrowi Kucowi, który wówczas pełnił funkcje komendanta U. O. N. na powiat łucki.

Po dłuższym czasie postanowili wykonać zamach w budynku teatru miejskiego w Łucku, ale zaniechano tego, z powodu braku odpowiednich ludzi. Zamach był planowany jeszcze w końcu 1933 r. Kuc w swoim czasie znajdował się w Berezie Kartuskiej, a obecnie osadzono go w więzieniu w Łucku.

Cofnięty protektorat

Warszawa. (Tel. wł.) Kancelarja cywilna Pana Prezydenta Rzeczypospolitej zawiadomiła tymczasowy komitet uczczenia zasług Ignacego Paderewskiego, że wobec wyrażonego przez Ignacego Paderewskiego życzenia zaniechania projektowanych uroczystości w związku z 75-leciem jego urodzin, Pan Prezydent Rzeczypospolitej cofnął swój protektorat.

Nowi profesorowie

Warszawa (Tel. wł.) Prezydent Rzplitej mianował następujących nadzwyczajnych profesorów zwyczajnymi: w Krakowie: Wacława Lednickiego — prof. historji literatury rosyjskiej, prof. Szydłowskiego — prof. historji sztuki, w Wilnie: Józefa Patkowskiego — prof. fizyki doświadczalnej. We Lwowie: Jana Janowa i Kazimierza Kucharskiego — prof. porównawczej historji literatury polskiej. W Warszawie: Stanisława Leśniewskiego — prof. filozofji matematyki. W Poznaniu Karola Jonschera na wydziale medycznych i Edwarda Klicha — prof. języka polskiego w politechnice lwowskiej: Wilhelma Borowicza — prof. budowy maszyn i turbin parowych, oraz Stanisława Brzozowskiego — oraz teorji i budowy mostów. Na politechnice warszawskiej: Wacława Iwanowskiego — prof. technologji i fermentacji produktów spożywczych. Szkoła Główna Gosp. Wiej. Warszawa — Jan Rostafińskiego — prof. hodowli szczegółowej i żywienia zwierząt domowych. Na akademji Górniczej w Krakowie: Romana Dawidowskiego — prof. technologji ciepła i paliwa. W Akademji Sztuki w Warszawie: Karola Tichyego — prof. malarstwa. Poza tem p. Prezydent Rzplitej obsadził wolną katedrę na Politechnice Lwowskiej mianując inż. Bartoszewicza Kazimierza prof. zwyczajnym. (w)

Grzywny na kolejach

Warszawa (Tel. wł.) Ministerstwo komunikacji ogłosiło ostatnio tabelę, określającą wysokość grzywny za nieprzestrzeganie porządku na kolejach.

M in. za przechodzenie przez tory, za niepotrzebne przebywanie na dworcu kolejowym, za zanieczyszczanie torów, za wychylanie się z okien wagonów, za przebywanie w pociągu na stopniach, za zajęcie miejsca w kobiecym przedziale przez mężczyznę, za palenie tytoniu w przedziałach dla niepalących płaci się 1 zł kary.

Za wskakiwanie i wyskakiwanie z pociągu w biegu, za otwieranie drzwi wagonów w czasie biegu płaci się 2 zł kary;

Skarb w polu

Warszawa (Tel. wł.) Jak donoszą z Sosnowca, we wsi Wojkowice Kość., dokonano na polu ciekawego niezwykle odkrycia.

Mianowicie żona gospodarza B. z Wojkowic kopiąc na swem polu kartofle, pod jednym z krzaków silnie rozrośniętym natrafiła łopatą na stary garnek, który jednak pod uderzeniem rozbił się.

Przyglądając się bliżej odkryciu, spostrzegła całą masę srebrnych monet dobrze zachowanych. O wydarzeniu doniesiono miejscowemu nauczycielowi, który po zbadaniu zawartości przekonał się, że są to monety polskie z czasów panowania Zygmunta III. (1587—1632). O cennem znalezieniu doniesiono policji, która zdołała kilkadziesiąt sztuk odebrać, rozdzielone już między ludnością, a dla której w istocie nie przedstawiało to żadnej wartości.

Stanowisko Australji

Londyn. (PAT). W parlamencie australijskim odbyła się debata nad wnioskiem, zgłoszonym przez opozycyjną Labour Party, żądającym aby Australja zachowała neutralność w obecnym konflikcie włosko - abisyńskim.

Premj. australijski Lyon przeciwstawił się kategorycznie temu wnioskowi, oświadczając, że obowiązkiem Australji jest pozostać po stronie Wielkiej Brytanji i zastosować sankcje w obronie paktu Ligi Narodów. Wniosek labourzystów został odrzucony 27 głosami bloku rządowego przeciwko 21 głosom opozycji.

Wiadomości

W Sofji, płk. Kitow, który ułatwił przywódcy spisku b. płk. Welczewowi przejście granicy bułgarskiej, usiłował popełnić samobójstwo w więzieniu, przecinając sobie żyły. Lekarz wezwany w porę uratował Kitowa od śmierci.

*

W Lucernie z okazji dożynków na gmachu, w którym mieści się siedziba organizacyj niemieckich, wywieszono flagę hitlerowską. Wywieszenie flagi dało powód do dużych demonstracyj. Zgromadzony tłum domagał sięą usunięcia flagi, a jeden z demonstrantów oświadczył. że wywieszenie flagi jest prowokacją. Widząc groźną postawę tłumu, Niemcy dobrowalnie zdjęli flagę.

*

Z Wiednia donoszą, że na rozkaz policji aresztowano w Badenie podpułkownika bar. Jana Franza, który odgrywał w austrjackich kołach arystokraycznych bardzo wpływową rolę. Razem z Franzem aresztowano Ottona Kordasa, który podawał się za dziennikarza. Obaj są oskarżeni o oszukańcze wyłudzanie kaucyj.

„Nieco droższe ale... Philips"
powiedział elektrotechnik do właściciela lokalu, wkręcając do żyrandola nową SUPER - ŻARÓWKĘ PHILIPSA ze srebrzystym cokołem, najoszczędniejszą spośród wszystkich dotychczasowych żarówek Philipsa
ng 16 423

Kurs dolara. Dziś rano Bank Polski w Warszawie notował kurs dolara 5.28 — 5.29 zł, w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 5.43 — 5.43½ zł.

POZNAŃSKA GIEŁDA PIENIĘŻNA

Poznań, 12. 10. 1935 r.

Tendencja dzisiejszego zebrania giełdowego była bez zmiany.

Z pożyczek państwowych płacono za 5% poż. konwers. 67,30.

Z pożyczek komunalnych obracano 5% listami zast. Zach. Polskiego Tow. Kred. Miejskiego w Poznaniu po 76,—.

Z papierów lokacyjnych P. Z. K. obracano 4½% dol. listy zast. po 39,50 oraz 4½% listy zast. złote w złocie po 40%, natomiast płacono za 4½% złotowe listy zast. 39,50.

Akcje bankowe bez notowania.

Cedula Urzedowa Giełdy Pieniężnej w Poznaniu.
Kurs w procentach nominału wzgl. w złotych za sztukę.

Papiery procentowe

5% państw. poż. konwers. 67,25 P.
5% listy zast. Zach. Polskiego Tow. Kred. Miejsk. w Poznaniu 76,— +
4½% dol. listy zastawne serji K. z r. 1933 Pozn. Ziem. Kred. 39,50 +
4½% listy zast. złote w złocie przestemplowane Pozn. Ziem. Kred. (dawn. 4½% dol. listy zast. w złocie = 8,90 za 1 dol. 40,75 +
4½% złotowe listy zastaw. s. K. z r. 1933 Pozn. Ziem. Kred. 39,50 P.
Tendencja bez zmiany.

Urzędowa ceduła Giełdy Zbożowej i Towarowej

Poznań, 12. 10. 1935 r.

Warunki: Handel hurtowy parytet Poznań, ładunki wagonowo, dostawa bieżąca za 100 kg.:

STANDARTY:

1) żyto	715	g/l.
2) pszenica	756	g/l.
3) owies	420	g/l.

Ceny orjentacyjne:

Żyto (Usposob. spokojne)	13,25— 13,50
Pszenica (Uspos. spokojne)	17,75— 18,00
Jęczmień browarowy	15,25— 16,25
Usposobienie spokojne.	
Jęczmień 700—725 g/l.	14,25— 14,75
Jęczmień 670—680 g/l.	13,75— 14,00
Usposobienie spokojne.	
Owies (Usposob. spokojne)	14,75— 15,25
Mąka	
żytnia wyciąg. 0-30% wł. w.	21,50— 22,25
żytnia gat. I 0-45% wł. w.	20,75— 21,50
żytnia gat. I 0-55% wł. w.	19,75— 20,75
żytnia gat. II 45-55% wł. w.	16,50— 17,50
Usposobienie spokojne.	
pszenna gat. IA 0-20% wł. w.	31,25— 33,00
pszenna gat. IB 0-45% wł. w.	30,50— 31,00
pszenna gat. IC 0-55% wł. w.	29,50— 30,00
pszenna gat. ID 0-60% wł. w.	28,50— 29,00
pszenna gat. IE 0-65% wł. w.	27,50— 28,00
pszen. gat. IIA 20-55% wł. w.	27,00— 27,50
pszen. gat. IIB 20-65% wł. w.	26,50— 27,00
pszen. gat. IID 45-65% wł. w.	24,25— 24,75
pszen. gat. IIF 55-65% wł. w.	22,25— 22,75
pszen. gat. IIG 60-65% wł. w.	20,75— 21,25
Usposobienie spokojne.	
Otręby żytnie stand.	9,50— 10,00
Otręby pszen. grube stand.	10,00— 10,50
Otręby pszenne średnie st.	9,50— 10,00
Otręby jęczmienne	9,75— 11,00
Rzepak zimowy	41,00— 42,00
Rzepik zimowy	38,00— 39,00
Siemię lniane	37,00— 39,00
Gorczyca	35,00— 37,00
Groch Viktorja	26,00— 32,00
Groch Folgera	21,00— 23,00
Mak niebieski	53,00— 55,00
Koniczyna biała	75,00— 95,00
Ziemniaki jadalne	3,00— 3,75
Ziemniaki fabr. za kilo %	21
Makuch lnian. w taflach	18,25— 18,50
Makuch rzepakowy w tafl.	13,50— 13,75
Makuch słon. w tafl. 42/43%	19,00— 19,50
Śrut Soja	19,50— 20,50
Słoma pszenna luzem	1,50— 1,70
„ pszenna prasowana	2,10— 2,30
„ żytnia luzem	1,75— 2,00
„ żytnia prasowana	2,25— 2,50
„ owsiana luzem	2,50— 2,75
„ owsiana prasowana	3,00— 3,25
„ jęczmienna luzem	1,00— 1,50
„ jęczmienna prasow.	1,90— 2,10
Siano zwykłe luzem	6,50— 7,00
„ zwykłe prasowane	7,00— 7,50
„ nadnoteckie luzem	7,50— 8,00
„ nadnoteckie pras	8,00— 8,50

Ogólne usposobienie spokojne.

Ogólny obrót: 4089,8 tonn, w tem żyta 380 tonn, pszenicy 281 tonn, jęczmienia 120 tonn, owsa 258 tonn.

Uwaga! Owies jednolity o wyższej wadze gatunkowej ponad notowanie.

Jawni i tajni wychowawcy młodzieży niemieckiej

w Polsce i w Czechosłowacji

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego")

Praga, 10 października.

Artykuły „Kurjera Pozn." o niemieckim stanie posiadania na ziemiach zachodnich Rzeczypospolitej, oraz dokładne dane o „Deutsche Vereinigung" i „Jungdeutsche Partei" śledzone są z uwagą nietylko przez opinję polską. Zanim też przebrzmią niepokojące echa wielotysięcznych zjazdów młodzieży niemieckiej w Chojnicach i w Dragaczu pod Grudziądzem, pragniemy uzupełnić te artykuły uwagami o życiu młodzieży niemieckiej w Czechosłowacji, jako — naszem zdaniem — przyczynkiem aktualnym i wiążącym się z niemi logicznie.

Wybitny polityk i publicysta dr. Stransky, piastujący mandat poselski z ramienia stronnictwa czechosłowackich socjalistów narodowych, poddał druzgocącej krytyce w końcu czerwca r. b. w parlamencie obłudną grę „Sudetendeutsche Partei" (S. D. P.). Zarzucił z trybuny nowemu stronnictwu, że jego działalność „jest analogją tego, co widzimy w sąsiedztwie", w Trzeciej Rzeszy, dodając, iż „opiera się ono na swojej młodzieży".

Szczera to prawda. Henlein w toku kampanji przedwyborczej wciągnął do swoich szeregów wszystkie młode elementy z b. stronnictw socjalistów narodowych i nacjonalistów niemieckich, a nadto oderwał część młodzieży od niemieckich chrześcijańskich demokratów i socjal-demokratów.

Po wyborach do parlamentu bezczynność i niezaradność S. D. P. w palącej sprawie bezrobocia, które trapi masy robotników niemieckich, i wyraźne kokietowanie przez Henleina finansujących ruch jego przemysłowców niemieckich, wpłynęły ostudzająco na sympatje starszego pokolenia niemieckiego w Czechosłowacji do „Führera". Lecz wśród młodej generacji nimb jego nadal jaśnieje pełnym blaskiem, gdyż do S. D. P. przechodzi nawet młodzież z obozu agrarjuszów niemieckich. „Bund der Landwirte" stracił na korzyść Henleina takich działaczy ,jak T. Müllera, dr. R. Hetza i Summera, a „Bund der deutschen Landjugend" — poważną grupę członków.

Młodzież, zgrupowaną w S. D. P., obowiązują zasady hierarchji, żelaznej dyscypliny i rygoru iście wojskowego. W soboty i w niedziele pod pretekstem „wycieczek" obozuje ona na łonie natury, ćwicząc się w mustrze i w terenoznawstwie. Duch kryptohitlerowski, w jakim ją wychowuje partja, budzi w społeczeństwie czeskiem głęboką troskę. Że prądy, płynące z Rzeszy, trafiają na grunt podatny, świadczy fakt, iż w okolicach Liberca i Tanwaldu wykryto niedawno przypadkiem gęsto rozgałęzioną wśród młodzieży sieć placówek „Tannenberg Orden'u", neopogańskiego zrzeszenia narodowo - socjalistycznego.

Zagadnienie, czy młodzież, wychowana w tych warunkach, będzie — gdy dorośnie — odnosiła się lojalnie do Republiki i jak się zachowa w wypadku ewentualnej wojny z Rzeszą, staje przed oczyma ogółu czechosłowackiego w całej jaskrawości. Komplikuje je jeszcze okoliczność, że dzięki zabiegom „Verein für das Deutschtum im Auslande", na którego czele stoi dr. Greiff, sekretarza klubu sejmowego S D. P., Waltera Appelta i agitatora niemieckiego Franciszka Horaka z Witkowic, pochodzącą z zamożnych rodzin niemieckich, młodzież ze średniem i wyższem wykształceniem, zrzeszoną w S. D. P., wysyłano potajemnie na kursy letnie ideologji hitlerowskiej do obozów w Löwenbergu na Śląsku niemieckim, oraz w miejscowościach Trzciel (Tierstiegel) i Wielka Dąbrówka (Gross-Dammer), położonych w t. zw. Grenzmark Posen - Westpreussen na pograniczu Poznańskiego.

P. Ottokar Weisl ujawnił w tych tygodniach na łamach „Lidovych Novin", że myśl założenia tych „szkół" powzięto w Rzeszy w kwietniu 1932 r. i szybko zrealizowano. W Bernau utworzono taką „uczelnię" dla hitlerowskich przywódców partyjnych wyższych stopni, a w Lobed pod Jeną, w Plassenburgu pod Kulmbachem i w Bischwitzu pod Wrocławiem dla działaczy stopni niższych. Zwykli członkowie partji przechodzą przeszkolenie na kursach, istniejących w każdem mieście Rzeszy. „Nauka" trwa wszędzie z zasady najwyżej miesiąc. Wykładowców dostarczają senaty uniwersytetów, tudzież sztaby S. A., S. S. i organizacji „Hitlerjugend". Słuchacze, rekrutujący się głównie z młodych Niemców, ściągniętych z poza Rzeszy, występują z reguły pod pseudonimemi. Osobliwe te „instytucje naukowe" drogą wykładów i ćwiczeń wojskowych starają się przygotować młodzież płci obojga do objęcia i pełnienia roli kierowniczej w komórkach politycznych ruchu hitlerowskiego, oczywiście ściśle zakonspirowanych.

Na baczną uwagę społeczeństwa naszego zasługuje szczegół, wykazany przez władze czechosłowackie ponad wszelką wątpliwość, że wspomniany „Boberhaus" w Löwenbergu jest przeznaczony wyłącznie dla młodej inteligencji niemieckiej z Polski i z Czechosłowacji. W Trzcielu i Wielkiej Dąbrówce, jak stwierdziła półoficjalnie Praga, na tegorocznym kursie letnim słuchało wykładów, poza kilkunastu Niemcami z Czechosłowacji i 200 Niemcami z Rzeszy, 1200 zgermanizowanych Polaków z Prus Wschodnich. Wbijano im tam w głowy założenia ideowe „Landdienst'u". Ruch ten polega na kierowaniu bezrobotnych Niemców z miasta na wieś, do pracy na roli, za mieszkanie, strawę i bardzo skromne wynagrodzenie pieniężne, wypłacane raz na tydzień, a zmierza do zupełnego wyeliminowania konkurencji obcego robotnika rolnego, bo pozbawia go wszelkich widoków na znalezienie pracy na roli i na choćby czasowe osiedlenie się we wsi. Ma także na oku cele polityczne.

Wykładowcy w Trzcielu i Wielkiej Dąbrówce stwierdzili, że podjęte w Czechosłowacji przez agrarjuszowski „Bund der deutschen Landjugend" i przez henleinowską „Sudetendeutsche Partei" próby wprowadzenia zasad „Landdienst'u" w życie chybiły celu. Nie taili przytem, że główną nadzieję opierają na słuchaczach polskich z Prus Wschodnich, ci bowiem, realizując w charakterze „Dorfführerów" chytrze i zręcznie hasła „Landdienst'u" w wschodniopruskich gminach polskich, będą mogli w okresie 5—10 lat pozyskać dla ideologji hitlerowskiej niemal wszystkich Polaków w dzielnicy. W ten sposób przyczyniliby się walnie do zniknięcia mniejszości polskiej w Rzeszy z powierzchni ziemi!

Baczna obserwacja poczynań „Deutsche Vereinigung" i „Jungdeutsche Partei" w Polsce, a „Sudetendeutsche Partei" w Czechosłowacji doprowadza nas do wniosku, że zrzeszenia te dążą pozornie różnemi, lecz bezsprzecznie równoległemi drogami do jednego, wspólnego celu, którego bliżej określać nie potrzeba. W. M.

Uderzenia krwi do głowy, ściskanie w okolicy serca, brak tchu, uczucie strachu, przeczulenie nerwowe, migrena, niepokój i bezsenność mogą być łatwo usunięte przez używanie naturalnej wody gorzkiej **Franciszka-Józefa.**
Tg 1886

W każdej kuchni
niezbędny VIM
Odrobina Vimu na wilgotnej szmatce / tylko aluminjum czyści się na sucho/wystarczy,aby wszystko w kuchni lśniło czystością.
UNIWERSALNY ŚRODEK DO SZOROWANIA I CZYSZCZENIA W PRAKTYCZNEJ PUSZCE
Pg 5 868-62,380

DLACZEGO KOSMOS
bo „Kosmos" jest odbiornikiem wysokiej klasy, zapewniającym czysty i silny odbiór wszystkich większych stacyj europejskich.
Odbiornik K 81 model 1936 3-lampowy z pentodą końcową i supresorem.
Cena zł. 220.-
Dogodne warunki płatności
C. JORDAN
KOSMOS RADJO
Bezpłatne prospekty oraz adresy firm, w których odbywa się sprzedaż odbiorników „Kosmos" wysyłamy na żądanie.
Tg 1890

W ATAKU NA ADUĘ

Pierwsze zdjęcie z pola walki w Abisynji; nadane zapomocą radjotelegrafji z frontu do Rzymu. Włoskie oddziały tubylców, Askarisów, szturmują wzgórza, otaczające Aduę.

Przesunięcia w armji

Dowódca XII dywizji piechoty w Tarnopolu gen. Dowoyno-Sołłohub został przeniesiony w stan spoczynku, a dowódcą został mianowany płk. Gustaw Paszkiewicz, dotychczasowy dowódca piechoty dywizyjnej XXIV dywizji piechoty w Jarosławiu. Szefem oddziału IV sztabu głównego został mianowany płk. Hyz w miejsce płk. Władysława Smolarskiego. Szefem oddziału II sztabu głównego został mianowany płk. Pełczyński, który to stanowisko zajmował już przed kilku laty, a ostatnio dowodził 5 pułkiem piechoty legjonów w Wilnie. Dotychczasowy szef oddziału II sztabu głównego Englisch został powołany do generalnego inspektoratu sił zbrojnych.

Dowódca III dywizji piechoty w Zamościu gen. Władysław Bortnowski ma być mianowany inspektorem armji. Gen. Czesław Jarmużkiewicz, dowódca O. K. I. w Warszawie, ma objąć dowództwo Okr. Korpusu w Brześciu n/Bugiem, a na miejsce gen. brygady Mieczysława Rysia Trojanowskiego, który ma być mianowany O. K. I. w Warszawie.

Dowódca centrum wyszkolenia piechoty w Rembertowie płk. Olbrycht ma objąć stanowisko dowódcy III dywizji piechoty w Zamościu. Dowódca obozu warownego w Wilnie płk. Michał Pakosz ma objąć stanowisko dowódcy XIX dywizji piechoty. Szef departamentu piechoty w M. S. Wojsk. płk. Kazimierz Rola-Janicki ma być mianowany komendantem obozu warownego w Wilnie, a płk. Brugar-Ketling ma zostać szefem departamentu piechoty w M. S. Wojsk.

Alechin — Euwe

Haga (PAT) Czwarta partja meczu o mistrzostwo świata pomiędzy dr. Alechinem a dr. Euwe zakończyła się po 44 posunięciach zwycięstwem dr. Alechina. Stan meczu wynosi 3:1 pkt. na korzyść dr. Alechina. Fakt, że z 4 rozegranych dotychczas partyj żadna nie zakończyła się wynikiem remisowym, jest wielką sensacją w świecie szachowym. Dr. Alechin gra bardzo ostro i dąży do szybkiego zwycięstwa.

Dla dzieci i dorosłych
STOSUJĄ SIĘ ROŚLINNE PIGUŁKI PRZECZYSZCZAJĄCE z ZAKONNIKIEM
PUDEŁKO 40 GROSZY
Z ZAKONNIKIEM PIGUŁKI PRZECZYSZCZAJĄCE
ng 14 615

Purgan Erbe
roślinny lek przeczyszczający działa łagodnie
ng 14 387

ECHA WARSZAWSKIE

MAMY ZASZCZYT PRZEDSTAWIĆ: STOŁECZNE „SAMOWARKI" — Z HUKIEM, GWIZDEM, DYMEM I PO TRUPACH PRZEZ ULICE WARSZAWY — JAK BYŁO, JAK JEST I CO BĘDZIE?

Jest znów o czem gadać w Warszawie. Oto na wokandę rozmówek publicznych weszła sprawa stołecznych kolejek dojazdowych, nazywanych w potocznej rozmowie „samowarkami". Mianowicie... Nie, nie można tak od razu wpaść w sedno! Zbyt wiele słów

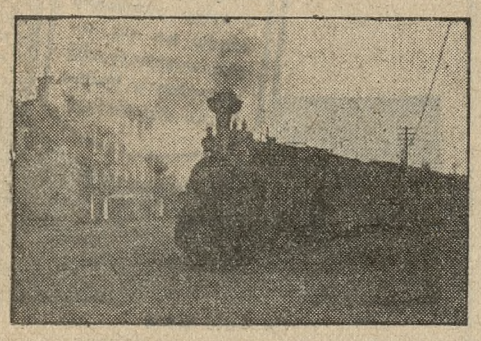

Z hukiem, gwizdem i dymem suną ulicami Warszawy sławetne „samowarki". Codziennie po kilka razy, od 35 lat. Niebawem jednak cofną się na krańce miasta.
Fot. K. Jajkowski — Warszawa

wypowiedziano i napisano w ciągu lat na temat kolejek, zbyt wiele sentymentu, anegdot, ba — przekleństw nawet, wiąże się z niemi, by móc się „przejechać" po tej sprawie niby po spisie potraw à la carte, czyli od dowolnie obranego miejsca.

Tu trzeba poprostu sięgnąć do historji: słowem do roku 1900.

Był to okres rozrostu Warszawy. Śródmieście nabierało szyku wielkomiejskiego, peryferje pęczniały, rozwijały się, tworząc coraz gęściej zaludnione przedmieścia. Postanowiono zbliżyć je do Warszawy; wówczas powstał projekt założenia kolejek dojazdowych. Projekt zrealizowano stosunkowo szybko. Koncesję otrzymało Belgijskie Towarzystwo Kolejek Dojazdowych, które żelazną taśmą torów połączyło z Warszawą szereg osiedli podmiejskich, jak Jabłonna, Wawer, Wilanów, Otwock, lub Grochów. Radowano się wielce i to tak dalece, że nie starczyło czasu na zastanowienie się, że koncesję wydano na 30 lat, że tory już wówczas sięgały niemal do środka miasta, że biegły wzdłuż ruchliwych ulic. Przedewszystkiem jednak nie uświadomiono sobie, iż zagranica w tym właśnie czasie przystąpiła do elektryfikacji kolejek dojazdowych, gdy tymczasem Warszawę „uszczęśliwiono" szmelcem, wmawiając mieszkańcom syreniego grodu, iż otrzymali nowoczesny środek lokomocji.

Tak było w r. 1900. Do tej daty przybywała regularnie po każdych dwunastu miesiącach nowa liczba. Potem nadszedł okres zmagań wojennych, okupacja niemiecka i wreszcie odrodzenie Polski. Trzydzieści latek minęło, jak z bicza trzasł, towarzystwo belgijskie ciułało pięknie dźwięczące monety, a kochany tabor kolejek, ślepy na wszystko, co się dokoła działo, nie zmienił oblicza. Prychał, huczał, gwizdał, skrzypił i dymił, że aż ha! To raz kółko odpadło, to małe wykolejenie, to opóźnienia w jeździe, lub poważniejsza katastrofa, a dla odmiany wydobywano z pod pociągu (jaka poważna nazwa!) trupa ludzkiego, lub też człowieka z poważnemi okaleczeniami.

Prychały sobie kolejki dojazdowe, a warszawiacy rozczulali się nad niemi i przed laty — w sentymentalnem zamroczeniu — nazwali je „samowarkami".

Aż wreszcie miarka się przebrała. Zrozumiano, że to wstyd dla stolicy

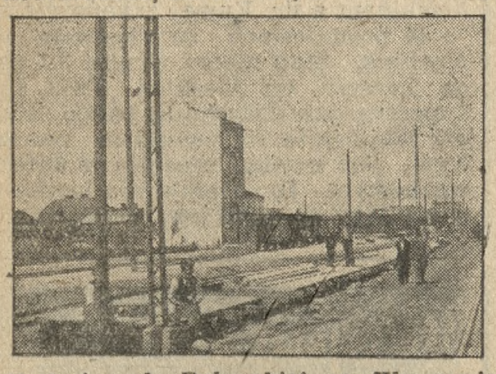

Na końcu ul. Puławskiej w Warszawie przeprowadza się obecnie roboty ziemne. Tutaj będzie prowizoryczny dworzec końcowy kolejki Grójeckiej.
Fot. K. Jajkowski — Warszawa

Polski, hańba dla przeszło miljonowego miasta, by w 1935 roku ujeżdżały po ulicach śródmieścia, tuż obok wozów tramwajowych, taksówek, dorożek, jakieś przedpotopowe wehikuły, pretendujące do nazwy: — kolejek.

Wprawdzie koncesja trzydziestoletnia wygasła już w r. 1930, ale coś tam było takiego, że kolejki przetrwały po dziś dzień. Znaleźli się jednak tacy, których poświst, sapanie i dymienie „samowarków" silnie kłuko w oczy. Poszperali w aktach umowy i znaleźli dostateczne motywy, umożliwiające przegnanie tych ruchomych antyków poza obręb Warszawy. Poraz pierwszy zawrzało w lutym bieżącego roku, kiedyto miasto wystąpiło na drodze sądowej przeciwko Towarzystwu Kolejek Dojazdowych. Podniósł się niebywały huczek. Przewód sądowy ustalił, że miasto słuszne wysuwa pretensje. Sąd zarządził eksmisję kolejek, narazie aż do dawnych granic Warszawy.

Zrobiło się jeszcze weselej. Wszędzie prowadzono ożywione dysputy na temat: znikną, czy nie? Jak o du-

Niedawno przystąpiono do pierwszego aktu wydalania kolejek dojazdowych poza obręb śródmieścia Warszawy, mianowicie do rozbiórki dworca kolejki Grójeckiej i jego urządzeń. Na zdjęciu dworzec w czasie rozbiórki.
Fot. K. Jajkowski — Warszawa

chach. Ale kapitał zagraniczny nie zamierzał tak łatwo zrezygnować z dobrych dochodów przy minimalnych wkładach, i postarał się o zastosowanie kruczków, może nawet białych kruczków, prawniczych, byle nie utracić zarobku w polskiej... kolonji. Miasto jednak uparło się i na scenę wszedł — niby bohaterski tenor — sam pan komornik. Poszperał, pogadał, popukał, pomacał i zwyciężył. Nie odrazu wprawdzie, ale postanowiono, że w sierpniu wyrokowi sądowemu musi się stać zadość. Sąd apelacyjny wydał podobny wyrok. Klamka zapadła.

W najbliższym więc czasie znikną z śródmieścia stare, ohydne dworce kolejek dojazdowych, usunięte zostaną tory, wogóle kolejki: Wilanowska, Jabłonna — Wawer, Warszawa — Otwock i kolejka Grójecka cofną się z dworcami, szynami i taborem o 5 klm. każda. Warszawa odetchnie przynajmniej, zwłaszcza mieszkańcy okolic placu Unji Lubelskiej (tam odetchnie przedewszystkiem — pomnik Lotnika), Puławskiej, Grochowa, wybrzeża Pragi i tylu innych, lata całe znoszący niesamowite harce „samowarków".

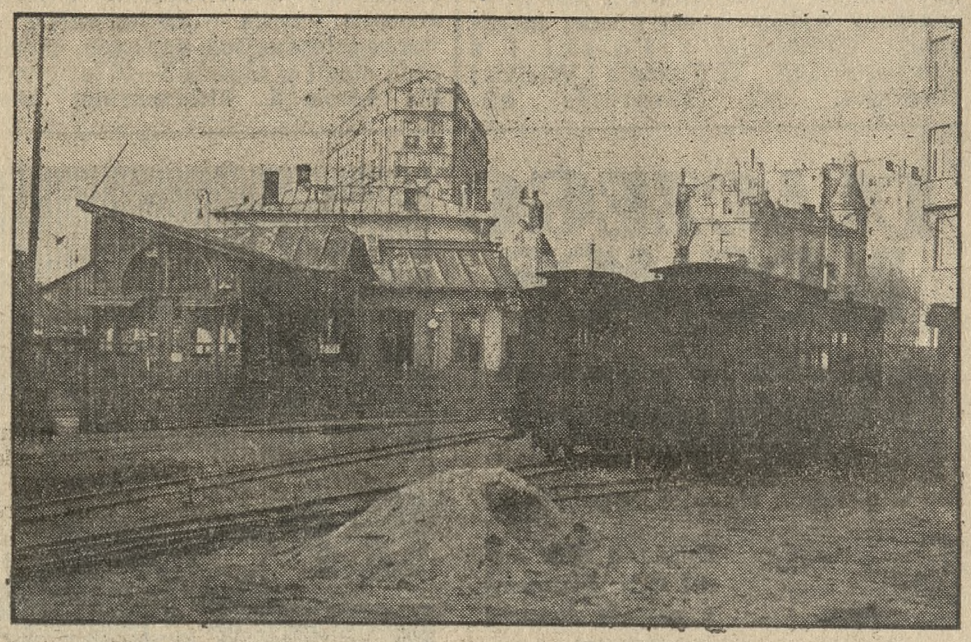

Na placu Unji Lubelskiej, a więc w miejscu reprezentacyjnem, gdzie wznosi się pomnik Lotnika, znajduje się mała parterowa ruderka, otoczona wielopiętrowemi domami. To dworzec kolejki Wilanowskiej. Proszę się dobrze przyjrzeć jemu, bo już niedługi ulegnie rozbiórce i przejdzie do historji.
Fot. K. Jajkowski — Warszawa

Na pierwszy już ogień poszła kolejka Grójecka. Zabrano się do niej pocichutku, ale naprawdę ze skutkiem. Nagle zniknęły jej towarowe tory przy ulicy Polnej, a potem przystąpiono do zburzenia starego budynku dworcowego i samego dworca, a nową stację, oczywiście prowizoryczną, urządza się na końcu ulicy Puławskiej. Zawsze coś, bo nareszcie ulica ta doczeka się uporządkowania. Jest wcale ładna i bardzo szeroka, tak, że po porządnem wybrukowaniu jej zyska Warszawa nową ważną arterję.

Następna „kolejka" czeka kolejkę Wilanowską. Wreszcie zniknie jej dworzec, wstrętna rudera, zaprzeczenie wszelkiego pojęcia o dworcu kolejowym. A ile zyska na tem plac Unji Lubelskiej, którego wielopiętrowe kamienice z rumieńcem wstydu przyglądają się temu nieszczęsnemu dworcowi? — Potem nastąpi kres kolejki na wybrzeżu Pragi, która w ub. roku zasłynęła tem, że jej tory zalały wezbrane wody Wisły. Dobra sława!

Potem, gdy już będzie po czystce, kolejki mają przystąpić do nabrania wielkomiejskiego szyku, mianowicie przeprowadzi się ich całkowitą elektryfikację. Piękne zamierzenia. Daj Boże, abyśmy ich dożyli. Narazie jednak przyglądamy się „samowarkom" i antycznym wagonom, nierzadko złączonym... sznurkami. Ale to głupstwo. Najważniejsze, że się poruszają (niewiadomo tylko, czy częściej wprzód czy wstecz).

Eksmisja kolejek — to trzeba przyznać — najbardziej obchodzi mieszkańców przedmieści, którzy odtąd mają, lub będą mieli dłuższą drogę od dworców do śródmieścia. Zaradzono jednak temu przez wzmożenie ruchu tramwajowego, a ponato przewidziane są przedłużenia niejednych linij, względnie zaprowadzona zostanie komunikacja autobusowa ze śródmieściem.

W każdym razie dobrzeby było, zarówno dla obecnego, jak i przyszłego pokolenia, aby jeden komplet „samowarków" z wagonami powędrował do Muzeum Kolejowego. My — moglibyśmy wówczas chodzić tam podumać i opowiadać wnukom, jak to pięknie było wtenczas w Warszawie (w r. 1935 — ho, ho!), kiedy to takie „potężne smoki parowe" brykały po ulicach śródmieściach.

ELLIOT.

Odłożony koncert Paderewskiego

Od kilku dni krążą po dziennikach mniej lub więcej obszerne wiadomości o koncercie Paderewskiego, jaki ma być przez radjo szwajcarskie transmitowany na rozgłośnie polskie.

Istotnie, przed paru miesiącami doniosło Radjo Polskie, że koncert taki się odbędzie. Była to sensacja nietylko muzyczna, ale radjofoniczna zarazem, albowiem wiadomo, że Paderewski dotychczas opierał się zawsze graniu przed głośnikiem i raz tylko jeden od tej zasady był odstąpił.

Stało się to w owo pamiętne przed paru laty popołudnie, gdy wykonywany w Paryżu prze Paderewskiego wielki recital był rozesłany przez wszystkie rozgłośnie polskie, — ale wyłącznie polskie Żadne inne radjo zezwolenia wtedy nie otrzymało, w Polsce natomiast wszystkie głośniki i moc ulicznych megafonów, ustawionych umyślnie w tym celu, nie licząc odbiorników po magazynach sprzętu radjowego, roznosiły czarodziejskie dźwięki między zasłuchanych entuzjastów.

W jakiś czas potem Paderewski znów zetknął się z radjem, ale tym razem jako słuchacz. W Warszawie zorganizowano mianowicie koncert, będący fotograficznem niejako odbiciem pierwszego przed laty koncertu kompozytorskiego, jaki urządził był młodziutki Paderewski w Warszawie, przedstawiając swoje utwory i biorąc udział w ich wykonaniu. Koncertu tego wysłuchał mistrz w swej siedzibie pod Morges, a nie potrzeba dodawać, z jakiem zaciekawieniem śledzili go polscy radjosłuchacze.

Otóż transmisja ta miała ,jak potem donoszono, przekonać Paderewskiego do mikrofonu tak dalece, że zgodził się aby radjo szwajcarskie, ostatnio zreorganizowane, posiadające świetną orkiestrę i doskonały aparat techniczny, rozesłało na cały świat jego koncert, umyślnie przed mikrofonem wykonany.

Program nie był całkowicie ustalony, w każdym razie miał obejmować koncert fortepianowy Paderewskiego w wykonaniu mistrza. O zamierzeniu tem poinformował obszernie naszych czytelników nasz korespondent szwajcarski dr. Henryk Opieński w liście, zamieszczonym przez Dział Kultury i Sztuki „Kurjera Poznańskiego".

W następnych informacjach był już wyznaczony termin tego koncertu, mianowicie dzień 13 października. Niedługo jednak nadeszła wiadomość, że Paderewski termin ten odwołał, nie czując się ze zdrowiem tak dobrze, aby przedsięwziąć pracę przygotowawczą. Wiadomo bowiem, że przed każdym koncertem, a już osobliwie przed każdą artystyczną tournée, Paderewski pracuje po kilka godzin dziennie, przygotowując program i ćwicząc z niesłychaną drobiazgowością utwory, które przez całą karjerę swoją grywał, aby przez ostatnie dotknięcia wydobyć z nich zawsze coś nowego i nadać im ostatni połysk.

Do tego trzeba takich sił fizycznych i nerwowych, jakie Paderewski posiada, czując się normalnie. Teraz, jak widać, osądził, że narazie przedsięwzięcie takiej pracy nie wydałoby takiego wyniku, jakiego mistrz pragnie.

Wiadomość ta nadeszła już przed paru tygodniami, ale, widać, została przez część dzienników przeoczona, skoro zapowiedzi rzekomego koncertu Paderewskiego dalej się pojawiają. Należy to wyjaśnić i dodać, że nowy termin wogóle nie został jeszcze ustalony.

Wybory do sejmiku wojewódzkiego

Krotoszyn. Na posiedzeniu rady powiatowej wybrano delegatów do sejmiku wojewódzkiego w osobach pp.: dr. Zygmunta Czarneckiego, (ziemianina z Bugaju), Ignacego Minta (rolnika z Perzyc), dr. Jerzego Kolasińskiego (prezes Str. Nar. z Krotoszyna), i Walentego Poczty (rolnik z Trzemeszna).

Na zastępców wybrano pp.: Stanisława Przyłuskiego — ziemianina z Łagiewnik, Walentego Musielińskiego, rolnika ze Staniewa, Stanisława Minkiesiewicza — przemysłowca ze Zduń i Franciszka Trawińskiego — rolnika z Ochli.

Z parlamentu brytyjskiego

Londyn (Tel. wł.) Dyskusja nad polityką zagraniczną, która zapoczątkuje w dniu 22 b. m. ostatnią sesję przed wyborami parlamentu, potrwa prawdopodobnie trzy dni.

Dyskusję zapoczątkuje min. spraw zagranicznych sir Samuel Hoare. Przewiduje się przemówienie premjera Baldwina, min. dla Ligi Narodów Edena, Lloyd George, sir Austina Chamberlaina oraz przywódców partyj. Dzienniki przypuszczają, że rząd nie wnie specjalnego votum zaufania. Rozwiązanie parlamentu nastąpi prawdopodobnie w listopadzie.

FELJETON KULTURALNY

Orły i swastyka

Z heraldyki starych i nowych Niemiec

stnieją dwa symbole, w których wyraża się zbiorowość narodowa i państwowa: godło i flaga. Ale nierówną jest dla każdego narodu treść duchowa, jaką przywiązuje on do godła czy do flagi. Naogół tak bywa, że naprzemian barwa lub herb — a nie oba odrazu — odgrywają dominującą rolę symbolu narodowego, z którym związane są uczucia obywateli. Można wręcz podzielić narody na dwie grupy: jedna, dla której całą treść duchową symbolu stanowią same barwy narodowe, — druga, do której psychiki przemawia bardziej znak herbowy, aniżeli barwa.

Wśród narodów pierwszej grupy typowym przedstawicielem są Francuzi. Ich symbol narodowy zawarty jest w „tricolorze" niebiesko-biało-czerwonej, która zastępuje właściwy herb państwowy. Postać „republiki", lub skrót nazwy państwa R. F., używane są wprawdzie także, ale nie są one dla narodu tem, czem jest poprostu chorągiew trójkolorowa.

Podobnym przykładem jest również i Anglja. Głównym symbolem narodu angielskiego jest sztandar narodowy, który nosi nazwę „Union Jack" i składa się z ośmioramiennego promienistego krzyża czerwonego w błękitnem polu. Symbol ten przesłania istnienie osobnego herbu Zjednoczonego Królestwa, używanego o wiele rzadziej i znacznie mniej popularnego. Prędzej jeszcze symbolizuje W. Bytanję postać lwa, ale i on jest raczej motywem dekoracyjnym, a nie symbolem tej miary co „Union Jack".

Tego rodzaju przykładów, gdzie barwy są dla narodu wszystkiem, zaś godło rzeczą mniej istotną, jest więcej. Można tu również wymienić Stany Zjednoczone Ameryki, których symbolem jest sztandar gwiaździsty. Podobnie jest z barwami narodowemi Skandynawów, które składają się z podłużnego krzyża na kolorowem polu. U tych narodów „herb" państwowy jest raczej oznaką dynastyczną, której złożony kształt, o licznych polach heraldycznych i wielu barwach, już ze względów technicznych niezbyt się nadaje, aby służyć za symbol narodowy. Natomiast miarą tego, jak popularną u narodów bywa chorągiew, jest fakt, że flaga narodowa (podobnie jak w Anglji) n. p. chorągiew duńska (biały krzyż w czerwonem polu), zwie się „Dannebrog".

Mówiliśmy wyżej, że istnieje jeszcze druga kategorja narodów, które swe uczucia przenoszą nie na chorągiew narodową, lecz na godło. U tych narodów godło przesłania całkowicie znaczenie barw narodowych. Barwy się zmieniają, ale godło zostaje. Nie jest nawet konieczne, by godło było zawsze określonej barwy. Np. symbolem Czech jest lew. Ale niezawsze jest to lew srebrny (będący symbolem dzisiejszej Czeskosłowacji); bywały w dawnych wiekach i złote lwy czeskie.

Do tej samej grupy należy również polski orzeł biały. On to stanowi od najdawniejszych czasów godło narodu polskiego, przeszedłszy w ciągu wieków niewielkie tylko zmiany, głównie charakteru stylizacyjnego. W porównaniu z orłem odgrywały nasze barwy o wiele mniejszą rolę w życiu narodu jako symbol. Były raczej wyrazem białego orła w czerwonem polu, aniżeli samoistnym symbolem.

EWOLUCJA ORŁA RZESZY CESARSKIEJ I RZESZY REPUBLIKAŃSKIEJ

1. Złota 10-markówka z r. 1873.
2. Złota 20-markówka z r. 1902.
3. Srebrna 5-markówka z r. 1931.

*

Symbolem Niemiec jest orzeł. Ale powiedzmy odrazu, że znaczenie orła dla narodu niemieckiego jest inne aniżeli np. orła białego dla narodu polskiego. U nas był orzeł od czasów legendarnych symbolem narodu i przeszedł jako spuścizna po Lechu na państwo polskie, pozostając nawet pomimo rozbiorów nadal symbolem.

W Niemczech posiadały poszczególne szczepy własne godła (Bawarja, Saksonja itd.). Tem, co naród łączyło, było cesarstwo. A orzeł był symbolem nie narodu, lecz cesarza. Stąd owe ciągłe zmiany symbolu cesarskiego, jak i zanik orła jako symbolu narodowego po rozpadnięciu się cesarstwa w r. 1806.

Pierwszy orzeł w heraldyce Niemiec datuje się z czasów Karola Wielkiego. Monarcha ten przy koronacji swej w r. 800 przejął dla „św. cesarstwa rzymskiego narodu niemieckiego" symbol orła od Rzymian. Orzeł był ptakiem cezarów, stał się więc i symbolem cesarzy. Jeśli odtwarzany był jako symbol tronu, nadawano mu kolor królewski, tj. złoty. Poza tem barwa orła nie grała większej roli. Już geneza pierwszego orła Rzeszy — całkiem odmienna od genezy białego orła polskiego — tłumaczy rozbieżność dróg, jakiemi poszły orzeł polski i orzeł niemiecki w późniejszej heraldyce obu narodów.

Ale orzeł Karola Wielkiego był właściwie jeszcze orłem prywatnym cesarza. Używany był na dworze, oraz w wojsku cesarskiem. Powoli przenosi się teraz postać orła na proporce wojenne. Orzeł się „demokratyzuje". Nie nosi z reguły żadnej korony.

Dopiero w wieku XII wyrabia się coraz powszechniej używanie orła nietylko jako symbolu domowego cesarza, lecz Rzeszy w ogólności. Około r. 1200 pojawiać zaczyna się orzeł barwiony. Obok orła złotego spotyka się po raz pierwszy orła czarnego, który umieszczany bywa na złotych tarczach. Rozpoczynający się wtedy okres świetności rycerstwa wielce się przeczynił do rozpowszechnienia orła na tarczach rycerskich i stosowania go coraz częściej jako symbolu Rzeszy na zewnątrz. Na wojnie i przy turniejach rozpoznawano rycerzy cesarza po czarnym orle.

Obok owego skrzydlatego symbolu Rzeszy — bezbarwnego lub czarnego — powstawać wtedy zaczęły orły różnokolorowe, będące symbolem lenna cesarskiego dla poszczególnych ziem. Cesarz wraz z lennem dawał swojego orła, nakazując wszakże odmiennie go barwić. Jako przykład tego rodzaju orłów zachował się do dnia dzisiejszego orzeł marchji brandenburskiej, czerwony w białem polu.

Od 15 stulecia pojawiać się zaczyna w heraldyce niemieckiej orzeł dwugłowy. Geneza jego jest bardzo stara i niema właściwie nic wspólnego z narodem niemieckim. Jest on symbolem dawnego cesarstwa rzymskiego, podzielonego na Rzym wschodni (Bizancjum) i Rzym zachodni, czem tłumaczą się dwie głowy, patrzące w odwrotnych kierunkach nieba. Cesarzom niemieckim, jako spadkobiercom Rzymu zachodniego, przysługiwał wprawdzie tylko orzeł z jedną z obu głów (patrzącą na zachód) i tak też stosował swojego orła w herbie domowym Karol Wielki.

Ale nie bacząc na owe racje heraldyczne, wprowadza cesarz Zygmunt, koronowany w r. 1433, a od r. 1401 już namiestnik Rzeszy, czarnego orła dwugłowego jako symbol cesarstwa niemieckiego. Orzeł dwugłowy otrzymuje na obu głowach aureolę świętych, później dają mu Habsburgowie dwie korony. Jest on odtąd symbolem panującego domu habsburskiego, a pozostaje godłem Rzeszy aż do upadku cesarstwa niemieckiego w r. 1806.

Przy tej sposobności warto wspomnieć, co się stało z drugą połową późnorzymskiego orła dwugłowego, wyobrażającą cesarstwo bizantyjskie. Orzeł ten, także pierwotnie koloru złotego, istniał aż do końca cesarstwa, czyli do chwili zdobycia Bizancjum przez Turków. Przejęła go następnie Rosja, dając czarną barwę na złotem tle i umieszczając mu na piersi św. Jerzego. Dwugłowy orzeł carów należy więc do tego samego pnia genealogicznego, co czarny orzeł dawnych cesarzy Niemiec.

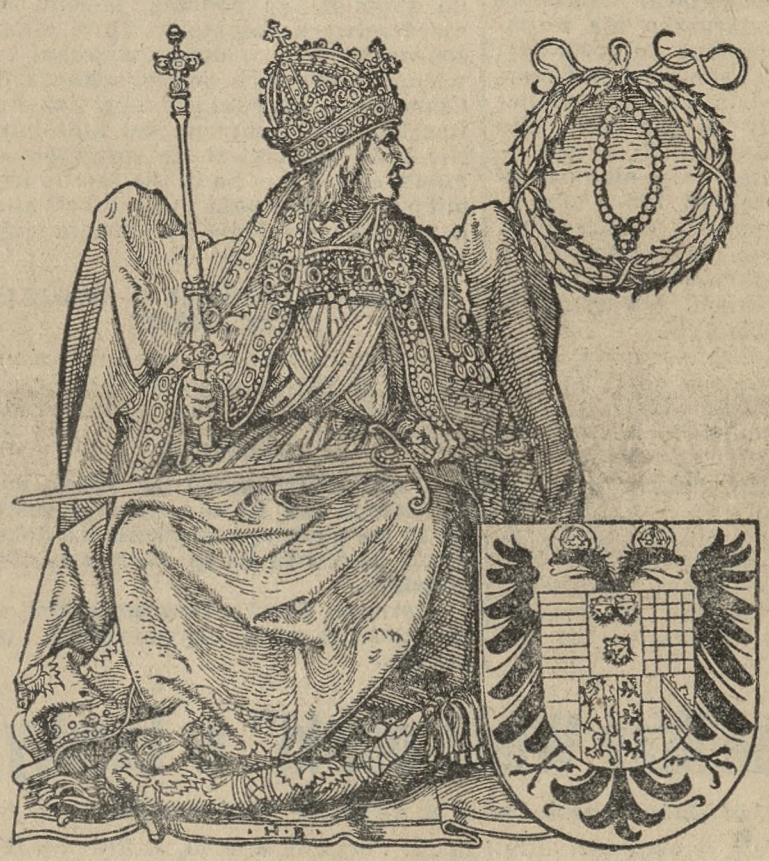

Cesarz niemiecki Fryderyk III (zm. 1493) w ornacie koronacyjnym z mieczem, berłem i w koronie. Obok tarcza herbowa Rzeszy z orłem dwugłowym, przejętym przez dom Habsburgów.

Drzeworyt malarza augsburskiego Hansa Burgkmaira.

Gdy w r. 1871 powstawało nowe cesarstwo niemieckie pod egidą Prus, nie miał Bismarck zamiaru nawiązywać do tradycyj dawnego cesarstwa habsburskiego i wobec tego odrzucono myśl nadania nowej Rzeszy symbolu orła dwugłowego. Na proklamację cesarską w pałacu wersalskim w styczniu r. 1871 przygotowano nowe godło Rzeszy, które przedstawiało czarnego orła pruskiego z hohenzollernowskim herbem domowym na piersiach i z koroną cesarską na głowie.

Symbol uległ jeszcze pewnym zmianom, ale postać orła pruskiego pozostała. Orzeł Rzeszy wszakże, w odróżnieniu od orła pruskiego, nie trzyma ani berła, ani jabłka, natomiast przybrany jest w koronę cesarską. Jego postawa uległa po objęciu rządów przez Wilhelma II pewnej zmianie kompozycyjnej i takim pozostał do r. 1918. Dopiero przewrót rewolucyjny zmienił godło Rzeszy w duchu republikańskim. Usunął z orła koronę oraz tarczę z herbem Prus, poza tem znacznie uprościł rysunek nowego orła Rzeszy wejmarskiej, dając mu cechy bardziej jędrne, mniej drapieżne, aniżeli u orła doby wilhelmowskiej. Oficjalne godło Rzeszy, którego rysunek jest kompozycją prof. Döplera, przedstawia zatem orła barwy czarnej, na złotem (żółtem) polu, z pazurami i dziobem koloru czerwonego.

BEZ PRALKI I TARCIA
TYLKO 15 MINUT GOTOWAĆ
RADION sam pierze!
RADION sam pierze!
Pg 5 869-62.460

Takiego to orła zastał narodowy socjalizm, gdy w styczniu 1933 r. obejmował spuściznę po rządach republikańskich. Tak, jak rewolucja hitlerowska likwidować zaczęła różne pozostałości dawnego systemu, tak też i w zakresie godła państwowego postawiła sobie inne cele.

Myślą rządu narodowo - socjalistycznego jest przedewszystkiem uwolnić orła niemieckiego od jego naleciałości dynastycznych późniejszej doby, t. j. zarówno habsburskich, jak i hohenzollernowskich. Nietylko więc uwolniony jest orzeł Trzeciej Rzeszy od korony i innych akcesorjów rządzenia, ale powoli zaczyna nawet tracić barwę. Nie jest on już orłem czarnym, lecz w wszystkich emblematach narodowo-socjalistycznych figuruje orzeł barwy obojętnej, — orzeł jako taki. Jest to zwrot celowy, który ma nadać orłowi charakter symbolu narodowego, nawiązując raczej do bezbarwnego orła cesarstwa staro - niemieckiego, kiedy orzeł był symbolem jedności Niemiec, pod wodzą jednego cesarza.

Podczas gdy w administracji państwowej utrzymał rząd hitlerowski dotąd orła republikańskiego czarnej barwy na złotem tle (bez korony), to w życiu partyjnem stosowany jest orzeł koloru jasnego — przeważnie srebrny — i takie to właśnie godło nosi dzisiaj wojsko niemieckie na czapkach i na piersiach, mające przypominać żołnierzowi związek armji z ruchem narodowo - socjalistycznym. Owe srebrne orły były także motywem dekoracyjnym na ostatnich zjazdach partyjnych w Norymberdze, a że łączone były z barwą złotą i czerwoną (uderzać musiało zwłaszcza widza polskiego umieszczenie srebrnych orłów na czerwonem tle!), więc jest to może wskazówką, że rząd Trzeciej Rzeszy zmierza ku nadaniu w przyszłości barw czerwono - biało - złotych — które spotyka się na dworze średniowiecznych cesarzy — jako barw narodowych.

Narazie, w czasie ostatniego Reichstagu w Norymberdze, nastąpiło złożenie flagi czarno - biało - czerwonej do lamusa zabytków historycznych. Jedyną flagą Trzeciej Rzeszy jest odtąd czerwona flaga z swastyką w okrągłem białem polu. Ma to być flaga nowej, zjednoczonej Rzeszy, która nie uznaje odrębności krajowych. Dlatego wybrano symbol nowy, który żadnej z dawnych dzielnic nie przypomina tradycyj historycznych.

Obok swastyki stosowany bywa nadal bezbarwny orzeł Trzeciej Rzeszy. Ale jest on nietyle symbolem państwa, co wyrazem siły, czyli odrodzenia narodu jako takiego. Swastyka, jako symbol nowy, wyobraża zatem rewolucję w nowem państwie. Orzeł natomiast nawiązuje do dawnych tradycyj świetności i pozostaje związany z sercem narodu. To rozdwojenie symbolu niemieckiego wynika zatem logicznie z ewolucji politycznej ostatnich lat.

B. L.

ORZEŁ TRZECIEJ RZESZY Z SWASTYKĄ

Kursy stenografji parlamentarnej, sądowej i handlowej z przystosowaniem do każdego języka.
Trzeci rok istnienia. Wykłady prowadzi magister praw Zofja Szczepańska, uczennica ś. p. Wandy Sucheckiej, długoletniej kierowniczki Biur Stenogr. Sejmu i Senatu, oraz Jadwigi Mayowej, prof. Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie. — **Zgłoszenia: Ratajczaka 26 m. 6 do 15. bm.**
zg 12 007

WIADOMOŚCI POTOCZNE

Październik
13
NIEDZIELA

Kalendarz rzym.-kat.
Niedziela: Edwarda kr.
Poniedziałek: Kaliksta pap.
Kalendarz słowiański
Niedziela: Ziemisława
Poniedziałek: Dzierżymira
Słońca: wschód 6,13 zachód 17,04
Długość dnia 10 g. 51 min.
Księżyca: wschód 17,05 zachód 8,07
Faza: 1 dzień po pełni.

Stan wody w Warcie według notowań Inspekcji Dróg Wodnych w Poznaniu: dziś minus 0,16 mtr.

Nocna służba aptek

od soboty, dnia 12 b. m.:

Śródmieście: Apteka Św. Marcina, ulica Fr. Ratajczaka 12 — Apteka „Pod Białym Orłem", Stary Rynek. — Apteka św. Piotra, plac Św.-Krzyski.— Apteka przy Grobli, W. Garbary 41.

Jeżyce: Apteka „Pod Opatrznością Boską", ul. Dąbrowskiego 76. — Apteka Mickiewicza, ul. Dąbrowskiego 10.

Łazarz: Apteka Plucińskiego, ul. Marsz. Focha 72. — Apteka im. Matejki, ul. Matejki 1.

Wilda: Apteka przy Bramie Wildeckiej, Górna Wilda 3. — Apteka „Fortuna", G. Wilda 96.

Inne dzielnice: Apteka na Śródce, Rynek Śródecki 1. — Apteka przy Krzyżu, Główna, ul. Główna 19. — Apteka w Starołęce. — Apteka na Sołaczu, ul. Mazowiecka 12.

KRONIKA KOŚCIELNA

— * **Porządek nabożeństw w kościele SS. Karmelitanek Bosych** (ul. Niegolewskich 23). We wtorek 15 bm. uroczystość św. Teresy od Jezusa, Wielkiej Reformatorki Karmelu. Msze św. o godz. 6,15, 8. O godz. 7,30 odprawi mszę św. Jego Em. Ks. Kardynał Hlond. O godz. 9 suma z kazaniem przed wystawionym Najśw. Sakramentem. O godz. 17,30 uroczyste nieszpory z kazaniem przed wystawionym Najśw. Sakramentem, połączone z naboż. różańcowem.

— * **W kościele OO. Franciszkanów,** na intencję Chóru Serafickiego odprawioną zostanie msza św. w niedzielę 13 b. m. o godz. 8 (śpiewa chór męski przy kośc. Jezuitów) oraz suma o godz. 10,45 (śpiewa Chór Seraficki pod dyr. Jana Chmielewskiego).

WYCHOWANIE, KURSY

— * **Kurs Sióstr Pogotowia Sanitarnego P. C. K.** organizuje się celem zapoznania jak największej liczby kobiet z podstawowemi zasadami pielęgnowania chorych, a zarazem przygotowania uczestniczek kursu do samarytańskiej służby pod znakiem Czerwonego Krzyża w razie potrzeby Ojczyzny. Zgłoszenia do biura Okr. Wlkp. P. C. K., Wały Zygmunta Augusta 2, I ptr., tel. 31-09, do dnia 31. b. m.

WYSTAWY

— * **Z Tow. Przyj. Sztuk Pięknych** przy pl. Wolności 18. Wystawa obecna obejmuje trzy kolekcje, mianowicie: Emalje i obrazy Jadwigi Rutterówny, porcelanę artystycznie malowaną Felicji Ebinowej i cykl obrazów Wojciecha Podlaszewskiego. — Wobec tego wystawa zbiorowa, w której udział biorą: Augustynowicz, Batycki, Graczyński, Nehring, Pugetowa i Roguski. Wstępne 1 zł, dla urzędników i młodzieży 50 gr, wycieczki płacą po 25 gr od osoby. Salon otwarty w dnie powszednie od godz. 11—17, w niedziele i święta od godz. 12—15.

Kinoteatr „Słońce"

w sobotę 12 i w niedzielę 13 października br. o godzinie 3 po południu urządza **dwa popularne przedstawienia** po cenach **niebywale zniżonych.**

Wspaniała wiedeńska komedja

„Dziś wieczór u mnie..."

Każdy, kto pragnie usłyszeć piękne i melodyjne piosenki, rozkoszować się muzyką i ubawić się prawdziwym wiedeńskim humorem, przezabawnemi sytuacjami, ten zobaczy to wszystko w najweselszej komedji

„Dziś wieczór u mnie"

W rolach głównych: Rozkoszna, figlarna, pełna wdzięku, znakomita **Jenny Jugo,** — znany, wytworny **Paweł Hörbiger,** — świetny komik **Theolingen** — oraz przystojny i męski **Fryderyk Benfer,** — świetna obsada, która gwarantuje, że każdemu musi się podobać najweselsza komedja wiedeńska

„Dziś wieczór u mnie..."

Ceny miejsc najniższe: cały parter po 50 groszy!!! Cały balkon po 75 groszy!!!

Przedsprzedaż biletów **od piątku** w firmie S. Kałamajski, pl. Wolności 6 od g. 12—18.

Rączka skazany na 15 lat

PRZEMÓWIENIE PROKURATORA

Dziś o godz. 9,15 przewodniczący otwiera posiedzenie, udzielając głosu prokuratorowi Elznerowiczowi.

— „Wysoki sądzie! — rozpoczął oskarżyciel publiczny — na ławie oskarżonych znajduje się człowiek, któremu zarzuciłem podwójne morderstwo, a to zabójstwo śp. Konstantego Jura i śp. Bronisława Kuklińskiego. Trzydniowa rozprawa miała dostarczyć dowodów. Przechodząc do charakterystyki oskarżonego stwierdzić trzeba, że jest to człowiek dość inteligentny, sprytny, cechuje go bezwzględność i zaciętość, jest skryty. W swej bezwzględności na nic nie zważa. Nic nie jest dla niego święte. Chce za wszelką cenę opanować gospodarstwo szwagra i dopuszcza się zbrodni.

Tu prokurator w krótkości przypomina przebieg zbrodni, zachowanie się oskarżonego po ich dokonaniu i machinacje majątkowe. Oskarżony wraca z Niemiec w maju 29, po przebyciu tam pięć i pół letniego więzienia. Tam odbył akademję przestępczą. Czy możliwem jest, aby morderstwa dokonał kto inny? Domownicy odmówili zeznań. Gdy sąd przystąpił do przesłuchiwania świadków, brat oskarżonego Józef Rączka, sugerował Balbinie Rączkowej, żeby staruszka nie zeznawała. Gdy przystąpiono do rozprawy, nie yło pewne, czy oskarżony jest mordercą. Dopiero wizja lokalna i zeznanie biegłych dały tę pewność. Kto zamordował? — Balbina Rączkowa — nie, Jadwiga też nie Więc albo oskarżony, albo Józef Rączka, który brał udział w machinacjach oskarżonego. Oskarżony morderca planował przebieg zbrodni z całą dokładnością, z matematycznem obliczeniem, stwarzając w ten sposób dla siebie alibi.

Po śmierci śp Jura, — mówił dalej prokurator — oskarżony objął po nim majątek, dzieci denata oddał do sierocińca, a siostrę zmusił do tułaczki po służbach.

W dalszym ciągu prokurator opisał przebieg morderstwa śp. Kuklińskiego, który padł przeszyty siedmioma strzałami. O zamordowanem dziecku Kuklińskiej mówi dokument urodzenia dziecka, który stwierdza, że sprawcą przyjścia na świat i zejścia — jest Jan Rączka.

Prokurator w końcu swego przemówienia domaga się dla oskarżonego

wyroku śmierci

Oskarżony Rączka podczas przemówienia prokuratora zdradza pewne zdenerwowanie. Ten sam niepokój jest udziałem krewnych oskarżonego: żony Rączki i brata jego Marjana, obecnych na rozprawie. Również wśród publiczności znajduje się sporo mieszkańców z Czarnkowa.

PRZEMÓWIENIE OBROŃCY

O godz. 10,10 zabrał głos obrońca oskarżonego, adwokat Piekarski

— Wysoki Sądzie! Rączkę oskarża się tylko powierzchownie. Dowodów jego zbrodni niema. Jeśli chodzi o osobę i przeszłość oskarżonego, to jest on przecież starszym sierżantem, posiada takie odznaczenia, jak Virtuti Militari i Krzyż Walecznych. O jego trudnej służbie mógłby powiedzieć jeden z członków Trybunału. Rączka skazany został przez Niemców na 5 lat więzienia za służbę dla Polski. To trzeba brać pod uwagę, jeżeli chce się sądzić oskarżonego.

Obrońca wskazuje dalej na to, że morderstwa mógł dokonać równie dobrze inny członek rodziny. Stwierdzono przecież, że podczas popełnienia morderstwa na osobie śp. Jury, oskarżonego nie było w domu, wyjechał bowiem w sprawach swego szwagra do Czarnkowa. Zbrodni nie mógł dokonać Rączka. Zbrodniarzem jest ktoś inny. Nie będę wskazywał na sprawców — mówił obrońca — bo tu nie jest do tego miejsce, poczem punkt po punkcie analizuje akt oskarżenia i podkreśla słabe strony zeznań świadków.

RĄCZKA ZAPEWNIA O SWOJEJ NIEWINNOŚCI

Po przemówieniach stron oskarżony Rączka prosi o uniewinnienie.

O godz. 10.30 sąd udał się na naradę.

WYROK

O godz. 12,30 ogłosił sąd wyrok, mocą którego Jan Rączka skazany został na 15 lat ciężkiego więzienia za dokonanie zabójstwa na śp. Jurze i śp. Kuklińskim.

Pozatem Rączka skazany został na pozbawienie praw obywatelskich na lat 10.

Jutro „Handicap Wielkopolski" w Ławicy

Ostatni dzień wyścigów w sezonie jesiennym

Jutro, w niedzielę, w ostatnim dniu jesiennego sezonu wyścigów konnych w Ławicy, rozegranych zostanie siedm gonitw, w tem tradycyjny „handicap wielkopolski" na dyst. 6.400 mtr. o nagrodę honorową i 4000 zł.

Początek gonitw o godzinie 14, bez względu na pogodę.

Poniżej wynik mianowań:

1. Płoty (2.800 m): 1. Baby, 2. Guldynka, 3. Emilius, 4. Felka, 5. Geranium.

2. Płaska (1.600 m): 1. Ormianka, 2. Bira, 3. Etoile II, 4. Dola III, 5. Traglast, 6. Majdan, 7. Nankin, 8. Guldynka.

3. Przeszkody (5.000 m): 1. Mandaryn, 2. Gazella II, 3. Herring, 4. Balsamina, 5. Córa Beja, 6. Gazda, 7. Jedynak II. 8. Gordon.

4. Płaska (loteryjno-sprzedażna, dystans 1.800 m): 1. Piosenka, 2. Beau, 3. Orlik, 4. Dorotka, 5. Drab II, 6. Lobelia, 7. Foryś, 8. Eneida, 9. Enigma III, 10. Moment II, 11. Gigolo, 12. Gracz II, 13. Fantom.

5. Przeszkody (handicap wielkopolski, 6.400 m): 1. Jedynak II, 2. Gordon, 3. Balsamina, 4. Herring, 5. Córa Beja, 6. Gandhi.

6. Płaska (1.800 m): 1. Gbur, 2. Foryś, 3. Nefisa, 4. Dola III, 5. Bajan, 6. Tanagra, 7. Grisette III, 8. Adria, 9. Sekunda, 10. Eneida, 11. Fantom, 12. Gigolo, 13. Piosenka.

7. Płaska (1.600 m): 1. Grisette III, 2. Goldhella II, 3. Sekunda II, 4. Enigma, 5. Nefisa, 6. Lotna, 7. Nitka, 8. Lobelia, 9. Bimula, 10. Dzierlatka, 11. Szaman.

Nasze typy: I. Emilius, Felka; II. Stajnia Korzbok-Łąckiego — Traglast; III. Balsamina, Gordon; IV. Stajnia Mielżyńskiego — Drab II; V. Gandhi, Herring; VI. Bajan, Gbur; VII. Stajnia Bończa — Bimula.

KOMUNIKATY RÓŻNE

— * **Tylko do 13 bm. dostępne wykopaliska.** Wobec tego, że wykopaliska w Biskupinie pod Żninem są w dalszym ciągu bardzo licznie odwiedzane, zwłaszcza w niedziele i święta, termin zwiedzania został przedłużony do niedzieli 13 października włącznie. (sk)

KRONIKA MIEJSCOWA

— * **Msza św. za duszę śp. pierwszego rektora U. P.** Dziś o godz. 10 rano, w pięknie przystrojonym zielenią kościele św. Marcina, ks. prałat Taczak w asyście księży Tybiszewskiego i Tymińskiego odprawił mszę św. za duszę pierwszego rektora U. P., Heljodora Święcickiego. Na mszy św. obecni byli profesorowie U. P., oraz korporacje akademickie z sztandarami. Pienia religijne przy akompanjamencie p. Kulczyńskiego wykonały pp. Mańczakowa i Suchodolska, oraz chór akademicki pod dyr. p. Heisinga. (sk)

— * **Żałobne nabożeństwo za duszę króla Aleksandra Jugosłowiańskiego.** Ku uczczeniu rocznicy tragicznego zgonu króla jugosłowiańskiego Aleksandra Zjednoczyciela odbędzie się jutro w niedzielę 13 bm. w prawosławnej cerkwi przy ul. Marcelińskiej 20 żałobne nabożeństwo (panichida). Konsulat Królestwa Jugosławji, oraz Zarząd Stow. Polsko - Jugosłowiańskiego upraszają członków i sympatyków o wzięcie udziału w tym żałobnym obrzędzie.

— * **Chrystus Król w rodzinie.** Zostały już wydane barwne nalepki na świętą Chrystusa Króla. Nalepka przedstawia Chrystusa, błogosławiącego rodzinę i jest wykonana według obrazu, znanego na terenie międzynarodowym i oryginalnego w swych pomysłach, malarza Barberisa. Niewątpliwie tak jak i lat ubiegłych społeczeństwo katolickie zużyje nalepki do przybrania okien domów w dniu tego wielkiego święta, zwłaszcza, że w parafjach odbędą się z tej okazji pochody, względnie procesje. Nalepki można nabyć w Instytucie Akcji Katolickiej (Al. Marcinkowskiego 22, III ptr.) w godzinach od 8—15.

— * **Zarząd Tow. Polonia - Italia w Poznaniu** zaprasza na „wtorki włoskie", odbywające się od dnia 15 bm. począwszy o godz. 20 w sali Pałacu Działyńskich, Stary Rynek 78. We wtorek, dnia 15 bm. na inauguracyjnem posiedzeniu wygłoszą referat sekr. Tow. p. B. W. Schönborn na temat „Francesco Nullo — bojownik o wolność Polski" oraz prez. dr. Kolszewski na temat „Mickiewicz — bojownik o wolność Włoch i Polski". W piątek 25 b. m. o godz. 20 wygłosi w sali 18 Collegium Minus p. profesor U. P. dr. Stanisław Pawłowski odczyt z przezroczami na temat „Abisynja i włoska polityka kolonjalna", a we wtorek 29 bm. o godz. 20 w sali Pałacu Działyńskich odbędzie się na ten sam temat wieczór dyskusyjny z referatem prof. U. P. dr. Pawłowskiego i koreferatem dyr. Ubezp. Społ. p. Mańkowskiego. — Bezpłatne lekcje języka włoskiego dla członków Towarzystwa we wtorki od 15 bm. począwszy od godz. 19—20 w saloniku Tow. w Pałacu Działyńskich.

— * **Na Błoniach Wildeckich.** Prace niwelacyjne na Błoniach Wildeckich, gdzie, jak wiadomo, powstanie park sportowy, mający tworzyć z istniejącym już stadjonem sportowym jedną całość, posunęły się znacznie naprzód. Mniejwięcej połowa terenu została już doprowadzona do odpowiedniego poziomu. W ciągu kilku tygodni prace niwelacyjne dobiegną prawdopodobnie końca. (sk)

— * **Nie przeszło bez echa.** Notatka nasza, donosząca o zaniedbanem otoczeniu Teatru Wielkiego, odniosła swój skutek, co z zadowoleniem stwierdzamy. Zamiast dotychczasowego, zniszczonego okropnie chodnika asfaltowego, ułożony został ostatnio dosyć szeroki i wygodny chodnik z płyt. (sk)

— * **Ceny detaliczne nabiału,** notowane w m. Poznaniu 9 bm. Mleka niezbierane: cena za 1 litr najniższa 20 gr, najwyższa 26 gr, najczęstsza 22 gr. Jaja 1 sztuka 9 gr. Twaróg 1 kg. 70 gr. Masło solone 1 kg. 3,20 zł, mleczarskie 1 kg. 3,40—3,80 zł.

— * **Nowa ozdoba palmiarni poznańskiej.** W palmiarni w parku Wilsona ustawiono bronzowy odlew rzeźby, wykonanej przez prof. St. Jackowskiego. Rzeźba przedstawiająca rozbawionego chłopczyka, który walczy z krokodylem, umieszczona została na tle kwiatów i palm w dziale roślin dekoracyjnych. Zajęła ona miejsce rzeźby „Czarna Wenus", którą przeniesiono do oddziału roślin strefy zimnej. Palmiarnia poznańska, pełna palm, fikusów, paproci, storczyków i in-

Chłopczyk z krokodylem, rzeźba prof. Jackowskiego.

Kronika towarzyska

Pap. Dzieło Rozkrzew. Wiary przy parafji św. Marcina urządza w niedzielę 13. bm. w sali posiedzeń Domu Parafjalnego, Św. Marcin nr. 8 I p. loterję fantową z której dochód przeznacza się na cele misyjne.
zg 383/4

4 kompanja marynarzy powstańców r. 1918/19 urządza w sobotę 12. bm. o godz. 19 w lokalu p. Bayerowej przy Pl. Bernardyńskiem, herbatkę z tańcami na którą wszystkich członków, sympatyków oraz gości serdecznie zaprasza Zarząd.
zg 385/6

Poradnia **przedślubna** Polskiego Towarzystwa Eugenicznego Collegium Medicum, Fredry 10, udziela bezpłatnych porad w poniedziałki o godz. 18-ej — kobietom, we wtorki o godz. 18-ej — mężczyznom.
zg 10 386

nych roślin i kwiatów tropikalnych, jest szczególnie teraz godna widzenia, gdy pełno w niej wspaniałych chryzantem i tak miłych fijołków alpejskich.

— * **Nowy komendant poznańskiej chorągwi harcerzy.** Dotychczasowy komendant poznańskiej chorągwi harcerzy, harcmistrz Władysław Czarniecki, magister wychowania fizycznego, opuścił Poznań i udał się na studja do Szwecji. Obowiązki komendanta chorągwi harcerzy objął harcmistrz prof. Antoni Balcerek. Obowiązki komendanta hufców harcerzy na miasto Poznań pełni w dalszym ciągu harcmistrz mgr. Jasiński. (jar)

KRONIKA WYPADKÓW

— * **Wypadek przy robotach kanalizacyjnych.** Przy robotach kanalizacyjnych, prowadzonych na Dolnej Wildzie, w pobliżu ul. Gen. Chłapowskiego w jednym z kanałów oberwała się ziemia i przysypała zajętego smoleniem rur, 52-letniego Wojciecha Kierszlika z Poznania (ulica Madalińskiego 5). Dzięki szybkiemu ratunkowi ze strony kolegów, p. Kierszlika odkopano szybko i wydobyto. Przywołane pogotowie ratunkowe (66-66) przewiozło go, po udzieleniu doraźnej pomocy, na stację, gdzie opatrzono rany, powstałe wskutek zdarcia naskórka. P. Kierszlik po udzieleniu mu pomocy lekarskiej, mógł udać się o własnych siłach do domu. (kl.)

— * **Taksówka w płomieniach.** Na postoju dorożek samochodowych przy zbiegu ul. Franciszka Ratajczaka zapaliła się wczoraj taksówka nr. 47. Pożar ugasili szoferzy; wezwano też miejską straż pożarną. (kl.)

— * **Potrącona przez tramwaj.** Na ul. Wodnej tramwaj linji 2 potrącił p. Weronikę Burchard, zam. przy ul. Wodnej 2. P. Burchard doznała lekkich okaleczeń, jednak o własnych siłach udała się do domu. (kl)

— * **Ofiara zderzenia z tramwajem.** Jak już donosiliśmy, na Chwaliszewie potrącił tramwaj 66-letniego Adamczaka, rodem z Zamościa w pow. szamotulskim. W ostatnim czasie nie miał on stałego mieszkania. Adamczak, który odniósł złamanie dwóch żeber, zmarł w szpitalu miejskim. (kl)

KRONIKA POLICYJNA

— * **Podczas obławy** na terenie komisarjatu I zatrzymano ogółem 22 osoby. Pomiędzy temi było 5 notowanych policyjnie, a 2 poszukiwane jako podejrzane o popełnienie przestępstw. (kl)

— * **Ucieczka ze szpitala.** P. Jadwiga Flakowa z Poznania (ul. Polna 11) doniosła policji, że mąż jej, przebywający w szpitalu Ubezpieczalni Społecznej przy ul. Raczyńskich, zbiegł ze szpitala w dniu 30 września rb. i dotychczas nie wrócił. Na doniesienie p. Flakowej policja wszczęła poszukiwania za zaginionym. Jest on 1,76 m wysokim ciemnoblondynem o krótko stryżonych włosach. Ubrany był w szarą szpitalną odzież i czarne niskie trzewiki. (kl)

— * **Czyje to rzeczy?** W komisarjacie piątym na Czartorji znajduje się teczka płócienna, zawierająca różne druty, młotek, obcęgi i części do naprawy parasoli. — Z kradzieży pochodzą przedmioty, które przechowuje komisarjat VI, a mianowicie siwa torebka damska, w której był różaniec i klucz do mieszkania. (kl)

— * **Oszustwa kaucyjne.** Na doniesienie poszkodowanych komisarjat I wszczął dochodzenia przeciw Wacławowi Arciszewskiemu z Poznania (Rybaki 22), jako podejrzanego o oszustwa kaucyjne. Od poszukujących pracy pobierał Arciszewski kaucje wzgl. pożyczki, obiecując im posady stróżów. Ogółem pobrał Arciszewski od poszukujących posady przeszło 200 złotych, nie ulokował jednak żadnego z nich i nie zwrócił też pieniędzy. Przez Arciszewskiego czują się poszkodowani Szczepan Kasprzak z Poznania (Półwiejska 26), Bronisław Dul (Rybaki 22), Józef Pilc z Grodziska, Antoni Halątko z Napachania w pow. poznańskim i Karol Hoppe z Poznania (Rybaki 16). (kl)

KRONIKA SĄDOWA

— * **Czego kobieta nie może...** Przed sądem okręgowym w Poznaniu stanął 23-letni Franciszek Freser (Dąbrowskiego 15), karany przez sądy francuskie 4-miesięcznem więzieniem, oskarżony o sfałszowanie paszportu. Przestępstwa tego dopuścił się w marcu ub. roku, przerabiając datę urodzenia z roku 1912 na 1910 r. Fałszerstwo zostało wykryte przez policjanta w czasie legitymowania oskarżonego. Przed sądem oskarżony przyznał się do winy, a postępowanie swoje tłumaczył tem, że pewnego razu znajoma kobieta zaczęła drwić z jego młodego wieku, chcąc więc okazać jej, że nie jest takim, na jakiego wygląda, przerobił datę urodzenia w paszporcie. Sąd doszedł do przekonania, że taki sposób przekonywania kobiet jest niedopuszczalny i wymierzył oskarżonemu karę 2 miesięcy aresztu, zawieszając jej wykonanie na trzy lata. (m)

— * **Uniewinnienie.** Przed sądem okręgowym w Poznaniu stanęli 23-letni Edmund Stefanowicz (Piotra Wawrzyniaka 37), 20-letni Edmund Pawlak (Poznańska 21) ostatnio przebywający w więzieniu w Grodzisku oraz 31-letni Czesław Mańczak (Staszica 36), oskarżeni o udział w bójce i pobicie. Między oskarżonymi, a niejakim Sobczakiem istniały od dłuższego czasu zatargi. W dniu 10 sierpnia ub. r. Sobczak, w godzinach południowych, wracał wozem z targu. Pod mostem kolejowym przy ul. Libelta napadło go trzech osobników, którzy pobili go do krwi, powodując złamanie nosa. Podejrzenie padło na oskarżonych, którzy w wyniku dochodzeń stanęli przed sądem. Sąd po rozpatrzeniu sprawy i przesłuchaniu świadków, wobec braku dowodów winy, oskarżonych uniewinnił. Bronił adw. Kuligowski. (m)

Wyrok na mordercę oficera

Tczew. (at) W piątek po trzecim dniu głośnego procesu Jana Wróbla, który w dniu 18 lipca r. b. w Tczewie przy ul. Sobieskiego o północy mandoliną zamordował śp. por. Skowrońskiego, zapadł wyrok, skazujący Wróbla na karę 6 lat więzienia.

Z WIELKOPOLSKI

—* **Budzyń.** Srebne gody małżeńskie obchodzili w dniu 10. bm. pp. Karol i Marta Radomscy.

— Trzy okręgi myśliwskie obwodu budzyńskiego znajdują się obecnie bez dzierżawców na skutek nadmiernych opłat na rzecz urzędu gminnego.

— Z okazji „Tygodnia budowy szkół powszechnych" odbyła się 6. bm. wieczornica dziatwy szkolnej, która cieszyła się wielkiem powodzeniem. (bk)

—* **Gębice.** Na ostatniem zebraniu K. S. M. żeńskiej w Markowicach ciekawy referat p. t. „Obowiązki obywatelskie względem młodzieży" wygłosił prezes p. Szydłowski.

— Kradzieży około 200 głów kapusty dokonano na szkodę rolnika Wacława Grzędzieli z Dzierzążni. (lg)

—* **Gniezno.** Sąd grodzki skazał za odgrażanie się Żydów Hersza Wiernika z Gniezna na 6 tygodni aresztu, a Abrama Wiernika na 1 miesiąc aresztu. — Andrzej Sławiński z Piekar otrzymał 10 zł grzywny za wprowadzenie w handel mało procentowego mleka. — Zofja Nowaczykowa z Gniezna otrzymała 2 miesiące aresztu za kupno skradzionego drobiu. — Wincentego Szymańskiego z Gniezna skazano na 6 tygodni aresztu za nieodpowiednie zachowanie się i zniewagę urzędnika Klatta w ekspozyturze funduszu pracy w Gnieźnie. — Józefa Marka z Laskowa skazano na 2 miesiące aresztu za kupno skradzionych szorów. — Władysław Kowalski bez stałego miejsca zamieszkania skazany został na 8 miesięcy więzienia za usiłowaną kradzież bielizny. — W aresztach osadzono ojca i syna Stanisławów Królów z Waliszewa za kradzież 160 zł gotówki na szkodę Franciszka Cabana z Gościerzyny, pow. Żnin. (br)

—* **Grodzisk.** Miejscowe Koło T. C. L. urządza w niedzielę, 13. bm. od godz. 8-mej wiecz. w sali T. C. L. pierwszą „herbatkę". Dalsze „herbatki" odbywać się będą w każdą pierwszą niedzielę miesiąca.

— Tow. Rzemieślników Katol. urządza 13. bm. w sali Strzelnicy zabawę taneczną.

— Teatr Wielkopolski wystawił 8. bm. w sali p. Jarosza operetkę p. t. „Gejsza", po południu zaś przedstawienie dla dzieci p. t. „Rokita, ordynat na Podkarpaciu".

— Nieszczęśliwy wypadek zdarzył się 9. bm. na Starym Rynku. Przy autobusie linji Grodzisk — Kościan uwieszało się z tyłu kilku chłopców. W pewnej chwili szofer cofnął autobus o kilka metrów, przyczem 7-letni synek drogomistrza Kubalczyka dostał się pod koła samochodu i doznał złamania nogi.

— Tow. Kupców Samodzielnych obchodziło w dniu 9. bm. 25-lecie swego istnienia. Rano odprawił ks. prob. Kruszka mszę św. na intencję tow., zaś wieczorem odbyło się w lokalu p. Kotlarskiego przy udziale zaproszonych gości zebranie jubileuszowe. (gf)

—* **Inowrocław.** Śmierć na rogach buhaja znalazł 76-letni rolnik Gerhard Würtz w Radojewicach. Nieszczęśliwy krzątał się w oborze, gdy w pewnej chwili 18-centnarowy buhaj nabrał go na rogi i do tego stopnia poszarpał, że gdy przybiegła rodzina, stary Würtz po kilku minutach wyzionął ducha.

—„Wielkiej kradzieży dokonali niewyśledzeni dotąd złodzieje u rolnika Romana Gotlieba w Szpitalu. Łupem złodziei padła duża ilość garderoby, bielizny i innych kosztowności.

— W kościele Matki Bożej odbył się ślub p. Felicji Piechockiej z p. Sylwestrem Sikorskim z Inowrocławia.

— W strzelaniu premjowem oficerów rezerwy zdobył puhar przechodni prezes radzieckiego klubu narodowego, p. mec. Groblewski. Pierwszą nagrodę otrzymał p. Nowikow, II dr. Pikuziński, III p. Głuszkowski, a IV p. Posłuszny.

— Trzy nieszczęśliwe, poważniejsze wypadki zanotowano ostatnio na terenie pow. inwrocławskiego. We wsi Niemojewo 13-letnia Genowefa Fudałówna tak nieszczęśliwie spadła z huśtawki, że doznała bardzo poważnych okaleczeń. Ranną odstawić musiano do szpitala. — 16-letni uczeń murarski Adam Busza spadł z rusztowania, łamiąc sobie lewy obojczyk i ponosząc ciężkie rany na całem ciele. — Poza tem uległ tragicznemu wypadkowi Franciszek Zdrojewski z Łąkocina podczas ładowania ziemniaków.

— Głośny w swoim czasie był na terenie powiatu naszego i wogóle Kujaw kolportaż fałszywych monet. Jedną parę kolporterów w osobach Andrzeja Janiaka i Józefa Osińskiego z Modliborzyc, który przywędrował tu z Brazylji, schwycono na gorącym uczynku puszczania w obieg monet 5-ciozłotowych. Stanęli oni obecnie przed sądem, który skazał ich po 6 miesięcy więzienia z warunkowem zawieszeniem wykonania kary na lat 3.

— Agencja pocztowa w Solankach, wobec zakończenia sezonu kuracyjnego, została na okres zimowy zlikwidowana.

— Niezwykle burzliwy charakter miało walne zebranie Och. Straży Pożarnej w Inowrocławiu, gdzie doszło do ostrej rozprawy pomiędzy członkami czynnymi a wspierającymi. W konsekwencji nie obsadzono stanowisko naczelnika, a dotychczasowy p. Lipiński zrezygnował z tego stanowiska. W skład nowego zarządu weszli pp. Trompeteur, Różański, Jaskólski, Weber, Kajling, Cegłowski i Proch. (c)

—* **Janówiec.** Odbyły się zawody powiatowe ochotn. straży pożarnej. W konkurencji uzyskały poszczególne straże w III grupie następujące miejsca: I — straż z Rogowa, II z Janówca, III ze Żnina. W IV grupie (straże wiejskie) uzyskały następujące miejsca: I — Dziewierzewo, II — Juncewo, III — Ośno.

—* **Jarocin.** Sąd okręgowy w Ostrowie na sesji wyjazdowej w Jarocinie w dniu 8. bm. zasądził: Karolaka Stefana z Sieruszyc za chęć przekupienia strażnika więziennego na 6 mies. więzienia, Malkowiaka Franciszka z Witaszyc za pobicie tasakiem krewnych na 8 mies. więzienia, Patryasa Jana za uchylanie się od służby wojskowej na 6 mies. aresztu z zawieszeniem.

— Wenta na dokończenie budowy kościoła odbyła się w Witaszycach ub. niedzieli. Po poł. zabawiano się w ogrodzie, wieczorem zaś na sali p. Reszelskiej odbyło się przedstawienie i zabawa taneczna. Czysty dochód z wenty oblicza komitet na 1 500 zł.

— Starosta powiatowy Rożankowski powrócił z urlopu i objął urzędowanie. (jp)

—*Kobylin. Objazdowe kino Akcji Katol. wyświetliło film relig. p. t. „Białe pieklo", a jako nadprogram film p. t. „Żelazna maska".

— Wielka burza z błyskawicami i deszczem przeszła 8. bm. nad miastem i okolicą. Piorun uderzył w stodołę p. Jańczakowej we Fijałowie.

— Jarmark odbył się tutaj w dniu 8. bm. Przebieg jego był spokojny, dopiero wieczorem w lokalu p. Jasińskiego doszło do awantury, w wyniku której Edmund Gniazdowski, pokłuty nożem, został odwieziony do szpitala w Krotoszynie, poza tem pobgany został jeszcze W. Chudy. Policja aresztowała braci Czerwińskich z Czeluścinka. (jk)

—* **Krotoszyn.** K. S. M. żeńskiej rozpoczęło w dniu 9. bm. rekolekcje w przygotowaniu do „Dnia druchen", który obchodzić będzie w niedzielę, 13. bm.

— Dywizyjną nagrodę przechodnią otrzymał 56 p. p. za najlepsze wyniki strzeleckie i wyszkoleniowe, jakie osiągnął na tegorocznych manewrach. Przekazanie sztandaru i plakiety pamiątkowej odbyło się w dniu 6. bm. na dziedzińcu koszar Kościuszki, poczem nastąpiła defilada całego pułku.

— Kurkowe Bractwo Strzeleckie obchodzi w niedzielę, 13. bm. święto Aniołów Stróżów. Wszyscy członkowie zechcą się stawić w mundurach organizacyjnych przed kościołem farnym o godz. 7.45 celem gremjalnego udziału w uroczystościach.

— Zebranie Tow. Kupców odbyło się 8. bm. Wobec ustąpienia prezesa towarzystwem będzie nadal kierował p. K. Bajerlein. Zarząd wyśle memorjał do dyrekcji okr. kol. państw. w Poznaniu w sprawie dogodniejszej komunikacji kolejowej z Poznaniem i Gnieznem. Również omawiano aktualne sprawy podatkowe.

— Och. Straż Pożarną założono w Rudzie. Zarząd tworzą pp. prezes — Szyrner Teodor, naczelnik — Woźniak Józef, zastępca — Huta Stanisław, sekretarz — Szyrner Teodor, zastępca — Blümel Otton, skarbnik — Biliński Jan, gospodarz — Scholz Paweł, ławnik — Nagel Otton. Komisję rewizyjną tworzą pp.: Kubeczak Michał, Mantke Paweł, Wipich Reinhold, Lietsch Reinhold i Walter Brunon.

— Pożar wybuchł w zagrodzie Adeli Rauhut w Konarzewie. Spaliła się z niewiadomych przyczyn murowana stodoła wraz ze zbożem i narzędziami rolniczemi. Szkodę w wysokości 17 000 zł pokrywa ubezpieczenie.

— Włamania do kuźni Ostojskiego Franciszka w Kromolicach dokonali nieznani sprawcy. Łupem złodziei padły narzędzia kowalskie wartości 300 zł. (kz)

—* **Koźmin.** Podczas ostatniej burzy grom uderzył w stodołę p. Seiferta w Chełkówku. Spaliła się doszczętnie stodoła ze zbożem i maszynami rolniczemi oraz szopa ogólnej wartości 8 000 złotych.

— Na powiatowem zebraniu Cechu Fryzjerskiego referat o aktualnych sprawach zawodowych i podatkowych wygłosił p. Jeran z Krotoszyna. (ka)

—* **Leszno.** Plenarne zebranie T. G. „Sokół" męski odbyło się 10. bm. w sokolni. Omawiano szczegółowo szereg spraw organizacyjnych. Bardzo dobrze opracowany referat o prochu i prochowni leszczyńskiej, o której wspomina Mickiewicz w „Czatach", założonej przez Marcina Zugehoera w XVII wieku, wygłosił p. Handke. W nawiązaniu do zakazu, wydanego przez Leszczyńskich, zabraniającego Żydom handlowania prochem, wywiązała się żywa i zdrowa dyskusja o obecnych stosunkach żydowskich. (lh)

—* **Nowy Tomyśl.** Naczelnik Urzędu Skarbowego Fr. Kapuściński przeniesiony został z dniem 1. bm. do Równego na Wołyniu.

— Sąd okręgowy z Poznania na sesji wyjazdowej w Nowym Tomyślu skazał sołtysa gromady Rojewo, Józefa Kaczmarka, za sprzeniewierzenie kwoty 90,30 zł na 6 miesięcy więzienia oraz utratę praw obywatelskich na 2 lata.

— Śmiałego włamania dokonał Gerhard Korn z Nowego Tomyśla do mieszkania dentysty Wendenburga. Wszedł on po gromochronie na I piętro, wybił dwie szyby i znalazł się w sypialni, lecz tutaj spłoszył go dentysta, zatem tą samą drogą zbiegł. Korna policja przychwyciła i osadziła w więzieniu.

— W Urzędzie Stanu Cywilnego zgłoszono w miesiącu wrześniu 17 urodzeń i 6 zgonów, ślubów zawarto 4.

— Podczas niedzielnej burzy uderzył grom w gospodarstwo Marty Szmirgel w Przyłęku, które doszczętnie strawił. Straty wynoszą 10 000 zł. W godzinę później piorun spalił chlew gosp. Linkego w Paproci. (np)

—*Oborniki. Z powodu podjęcia robót około budowy drogi Oborniki — Obrzycko zamknięto aż do odwołania odcinek tej drogi Słonawy — Bąblin dla ruchu kołowego, kierując takowy od Słonaw w kierunku dworca Słonawy i dalej do Bąblina.

— W ogrodzie p. Kiziołka zakwitła po raz drugi wiśnia, całe drzewo obsypane jest kwiatem.

— Referat państw. służby budowlanej przy starostwie obornickiem, obejmujący pow. Wągrowiec i Chodzież, został przeniesiony do Szamotuł.

— Komisja Sanitarna z burmistrzem miasta na czele badała ostatnio stan higjeniczny miasta.

— Jakiś wyrostek w bezczelny i łobuzerski sposób zanieczyścił okno wystawowe p. Edmunda Starosty w Obornikach. (kko)

—* **Ostrów.** Tydzień L. O. P. P. od 13—20 bm. przewiduje wyświetlanie filmu „Nalot lotniczy i obrona czynna" i to 12. bm. o godz. 19 w gimnazjum męskiem i 14. bm. o godz. 19 w szkole Estkowskiego. Kwesta uliczna odbędzie się 13. bm. Na zakończenie tygodnia odbędzie się 20. bm. o godz. 20.15 w teatrze miejskim przedstawienie p. t. „Kobieta, wino i dancing" Kiedrzyńskiego.

— Posiedzenie rady miejskiej zwołane pierwotnie na dziś zostało w ostatniej chwili odwołane. Nowe posiedzenie odbędzie się w poniedziałek o godz. 19-tej.

100 filiżanek z jednego kilograma

Pg 5 870-62.483

W trybach sieczkarki

Leszno (lh) W środę o godz. 11-tej wydarzył się w maj. Gronówko pod Lesznem nieszczęśliwy wypadek. W pewnej chwili podczas rżnięcia sieczki, koło pochwyciło za marynarkę odgarniającego sieczkę robotnika W. Wojdowskiego. Nieszczęśliwy został pięć razy okręcony wraz z kołem, a od niechybnej śmierci uratowało go spadnięcie koła. Maszyna wyrwała nieszczęśliwemu rękę ze stawu ramiennego i zerwała mu ścięgna i żyły. Oprócz tego W. jest okaleczony na głowie i ogólnie potłuczony. W stanie ciężkim przewieziono Wojdowskiego do szpitala św. Józefa w Lesznie. Podkreślić wypada, że nieszczęściu uległ Wojdowski zaledwie 4 dni po ślubie.

KSIĘGI STANU CYWILNEGO

Zapowiedzi:

Dnia 11. bm. wywieszono następujące zapowiedzi (osoby, przy których nie jest podana miejscowość, mieszkają w Poznaniu):

Pielegniarz Walenty Drożdżyński i krawc. Anna Frystyniakówna; sierż. zawod. Walenty Biskup i introlig. Joanna Przybylska; piekarz Franc. Zbierski i książk. Aniela Lasikówna; rzeźb. w drzewie Kazim. Dembczyński i krawc. Helena Kluczkowska; spawacz Jakób Drzymała i Monika Gliszczyńska; ślus. Bronisł. Zandecki i rob. Jadw. Hudzińska; druk. Stef. Putz i stenotypistka Anna Szymaniakówna; fryzj. Feliks Kramer i pakierka Halina Ciszewska; stud. wydz. lek. Marjan Kielasiński w Kraśniku, pow. janowski i stud. wydz. prawno-ekon. Franc. Chylewska; książk. Zygm. Malinowski i książk. Kazimiera Szymaniakówna; technolog Tad. Kuździowicz w Puszczykowie i owd. Jadw. Grzanka z d. Matysiakówna; fryzj. Antoni Fryman i Marjanna Kaczmarek w Kłecku, pow. gnieźnieński.

Zgony:

Dnia 11 października 1935 roku zapisano następujące zgony: Marcin Osowski, pobierający rentę, 82 lata; Berta Tuch z domu Kiwi, wdowa, 90 lat; Ma.anna Maciejewska z domu Sobkowska, wdowa, 68 lat; Antonina Maniewska z domu Hubert, 41 lat; Antoni Adamczak, robotnik, 66 lat; Marja Święcicka, ½ godz.; Rut Köhler, 5 miesięcy i 29 dni; Elżbieta Napieralina z domu Okcińska, wdowa, 77 lat; Adam Jaśkowiak, 1 dzień i 13 godzin; Teresa Palaczówna, 4 dni; Jadwiga Stachowiakowa z domu Chłopkowiakówna, 60 lat.

— „Dzień Oszczędności" odbędzie się 31. bm. Wybrano tu komitet, który zajmie się propagandą oszczędności. Uchwalono, by miejscowe i okoliczne instytucje finansowe wyasygnowały 100 do 150 zł tytułem składki. Fundusz zebrany zużyty zostanie na wydanie propagandowych książeczek oszczędnościowych.

— „Rodzina Kolejowa" otwiera tu dla dzieci stację odżywczą, a od 1 listopada rb. zostanie otwarte przedszkole dla dzieci kolejarzy.

— Premjowanie bydła odbędzie się 14. bm. o godz. 8 w Ostrowie na targowisku.

— Stały teatr miejski wystawia tu 15. bm. o godz. 20.15 komedje Pierre Louse'a „Kobieta i pajac" z udziałem artystki poznańskiej Haliny Cieszkowskiej.

— Poświęcenie nowo zakupionych organów w kościele Bożego Ciała w Skalmierzycach Nowych odbyło się przy tłumnym udziale parafjan. (os)

—* **Pakość.** Stow. Kobiet Katol. odbyło zebranie, na którem ks. asyst. Klitsche wygłosił referat n. t. „Życie łaski w duszy matki" oraz kwadrans ewangeliczny p. t. „Cnota wyrozumiałości".

— K. S. M. męskie urządziło uroczyste posiedzenie z okazji imienin ks. asyst. Plucińskiego.

— Pod koła wozu dostał się w czasie zwózki ziemniaków maj. Niemojewko 3-letni Bohdan Wierzbiński, któremu koło złamało nogę. (wp)

—* **Pobiedziska.** Na posiedzeniu rady miejskiej uchwalono zwrócić się do urzędu wojew. o urządzenie mies. jarmarków na bydło, natomiast jarmarki kramne zamierza się skasować.

— Z okazji „Dnia druchen" odbyła się akademja, którą zagaił ks. radca Durzyński z Poznania. Treściwy referat n. t. „Młoda Polka przyszłą obywatelką" wygłosiła p. drowa Bartlitzowa.

— Zakwitła jabłoń w ogrodzie p. drowej Bartlitzowej. Drzewo pokryło się gęstem kwieciem tak, jak na wiosnę. (pm)

—* **Pniewy.** Tor kolejowy został podmyty w kilku miejscach na linji Sieraków — Nojewo wskutek niedzielnej burzy, połączonej z ulewnym deszczem, jaka przeszła nad okolicą Pniew. Również zostały zniszczone zasiewy żyta. (wp)

— Wieczornica, urządzona staraniem miejsc. Czerwonego Krzyża i Stow. Pań Miłosierdzia, odbyła się w niedzielę w sali p. Janiszewskiego. Na program złożyły się śpiewy, deklamacje i popisy kółka muzycznego. Czysty dochód przeznaczony został na pomoc miejscowym ubogim.

—* **Powidz.** Na zebraniu Akcji Katol. referat p. t. „Chrystus Królem naszym" wygłosiła prezeska p. Nowaczykówna, poczem uchwalono wystawić w dniu „Święta Chrystusa Króla" dramat religijny „Za Boskiego Króla", osnuty na tle prześladowań katolików w Meksyku w roku 1927.

— Na zebraniu K. S. M. męskiej wybrano sekretarzem p. Felicjana Kubiaka, gospodarzem i bibljotekarzem p. Ignacego Zielińskiego.

— Cholera drobiu panuje w mieście i okolicy, wyrządzając wielkie szkody wśród inwentarza. (pz)

— * **Rogoźno.** Akademja z okazji „Dnia druchen" urządza K. S. M. żeńskiej w Rogoźnie w niedzielę, dnia 13 bm. o godzinie 19,30 w Hotelu Polskim. Przy wejściu pobierać się będzie dobrowolne datki. (rm)

—* **Szamocin.** Na szosie pod Szamocinem jechała grupa członków D. O. na pogrzeb członka do Heljodoroza. Pod wsią Szamoty jedna z uczestniczek, niej. Marta Rajzer, wjechała rowerem na wóz p. Racha, doznając tak ciężkich obrażeń, że po przewiezieniu do szpitala miejskiego zmarła.

— W ub. niedzielę utworzył się tutaj parafj. zarząd Akcji Katolickiej, w skład którego wchodzą: prezes p. Piaskowski, zastępca prez. lek. wet. Skórka, sekretarz p. Antoni Pawlicki, zastępca p. Doberska i skarbnik p. Binkowski.

— Tow. Śpiewu im. I. Paderewskiego urządza w niedzielę, 13. bm. występ w sali hot. „Concordia". Występ poprzedzi poświęcenie liry w kościele parafj. Wieczorem odegrana zostanie sztuka p. t. „Skalmierzanki". (sp)

— * **Śmigiel.** Złote gody małżeńskie obchodzą dnia 13 bm. pp. Piotr i Franciszka z Sieradzkich Olejnikowie. Jubilaci cieszą się ogólnym szacunkiem wśród tutejszego obywatelstwa.

— Publ. szkoła powszechna urządziła w ub. środę obchód z okazji „Tygodnia popierania budowy szkół powsz.", z wielce urozmaiconym programem.

— Złodzieje skradli z mieszkania p. Weisa, ul. Lipowa 14, 35 złotych, złote ślubne obrączki oraz kilka par obuwia, ogólnej wartości około 150 zł. (gś)

CO MÓWIĄ NAZWY ULIC W POZNANIU

VII

Ulica Calliera

Ulica Calliera znajduje się w dzielnicy świętolazarskiej, i jest trzecią poprzeczną ulicy Kolejowej. Dawniej nazywała się „Kochstrasse".

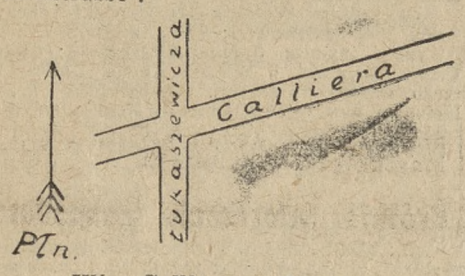

Ulica Calliera na Łazarzu

Edmund Callier urodził się 2 października 1833 r. w Szamotułach, z ojca sekretarza powiatowego, pochodzącego z rodziny hugenockiej i Salomei z Krajewskich. Po czteru klasach gimnazjalnych kształcił się w szkole handlowej, ucząc się bławatnictwa. Nie znajdując jednak w tym zawodzie zadowolenia, wziął posadę w administracji. Ale i to go nie nęciło. W roku 1854 zaciągnął się do legji zagranicznej w Algierze, jako szeregowiec. — Brał udział w wojnie krymskiej. Powróciwszy do kraju, utrzymywał się z udzielania lekcyj francuskiego, angielskiego i włoskiego, któremi to językami biegle władał. W r. 1863 pośpieszył do szeregów narodowych, gdzie walecznością swoją zwrócił uwagę przełożonych. Awansował prędko na pułkownika. Formował oddziały konne, z któremi podsunął się pod mury samej Warszawy, gromiąc nieraz nieprzyjaciela. Kilkakrotnie rannego odwiedził raz generał rosyjski ks. Wittgenstein, winszując mu śmiałej inicjatywy i waleczności. Wobec nieoczekiwanego obrotu powstania zbiegł zagranicę, skąd wróciwszy, został oskarżony o zbrodnię stanu i skazany został na rok twierdzy. Opuściwszy więzienie w Grudziądzu założył własną księgarnię, oddając się w chwilach wolnych umiłowanej przezeń pracy w dziedzinie geografji historycznej, historji topograficznej i geografji rodzin szlacheckich. Wydał drukiem kilka seryj szkiców i liczne monografje powiatów Wielkopolski. Był współpracownikiem „Słownika Geograficznego". Pisał też wspomnienia z czasów wojennych i tłumaczenia z francuskiego, ogłaszając je w dziennikach i w swoim „Tygodniku Wielkopolskim".

EDMUND CALLIER

Żychliński w swych „Wspomnieniach" tak go nam przedstawia: „...był mężem bez obawy i skazy, pierś miał ze stali a serce z wosku". Zacny i szlachetny ten człowiek, niezmordowany, czy przy pracy naokoło nauki ojczystej, czy w ciężkich potrzebach narodowych, zjednał sobie szacunek i cześć głęboką społeczeństwa, którą okazało w dniu śmierci jego 16 grudnia 1893 r. i podczas pogrzebu, który się stał wielką manifestacją narodową. (pt)

ROZBAWIONA DZIECIARNIA W NOWEJ OCHRONCE „CARITASU" PRZY UL. WOŹNEJ 14.

—* **Śrem.** Na ostatniem posiedzeniu rady miejskiej wprowadzono w urząd radnego p. Władysława Miętusa. W miejsce p. Jańczyka wybrano opiekunem społ. na rejon II. p. Marję Wachowiak. Poza tem przyjęto plan robót inwestycyjnych na przyszłość i uchwalono, że w roku budżet. 1936/7 zarząd miejski przystąpi do budowy chłodni, flaczarni i przebudowy rzeźni miejskiej, wreszcie uchwalono zaciągnąć pożyczkę we wysokości 30 tys. zł na elektryfikację miasta. (sn)

— * **Wągrówiec.** Chłopcy, pasący bydło przy szosie gnieźnieńskiej, rzucają na przejeżdżających cyklistów, jakoteż i na samochody, kamieniami, przyczem nie obyło się bez wypadków skaleczenia. Za takie karygodne wybryki młodzieży odpowiadają przedewszystkiem rodzice, oni też winni najpierw skrócić samowolę wyrostków.

— Strzelanie o premje urządza pow. koło Inwalidów Woj. w lokalu p. Jezierskiego.

— Na ostatniem zebraniu Związku Inwalidów Pracy omawiano obszernie sprawę uposażeń i rent inwalidzkich.

— W dole kloacznym utonął w Damasławku 8-letni Izydor Maciej Biała. Mimo natychmiastowej pomocy chłopca nie zdołano uratować. (lw)

—* **Września.** Dyżur nocny dla członków Ubezpieczalni Społ. ma do poniedziałku, 14. bm. dr. Uliszewski.

— Bawi we Wrześni znany artysta mal. p. Hieronim Grządzielewski, wykonujący niezrównane w pomysłach karykatury oraz portrety. Jako absolwent Akademji Sztuk Pięknych w Krakowie i uczeń prof. Szewczyka p. G. wystawiał prace swe w wielu miastach Polski. (rw)

—* **Żerków.** Wyścig kolarski na przestrzeni 60 klm. urządziły w dniu 6. bm. K. S. M. męskie i K. S. „Polonja". Pierwsze miejsca zajęli: Rzepka Tadeusz K. S. M., Grodzicki Stanisław i Maciejewski Marjan „Polonia". (żl)

—* **Zbąszyn.** K. S. M. żeńskie urządziło w niedzielę, 6. bm. wieczorek taneczny urozmaicony niespodziankami.

— Kat. Stow. Mężów odbyło w dniu 6. bm. zebranie z aktualnym wykładem.

— Bractwo Straży Honorowej uprasza wszystkie zelatorki z wiosek, ażeby swe składki członkowskie złożyły szczególnie w tym miesiącu na ręce p. Wachówny.

— Zebranie lokalnego komitetu organ. Powstańców, b. Straży Lud. i Rad Lud., oraz organ. tajnych Powstania Wielkp., odbyło się 6. bm. Na zebraniu wygłoszono obszerny referat w sprawie niewłaściwie wydanej historji powstania. (zb)

— 9. bm. o godz. 5.20 pociągiem z Niemiec powrócił po odsiedzeniu 3 lat więzienia w Niemczech, skazany za szpiegostwo, p. Golak ze Zbąszynia, którego na dworcu powitała rodzina i znajomi.

— Niedzielna ulewa wyrządziła wielkie szkody na nowowybudowanych ulicach: Mostowej i Cmentarnej. (zb)

—* **Żnin.** „Szycie kamizelek hitlerowskich" reklamuje niejaki p. Antoni Kluczyński, który nawet w tym celu kazał wydrukować ulotki. Tutejsze społeczeństwo oburza się na powyższy fakt i zapytuje, w jakim celu okazuje p. Kluczyński tyle sympatji hitlerowcom?

— W kościele parafjalnym pobłogosławiony został związek małżeński pomiędzy p. Górną a p. H. Ulatowskim, długoletnim członkiem K. S. M.

— Uroczystość poświęcenia sztandaru Kółka Rolniczego w Strzyżewie Kościelnem odbyła się w ub. niedzielę. Nabożeństwo odprawił ks. prob. Niedziałkiewicz, poczem odbyła się uroczysta akademja oraz po południu zabawa.

— Balon wielkości kószki do pszczół z napisem francuskim zawisł na drzewie w ogrodzie p. J. Chmiela w Rzymie, pow. żnińskiego. Przypuszczalnie został on wypuszczony na konkursie baloników w Francji i przebył tak wielką przestrzeń.

— Zmiażdżeniu palców u obu nóg uległ przy przeprowadzaniu lokomobili niejaki Franciszek Reszewski.

— Szosa z Gąsawy do Biskupina zostanie pobudowana z początkiem przyszłego roku.

— Podczas manewrowania pociągu towarowego na stacji w Żninie wagony wpadły na parowozownię, wyrządzając dość poważne szkody.

— Stanowisko prefekta w tut. gimnazjum objął dotychczasowy wikarjusz w Górze ks. Wiśniewski, na stanowisko wikarjusza w Górze powołany został ks. Łój z Ostrowa.

— Kurs ratowniczy P. C. K. odbywa się obecnie w gmachu szkoły powsz., przeprowadza go instruktor I. kl. por. Menke z Torunia. (żd)

— Usiłowali włamać się do plebanji w Chomiąży Szlacheckiej nieznani sprawcy, atoli przy wyłamywaniu krat w piwnicy zostali spłoszeni i zbiegli.

— Powiesił się w lesie świątkowskim 72-letni Sławiński, który był na utrzymaniu u swego syna.

Staruszek z pozytywką

Na ul. Ratajczaka spotykamy często w porze wieczornej staruszka z pozytywką. Jest nim 75-letni Karol Staniszewski, uprawiający od szeregu lat zawód kataryniarza.

Dziś chodzi z pozytywką, ale jeszcze kilka lat temu można go było zobaczyć z katarynką. Nim poświęcił się temu zawodowi na stałe, przeszedł szereg innych. Był robotnikiem przy budowie kolei, pracownikiem w fabryce, wędrownym grajkiem, agentem fabryki gramofonów, przekupniem, aż wreszcie powrócił do swej katarynki. A okres kataryniarski był bogaty w przeżycia. Najsilniej utkwiło w pamięci starca echo procesu zprzed laty, gdy chodził po podwórkach poznańskich, wygrywał melodje narodowe.

„Staruszek z pozytywką" — charakterystyczny typ w Poznaniu.

— Pewnego razu — mówi staruszek — znalazłem się na Jeżycach. Wchodzę na podwórze jednego z domów i zaczynam grać „Boże coś Polskę". Nagle jakiś jegomość krzyczy do mnie: „Wissen Sie, dass ist das Nationallied, welches zu spielen verboten ist?" Nim zdążyłem coś na to odpowiedzieć, kazał mi opuścić podwórze. Rozpoczął się z tego powodu proces, zakończony w pierwszej instancji skazaniem staruszka na 30 marek grzywny, w drugiej uwolnieniem od płacenia. Rzecz dziwna i przykra zarazem, że proces wyniknął z powodu skargi komisarza o polskiem nazwisku i polskiej narodowości (pomińmy jego nazwisko), którego melodja „Boże coś Polskę" zbytnio drażniła na podwórku jeżyckiem.

— Nieraz policja niemiecka — ciągnie dalej staruszek — wodziła mnie na posterunek, ale jakoś szczęśliwie się kończyło. I dziś nie jestem wolny od tego, bo zdarza się, że muszę spać na deskach. — Ostatnio jednak mam spokój.

— A jak z zarobkiem?

— Różnie bywa. Ciężko teraz, panie. W ub. piątek, gdy stałem przed „Słońcem" o 7-ej wieczorem, nie dostałem ani grosza, o 9 zaś 17 groszy. Jak tu żyć z chorą żoną. Aż strach stać na ulicy.

— Dlaczego?

— Bo mam pozwolenie na grę podwórzową, a gram na ulicy. Inaczejbym nic nie zarobił. Pozytywka ma za słaby głos, by z nią chodzić po podwórzach, a z katarynką ciężką wiek już nie pozwala wędrować. Dawniej to mnie proszono do teatrów, restauracyj, na imieniny, dziś kto chce starca zaprosić?

Ciężki los być grajkiem ulicznym, co jednak robić, gdy żyć trzeba.

Gdy odchodziłem, do uszu dolatywała jeszcze jakaś melodja, a po przez nią jakby echo dawnej piosenki „Pomoc dajcie mi rodacy." (sk.)

Osady bagienne i nawodne

Lubawa. (gn) Kierownictwo ekspedycji naukowej w Biskupinie pod Żninem zwraca uczestnikom wycieczek specjalną uwagę na to, że odkryta tamże osada historyczna jest typu bagiennego w odróżnieniu od osad nawodnych, t. zw. palafitów. Ślady osad nawodnych, co nie wszystkim jest wiadome, napotyka się w powiecie lubawskim w dwóch miejscowościach, w Łąkorku i Skarlinie.

W Łąkorku, na wschodniem wybrzeżu jeziora, widać 25 rzędów pionowo sterczących z wody pali w równej, mniejwięcej dwumetrowej od siebie odległości; każdy rząd wykazuje jeszcze po 20 przeciętnie takich słupów, na których osada była założona.

Przed około 60 laty archeolog Toeppen naliczył w Łąkorku jeszcze 1200, a w Skarlinie już tylko 20 pali, wbitych grubym końcem w dno jeziora. Ludność miejscowa, nie doceniając wartości naukowej tych pamiątek z czasów bardzo odległych, zdołała niestety część owych słupów usunąć.

Więzień grozi sędziemu

Szamotuły (sc) Przed sądem grodzkim stanął znany recydywista, 12 razy karany, Józef Śledziński, lat 35, pochodzący z pow. strzelińskiego. Śledzińskiego, odsiadującego karę w tut. więzieniu, sprowadzono na salę, rozpraw skutego w kajdany. Odpowiadał on za zniewagę sędziego. Mianowicie, w wniesionej na piśmie apelacji od wyroku, skazującego go za kradzież na dwa lata więzienia i pięć lat domu pracy, dopuścił się Śledziński znieważenia kierownika sądu dr. Chrzanowskiego. Do winy się przyznaje, podtrzymując w bezczelny sposób zarzuconej mu zniewagi. W czasie przewodu sądowego, zachowuje się bardzo wyzywająco, oświadczając podniesionym głosem, że gdyby nie był Polakiem, gotów byłby naczelnika sądu przy pierwszem spotkaniu w swojej celi, „zlinczować". Przewodniczący sędzia Pogorzały odebrał oskarżonemu głos, poczem zapadł wyrok, skazujący Śledzińskiego na 7 miesięcy więzienia. Oskarżyciel prok. Góralewicz wygotuje zaś nowy akt oskarżenia za ponowne zniesławienie i odgrażanie się sędziemu.

POLSKI ABISYŃCZYK

Na wystawie „Wnętrza Domu" w Poznaniu, która otwarta będzie jeszcze jutro w niedzielę, znajduje się stoisko pewnej polskiej fabryki z Bydgoszczy, zajmującej się wyrobem galanterji szklannej. Fabryka ta zaprowadziła ostatnio nieznany dotychczas w Polsce dział minjaturowych wyrobów szklannych, wykonanych ręcznie z różnokolorowego szkła przez artystycznie wykwalifikowanych rzemieślników.

Na fotografji widzimy figurkę Abisyńczyka ze szkła, wykonaną w fabryce w Bydgoszczy. O lilipucim jego wzroście daje wyobrażenie zapałka, umieszczona obok dla porównania.

DZIAŁ GOSPODARCZY

Okruchy

Ostry kryzys żywnościowy w Niemczech

Od szeregu tygodni rynek niemiecki odczuwa dotkliwie braki w zaopatrzeniu w masło i mięso.

Gdy jeszcze przed tygodniem można było każdorazowo nabyć pół kila masła, to obecnie sprzedaje się jednej osobie tylko 15 dkg. Przyczyny tego zjawiska, przypominającego żywcem czasy wojenne, są ponoć dwojakie: 1) znaczny wzrost spożycia spowodowany został — według wyjaśnień urzędowych — zmniejszeniem bezrobocia i wciągnięciem znacznej ilości bezrobotnych w szeregi spożywców masła; 2) znaczny spadek produkcji masła tłumaczy się brakiem paszy. Brakowi masła możnaby, oczywiście, zaradzić przez zwiększenie przywozu z zagranicy, jednak względy dewizowe przeciwstawiają się temu.

Również w dziedzinie zaopatrzenia rynku w mięso, widoczne są niedobory, zwłaszcza jeśli chodzi o wieprzowinę. Również i tutaj wymienia się jako przyczyny niedoboru: spadek produkcji i wzrost spożycia. Mają więc Niemcy kłopoty, szczególnie z tej racji, że z samowystarczalnością rolniczą Rzeszy jakoś nie wszystko tak się miewa, jak to nieraz głośno mawiano...

Braki naszej gospodarki surowcowej

W przeciwieństwie do rynku niemieckiego, nasz rynek nie odczuwa „głodu towarowego". Niemniej jednak i nasza gospodarka w zakresie artykułów pierwszej potrzeby wykazuje pewne braki, na które zwrócono uwagę z okazji omawiania tak aktualnego tematu, jakim jest zaopatrzenie „Italji wojującej" w potrzebne surowce.. W Polsce, oczywiście, nie chodzi o artykuły żywnościowe pierwszej potrzeby, tych bowiem mamy dosyć, a nawet w nadmiarze. Chodzi o metale.

Oto w zakresie najważniejszego metalu — żelaza — jesteśmy pasywni. Produkcja rud krajowych nie wystarcza na wypadek odcięcia przywozu złomu i rud zagranicznych. Braknie nam również miedzi oraz pomniejszych metali, jak chromu, wanadu, wolframu, molibdenu i niklu. Jesteśmy całkowicie zdani na konieczność przywozu juty i bawełny. Co się stanie na wypadek wojny? Czy mamy zapasy mob? Coś nam się zdaje, że nietęgo ta sprawa u nas się przedstawia...

Tymczasem są sposoby na tworzenie zapasu mobilizacyjnego. Tak np., jak pisze „Gospodarka Narodowa", w Szwecji kryje się monumentalne gmachy — nie blachą — lecz płytami miedzianemi. Dachy te pochodzą z subskrypcji narodowej. Każdy ofiarodawca może aż do czasu przetopienia (podczas wojny) „uwiecznić" swoje nazwisko na ofiarowanej płycie miedzianej.

Oświata a gospodarka

W warunkach polskich postęp oświaty jest kardynalnym warunkiem postępu gospodarczego. Niemożność zapewnienia oświaty znacznemu odsetkowi młodzieży równa się postawieniu ich poza prądem gospodarczego, równa się marnowaniu olbrzymich sił utajonych.

Braki naszego szkolnictwa powszechnego są znane, jak i przyczyny analfabetyzmu. Brak nam pieniędzy na oświatę, tak jak brak nam pracy dla bezrobotnych. Dziecko pozbawione szkoły jest towarzyszem dorosłego, pozbawionego pracy...

Notujemy oryginalny pomysł, lansowany przez pewne czasopismo warszawskie. Żąda ono uzupełnienia obowiązku szkolnego — przymusem nauczania. Jeśli jakaś najistotniejsza potrzeba społeczna nie jest zaspakajana na normalnej drodze, musimy uciekać się do prymitywu: do szarwarku, ofiar w naturze. Zatem, skoro niema możności nauczania dzieci na normalnej drodze, projektodawca warszawski proponuje coś w rodzaju „szarwarku oświatowego", t. zn. nałożenia na obywateli obowiązku nauczania analfabetów... Charakterystyczny znak czasu!

Dając zarobek Żydowi, przyczyniasz się do pozbawienia chleba i pracy tysięcy Polaków!

Wygaśnięcie porozumienia polsko-niemieckiego z dnia 11. 10. 34 r.

Ministerstwo skarbu rozesłało do wszystkich dyrekcyj ceł, urzędów celnych oraz inspektoratu ceł w Gdańsku okólnik w sprawie wygaśnięcia w dniu 14 października br. porozumienia handlowego polsko-niemieckiego z dnia 11 października 1934 r., stanowiący m. in. co następuje:

Wobec tego, że z dn. 14 października 1935 r. włącznie kończy się okres pozostawania na mocy porozumienia handlowego z Niemcami z dn. 11 października 1934 r., min. skarbu przypomina, że również z dniem tym traci swą moc okólnik min. skarbu z dn. 12 października 1934 r. w sprawie stosowania ceł konwencyjnych do niektórych towarów pochodzenia niemieckiego.

Do wszystkich zatem towarów pochodzenia niemieckiego, zgłoszonych do ostatecznej odprawy celnej, począwszy od dn. 15 października 1935 r., będą stosowane stawki autonomiczne drugiej kolumny taryfy celnej na podstawie protokółu polsko-niemieckiego z dnia 7 marca 1934 r.

Do towarów pochodzenia niemieckiego, objętych porozumieniem handlowem polsko - niemieckiem z dnia 11 października 1934 r., zgłoszonych do ostatecznej odprawy celnej przed dn. 15 października 1935 r., będą stosowane stawki konwencyjne, jeżeli uiszczenie należności celnych nastąpi w okresie przewidzianym w art. 116 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o prawie celnem.

KRONIKA GOSPODARCZA

PODATKI I OPŁATY

(p) **Kryterja, decydujące o kategorji przedsiębiorstwa handlowego.** Sąd Najwyż. wyrokiem z dn. 2. 7. 1934 r. IK 446/34 wyjaśnił, że kontyngent kupujących nie stanowi wyłącznego kryterjum przy zaliczeniu przedsiębiorstw, prowadzących handel towarowy, do kategorji II lub III; decyduje o tem również ilość sprzedawanych towarów i wygląd oraz rozmiary przedsiębiorstwa. Jeżeli sprzedaż odbywa się z pomieszczenia, składającego się z więcej niż z jednego pokoju, w ilościach przekraczających pojęcie drobnej sprzedaży i nietylko spożywcom, lecz i kupcom do dalszej sprzedaży, to takie przedsiębiorstwo uważa się za większe i zalicza się do kategorji II. Wysokość obrotów, jako cecha nienależąca do „zewnętrznych", jedynie miarodajnych dla określenia kategorji przedsiębiorstwa, nie może być brana pod uwagę. (k)

Z KRAJU

(k) **Sytuacja walutowa w dalszym ciągu bez większych zmian.** Na wczorajszych giełdach walutowych nie zanotowano żadnych poważniejszych zmian. Dewiza na Londyn utrzymała się prawie dokładnie na poziomie przedwczorajszych kursów. Dewiza na Nowy Jork miała tendencję na różnych giełdach niejednolitą, jednakowoż zmiany kursowe były minimalne. Dewiza na Amsterdam wyraźnie zwyżkowała. Dewiza na Medjolan notowana była w Warszawie 43.28, w Zurychu nieznacznie osłabła, w Paryżu nieznacznie się wzmocniła, w Londynie wreszcie przejściowo wyraźnie zniżkowała. Pozostałe dewizy nie wykazują godnych zanotowania zmian.

(k) **Wzrost udziału Polski w światowym eksporcie żyta.** Ogłoszona ostatnio statystyka międzynarodowego instytutu rolniczego w Rzymie zawiera cyfry światowego handlu żytem w okresie od 1 sierpnia 1934 do 31 lipca 1935 r. Z liczb tych wynika, że ogólny światowy eksport żyta wynosił w 1934/35 r. 11.672 tys. q., wykazując w stosunku do analogicznego okresu 1933/34 r. zmniejszenie o 1.005 tys. q. Polska zajmowała w tych dwóch okresach pierwsze miejsce wśród krajów eksportujących żyto i wywiozła w okresie 1933/34 — 4.753 tys. q., zaś w okresie 1934/35 — 5.924 tys. q. Mimo spadku ogólnego światowego eksportu żyta, wywóz tego artykułu z Polski wykazał wzrost. Udział Polski w ogólnym światowym eksporcie żyta wzrósł z 38 proc. w okresie 1933/34 do 46 proc. w okresie 1934/35. W okresie sprawozdawczym drugie miejsce wśród krajów eksportujących żyto zajmowała Argentyna (2.668 tys. q.), dalsze Szwecja (907 tys.), Łotwa (867 tys. q.) i Litwa (544 tys. q.).

(k) **Preferencje dla zagranicznego przemysłu kosmetycznego.** Polski przemysł kosmetyczno - perfumeryjny, w szczególności zaś w woj. poznańskiem, gdzie jest specjalnie silnie rozwinięty, poczuł się zagrożony w swych interesach okólnikiem min. skarbu ogłoszonym w Monitorze Polskim z dn. 3. 9. rb. Wspomniany okólnik wyjaśnia, że rozporządzenie min. opieki społecznej o dozorze nad wyrobem i obiegiem środków kosmetycznych nie wkłada na urzędy celne obowiązku kontroli środków kosmetycznych, sprowadzanych z zagranicy. Tem samem daje poważne przywileje środkom kosmetycznym importowanym, wbrew postanowieniom obowiązującym w stosunku do przemysłu krajowego w tej dziedzinie. (AZ)

Z ZAGRANICY

(z) **Spadek złota w Banku Rzeszy.** Bilans Banku Rzeszy z dn. 7. bm. wykazuje spadek zapasu złota o 0,5 milj. marek, który jest podobno wynikiem przydziału odpowiedniego kontyngentu kruszcu do przeróbki przez przemysł niemiecki. — Spadek zapasu dewiz o 1 milj. mk. został spowodowany, według komentarzy prasowych, przydziałem dodatkowego kontyngentu dewiz na opłacenie najniezbędniejszego importu surowców dla przemysłu niemieckiego. Należy podkreślić, że przyczyniło się do tego również sprowadzenie z zagranicy większej ilości artykułów żywnościowych, przedewszystkiem zaś tłuszczów, których brak rynek wewnętrzny dotkliwie odczuwał.

(z) **Bank Włoch stracił w ciągu III kwartału za 1.241 milj. lirów środków pokrycia.** Porównanie bilansów Banku Włoch z dnia 30 września oraz 30 czerwca r. b. pozwala na wyciągnięcie b. znamiennych wniosków, co do kosztów samych już tylko przygotowań do kampanji abisyńskiej. We wspomnianym okresie zapas złota spadł z 5.589,2 do 4.251,4 milj. lirów, a więc o 1,337,8 milj. lirów. Ponieważ zapas dewiz wzrósł z 295,4 do 392,5, a więc o 97,1 milj. lirów, przeto ogólny spadek środków pokrycia sięgnął 1.240,7 milj. lirów. Jednocześnie we wspomnianym okresie 3-miesięcznym, obieg banknotów wzrósł z 13.028 milj. lirów do 15.271,7 milj. lirów, a więc o 2.243,7 milj. lirów. Natychmiast płatne zobowiązania zwyżkowały z 407,6 do 568,5 milj. lirów. Wreszcie na podkreślenie zasługuje wzrost kredytów zastawowych z 2.115 do 3.006,6 miljonów lirów.

(z) **Poprawa bilansu płatniczego Anglji.** Miesięcznik angielski Midland Bank stwierdza poprawę bilansu płatniczego Anglji, który w r. b. po raz pierwszy od 1930 r. wykaże prawdopodobnie nadwyżkę dochodów. Wskazuje na to znaczne zmniejszenie się przywozu towarów oraz wzrost dochodów z lokat zagranicznych i z turystyki. W tych warunkach Anglja będzie mogła znowu pożyczać pieniądze zagranicy.

(z) **Gwałtowny wzrost notowań cyny w Londynie.** W piątek dnia 11 bm. na giełdzie londyńskiej zanotowano dalszą zwyżkę cen szeregu metali. Szczególnie zwyżkowała cyna (standard per kasa) z 233½ do 238 Ł. za jedną tonnę. Zwyżka notowań cyny jest wynikiem niedostatecznej ilości tego metalu na rynku. Sfery fachowe stwierdzają, że narazie jest rzeczą niemożliwą zaspokojenie istniejącego popytu, w związku z czem obawiają się, że cena tego metalu dojdzie nawet do 245 lub 250 funtów szt. za 1 tonnę. Brak cyny na rynku zaostrzony został przez wzmożone zapotrzebowanie ze strony przemysłów wojennych oraz przez spekulację, przejawiającą się na tle nastrojów wojennych.

Z WYDAWNICTW

(w) **Prof. dr. Tadeusz Konopiński. Trzoda chlewna, jako towar rzeźny.** Poznań 1935. — Szczery podziw budzi niespotykana niestety w warunkach polskich mrówcza pracowitość autora. Wydał on bowiem dotąd przeszło 70 prac, w tem 19 większych (m. in. i 1 000-stronnicową „Hodowlę Bydła"), a ponadto kilkaset artykułów, opublikowanych na łamach prasy fachowej. Takiego rekordu publikacyj polska nauka rolnicza dotychczas nie zarejestrowała. Zaznaczyć też należy, iż prof. Konopiński jest jedynym z polskich rolniczych naukowców, który wykładał po wojnie we Wrocławiu i Berlinie. Praca wymieniona w tytule rozpada się na 12 rozdziałów. Poprzez produkcję trzody chlewnej przechodzi autor do samego handlu, omawia różne formy zbytu, systemy klasyfikacji rzeźnej trzody chlewnej, ubój, „wybijanie się" świń, t. j. wagą rzeźną, oceną mięsa i t. d. i kończy pracę użytkowaniem mięsa i tłuszczu oraz ubocznych produktów uboju (szczeciny, kości i t. d.) Omawia więc w ostatnich rozdziałach konserwowania mięsa, wyrób wędlin, szynek, bekonów i t. d. Gdyby zapytano, kogo ta praca będzie więcej inteeresować, czy producenta - rolnika, handlowcę, czy przetwórcę, — to doprawdy trudno byłoby odpowiedzieć, bo z pewnością każdy z wymienionych znajdzie dla siebie pożyteczny, a ujęty w formie bardzo dostępnej i jednocześnie wyczerpujący materjał. Praca wydana jest na dobrym papierze i przeplecioną licznemi rycinami zwierząt, przekrojów mięsa, wędlin, szynek, bekonów i innych wyrobów mięsnych. (K. S.)

Krótkie informacje gospodarcze

— Trwający od blisko 3 miesięcy strajk w męskim przemyśle konfekcyjnym w Łodzi został narazie zlikwidowany podpisaniem prowizorycznej umowy.

— W związku z wybuchem wojny włosko-abisyńskiej na większych giełdach papierów wartościowych daje się zauważyć silna zwyżka akcyj linij okrętowych.

TYLKO 10 KLAWISZY

ARYTMOMETRY

FACIT

ZADZIWIŁY CAŁY ŚWIAT!

Bez drążków do nastawiania cyfr

Bez wieloklawiszowej klawiatury

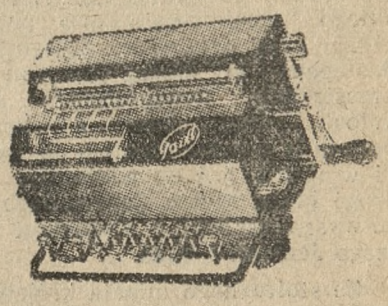

Tow. BLOCK-BRUN, Sp. Akc.

Poznań, ul. św. Marcina 25 Tel. 10-52

ag 16428

Można lepiej...

Uczmy się od nich

Od nich — to znaczy od tych obcych firm, które przywędrowały do naszego kraju i tu pobudowały własne fabryki. Są to przeważnie firmy, produkujące artykuły markowe. Warunki pracy, które zastały, nie były znów tak idealne, aby wszystko samo szło. Była na placu konkurencja polska, niejednokrotnie liczna i dawna. Mimo to zdołały się zagospodarować stosunkowo szybko. Zdarzyło się nawet, że jedna taka firma już po kilku latach zagarnęła dla siebie rynek w jednym drobnym artykule, z którego dzisiaj sprzedaje za dwa miljony rocznie. Mimo licznych i sędziwych konkurentów (jeden z nich liczy przeszło 80 lat istnienia). Pewnie nie jest to wypadek odosobniony. Firmy obce robią u nas karjerę. Dają oczywiście towar jakościowo bardzo dobry. Wiedzą, że jest to warunek, bez którego niema artykułu markowego.

Lecz to nie wszystko. Reklamują się? To za mało. Polskie firmy, owszem, też się reklamują. Tylko że reklama tamtych jest umiejętna, planowa, przemyślana w najdrobniejszych szczegółach. Tamci zawsze mają na reklamę bardzo dużo czasu. Nic nie robią na kolanie. Posługują się tylko specjalistami, którym oczywiście nie płacą po 5 złotych za projekt. Gdyby tak zajrzeć do ich budżetów, to w niejednym wypadku okazałoby się, że na reklamę idzie 20 procent i więcej obrotu netto. Wiedzą, że te pieniądze powrócą do kasy z procentem. W ich pojęciu naprzykład szef buchalterji wykonuje pracę nieproduktywną, choć konieczną. Najlepiej opłacają akwizytorów, zbierających w terenie zamówienia oraz tych, którzy w swej opiece mają reklamę. Ta taktyka wypływa z głębokiego zrozumienia dla tych prac.

My produkujemy cały szereg artykułów, które są jakościowo bez zarzutu i mają wszelkie dane, by być artykułami markowemi. Ale niemi nie są. Czyżby z powodu braku tego zrozumienia? Oczywiście.

WU-EL

ABISYNJA — kraj i ludzie: IV

Birm Abua, Quelled, oura Menforis Kedam

Świętości narodu, który na 5 wieków przed Polską był już chrześcijański

Aksum określa się w prasie europejskiej, donoszącej o wysiłkach włoskich ku opanowaniu tej miejscowości, mianem miasta świętego. Dla Abisyńczyków oczywiście. Zarówno królestwa Amahara, jak i Tigré, są dla wiernych i wierzących

ABUNA CYRYL
głowa kościoła abisyńskiego z charakterystycznym dla tego kościoła krzyżem w ręku.

w Boga Ojca, Syna i Ducha Świętego Abisyńczyków kolebką i twierdzą religji.

Aksum, Gondar, Lalibala i liczne mniejsze lub większe miejscowości w okolicach jeziora Tana stanowią jedno wielkie sanktuarjum narodowe. W ciągu minionych piętnastu wieków wielokrotnie broniono świętości narodowych i kościelnych na tych ziemiach przeciwko różnym napastnikom, przybywającym tu z wszystkich stron świata: Egipcjanom, zmahometanizowanym Arabom, Turkom, różnym szczepom sudańskim, Mahdistom, nie mówiąc już o białych najeźdźcach, napierających w poszukiwaniu bogatych terenów dla eksploatacji kolonjalnej.

Z dni chwały wielkiej nie ostało się dużo. Aksum było w pierwszych wiekach po Chrystusie stolicą potężnego państwa aksumskiego. Obejmowało ono podówczas obszar całej dzisiejszej Abisynji, lecz z dostępem do Morza Czerwonego na przestrzeni teraźniejszych kolonij: Włoch, Francji i Anglji, z dodaniem na południu wszystkich ziem do Tanganijki włącznie, zaś na wschodzie aż na drugi brzeg Morza Czerwonego, bo na półwysep arabski z obszarami dzisiejszego Jemenu i Saba.

Ze stołecznego miasta królewskiego, gdzie za pośrednictwem greckiego mnicha Frumencjusza najpierw rozkrzewiło się chrześcijaństwo w czwartym wieku ,kiedy większa część Europy tonęła jeszcze w pogaństwie, pozostała mieścina, licząca około 5000 dusz.

Wśród nędznych tukulów (lepianek abisyńskich) przeświecają pamiątki chlubnej przeszłości. Przechodzień natyka się na ruiny dawnego pałacu królewskiego i podwójny grobowiec dwóch królów abisyńskich. Wielkie znaczenie historyczne mają aksumskie monolity, wysokie 25 do 30 metrów, pokryte napisami w starym języku ghez, inaczej określanym również jako giiż. Monolitów tych, o wielkiem znaczeniu dla historyków, jest około 100. Zbadała je w roku 1906 europejska ekspedycja naukowa.

Około 800 kapłanów i mnichów strzeże zamierzchłej przeszłości w świętem mieście, mieszkając przy licznych kościołach, do których pielgrzymują z całego kraju.

Abuna — oto oficjalny tytuł głowy kościoła abisyńskiego, będącego w ścisłym związku z aleksandryjskim patrjarchą kościoła koptyjskiego. Chrześcijanie koptyjscy nie uznają prymatu Rzymu. Popadli oni w herezję w piątym wieku, kiedy toczył się przez długie lata spór dokoła natury Chrystusa jako Boga i Człowieka. Koptowie stanęli na stanowisku monofizytyzmu, uznanem za niezgodne z nauką Kościoła i potępionem, jako herezja, na soborze chalcedejskim w roku 451.

Od tego czasu wierzenia abisyńskie stanęły na martwym punkcie. Co gorsze, uległy ogromnemu zachwaszczeniu przez częściowe poddanie się wpływom innych wierzeń. Na obrzędy kościelne oddziałały rytuały: żydowski i mahometański. Przymieszały się do tego stare zabobony i wierzenia pogańskie. W sumie złożyło się to wszystko na mozajkę najdziwaczniejszych i często pozbawionych treści wierzeń i obrzędów.

Wypada przypomnieć, choć w krótkości, że kościół abisyński wierzy w Boga i czci w trzech osobach, wierzy w Matkę Bożą i Świętych Pańskich. Przyjmuje ważność Starego i Nowego Testamentu. Liczba sakramentów jest mniejsza, aniżeli w Kościele rzymskokatolickim. Obowiązuje przestrzeganie dziesięciu przykazań Bożych. Tablice Mojżeszowe — tabot — należą do największych świętości, składanych w sanktuarjum kościelnem. Komunję św. przyjmują wyznawcy chrześcijaństwa koptyjskiego pod obu postaciami.

Chrzest odbywa się przez zanurzenie noworodka w święconej wodzie. Z wierzenia mosaickiego przejęto obrzezanie. Dokonywa się go na chłopcach w ósmym dniu po narodzinach, zaś na dziewczętach dopiero po upływie dni osiemdziesięciu.

W Gondarze mieście, które również przez kilka wieków było siedzibą królewską, znajduje się „Watykan" abisyńskiego abuny. Otacza głowę kościoła pokaźny dwór.

Obecnie sprawuje tę godność kapłan imieniem Cyryl. Mianowania i wyświęcenia każdorazowego abuny dokonuje patrjarcha koptyjski w Aleksandrji, pobierający za sakrę głowy kościoła abisyńskiego kwotę około 25 tysięcy złotych franków. Abisyńczycy już niejednokrotnie uskarżali się u patrjarchy, że przysyła się im zazwyczaj ludzi mocno zaawansowanych w latach i niedomagających na zdrowiu.

Świątynie w Abisynji są kształtu okrągłego. Wnętrze podzielone jest kilku kołami dośrodkowemi na coraz ciaśniejsze obwody, których przestąpienie zależy od stanowiska w hierarchji społecznej i kościelnej. W samym środku przybytku Bożego jest miejsce dostępne tylko dla najwyższych dostojników kościelnych. Prosty lud, którego wierzenia są bardzo prymitywne, pozostaje przeważnie poza obrębem świątyni, dotykając czołem murów i całując je nabożnie.

Liturgja kościelna posługuje się w modłach dawno już zamarłym językiem ghez, niezrozumiałym poza wykształconą częścią kleru, nawet dla wielu mnichów i djakonów. W języku tym spisane są nieocenionej wartości manuskrypty religijne, dotąd zachowane aż do XIII wieku wstecz.

Mimo silnego naporu islamizmu chrześcijaństwo abisyńskie promieniuje bardzo skutecznie. Religja sama nakłada na swoich wyznawców ciężkie obowiązki, nakazując między innemi surowe posty, których przestrzegania strzegły jeszcze przed paru dziesiątkami lat organa władzy państwowej. Miecz świeckiej władzy, otrzymujący swe pomazanie „z łaski Bożej", był bowiem i jest teraz jeszcze silnie złączony z władzą krzyża.

O potędze moralnej kościoła i kleru abisyńskiego przekonał się namacalnie upatrzony przez wielkiego Menelika II na Negusa Negusti młody i niedoświadczony Lidji Yassu, który w gorączce młodzieńczej znieważył poprzednika obecnego abuny, Mateusza.

Cały kler — 80 tysięcy kapłanów i mnichów — wkrótce potem uświadomił ludność o niecnocie regenta. Kiedy ten jeszcze, dla całkowitego jakby pogrążenia się w oczach swych poddanych, pojął mahometankę za żonę, abuna rzucił nań klątwę. Skutek tej ekskomuniki był niebawem taki, że władza przeszła do rąk ówczesnego króla Hararu, Ras Tafari Makonen, obecnego Negusa Negusti Haile Selassi II. Dwuczłonowe imię obecnego Negusa znaczy zaś — „Potęga Trójcy".

Współzawodniczy z abuną o wpływy i stanowisko w duchowieństwie abisyńskiem przełożony wszystkich klasztorów i mnichów. Tytuł tego dostojnika brzmi — „etszege". Siedzibą jego jest klasztor Debra Libanos w kraju Sakale. Wpływy tego człowieka są na dworze cesarskim bardzo znaczne, gdyż jest on spowiednikiem Negusa, jak mówią jego poddani — jest etszege „ojcem duszy Negusa".

Cesarz, narówni z bosonogimi obywatelami przestrzega prawie dwustu dni postów rocznych. Bardzo pokaźną, bo wynoszącą około 150 dni w roku, jest cyfra świąt kościelnych. Narówni z Żydami obchodzi się w soboty sabat.

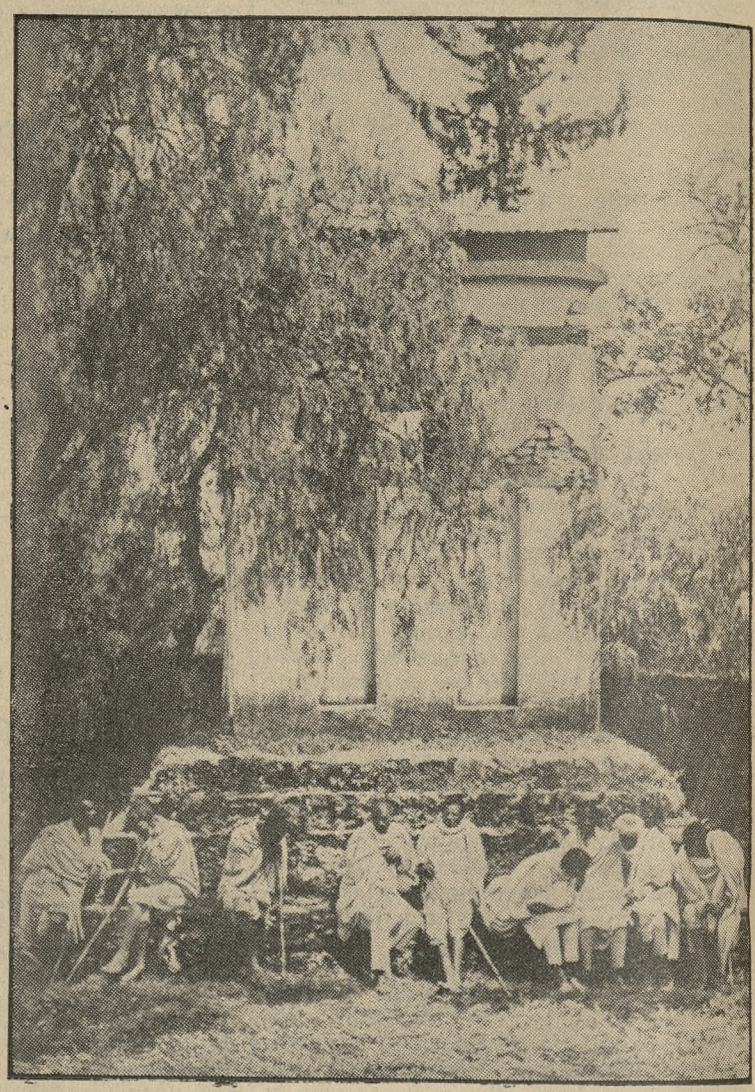

POD DZWONNICĄ
Kościoły abisyńskie otoczone są ochronnemi wałami z dwoma, naprzeciw sobie położonemi bramami. Cmentarz kościelny jest uroczym ogrodem, po którym przechadzają się kapłani i modli się prosty lud.

Maskal o którem niedawno było tak głośno, jest największem świętem. Czci się niem odnalezienie Krzyża św. przez cesarzową Helenę, matkę Konstantyna Wielkiego, który pierwszy wprowadził wiarę Chrystusową do cesarstwa rzymskiego. Uroczystości Maskala odbywają się na cmentarzu kościoła św. Jerzego, patrona Abisynji w Adis Abebie, w obecności Negusa, abuny, dworu i przy licznym udziale kleru i wojska. Niższe duchowieństwo, po odprawieniu modłów, rozpoczyna następnie tańce religijne w bajecznie kolorowych szatach, przy wtórze śpiewanych psalmów, bicia w kotły i grze na fletach. Tańce te odbywają się rzekomo na modłę tych, które kiedyś król Dawid pląsał przed Arką Przymierza.

Arka Przymierza pięknych legend według jednej z została przeniesiona do Abisynji przez Melecha, syna Salomona i pięknej Saby. Uczyniono to w tajemnicy przed sędziwym królem. Gdy jednak ten zauważył porwanie największego i najświętszego skarbu judzkiego, ruszył w pogoń za niegodnym potomkiem. Wtedy archanioł przyszedł uciekinierom z pomocą; Arkę Przymierza otulił chmurą i przeniósł ją do Aksum.

W Aksum dziś więcej gruzów, niż całych przybytków. Więc któż ustali, jaka było w rzeczywistości? Miastu ostała się jednak sława miasta świętego.

Kto je znieważy, naraża się na wojnę świętą wszystkich wyznawców kościoła abisyńskiego; wszystkich tych, którzy, kreśląc na czole i piersiach znak Krzyża św., mówią przytem: Birm Abua, Quelled, oura Menforis Kedam — co w naszej ojczystej mowie brzmi: w imię Ojca, Syna i Ducha Świętego — Amen.

LEGENDA SALOMONOWEGO RODOWODU NEGUSA
Obraz, nieznanego malarza abisyńskiego, przedstawia obrzęd koronacyjny, któremu asystują wojownicy, duchowieństwo i lud Z lewej strony pod parasolem, oznaka dostojeństwa, zbliża się królowa ze świtą, niosącą podarki. Budynek w głębi ma przedstawiać pałac Salomona. Tło obrazu jest złote, obraz wyróżnia się barwnością i skłonnością do graficznego ugrupowania wielkiej ilości postaci.

Pokłosie manewrów

Okres przedjesienny po żniwach, dający większą swobodę ruchów armji, poświęcony bywa manewrom. Mają one zwykle na celu sprawdzenie w polu pracy całorocznej nad wyszkoleniem i wyrobieniem fizycznem żołnierza, wykonanej w koszarach i na placach ćwiczebnych, i praktykę służby technicznej oddziałów. Dla dowództwa są manewry szkołą kierownictwa oddziałami, złożonemi z różnych rodzajów broni.

W latach ubiegłych ćwiczenia polowe dążyły głównie do ustalenia nowych metod walki ruchowej, wynikających z potężnego rozwoju techniki wojennej, ale doświadczenia te miały jeszcze poniekąd charakter techniczny. W roku bieżącym nadano im cechy bardziej strategiczne, uruchomiono duże masy broni pancernej i powietrznej.

Napięcie techniki na manewrach kształtowało się w poszczególnych państwach w zależności od warunków fizycznych kraju, rozwoju jego przemysłu i sieci komunikacyjnej oraz organizacji armji. Np. przy ćwiczeniach armji angielskiej, która uruchomiła 3 tys. czołgów i 80 bateryj motorowych, główna uwaga była zwrócona w kierunku sprawności techniki wojennej. W Polsce zaś poparcie techniczne działań wojennych odgrywało wtórną rolę. Pozatem manewry w różnych państwach ujawniły pewne szczegóły, które zasługują na wyszczególnienie. Zacznę od sąsiadów najbliższych.

Manewry sowieckie wykazały duży rozwój broni technicznej, połączony z planem szerokiego użycia mas kawaleryjskich. Pogląd ten odpowiada w zupełności charakterowi przyszłego teatru wojny. W przebiegu manewru zwraca specjalną uwagę moment zupełnie nowy: wykonanie desantu powietrznego przy pomocy masowego użycia spadochronów.

W pewnej chwili przeleciały ponad frontem przeciwnika duże siły lotnicze i wyrzuciły przy pomocy spadochronów tysiące żołnierzy na ziemię. Uformowali oni natychmiast oddziały, które zaatakowały tyły wroga. Taki desant może z łatwością wywołać ogromne zamieszanie — nagłość napadu wywołuje często panikę. Asysta na manewrach przedstawicieli armij francuskiej, italskiej oraz czechosłowackiej ma swój wyraz polityczny.

Armja niemiecka powstała jak feniks z popiołów po wyłamaniu się na wiosnę r. b. z ograniczeń traktatu wersalskiego. Zrzuciła nagle maskę, ujawniając dokonane tajnie wysokie przygotowanie techniczne. W okresie manewrów dokonano udanej przeprawy nocnej przez rzekę Łabę, połączonej z budową pociemku mostu.

Widocznie Niemcy zwracają baczną uwagę na ćwiczenia nocne, nabierające wobec wzrastającego niebezpieczeństwa ataków powietrznych coraz większego znaczenia, a wymaga to dużej pracy nad wyrobieniem psychicznem oficera i szergowca. Sprawozdawca angielski podkreśla wysoki poziom ducha żołnierza niemieckiego i zainteresowanie przebiegiem manewrów ludności cywilnej.

Objaw to dla nas nie nowy. Propaganda hitlerowska pracuje wciąż umiejętnie i w czasie ćwiczeń.

Francja uruchomiła dla manewrów 2 dywizje zmotoryzowane i jedną mechaniczną. Działała również kawalerja zmotoryzowana bez koni. Powołano na ćwiczenia duże oddziały, złożone z rezerwistów i gwardji republikańskiej. Na manewry była zaproszona po raz pierwszy od lat kilkunastu wojskowa delegacja polska.

W Czechosłowacji brały udział w ćwiczeniach wszystkie oddziały armji kolejno w liczbie 150 tys. ludzi. Asystowały delegacje: sowiecka, jugosłowiańska i rumuńska obok francuskiej, która bawi w Pradze stale.

Cechę wybitnie polityczną nadał Mussolini manewrom włoskim w pobliżu północnych granic. Miały one być ostrzeżeniem, że sprawy abisyńskie nie wpłyną na osłabienie pogotowia wojennego Italji w Europie.

Manewry polskie, według „Polski Zbrojnej", miały przeważnie charakter walk polowych okresu poniekąd poprzedniego, z dużym jednak udziałem sił lotniczych. Szyły więc swoje staccato kulomioty, rozlegały się okrzyki „hurra", grzmiał gęsty ogień karabinowy, kawalerja przekraczała wpław rzeki, pjonierzy montowali mosty dla lekkiej artylerji i taborów, krążyły po niebie setki samolotów w dzień i w nocy, przy pogodzie i w czasie deszczu, grzmiała artylerja przeciwlotnicza, pracował aparat rozjemczy...

Na manewrach były obecne specjalne misje wojskowe: francuska i belgijska, co polska opinja publiczna przyjęła z dużem zadowoleniem. Asystowali również attaché wojskowi innych państw.

Gen. Poupinel stwierdził z widocznem zadowoleniem sprawność polskiego żołnierza i wytrzymałość przy znoszeniu trudów, uciążliwych nieraz przemarszów przy złej pogodzie. Uzasadniał również nieduży względnie udział broni pancernej stanem dróg naszych, a przecież manewry miały miejsce na naszym froncie zachodnim, gdzie sieć dróg bitych jest najlepsza.

Warto podkreślić następujące słowa gen. Poupinela:

„Wojsko musi być rodzime. Musi być takie, jaki jest dany naród, musi tak samo, jak każdy naród, odrębny w swym typie, być emanacją swych właściwości historycznych, geopolitycznych, czy gospodarczych. Dlatego też twierdzę, że wasze polskie wojsko jest wojskiem waszem, własnem."

Specjalnie pożądanym dla opinji polskiej jest zaobserwowany powszechnie stosunek dużej życzliwości szerokich kół ludności wiejskiej i miejskiej do armji, nabierający miejscami charakteru żywiołowych manifestacyj.

E. De HENNING-MICHAELIS,
generał.

Z powodu manewrów polskich otrzymujemy jeszcze następujące uwagi:

Tegoroczne manewry armji polskiej zakrojone były na większą, niż zwykle, skalę. Najsilniejsza koncentracja jednostek pieszych, konnych i zmotoryzowanych odbyła się w dniach 6 do 12 września na terenie województwa łódzkiego. Między Piotrkowem a Włocławkiem od południa na północ i pomiędzy Wisłą i Wartą, od wschodu na zachód, deptało ziemię lub pruło powietrze kilka dywizyj piechoty, kilka brygad kawalerji, jednostki zmotoryzowane, pancerne i zgórą 200 samolotów.

Mniejszy, choć niemniej znaczny, zasięg miały manewry, które odbywały się na ziemi pomorskiej. Manewry w województwie łódzkiem zakończyły się, jak Czytelnikom naszym wiadomo z depesz, triumfalnym wręcz pochodem wracających wojsk i wielką manifestacją powitania. W odległości 4 km od Łodzi witały strudzonego żołnierza tysiączne szeregi strudzonych po pracy fabrycznej robotników narodowych. W samem mieście sypały się szeregom pod nogi kwiaty.

Polskie manewry tegoroczne wykazały dobrą postawę szeregowca, podoficera i oficera. Wykazały również dobitnie serdeczny i pełen zaufania stosunek społeczeństwa cywilnego do armji. Stosunek tego nie zepsuły nawoływania jednego z pism „sanacyjnych", by armja na manewrach zajmowała się agitacją wyborczo - „uświadamiającą", dlatego poprostu, że szara armja za tem wezwaniem nie poszła i robiła, co do niej należy.

Wspaniała manifestacja właśnie narodowej Łodzi na rzecz wojska, serdeczne przyjęcie, jakiego doznawały na kwaterach czy postojach po całej Polsce rozlokowane oddziały, są, naszem zdaniem, dowodem zaufania do armji oraz, bodaj przedewszystkiem, odruchem głębokiej i czujnej — wbrew znieczulaniu — świadomości narodowej.

PRZED POWROTEM NA TRON?

Król grecki Jerzy przebywa dotychczas w Londynie, skąd po ostatnim przewrocie w Grecji, zamierza w najbliższym czasie przenieść się do swej ojczyzny.

Pr 6 020-C 708

DZIEDZIC TRONU

W rocznicę tragicznej śmierci króla Jugosławji Aleksandra, odbyły się w całem państwie nabożeństwa żałobne. Na zdjęciu królowa - matka Marja opuszcza wraz z młodocianym królem Piotrem II kościół w Oplenacu.

Floty wojenne na Morzu Śródziemnem

Londyn. Rzeczoznawca spraw morskich w „Morning Post" ogłasza zestawienie flot wojennych Anglji, Francji i Włoch, znajdujących się obecnie na wodach morza Śródziemnego i morza Czerwonego. Zestawienie to wygląda następująco:

	Anglja	Francja	Włochy
okręty linjowe	5	3	2
krążowniki linjowe	2	—	—
lotniskowce	2	1	—
krążowniki z 8-cal. arm.	8	6	7
krążowniki z 6-cal. arm.	10	1	7
kontrtorpedowce	53	33	59
torpedowce	—	—	35
łodzie podwodne	13	50	59

Z powyższego zestawienia wynika, iż siła floty włoskiej opiera się na torpedowcach, a przewaga Francuzów i Włochów tworzy ilość dział, w które wyposażone są ich okręty wojenne. Informuje o tem następujące zestawienie liczby dział na okrętach linjowych i krążownikach (cal. — 2,54 cm):

	Anglja	Francja	Włochy
działa 15-cal.	54	—	—
działa 13-cal.	—	30	—
działa 12-cal.	—	—	26
działa 8-cal.	62	48	56
działa 6-cal.	129	8	80
działa 5,5-cal.	12	54	8
działa 4-cal.	12	—	—

Zapisy do Kół Kobiecych LOPP. przyjmuje Ośrodek Propagandy LOPP. przy ul. 27 Grudnia 19 i Biuro Okręgu Wojewódzkiego LOPP. przy ul. Fredry nr. 3, m. 4. Kobiety, zapisujcie się!

UWAGI

Trzeba klienta odnaleźć w jego własnym domu!

Hasło to podjęli artyści francuscy, odczuwający dotkliwie depresję w „businessie". Publiczność stołeczna jest ociężała, — o prowincji lepiej nie mówić. Ciężko zapracowany grosz tonie „w pończosze"; rzedną szeregi tych, co kupowali obrazy i rzeźby. Trzeba więc dawne koło mecenasów sztuki rozszerzyć. Trzeba, by sztuka dotarła „pod strzechę".

Zabrano się do rzeczy całkiem nową metodą. Postanowiono pójść klientowi na rękę. Nie potrzeba już, aby miłośnik sztuki fatygował się do stolicy na wystawę, po zakup. Wystawa przyjedzie do niego. Nietylko do większych miast, lecz do wszystkich miasteczek i wsi. Na najbardziej nawet zapadłą prowincję.

Francję objeżdża wzdłuż i wszerz specjalny pociąg-wystawa. Śnieżnobiałe ściany i szklany dach zwiastują już z daleka oryginalny przybytek wędrującej sztuki współczesnej. Długi rząd wagonów mieści kolekcję obrazów, rzeźb i przedmiotów sztuki stosowanej. Zakupione okazy pozostają odrazu na miejscu, a wystawa, w miarę potrzeby, jest uzupełniana. Przez szybką zmianę miejsca i transakcje dzieła sztuki docierają do takich rąk na prowincji, które może nigdy nie wpadłyby na myśl, by sprowadzać je „aż" z wystawy stołecznej.

Mahomet więc — (a wśród wędrującego zbioru figurują pierwszorzędne nazwiska dzisiejszego malarstwa francuskiego) — fatyguje się do góry...

*

Lecz nie wszyscy artyści zmuszeni są do szukania nabywców na gościńcach. Podczas gdy żyjący plastycy zdobywać sobie muszą współczesną publiczność drogą skomplikowanego aparatu kolejowego, artystom nieżyjącym przychodzi to wiele łatwiej.

Obrazy dawnych mistrzów są wręcz poszukiwane. Według sprawozdań z sal aukcyjnych panuje silny popyt na znane nazwiska.

Przy aukcji kolekcji Bernheima w Paryżu podbijano ceny do nienotowanej w ostatnim czasie wysokości. Obraz Cézanne'a „Entrée du jas de Boufflan" uzyskał cenę 201 500 franków. Zbiór Corota, składający się z 12 numerów, poszedł za 471 000 fr. Maneta „Dziewczę w kwiatach", która na wystawie malarskiej w r. 1884 sprzedana została za 160 franków, osiągnęła teraz cenę 130 000 fr. Ogólna suma, zebrana w pierwszym dniu aukcji, wyniosła blisko 2 miljony franków.

Zatem istnieją jeszcze „kupujący". Wbrew lamentom kryzysowym, oraz naprzekór statystyce podatkowej, według której wpływy budżetowe Francji z tytułu podatku dochodowego spadły od 1931 do 1934 r. o 28 procent.

*

A propos tej statystyki:

Ciekawe światło na stan majątkowy najbogatszych warstw francuskich rzucają cyfry co do majątku osób płacących najwyższe podatki. Otóż okazuje się, że kryzys zmniejszył dochody krezusów Francji w sposób bardzo dotkliwy.

W r. 1931 było we Francji ogółem 705 jednostek, wykazujących się rocznym dochodem w sumie wyższej niż 1 miljon franków. Rok później cyfra ich spadła o prawie jedną trzecią. W r. 1934 było ich „tylko" 349. Ich opodatkowanie dotyczyło łącznej kwoty 736 miljonów franków dochodu. Sumka — jak widać — i mimo kryzysu wcale pokaźna, jak na dochód.

Rozumie się, że ten dochód rozchodzi się następnie różnemi kanałami po całym narodzie. Występuje też podczas aukcyj artystycznych. Jeśli mimo spadku cyfry miljonowych dochodów zbyt na przedmioty sztuki nie jest mniejszy, rekrutują się widocznie współcześni miłośnicy sztuki z warstw niekoniecznie najbogatszych.

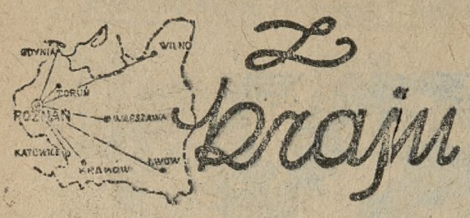

RUCH BUDOWLANY W POLSCE

Główny urząd statystyczny opracował zestawienie, dotyczące ruchu budowanego w Polsce w ciągu I półrocza rb. w miastach z ludnością ponad 20 000 mieszkańców.

W okresie tym wykończono 1 784 budynki mieszkalne, w których znajduje się ogółem 4 960 mieszkań, w tem 526 jednoizbowych, 1 777 dwuizbowych, 1 313 trzyizbowych, 929 cztero- i pięcioizbowych, oraz 145 mieszkań większych. Ogółem w nowoukończonych budynkach znajduje się 12 922 izb.

Ponadto ukończono 129 nadbudówek i dobudówek, w których znajduje się 246 mieszkań, z tego 74 jednoizbowe, 96 dwuizbowych, 46 trzyizbowych, 28 cztero- i pięcioizbowych, oraz 2 mieszkania większe. Ogółem w nowoukończonych nadbudówkach i dobudówkach znajduje się 538 izb.

W tym samym okresie czasu rozpoczęto budowę 2 292 budynków, w których znajdzie się 6 148 mieszkań, w tem 744 jednoizbowe, 2 295 dwuizbowych, 1 726 trzyizbowych, 1 221 cztero- i pięcioizbowych i 162 większe; w budowie znajduje się również 241 nadbudówek i dobudówek, obliczonych na 536 mieszkań, w tem 183 jednoizbowe, 176 dwuizbowych, 116 trzyizbowych, 65 cztero- i pięcioizbowych oraz 5 mieszkań większych. Ogółem rozpoczęte budynki mieścić będą 16 769 izb, nadbudówki i dobudówki zaś 1 150 izb.

WIELKA AFERA OSZUKAŃCZA SZAJKI ŻYDÓW W POLSCE I ZAGRANICĄ

Zakończone została śledztwo w sprawie wielkiego oszustwa sfałszowanemi czekami na sumę kilkudziesięciu dolarów. Jak się okazuje, istniała sprytnie zorganizowana szajka Żydów - aferzystów, która nabywała w Polsce i innych krajach całe partje towarów i płaciła za nie sfałszowanemi czekami. W Polsce aresztowano w związku z tą aferą Emila Halperna ze Lwowa i Z. Haselmusa. Obaj przebywają w więzieniu śledczem w Warszawie. Poza tem zagranicą aresztowano aferzystów i fałszerzy Karola Kaufmana, Iwana i Oskara Kirsztajnów oraz Zygfryda Saraga.

LEKARZ DOKONAŁ OPERACJI SERCA

W Radomsku, w tamtejszym szpitalu św. Aleksandra, jak donoszą, lekarz dr. Oczkowski dokonał z powodzeniem zeszycia rany serca. Pacjent, 27-letni robotnik kolejowy Mielcarek z Młodzowy, został przywieziony do szpitala z kłutą raną, przez którą było naruszone także serce. Skomplikowany zabieg chirurgiczny udał się, i pacjent prawdopodobnie wyzdrowieje.

RABIN WPADŁ POD POCIĄG

Na dworcu kolejowym w Krakowie rabin Mojżesz Lau z Piotrkowa usiłował w ostatniej chwili wskoczyć do pociągu i poślizgnąwszy się dostał się pod koła. W wypadku tym postradał prawą rękę, która mu została zdruzgotana, tak, że musiano ją następnie amputować.

POMNIK JÓZEFA DIETLA W KRAKOWIE

Celem uczczenia pamięci Józefa Dietla, zasłużonego prezydenta miasta, wielkiego uczonego i gorącego patrjoty, ma stanąć w Krakowie jego pomnik. Zrealizowaniem tego zamiaru zajmuje się komitet z prof. Kazimierzem Kostaneckim na czele. Wykonanie pomnika powierzono rzeźbiarzowi prof. Dunikowskiemu.

WZNOWIENIE RUCHU TURYSTYCZNEGO NA GRANICY POLSKO-CZECHOSŁOWACKIEJ

W kołach turystycznych Bielska i Białej rozeszła się wiadomość o zamierzonem otwarciu punktu przejściowego granicznego i celnego dla samoch. osob. zdążających z Polski do Czechosłowacji i odwrotnie w pasie granicznym Zwardoń pow. Żywiec. Fakt ten przyczyni się niewątpliwie do wzmożenia ruchu turystycznego między Polską a Czechosłowacją. Otwarcie nastąpi najprawdopodobniej 1 grudnia br.

NA CO WOLNO POLOWAĆ W LISTOPADZIE

Na podstawie przepisów łowieckich, obowiązujących na terenie całego kraju (prócz województwa śląskiego), w listopadzie wolno polować na następującą zwierzynę i ptactwo, podlegające czasom ochronnym.

Barny - kozły (oprócz woj. poznańskiego i pomorskiego), dziki, żbiki, kuny leśne (tumaki), borsuki, wiewiórki, zające - szaraki, zające - bielaki, cietrzewie - koguty, jarząbki, pardwy, bażanty - koguty, kuropatwy (oprócz województw wileńskiego, nowogródzkiego, białostockiego, poleskiego i wołyńskiego), dzikie indyki - samce, dzikie indyki - samice, słonki, bataljony, dzikie kaczory, dzikie kaczki - samice i młode, oraz inne ptactwo wodne i błotne, dzikie łabędzie, dzikie gęsi, dzikie gołębie, drozdy, kwiczoły, paszkoty, ptaki krukowate i drapieżne.

Niedomagania Gdyni

Opinja polskich sfer gospodarczych — Konieczność dalszej rozbudowy Gdyni — Obrona żywiołu polskiego

Gdynia jako port i jako miasto wykazuje jeszcze poważne braki, które należy usunąć. Nie powinno się ich zakrywać deklamacjami o „chlubie Rzeczypospolitej". Nie zaprzeczając dobrych wyników naszej pracy nad morzem, nie można zamykać oczu na te wszystkie zaniedbywania, które szkodzą ugruntowaniu się naszej pozycji nad morzem. Rzeczowa krytyka i spokojna, wolna od fałszywego entuzjazmu, ocena sytuacji — są konieczne.

Ten sposób podchodzenia do zagadnień Gdyni i morza zaczynają sobie przyswajać także sfery gospodarcze, które częściowo przynajmniej do niedawna uprawiały oportunizm w stosunku do czynników miarodajnych i o istniejących niedomaganiach wolały milczeć. Była to fałszywa taktyka, która przyniosła wiele szkód. Dowodem objektywniejszego, śmiałego upominania się o stworzenie realnych podstaw rozwoju Gdyni, jest ostatnia rezolucja gdyńskiej izby przemysłowo-handlowej.

W rezolucji tej, przesłanej ministrowi przemysłu i handlu, czytamy:

„Powodując się troską o dalszy rozwój portu gdyńskiego, który przy dzisiejszym stanie rozbudowy i wyposażenia, dla braku odpowiednio przygotowanych terenów i potrzebnej ilości magazynów, nie może zwiększyć swego przeładunku w szeregu artykułów, prosi izba p. ministra o zapewnienie portowi dalszych możliwości jego rozbudowy.

„Izba stwierdza, że ze szkodą dla naszego życia gospodarczego odsunięte zostało na dłuższy okres czasu przygotowanie terenów wzdłuż projektowanego kanału przemysłowego, wskutek czego nie może być zwiększony eksport niektórych artykułów masowych przez Gdynię i opóźniony zostaje rozwój przemysłu portowego."

Rozbudowa portu gdyńskiego, aczkolwiek stale przeprowadzana, nie jest, zdaniem sfer gospodarczych, dostateczna. Tak też jest istotnie. Gdynia nie jest jeszcze wyposażona tak, aby mogła zaspokoić nasze potrzeby.

* * *

Życie nad morzem płynie wartkim strumieniem. Polityka, którą kieruje administracja państwowa, nie może być ani ociężałą, ani też powolną, musi biegnąć równolegle z życiem, z jego potrzebami:

„Wobec silnego wzrostu zainteresowania Gdynią ze strony kapitałów prywatnych polskich, jak i zagranicznych i żywiołowego napływu do niej elementów twórczych z całego kraju, uważa izba za wysoce szkodliwe trudności, na jakie inicjatywa napotyka, naskutek niedostosowania szeregu przepisów prawnych do warunków rozwojowych miasta portowego, jak również z powodu braku na miejscu kompetentnych władz.

„Izba podkreśla konieczność zainstalowania w Gdyni wszystkich instancyj, niezbędnych dla administrowania spraw natury gospodarczej, specjalnej i innej, których zakres koncentruje się w Gdyni z uwagi na jej wybitną pozycję gospodarczą i to tak dalece, że uzależnianie w tym względzie Gdyni od urzędów, znajdujących się w odległych miastach, jest w obecnych warunkach wysoce szkodliwe dla jej rozwoju."

Fakt, iż Gdynia nie jest ośrodkiem decyzji w sprawach, które jej właśnie najbardziej dotyczą, odczuwany jest w skutkach bardzo dotkliwie. Nasza polityka gospodarcza idzie zdecydowanie w kierunku zespolenia wszelkich kompetencyj w rękach władz centralnych. Centrale, pozostające zdala od spraw im powierzonych, decydują często przy uwzględnianiu motywów ubocznych. Gdynia szczególnie odczuła już, że względy polityczne często kazały robić ofiarę z najżywotniejszych naszych interesów nad morzem. Takich i innych jeszcze uzupełnień wymaga cytowana opinja gdyńskich sfer gospodarczych.

* * *

W omawianej rezolucji znalazła też wyraz sprawa, zupełnie dotąd przemilczana — sprawa udziału żywiołu polskiego w ciągnieniu zysków z morza:

„Z uwagi na eksponowane — czytamy w rezolucji — pod względem gospodarczym położenie okręgu izby i jego znaczenie jako dostępu do morza, zachodzi pilna potrzeba otoczenia specjalną troską naszego okręgu izbowego, któryby przyśpieszyła tempo rozwoju gospodarczego i zwiększyła udział elementu polskiego w życiu gospodarczem."

Na rdzennie polskiej ziemi nadmorskiej istnieje obecnie konieczność — jak mówią sfery gospodarcze — bardzo pilna obrony elementu polskiego. Dotąd nasza polityka oficjalna zupełnie nie interesuje się tem, czy zyski ciągną Polacy, czy też obcy. Supremacja zaś żywiołu żydowskiego wyprowadza z równowagi już nawet najbardziej tolerancyjnie usposobionych ludzi. Żydzi w wydanej ostatnio jednodniówce — jej treścią zajmiemy się osobno — ośmielają się nawet głosić, że stali się w Gdyni „pośrednikami" między Polską a światem (!).

Polskie sfery gospodarcze nad Bałtykiem patrzą więc trzeźwo na niedomagania Gdyni i szkodliwe posunięcia polskiej polityki gospodarczej. Oby w tej formie podnoszono głos częściej i bardziej w porę. Oby głosy te trafiły do przekonań czynników ponoszących odpowiedzialność za naszą przyszłość.

E. P.

WYCIECZKA SAMOCHODOWA
do WIEDNIA i na WĘGRY
od 23. 10. do 30. 10. 1935
(Budapeszt — Tokay — Puszta — Góry Szwabskie — Balaton). Powrót przez Szczyrbskie Jezioro.
Cena zł 330,—
łącznie z paszportem, utrzymaniem, zwiedzaniem i garażem. Organizowana przez
AUTOMOBILKLUB POLSKI
Zgłoszenia: P. B. P. „FRANCOPOL" Warszawa, Mazowiecka 9, telefon 206-73.
ng 16 426

Hemoroidy
są przyczyną złego samopoczucia i t. p. Należy bezwzględnie usunąć te dokuczliwe cierpienia. Przy hemoroidach stosuje się
Czopki Anusol
-Goedecke-
Tg 1 672

Kryzys nie jest temu winien, że pan traci włosy! Używa pan niewłaściwych środków do mycia i pielęgnacji swoich włosów. — Należy używać kremu szamponowego, w różowych tubach SORELA — który myje, pielęgnuje, chroni i ratuje włosy — bez mydła i alkalji.
ng 16 407

Zęby bielsze o 3 odcienie w 3 dni
Pasta i eliksir Vademecum czynią to, czego żaden inny środek dokonać nie może. Dzięki swym bakterjobójczym i wybielającym właściwościom, chronią zęby przed próchnicą, nadając im, po krótkiem użyciu, śnieżną biel i piękny połysk.
REZULTATY OSIĄGNIĘTE DZIĘKI VADEMECUM SĄ WIDOCZNE.
Czystsze, bielsze zęby, świeższy oddech.
PASTA DO ZĘBÓW
WODA DO UST
VADEMECUM
Polecane przez powagi lekarskie świata
ng 16 404

Przewidywania

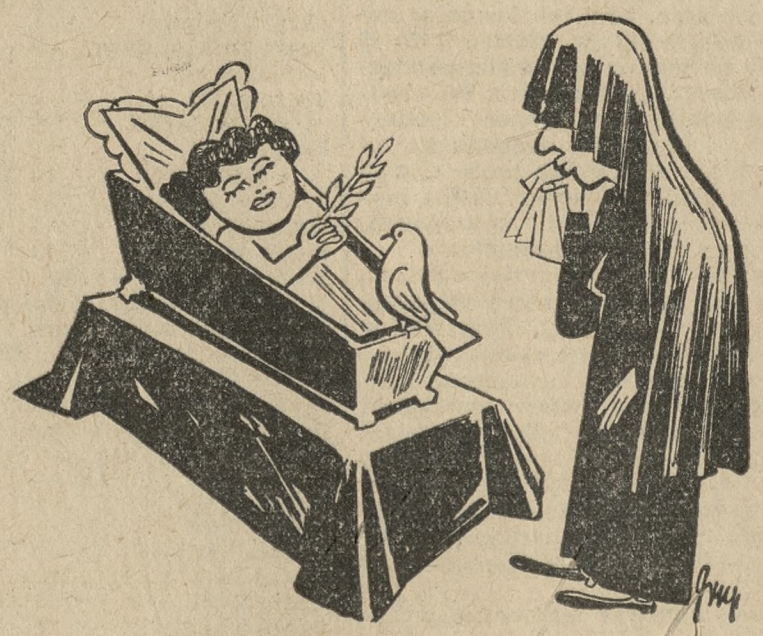

Liga Narodów: — Wkrótce połączę się z tobą, mój aniołku!

Zamiary króla Jerzego

Ateny (PAT) Słychać, że król w pierwszej połowiel istopada zwróci się do narodu z apelem.

Do Londynu udać się mają liczne delegacje, złożone z ministrów, burmistrzów i szeregu wybitnych osobistości, w celu zakomunikowania królowi wyników plebiscytu i towarzyszenia mu w drodze do Aten.

MYDŁO i PUDER DLA DZIECI?
TO OCZYWIŚCIE
BEBE SZOFMANA
OD LAT 35 NA STRAŻY ZDROWIA DZIECKA
ng 14 988

Mądra matka daje dziecku BEBEDONT SZOFMANA specjalną dla dzieci pomarańczową pastę do zębów
ng 16 100

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

ŻYCIE KULTURALNE

JUTRO USŁYSZYMY JÓZEFA HOFMANA

Niewiele miesięcy temu przeżywała Warszawa niepospolitą sensację artystyczną. Po ćwierćwiekowej prawie niebytności w Polsce przybył z za oceanu Józef Hofman, jeden z najsłynniejszych pianistów współczesnych, aby przypomnieć rodakom swoją nieporównaną sztukę. Wrażenie było potężne. Czytelnicy nasi pamiętają obszerne uwagi, poświęcone Hofmanowi w naszym Dziale przez prof. Stanisława Niewiadomskiego, który zanalizował i przedstawił jego wirtuozostwo, niebędące — tak jak często się zdarza — celem samo dla siebie, więc popisem, lecz służące sztuce w najistotniejszem i najszlachetniejszem znaczeniu, jako głęboka, pełna pietyzmu interpretacja wielkich twórców.

*

Na długo przedtem, nim światowy rozgłos zaprowadził Hofmana na kierownicze stanowisko w jednej z największych szkół muzycznych świata — Curtiss Institute w Chicago — był nasz artysta jednym z najbardziej uwielbianych pianistów najwyższej rangi. Objechał, można powiedzieć, całą kulę ziemską i wszędzie był przyjmowany jako zjawisko w swoim rodzaju jedyne. A tem, co w pewnym stopniu oryginalnie podnosi,, historyczno - muzyczne znaczenie Hofmana, jest fakt, że znakomity ten pianista zaprzeczył swoim rozwojem pesymistycznej a słusznej maksymie, iż z cudownych dzieci prawie nigdy nie wyrastają wielcy artyści. Był bowiem Hofman cudownem dzieckiem i to jednem z najcudowniejszych.

Urodził się w Krakowie, jako syn muzyka Karola Hofmana, zasłużonego kompozytora, który między innem zapisał się trwale wyborną, pełną wdzięku ilustracją muzyczną do anczycowskiego „Kościuszki pod Racławicami". Wzrastał więc w środowisku muzycznem i jako paroletni dzieciak zdradził odrazu olbrzymi talent. W niewiele lat potem wszedł już na estradę i koncertował w Polsce i w całej Europie jako artystyczny fenomen. Wszelako przerwał karjerę koncertową w samej pełni triumfów i na szereg lat zniknął z widowni zupełnie. Oddał się mianowicie dalszym głębokim studjom, poświęcił im cały czas przejściowy między wyrostkiem a młodzieńcem i wrócił na arenę światową dopiero w kwiecie wieku, jako artysta zupełnie uzbrojony i skrystalizowany. Dzięki tej ostrożności i powściągliwości, nietylko spełnił wszystkie nadzieje, które dziećkiem był rokował, lecz daleko je prześcignął, jest więc i pod tym względem niezwykłym fenomenem.

*

Jutro w niedzielę występuje Hofman w Auli Uniwersyteckiej z własnym recitalem. Nasz świat artystyczny i miłośnicy z napięciem oczekują tego wieczoru. Mamy poznać jednego z największych pianistów świata, artystę w pewnych cechach nieporównanego i tak indywidualnego, że z nikim innym zestawiony być nie może. I — trzeba dodać — artystę tak niezwykłej miary, że każdy jego występ przed obcem audytorjum był w czasach przedwojennych niejako aktem „propagandy polskiej". Tem serdeczniej witamy w Poznaniu znakomitego wirtuoza i znakomitego muzyka w jednej osobie — co niezawsze się ze sobą schodzi — i cieszymy się, że będziemy mogli podziwiać jego wielką sztukę.

NAUKA

„Witkacy" jako filozof. Znany dramaturg, powieściopisarz, malarz i estetyk, Stanisław Ignacy Witkiewicz (popularnie: Witkacy) występuje obecnie w roli czystego filozofa. W Kasie Mianowskiego wydał swą pierwszą całkowicie filozoficzną publikację, po której, według zapowiedzi, nastąpią dalsze. (Stanisław Ignacy Witkiewicz, „Pojęcia i twierdzenia implikowane przez pojęcie istnienia" Warszawa: Kasa Mianowskiego 1935, str. 181). S. I. Witkiewicz jest znany jako ekscentryk, człowiek chodzący mocno własnemi drogami. Pozostał sobie wiernym i w filozofji. Rozprawa jego — bynajmniej nie łatwa — odbiega od współczesnych, klasycznych rozpraw filozoficznych pod każdym względem: formy, treści, wykładu. Z pierwszej części trudno zorjentować się co do całości lecz niezawodnie mamy do czynienia z pomysłami oryginalnemi, wymagającemi niemałego wczucia się w myśl autora. Chwilami nasuwa się zarzut zgoła awanturniczego traktowania tematu i zbyt pretensjonalnej formy, która przypomina wykład Spinozy a dopełnioną została pojęciami współczesnej logiki formalnej. Na pierwszy rzut oka mieszanka dość bogata i trochę podejrzana. Trzeba poczekać na całość. (zm)

TEATR

Co grają w Katowicach? Teatr Polski gra Fredry „Gwałtu co się dzieje!". Na objazdach są nadto „Krewniacy" i „Zabiję ją", mianowicie w Bielsku, Mikołowie, Chorzowie, Rybniku, Bytomiu itp.

Jeszcze jedna „Marja Stuart". Napisał ją Maxwell Andersen, a wystawi po czesku Narodni Divadlo w Pradze. Marję będzie grała aktorka Olga Scheinpflugova, Elżbietę Mila Paczowa.

Sztuki włoskie w Budapeszcie. Na rozpoczęty sezon teatr Narodowy zapowiada jedno (niewymienione jeszcze) dzieło Pirandella, dalej „Judasza" F. V. Rattiego, „Złotą Żyłę" Wilhelma Zorziego, oraz wznowienie jednej ze sztuk Goldoniego. Teatr Andrassyego będzie grał De Benedettiego komedję „Nie chcę cię znać", teatr kameralny „Katarzynę Sforza" Sem Benellego, teatr Belvarosi tegoż autora „Il Ragno".

CO SŁYCHAĆ PRZEZ RADJO?

„Tempo, tempo!" Pod takim tytułem dała Warszawa słuchowisko p. Janusz Meissnera, wybornego nowelisty, a z zawodu lotnika wojskowego. Jest ono osnute na zajmującej noweli, którą p. Meissner był poprzednio opublikował. Przetransportowanie na słuchowisko nie tak się udało, jak pierwowzór, poczynając już od tytułu, suggerującego słuchaczowi jako motyw główny, pośpiech, którego w akcji zupełnie się nie czuje. Przeciwnie djalogi i wypadki postępują raczej w rytmie marsza żałobnego, a sam bohater mówi wolno i jest rozlazły w swej miłej zresztą liryce tęsknoty za egzotyzmem. Najbardziej interesowały kulisy dźwiękowe (zarówno kolej, jak huta żelazna i okręt są nader radjofoniczne) lecz wskutek wątliwy djalogu wyszły na pierwsze miejsce jako element najmocniejszy. (wn)

POLONICA WŁOSKIE

Uniwersytet dla cudzoziemców w Perugji. Założony w r. 1926 w Perugji uniwersytet dla cudzoziemców posiada wspaniałą własną siedzibę i od chwili swego powstania coraz to piękniej się rozwija, przyciągając studentów z krajów europejskich i pozaeuropejskich. Rok akademicki trwa od kwietnia do grudnia i dzieli się na trzy trymestry. Wykłady zajmują się przedewszystkiem wiedzą o kulturze włoskiej (literatura, język, sztuka, historja itd.) i etruskiej; prowadzą je wybitni specjaliści. W r. 1934 wpisało się na kursy 588 osób pochodzących z 34 państw. Tematem zasadniczym wykładów w r. 1936 będzie kultura włoska wieku 19-go. Perugja, położona 500 m. nad poz morza, w romantycznej Umbrji, pełna zabytków i legend, ustronna i cicha — posiada pierwszorzędne warunki dla tego rodzaju instytucji.

LITERATURA

Wieczory „Pamiętnika Literackiego". Ze Lwowa donoszą nam (krt): W pracowni naukowej Ossolineum odbył się przy tłumnym udziale słuchaczy czwarty wieczór „Pamiętnika Literackiego". Prelegentem był prof. dr. Kleiner, który mówił na temat „Pół wieku literatury polskiej" przez Rosjanina H. S. Kamieńskiego. Jest to ocena literatury ze stanowiska, jak wiadomo, marksistowskiego. W dyskusji brał udział cały szereg uczonych, więc dr. Jakubiec, prof. Ingarden, dr. Piszczkowski i in. Wieczory „Pamiętnika", zorganizowane przez Tow. im. Mickiewicza, są poważnym czynnikiem w kulturze umysłowej Lwowa.

MUZYKA

Z filharmonji warszawskiej. Pierwszy tegoroczny poranek był chopinowski, z pianistą prof. Pawłem Lewiecim i kapelmistrzem Mieczysławem Mierzejewskim. Publiczność przybyła w bardzo niewielkim zastępie.

Kapelmistrz włoski w Paryżu. Dwoma koncertami orkiestry Pasdeloup będzie w obecnym sezonie dyrygował Fausto Magnani.

RUCH REGJONALISTYCZNY

Żywiecczyzna się budzi. Z Krakowa piszą nam (krt): W Żywcu powstała przy miejscowem Kole T. S. L. Sekcja Przyjaciół Żywiecczyzny. Zakłada ona Muzeum regjonalne, które ma być otwarte z końcem roku, a jako ośrodek prac naukowych będzie miało bibljotekę podręczną. Zakłada też Sekcja własne wydawnictwo, wzorowane na słynnej „Bibljotece Krakowskiej" i wyda w niem jako pierwszy tomik „Chronografję albo dziejopisa żywieckiego" z XVIII wieku w opracowaniu mag. Stanisława Szczotki. Stara się też Sekcja o podtrzymanie ginących strojów ludowych. W listopadzie cały podwójny zeszyt warszawskiej „Ziemi" zajmie regjonalizm żywiecki w naukowem opracowaniu wybitnych piór.

Książki nadesłane

Prof. dr. Stefan Górniak: „Handel detaliczny. Zasadnicze wiadomości o elementach i organizacji przedsiębiorstwa handlu drobiazgowego". Lwów — Warszawa 1935. Książnica - Atlas.

PIERWSZE POLSKIE EMALJE ARTYSTYCZNE

Z wystawy w Towarzystwie Przyjaciół Sztuk Pięknych).

Zanim przystąpię do omówienia pięknych prac emaljerskich, które w w Tow. Przyj. Sztuk Pięknych zaprezentowała młoda i utalentowana artystka p. Jadwiga Rutterówna, trzeba będzie w kilku słowach omówić historję tego starego a stosunkowo mało znanego artystycznego rzemiosła.

Początki jego zaprowadzą nas w dawne wieki prastarej kultury artystycznej Chin, Indyj i Egiptu. Znajomość emaljerska przenosi się potem do Bizancjum, gdzie sztuka ta dochodzi do rozkwitu między wiekie X a XI. Jeszcze wcześniej dostają się wyroby emaljerskie, podobnie, jak i inne przedmioty rękodzieła artystycznego, na Zachód, jako zdobyczne trofea Krzyżowców. Dzięki temu zaczyna się rozwijać wytwórczość emaljerska w artystycznych środowiskach francuskich, włoskich i nadreńskich. W w. XI i XII Limoges, położone na południe od Loary staje się sławnem centrum artystycznej emalji.

Kunszt ten podlega konsekwentnemu rozwojowi. Najpierw służy do zdobienia sprzętu kościelnego, jak krzyże, kielichy, relikwiarze, a zarazem stosuje się go do zdobienia artystycznie wykonanych przedmiotów użytkowych, jak bogatych szkatuł, rękojeści mieczów, spinek, agraf itp. Z czasem przechodzi emaljerstwo do zdobnictwa użytkowego do — jakby to określić można — sztuki czystej, do wykonywania obrazów na płytach metalowych. Są to początkowo obrazy jednobarwne t. zw. grisaille, następnie wykonywane w barwach. Niektóre z tych prac, nagromadzone w muzeach paryskich, to prawdziwe arcydzieła średniowiecznego emaljerstwa. Sztuka ta przechodzi przez następne stulecia najrozmaitsze koleje aż z końcem w XVIII chyli się ku upadkowi. Dopiero w w. XX zaczyna się jej renesans i to łącznie z silnym rozkwitem współczesnej sztuki dekoracyjnej. Niedalej, jak 25 lat wstecz zwrócono uwagę na to piękne rzemiosło. Wiedeń („Wiener Werkstätte) i Paryż przedewszystkiem zajęły się artystycznem emaljerstwem, pojętem oczywiście już zupełnie nowocześnie.

P. Rutterówna, studjując w specjalnych uczelniach i zakładach we Wiedniu i Paryżu, przeszła szkołę tego rzemiosła od samego początku, zapoznając się gruntownie z wszystkiemi jego tajnikami. Mądrze też skompletowała swe prace, tak, że każdy laik może łatwo zapoznać się z tą ciekawą i wysoce artystyczną techniką i jej stopniowym rozwojem. Więc najpierw zwyczajna czasza ręcznie wykuta. To jest materjał, grunt, który się polewa emalją, jak to widzimy na następnych objektach, pokrytych kolorowem szkliwem. Tuż obok leży kilka tombakowych płytek o formie trapezu. Pokryte są polami ornamentów, otoczonych cienkiem brzeżkiem. Te pola, trawione kwasem lub ryte rylcem, zapełnia się kolorami emalji (delikatny proszek rozpuszczony wodą), które po wypaleniu w piecu otrzymują właściwe barwy. Z takich właśnie płytek powstała piękna bransoletka umieszczona obok w drugiej przegródce witryny. Jest to t. zw. technika żłobkowa.

Tuż obok leżą broszki oprawne w srebro. Nie stosuje się w nich metody żłobkowej, lecz kolory kładzie się obok siebie, tak, że czasem lekko się ze sobą zlewają. Są to już początki właściwego malarstwa emaljowego. W tej właśnie technice wykonana jest puderniczka z twarzą kobiecą o śmiałem zestawieniu barw i oryginalnej kompozycji ornamentu. Obok umieszczone czasze (popielniczki) malowane są emalją kryjącą. Jeszcze piękniejsze efekty daje t. zw. emalja przeźroczysta (translucide); jej delikatna powłoka przepuszcza czerwone tło bronzu. Połączenie tych dwóch ostatnich technik daje bogatą, bardziej jeszcze urozmaiconą fakturę, jak to widzimy w pracach po przeciwległej stronie witryny.

Tutaj też znajdujemy jedną z najtrudniejszych technik, jaką jest t. zw. emalja komórkowa. Przykładem jej jest głowa dziewczyny, otoczona wieńcem kwiatów. Z cieńkiego druciku układa się rysunek figury lub ornamentu, roztapia się go następnie w ogniu lub wnitowuje w metalową płytę. Te pola-komórki zapełnia się kolorem. Podobnym rodzajem technicznym jest filigran. Wykonana w niej jest „św. Trójca". Technikę emalji komórkowej ułatwiła p. Rutterówna w bardzo pomysłowy sposób. Układanie komórek z drucików zastąpiła wykonaniem rysunku sposobem bas-reliefowym, odlanym w płycie bronzowej. Umożliwia to zarazem wykonanie tej samej emalji w kilku egzemplarzach. Ta znowu technika reprezentowana jest w pracach: „św. Jadwiga" i „Madonna". „Św. Teresa" to znów przykład emalji „grisaille". Jest to już czyste malarstwo jednotomowe. Połączenie tegoż z emalją przeroczystą daje świetne efekty kolorystczne, np. w pudełku do papierosów, utrzymanem w stylu i charakterze średniowiecznej emalji. Zakończeniem tych technik jest pełne malarstwo barwne, którego przykład mamy w emalji „św. Antoni" i „Pejzaż". Jak w poprzednich dwóch „grisailles" tak i tutaj artystka stosuje tę technikę bardzo szczęśliwie, modernizując je nieznacznie, (najlepszą pracą z tej dziedziny będzie zapewne figuralna „Kompozycja", wykonana narazie w jednotonowym rysunku). W malarstwie barwnem używa z odwagą i powodzeniem bogatego kolorytu. Wielobarwny krajobraz jest jeszcze zbyt niespokojny, zato „św. Antoni", wykonany na podkładzie srebra, daje piękną harmonję kolorów.

W pracach zdobniczych p. Rutterówna wykazuje dużo wyczucia bogatych właściwości materjału, jak również formy przedmiotu do zdobienia przeznaczonego. Rysunek zdobin i ich koloryt mają cechy współczesności i wykazują poczucie dobrego smaku. Technika wykonania z małemi wyjątkami stoi na poważnym poziomie. Obrazy olejne uważa p. Rutterówna za rodzaj ćwiczenia, za pracę przygotowawczą do robót emaljarskich. Niektóre z nich są słabe, tu i tam trafiają się pewne niedociągnięcia rysunkowe lub nieporozumienia w stosowaniu kolorystyki. W kilku natomiast („Zwiastowanie", „W zbożu", „św. Franciszek") zdradzają niezaprzeczalne zdolności kompozycyjne i czułą wrażliwość kolorystyczną. Mimo pewnych niedociągnięć zrozumiałych u młodej artystki — jest w nich dużo nastroju i wdzięku. Z trzech obrazów, przeznaczonych do wykonania w technice mozaikowej, najlepszy jest „Madonna".

Całość wystawy świadczy o szczerym zapale i dużych możliwościach pracowitej i utalentowane jartystki. A trzeba powtórzyć — o czem już na tem miejscu była mowa — że w Polsce emaljerstwo artystyczne nie istniało i dotychczas nie istnieje, więc p. Rutterówna jest na tem polu niejako pionierką. A że Państwowa Szkoła Zdobnicza w Poznaniu pozyskuje młodą artystkę do prowadzenia nauki emaljerstwa, przeto w mieście naszem weźmie początek nowa gałąź zdobnictwa.

Jan Mroziński.

Poznań.

W następnym Dziale:

CO NASZE DZIECI CZYTAJĄ PO FRANCUSKU

przez

prof. Alfreda Jesionowskiego

Pisma nadesłane

„Zaranie Śląskie". Nr. 3. Treść: Lutman R.: „Śląsk jeden, niepodzielny". — Gumowski M.: „Grobowiec Henryka IV". — Musioł L.: „Toponomja śląska a polityka". — Ślązań: Dwa wiersze ze zbioru „Z nad źródeł Olzy". — Buczkówna Z.: „Krajobrazowy plan Wielkich Katowic". — Degen-Ślosarska Z.: „Wspomnienie: Drobny E., ks.: „Rodzina Godułów". — Buzek A., ks.: „Polskość w kościele ewangelickim na Śląsku". — Eisenstein A.: „Krótki zarys historji gminy żydowskiej w Cieszynie". — Barycz H.: „Zamierzone studja J. Lompy w Uniwersytecie Krakowskim". — Popiołek Fr.: „Powstanie i rozwój wsi Ustronia w zarysie". — Filipowicz K.: „Jan Błahut, drugi fragment powieści". — Szczepański J.: Poezje. — Materjały. — Recenzje i sprawozdania. — Kronika. — Adres Red., Katowice, ulica Francuska 12 (Bibljoteka Sejmu Śląskiego).

„Przegląd Księgarski". Nr. 17-18. Treść: Ad. L. Sz.: „Walka czy współpraca?" — „Książka polska w Sowietach". — „Książka i księgarstwo w zwierciadle prasy". — Kronika. — Komunikaty. — Adr. Red. Warszawa, Zielona 17.

przechadzki bez Baedekera 4

podsłuchane w Sewilli

Ilustrował WIT GAWĘCKI

Hiszpanie nie potrafią sprzedać swego towaru...

Sami nie wiedzą, co posiadają. El Greca kisili, dopóki go nie odkrył Meyer-Graefe, a właściwie — Stanisław Przybyszewski, który mu zwrócił uwagę na tego fenomenalnego malarza; i stało się, że Meyer-Graefe, który wyjechał do Hiszpanji, by studjować Velasqueza, wrócił z gotową monografją o El Greco.

W sevilskiem Muzeum, przebudowanem z dawnego klasztoru, są dwa tuziny Murillów; wiszą obok siebie w dużej, reprezentacyjnej sali — nie wychodzi im to na dobre. Tymczasem w sali obok, na ciemnej ścianie, w zakonspirowanym cieniu, umieszczono kilka portretów Goyi, tak kapitalnych, że dla nich samych warto pojechać do Sevilli. W najbliższem sąsiedztwie jest

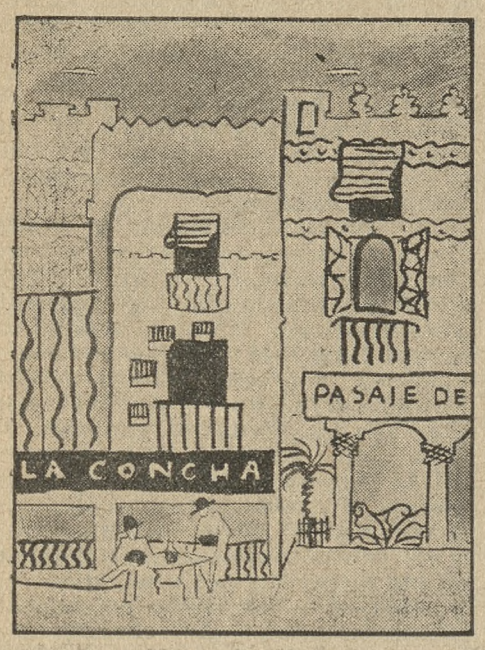

piękny krużganek, zeszpecony cyklem obrazów jakiegoś współczesnego hiszpańskiego kiczarza; nie wiem, jak się nazywa — może Don Kiczot! Dwanaście olbrzymich płócien pod tytułem „Dziesięcioro przykazań". Dziesięć płócien na ten cel nie starczyło, malarz dodał jeszcze prolog i epilog; szczególnie ów „Epilogos" jest godzien podziwu: część obrazu zajmuje wielki ognisty znak zapytania, pod nim rozpościera się ciemna mgła, za którą majaczy trupia czaszka. W podobnym mglisto-alegorycznym stylu utrzymany jest cały cykl. I to się wiesza tuż obok Goyi! —

Gdyśmy się z Witem przechadzali po Muzeum, weszły do sali dwie paniusie, również z „Kościuszki".

Mimowoli podsłuchaliśmy ich rozmowę. Stanęły przed obrazem Velaspueza, takim bardzo typowym portretem Infantki.

— Patrz, to Velasquez — odezwała się jedna.

— Wykluczone. Velasqueza poznałabym odrazu. On ma takie specjalne oświetlenie.

— Mylisz się, kochana. Ten z specjalnem oświetleniem — to Rembrandt...

By panie pogodzić, oświadczyłem im, że to obraz Wojciecha Kossaka, który od roku jest nadwornym malarzem hiszpańskiego króla.

— A ja słyszałam, że Hiszpanja, to republika...

— Republika?! — odparłem ironicznie i z wyższością wydobyłem monetę pięciopesetową z wizerunkiem króla Alfonsa (do dziś bowiem Hiszpanie posługują się starym bilonem z okresu królestwa).

— Niech panie spojrzą: jest portret i imię króla!

Panie jeszcze nie dowierzały; myślały pewnie, że im pokazuję jakiś okaz numizmatyczny. Wyjęły z torebek własny zapas bilonu i zbadały napisy.

— Rzeczywiście...!

Uwierzyły w króla i Kossaka. Już nas nie opuściły. Towarzyszyły nam przy Goyu. I tutaj mogłem im służyć ścisłemi informacjami:

— Goya, proszę pań — to był w owych czasach jedyny goj wśród hiszpańskich malarzy, które było zresztą zupełnie zażydzone.

Wspólnie z naszemi wdzięcznemi słuchaczkami zwiedziliśmy sekcję archeologiczną. Ta partja Muzeum jest zresztą urządzona chaotycznie aż do niechlujstwa: między antycznemi rzeźbami stoją drewniane figury gotyckie, skrzynki z monetami, poumieszczane nisko, że ich obejrzeć nie można. W rzymskim kaganku pełno niedopałków (w Muzeum wolno palić!). Wszystko źle utrzymane, zakurzone, brudne.

Nasze panie zatrzymały się przed jakimś torsem klasycznego posągu, pozbawionego rąk.

— Jak można to wystawić?! Byłam raz w jednem Muzeum, to figury miały ręce i wszystkie palce...

Te bzdury nie są przezemnie wymyślone. Gdzieżby mi się chciało w takiem otoczeniu ssać palec i wyssać tego rodzaju głupie kawały!

Ten gatunek podróżujących pań nie jest zresztą specyficznie polski. Przekonaliśmy się o tem w sevilskim Domu Starców. W jego kaplicy znajduje się kilka obrazów pendzla Muriila; działają one w tem otoczeniu silniej, niż nagromadzone w Muzeum płótna.

Do kaplicy weszło towarzystwo francuskie wraz z „guidem". Przewodnik długo i inteligentnie opowiadał turystom historję Miguela Manara, który jest pierwotypem Don Juana. (Proszę sobie przeczytać dramat „Miguel Manara" Miłosza, który ukazał się w roku 1919 w Poznaniu, nakładem „Ostoi", z rysunkami Janka Wronieckiego). Pod koniec wyuzdanego życia ów Don Juan nawrócił się i przeznaczył swój majątek na powiększenie szpitala, dzisiejszego „Domu Starców", i na wzniesienie kaplicy; sam zaś kazał się pochować poza jej murami i napisać na swym nagrobku: „Tu leżą szczątki najgorszego w świecie człowieka"...

Po opowiadaniu „guida" nastała śród słuchaczy cisza skupienia. A w tej ciszy znienacka zabrzmiał głos jednej z Francuzek:

— A więc tutaj jest grób Nieznanego Żołnierza? — Ponury autentyk! — —

Smutek i melancholja wieje od starych mauretańskich budowli. Gdyśmy weszli na pierwszy dziedziniec pałacu Alkazar i spojrzeli za siebie, przedstawił nam się następujący widok: w głębi wielki gotycki gmach Katedry, przed nami niska brama Alkazaru, a nad nią, na małym tarasie, rozwieszona bielizna — — suszą się najspokojniej w świecie koszule i gatki...

Kontrast starej architektury i współczesnych majtek hiszpańskich był wzruszający...

Niemniej wzruszył nas w Alkazarze, który królewskiej parze służył dawniej za rezydencję, salonik muzyczny ostatniej królowej hiszpańskiej. Wszystko jest tutaj tak, jak w chwili, gdy królowa go opuszczała: koszyk do robótek ręcznych, fotografje dzieci, a na jednym ze stylowych stolików taki sobie wazonik z pomarańczowego

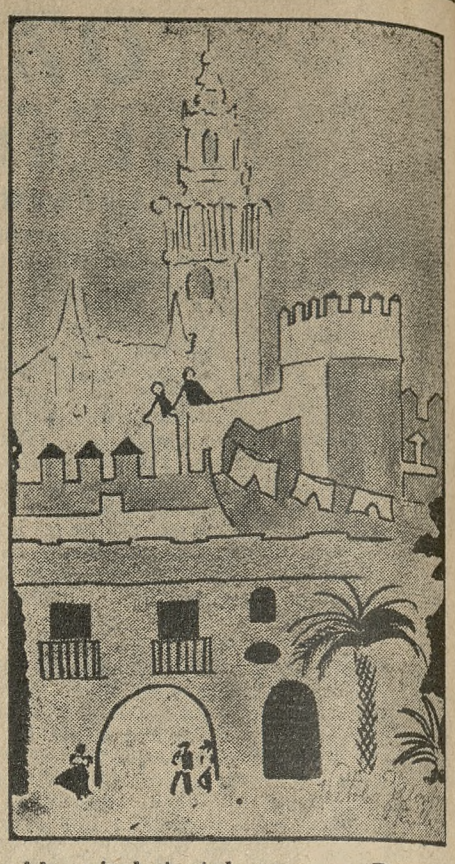

szkła, niezbyt stylowy — w Poznaniu widziałem takie same, kosztuje to może z cztery złocisze...

ARTUR MARJA SWINARSKI

Więcej piękna w przemyśle!

Co zrobić, aby przełamać nudę architektury fabrycznej

Część zakładów I. G. Farbenindustrie w Frankfurcie n. M.

Co zrobić, by przełamać ponurą nudę architektury fabrycznej? Jak nadać użytkowym gmachom przemysłowym więcej piękna? — Pytanie takie stawia sobie nowoczesna architektura, która przejęła smutny spadek zaszłego stulecia: fabrykę, jako uosobienie brzydoty. Długo też panowało pojęcie, że każda budowla fabryczna „szpeci" dzielnicę.

Z tem zakorzenionem pojęciem walczą jednak współcześni budowniczowie. Coraz więcej mamy na szczęście przykładów, że walka z brzydotą w przemyśle daje wydatne owoce. Na dowód zamieszczamy dwie ryciny, wybrane zpośród nowopowstałych gmachów fabrycznych w dwóch krajach, we Francji i w Niemczech.

Niełatwe miał zadanie architekt francuski Garnier, aby zrobić coś „możliwego dla oka" z tak niewdzięcznego kształtu, jaki cechuje komin fabryczny. Ale wywiązał się nieźle. Dwa blisko siebie stojące kominy otrzymały powierzchnię z wnęk, stosowanych już w starożytności przy kolumnach jońskich; powtarzalny rytm owych linij pionowych daje konstrukcji niezwykłą lekkość. Zarazem podnóże komina projektowane zostało w analogiczny sposób, przez co monotonna ściana nabiera urozmaicenia i razem z wyrastającemi ku górze kominami stanowi zwartą całość.

Na drugim przykładzie, który pochodzi z Frankfurtu, zastosowano ten sam rytm powtarzalny wysuniętych naprzód skrzydeł gmachu. Przez to rozpada się monotonna płaszczyzna fasady na organiczne części składowe i dodaje całemu gmachowi jeszcze większej monumentalności. Rytmowi skrzydeł odpowiada rytm okien. Systematyczność obu wytwarza niezwykłą czystość linji i przejrzystość bryły.

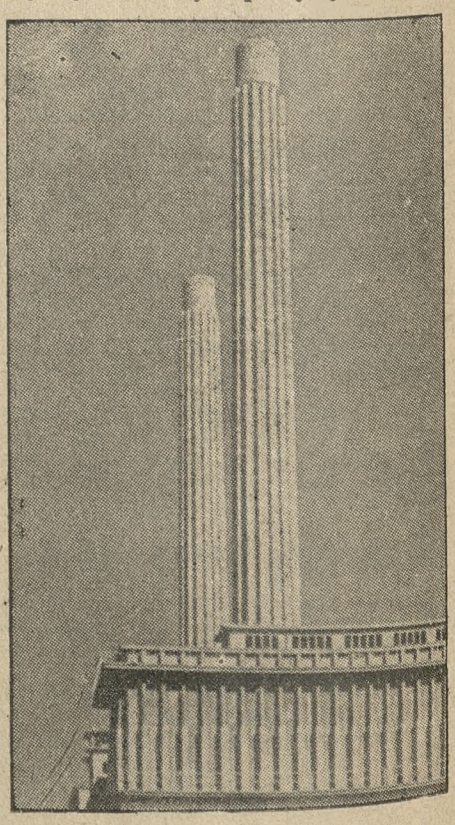

Fragment rzeźni miejskiej w Lyonie.

Wzmaga jeszcze rozmach szeroko stosowana roślinność.

Gdy się patrzy na oba przytoczone przykłady, przestaje fabryka być czarną czeluścią potępieńców, lecz robi wrażenie „pałacu pracy".

Ku przestrodze rodziców i wychowawców

W obecnej porze roku, w której powietrze jest zmienne i połączone z licznemi opadami atmosferycznemi, zauważyć można często a zwłaszcza u dzieci w wieku szkolnym, różne choroby jamy ustnej jak zapalenie migdałków czyli anginę lub znacznie niebezpieczniejszą i poważniejszą w skutkach, bo mogącą zakończyć się tragicznie, błonicę.

Takie właśnie objawy chorobowe stwierdzono w ostatnich dniach w kilku przypadkach u dzieci szkolnych. Dzieci te mimo, że są już chore, biegają po ulicy, bawią się z innemi, uczęszczają do szkoły. Stają się one w ten sposób niebezpiecznemi rozsadnikami zarazków w swojem środowisku. Dlatego rodzice w domu a wychowawcy w szkole powinni sobie jasno zdawać sprawę z doniosłości tych chorób i ewentualnych ich następstw i dzieci nie czujących się zbytnio zdrowo i narzekających na bóle gardła połączone z gorączką natychmiast od zdrowych dzieci izolować. W ten sposób zapobiegnie się dalszemu rozpowszechnianiu choroby. Natychmiastowe wezwanie lekarza jest konieczne. W międzyczasie zaleca się podawanie dziecku środków dezynfekcyjnych do przepłukiwania jamy ustnej.

Migdałki odgrywają bardzo ważną rolę u dzieci. Są one wałem ochronnym przeciw infekcji różnych chorób, wpływają na wzrost człowieka, oraz posiadają charakter narządu dokrewnego. Każda niemal choroba zakaźna wywołuje zapalenie gardła i swoistą anginę, dla której źródło zakażenia może być różnorodne. Choroba taka pociąga za sobą ropnie okołomigdałowe z czopkami i nalotami bladożółtemi lub bladoszaremi, zapalenie stawów, wsierdzia, nerek i t. p. Angina może być także chorobą samoistną. Wówczas jest ona połączona z wysoką ciepłotą dreszczami, bólami głowy oraz z bólami przy połykaniu, jak i mięśniowemi oraz częstym przykrym zapachem z ust. W takich wypadkach trzeba stan chorego stale kontrolować i jak wyżej zaznaczyłem zawezwać zaraz lekarza. Jest jeszcze jedna bardzo ważna choroba, której towarzyszą katar, ból ucha, oddech otwartemi ustami, którą nazywamy skazą limfatyczną. Jest to choroba przewlekła, która wymaga często nawet długoletniego leczenia.

Bardzo poważny i niebezpieczny w skutkach może być drugi objaw chorobowy zwany błonicą. Błonica powstaje wskutek reakcji komórek organizmu na jady wydzielane przez pałeczki błonicy, zwanych także od ich okrywcy pałeczką Loeffera. Pałeczki te umiejscawiają się przeważnie na błonach śluzowych gardła z specjalnem uwzględnieniem migdałków. Tak sami usadowić się mogą na błonach śluzowych nosa i oczu względnie na ranach. Najbardziej typowe objawy błonicy są ogólne bladość powłok, bóle mięśni, zaburzenia krwiobiegu, tworzenie się błon w okolicach ogniska pierwotnego, a nawet wymioty i biegunka. Temperatura nie zawsze musi być wysoka. Czasem stwierdzamy wycisk krwisty z nosa, silne ogólne osłabienie. Miejscowo zauważyć można zaczerwienienie i powiększenie migdałków z umieszczonemi tamże białemi plamkami i obłożony język. Kilka godzin później mogą nastąpić takie zmiany jak białe wysepki nalotek na migdałkach lub nawet, całkowite zasłonięcie migdałków przez sztywne błony. Naloty przy błonicy są grube i białe jak porcelana, w przeciwieństwie do zapalenia gardła, gdzie naloty są żółtawe znajdują się na mieszkach i zatokach. Błona śluzowa podniebienia miękkiego jest słabo zaczerwieniona.

Najniebezpieczniejszą formą jest t. zw. toksyczna błonica gardła. Tutaj proces zapalny przeszedł już poza migdałki i na gruczoły chłonne. Obrzęk migdałków stale się zwiększa i utrudnia mowę i oddech. Łuki podniebienne są zaczerwienione i szkliste, język jest obrzękły. Powstaje t. zw. obrzęk okołomigdałkowy, który w kilku godzinach może przykryć gęstą błoną całe gardło. Z ust dochodzi zapach kleju. Gruczoły szyjne są mocno obrzękłe, a w ciężkich przypadkach mamy krwawienie nosa, a naloty przybierają po 1—2 dniach kolor brunatnoszary. Chrypka bezgłos, dychawica z dusznością w czasie wydechu i t. d. oznaczają niebezpieczny stan dziecka i są znakami alarmującemi.

Błonicę może dziecko przechodzić kilka razy w swem życiu. Za każdym razem musi się poddać kuracji surowiczej i to jaknajprędzej, bo leczenie surowicą po drugim dniu choroby uważa się za późne, a po szóstym dniu już za beznadziejne. Dlatego nie powinni rodzice zwlekać z zawezwaniem do takiego dziecka lekarza. Im wcześniej to uczynią, tem lepsze i szybsze wyniki lecznicze będą osiągnięte.

Zapalenie migdałków, jak i błonica to choroby dziecięce, które wymagają przytomności i szybkiej decyzji rodziców, opiekunów i wychowawców celem ratowania życia dziecka przed zjadliwością zarazków. Jady błonicy bowiem działają poza tem jeszcze szkodliwie na serce, naczynia krwionośne, system nerwowy, i wywołują owe schorzenia pobłonicze, jak zapalenie mięśnia sercowego, na który dzieci bardzo często umierają, zapalenie nerek i porażenia błonicze.

Zatem apel do wszystkich rodziców i wychowawców: gdy wyżej wymienione objawy chorobowe zaobserwują u dzieci, to najrozsądniej i najracjonalniej postąpią, gdy dziecko natychmiast odosobnią od innych zdrowych dzieci, podadzą mu do przepłukiwania jamy ustnej środki desynfekcyjne i zawezwą natychmiast lekarza.

Dr. med. WINCENTY HAREMBSKI

NOWOCZESNA STALÓWKA ANGIELSKA

„IRIDINOID"

BEZ NAPISU „IRIDINOID" PODRABIANE!

Popularne rodzaje:
Nr. 555 — Rondówka
Nr. 777 — Cienko pisząca
Nr. 888 — Spec. do kaligr.

SZEŚCIOKROTNIE TRWALSZA OD ZWYKŁEJ STALÓWKI.

ODPORNA NA KWASY ATRAMENTU — NIE RDZEWIEJE.

Żądać w każdym sklepie z materjałami piśmiennemi.

Cena stalówki: 1 szt. 20 gr. 1 gros 20 zł.

Sprzedaż hurtowa: ng 16 406

L. Lück — Warszawa, Mokotowska 41. Nasz Sklep „Uranja" — Warszawa, Sienna 15. | J. Woźnica — Łódź, Piotrkowska 126. A. J. Ostrowski — Łódź, Piotrkowska 55

25-lecie Tow. Kupców we Wrześni

Przypadające w tym roku dwudziestopięciolecie założenia Towarzystwa Kupców we Wrześni obchodzono w sposób godny i okazały. Delegacyj zjechało z całego województwa kilkanaście, razem przeszło 100 osób.

Nasamprzód odbyła się zrana msza św. na intencję Towarzystwa; od ołtarza przemówił ks. prof. Jernajczyk, wskazując na świetne tradycje kupiectwa w dawnych wiekach, będącego krzewicielem kultury chrześcijańskiej i podporą Kościoła katolickiego. Po nabożeństwie nastąpiło przez gości zwiedzanie miasta.

O godz. 2 po południu odbyło się zebranie jubileuszowe, które zagaił p. dyr. Wł. Mikołajczak, oddając następnie przewodnictwo p. radcy Otmianowskiemu, a sekretarzowanie p. dyr. Smodlibowskiemu. Zwięźle ujęte sprawozdanie z minionego 25-lecia wygłosił obecny sekretarz Towarzystwa p. Szajkiewicz. Po wysłuchaniu jeszcze dwóch referatów zakończono część oficjalną posiedzenia rozdaniem dyplomów jubilatom założycielom Towarzystwa. Otrzymali je pp. J. N. Lewandowski, K. Kaliszewski, Wacław Olek, St. Obarski, Andrzej Prądzyński, M. Schoen, Ant. Stein i St. Waniorek.

Składano potem życzenia jubilatom, a oprócz przedstawicieli miejscowego obywatelstwa przemawiali m. in. także z Poznania pp. S. Kałamajski, M. Nowak i Kujawa. Posiedzenie jubileuszowe trwało przeszło trzy godziny, poczem przy stole biesiadnym spędzano kilka miłych chwil, a na zakończenie odbyły się w wesołym nastroju raut i zabawa taneczna.

Tow. Kupców we Wrześni w roku jubileuszowym

Stan bezrobocia na świecie

Międzynarodowe Biuro Pracy stwierdza, iż liczba bezrobotnych w końcu września r. b. zmniejszyła się w większości krajów w porównaniu z cyfrą bezrobocia za ten sam czasokres w roku ubiegłym. W niektórych jednak krajach stwierdzono stały wzrost liczby bezrobotnych, jako to: w Bułgarji, Francji, Hiszpanji, na Węgrzech i Łotwie, w Holandji, Polsce, Szwajcarji i Jugosławji.

W Austrji we wrześniu r. b. liczono 209.493 bezrobotnych wobec 248.066 w r. 1934 i 255.646 w r. 1935.

W Anglji i Irlandji północnej liczono 1.949.803 bezrobotnych, we wrześniu 1935 r. wobec 2.135.155 w 1934 roku i 2.024.463 w 1933 r.

W Belgji liczono 138.376 bezrobotnych w 1935 r. wobec 167.979 w 1934 r. i 181.110 w 1933 r.

W Holandji liczono 163.533 bezrobotnych we wrześniu 1935 r. wobec 157.051 w 1934 r. i 163.718 w 1933 roku. W Szwajcarji 67.580 bezrobotnych w 1935 r. wobec 57.590 w 1934 r. i 97.220 w 1933 r. W Czechosłowacji 203.787 bezrobotnych w 1935 r. wobec 226.711 w 1934 r. i 262.481 w 1933 r. W Niemczech 1.754.117 bezrobotnych w 1935 r. wobec 2.426.014 w 1934 r. W Bułgarji 34.369 bezrobotnych w 1935 r. wobec 25.330 w 1934 r. i 44.603 w 1933 r. W Hiszpanji 578.833 bezrobotnych w 1935 r. wobec 520.847 w 1934 r. i 704.482 w 1933 roku. We Francji 415.964 bezrobotnych w 1935 r. wobec 357.672 w 1934 r. i 459.155 w 1933 r. W Italji 628.333 bezrobotnych w 1935 wobec 866.570 w 1934 r. i 755.349 w 1933 r. W Japonji 360.325 bezrobotnych w 1935 r. wobec 381.114 w 1934 r., w Kanadzie 24.764 bezrobotnych w 1935 roku wobec 27.945 w 1934 r. i 27.562 w 1933 r. W Australji 77.090 bezrobotnych w 1935 r. wobec 88.413 w 1934 r. i 80.548 w 1933 r., w Jugosławji 12.260 bezrobotnych w 1935 r. wobec 10.623 w 1934 r. i 12.619 w 1933 r.

Dodatki dla dzieci i renty sieroce

Jak wyjaśnia Zakład Ubezpieczeń Społecznych, ubezpieczeni (pracownicy umysłowi i robotnicy), korzystający z zasiłku chorobowego i mający na utrzymaniu więcej, niż dwoje dzieci, otrzymują dodatki do zasiłku chorobowego w wysokości 5 proc. przeciętnego dziennego zarobku na każde dziecko, poczynając od trzeciego, z tem, że zasiłek wraz z dodatkiem nie może przekraczać 65 proc. tygodniowego przeciętnego zarobku.

Robotnik, otrzymujący rentę inwalidzką, starczą lub wypadkową (jeśli utracił conajmniej 66 2/3 proc. zdolności do zarobkowania), ma prawo do dodatku na każde dziecko w wysokości 1/10 części renty.

Prawo do renty sierocej poinwalidzkiej powstaje z dniem śmierci osoby, po której renta ta przysługuje, dla sierot zaś, które przyszły na świat po śmierci tej osoby, z dniem ich urodzenia. Renta sieroca poinwalidzka wynosi 1/5 renty, którą pobierał, lub do której miałby prawo zmarły. Jeżeli sieroty nie mają ani ojca, ani matki, sumę rent sierocych podwyższa się o 15 proc. Renta sieroca wypadkowa wynosi również 20 proc., a dla sieroty bez ojca i matki — 25 proc. zarobku miesięcznego, według którego ubezpieczony miał prawo do renty.

Renta sieroca poinwalidzka lub renta sieroca wypadkowa należy się sierotom - chłopcom do 17, a dziewczętom do 18 roku życia. Sierotom, niezdolnym do zarobkowania wskutek ułomności fizycznej lub umysłowej, należą się renty również po przekroczeniu tego wieku przez cały czas trwania tej niezdolności, pod warunkiem jednak, że niezdolność ta zaistniała przed osiągnięciem 17 wzgl. 18 roku życia. Dla sierot, które kształcą się w szkołach publicznych lub posiadających prawo publiczności, przedłuża się pobieranie renty do 21 roku życia, a jeśli sierota kształci się w szkołach wyższych — do 24 roku życia.

Dzieci nieślubne mają w stosunku do matki to samo prawo do renty, jakie przysługuje dzieciom ślubnym, w stosunku zaś do ojca naturalnego tylko w tym wypadku, gdy ojcostwo zostało pozasądownie uznane i ubezpieczony łożył na utrzymanie dziecka.

Dożynki na Targach Pałuckich

Dnia 22 września br. odbyły się w Żninie w dniu zakończenia Targów Pałuckich doroczne dożynki, urządzone staraniem Powiatowego Zarządu Związku Włościanek Wlkp. z wicepatronką p. Hr. Dzieduszycką, stojącą na czele sekcji organizacyj kobiecych, biorących udział w Targach. Impreza ta doskonale zorganizawana udała się w zupełności. Korzystając z dopisującej pogody stawiły się liczne zastępy publiczności z całego powiatu, by podziwiać produkcje taneczne włościanek, Młodych Polek, młodzieży szkolnej i harcerek. Bliżsi dojeżdzali końmi, dalsi autobusami, koleją a nawet specjalny pociąg powiatowy przywiózł z Miastowic do Żnina dużą gromadę członkiń tamtejszego Kółka Włościanek.

Na trybunie specjalnie na ten cel zbudowanej zajęli miejsca: Zarząd Targów, przedstawiciele władz, organizacyj społecznych, duchowieństwo i okoliczne ziemiaństwo. Przy dzwiękach marsza przez cały teren Targów przeszedł barwny pochód pałuczan, łowiczan, krakusów, kujawiaków, marynarzy i młodzieży szkolnej, — doszedłszy do trybuny ustawił się w jej pobliżu. Pierwsi zaczęli swe taneczne produkcje pałuczanie z Kółka Włościanek Góra. Złożywszy wieniec p. staroście, odtańczyli taniec pałucki z wielką werwą przeplatany przyśpiewkami okolicznościowemi. Następnie Kółko Włościanek Kierzkowo po złożeniu wieńca odtańczyło mazura. Długo migotały barwne stroje łowickie przed oczyma widzów, następnie Kółko Włościanek z Dziewierzewa w malowniczych krakowskich strojach naprawdę pokazowo odtańczyło krakowiaka. Dalej Młode Polki zaprodukowały kujawiaka, harcerki taniec marynarski, a dzieci szkolne z Murczyna trojaka śląskiego. Wszystkie tańce wypadły barwnie, a dzwięk starej pieśni „Plon niesiemy plon" wesoło rozbrzmiewał dokoła. Po skończonych produkcjach p. starosta Wuyek w serdecznych słowach podziękował organizatorom, zachęcając ich do pracy na niwie społecznej.

Szczęście dziecka

to cel i zadanie życia dobrej mamusi!

Panie ze Stow. Miłoś. św. Wincentego à Paulo na św. Łazarzu pamiętają o biednych dzieciach, przez Opatrzność Bożą ich opiece powierzonych i szukają sposobów, by na nadchodzącą zimę zebrać fundusze celem niesienia im pomocy.

Zachęcone zeszłorocznym sukcesem urządzają w pierwszych dniach grudnia r. b. wielką **„Wystawę lalek"** i kiermasz gwiazdkowy dla dzieci.

Wszystkie panie i panienki o dobrem sercu prosimy o pomoc i poparcie tej imprezy! Dalsze szczegóły ogłosimy później.

Wyprawa zbąszyńska

Pod takim tytułem ukazały się niedawno na półkach księgarskich wspomnienia dr. Stanisława Celichowskiego, dowódcy kompanji kórnickiej z czasów Powstania Wielkopolskiego.*) Wspomnienia dotyczą głównie akcji powstańczej pod Zbąszyniem od 6 do 18 stycznia 1919 r. Poprzedza je jako wstęp „Przemówienie", wygłoszone przez autora na akademji w 16 rocznicę Pow. Wlkp. dnia 27 grudnia 1934 r. oraz rzecz o „Rzeczypospolitej Kórnickiej", a kończy „List powstańca po bitwie pod Zieloną Wsią". W ten sposób umożliwił autor wszystkim zrozumienie podstawy ostatniego zwycięskiego ruchu zbrojnego Wielkopolan. W treściwym, jasnym wykładzie zobrazował pracę narodową poprzednich pokoleń, od Karola Marcinkowskiego i jemu współczesnych począwszy. Ukoronowaniem tej pracy jest Powstanie Wielkopolskie.

Znaczenie uświadomienia narodowego szerokich mas ludowych w Wielkopolsce unaoczniły już lata 1846-1848. Po klęsce tworzą się na podłożu wspólnej wszystkim warstwom społeczeństwa tradycji zbrojnego ruchu narodowego, warunki dla pracy organizacyjnej we wszystkich dziedzinach życia narodowego, kierowanej umiejętnie przez światłe jednostki. Krzepnie siła gospodarcza i narodowa społeczeństwa, umożliwiająca Wielkopolsce przetrwać niszczycielską niewolę. Ofiarne w służbie narodu społeczeństwo wielkopolskie, którego dzieci nawet przeciwstawiały się najeźdźcy, walczyło bez rozgłosu, wytrwale broniąc zachodniej granicy. Uświadomienie narodowe dało podstawę dla jednolitej przeciwniemieckiej orjentacji społeczeństwa wielkopolskiego w czasie wojny światowej, a po jej ukończeniu umożliwiło ujęcie ruchu rewolucyjnego w swe ręce przez opanowanie tworzących się Rad Robotniczo-Żołnierskich.

Rzeczpospolita Kórnicka, której dzieje opisuje barwnie autor, powstała podobnie jak wiele innych na ziemiach Wielkopolski. Miała swą władzę rządową, ustawodawczą i sądową w Radzie Robotniczej o pewnem zacięciu radykalno-społecznem, a obok niej Radę Żołnierską jako siłę zbrojną i Radę Włościańską. Szczęśliwym trafem wszystkie były czysto polskie. Niewątpliwie najbardziej zaciekawia nas siła zbrojna Rzeczypospolitej Kórnickiej, której kadry, złożone z żołnierzy polskich z rozprzęgającej się armji niemieckiej, nietyle interesowały się hasłami rewolucji społecznej, ile sprawą walki o swobodzenie Wielkopolski. Kadry Kórnika, wsławionego już atakiem na most chwaliszewski w 1846 r., widzimy niebawem po wybuchu powstania w akcji na terenie miasta Poznania oraz pod Zbąszyniem, gdzie kompanja kórnicka wchodziła w skład baonu śremskiego.

Opis wyprawy zbąszyńskiej zajmuje główną część broszurki (41 str.). Autor rysuje nasamprzód sylwetki dowódców (Ostroróg-Gorzeńskiego, St. Chosłowskiego, komendanta baonu śremskiego, Cz. Domagalskiego, W. Unruga, D. Kęszyckiego, Klemczaka, dowódcy kompanji opalenickiej). O sobie, dowódcy kompanji kórnickiej, autor milczy. Muszę tę lukę wypełnić, zaznaczając, że autor tak, jak powyżej wymienieni dowódcy, należał do najbardziej zasłużonych powstańców. Szczegółowo opisuje poszczególne oddziały powstańcze, działające w tym okresie pod Zbąszyniem i pierwsze utarczki, wreszcie szturm na Zbąszyń dnia 11 stycznia 1919 r. i akcję poszczególnych oddziałów, działających pod komendą Kazimierza Zenktelera, dowódcy frontu. Zastanawiając się nad planem operacyjnym, zasadzającym się na ataku na Zbąszyń ze wszystkich stron, autor zaznacza, że mógł był dać świetne zwycięstwo, gdyby był wykonany precyzyjnie. Plan ten był jednak, zdaniem autora, za trudny i nie przewidywał przeszkody w silnie strzeżonem Strzyżewie, co przesądziło zgóry jego powodzenie. Drugi ten szturm na Zbąszyń skończył się, jak wiadomo, naszą klęską mimo bohaterskich wysiłków powstańców. Przyczyny przegranej autor przedstawia następująco:

„Oddziały, które miały zająć miasto Zbąszyń od południa, zastały i tu Niemców dobrze przygotowanych i nie posunęły się naprzód. Oddziały, które miały obejść Zbąszyń od zachodu zaś, pobłądziły i wogóle nie wzięły udziału w akcji. Jedynie kompanja jarocińska, mimo ciężkiego ognia kulomiotów, miotaczy min i artylerji wykonała wzdłuż toru kolejowego Zbąszyń-Poznań bohatersko swój atak i nie wiele brakło, a byłaby sama most kolejowy forsowała. Lecz mając przeciwko sobie główne siły niemieckie, i nie odciążona atakiem innych oddziałów, musiała się cofnąć, ponosząc ciężkie straty"...

Autor nie wątpi, że wobec patrjotycznego nastroju i bitności oddziałów powstańczych „Zbąszyń byłby wzięty, choć z bardzo wielkiemi ofiarami", „gdyby zamiast tak skomplikowanego planu wszystkie siły nasze zgromadzono razem i uderzono całą siłą na linji dworzec zbąszyński—Strzyżewo".

Trudno oczywiście rozstrzygnąć tę sporną kwestję. Plan dowódcy był w założeniu niewątpliwie dobry. Chodziło mu, mojem zdaniem, o związanie sił nieprzyjacielskich na wszystkich punktach obronnych Zbąszynia i odwrócenie ich uwagi od kierunku głównego ataku polskiego na dworzec zbąszyński. Należało liczyć się bowiem z wzmocnieniem głównych sił niemieckich na tej pozycji w razie ataku na nią. Plan w istocie nie był trudny, był jednak, na co można się zgodzić z autorem, za trudny do wykonania dla oddziałów powstańczych, mających naprzeciwko siebie wszędzie dobrze przygotowane oddziały regularnego wojska niemieckiego, wspomagane przez miotacze min i artylerję.

Skutki przegranej były niewątpliwie fatalne dla sprawy polskiej: reszty ziem wielkopolskich na zachód od Zbąszynia, zabranych nam bezprawnie przez Prusaków, nie odzyskaliśmy już w traktacie wersalskim.

W dalszym ciągu odtwarza autor szczerze nastroje, panujące w oddziałach po klęsce. Były nienajlepsze. Wspomnienia kończy barwnym opisem kontrofensywy niemieckiej na Łomnicę, odpartej zwycięsko, oraz opisem powrotu z wyprawy.

W piśmiennictwie, dotyczącem Powstania Wlkp., najskromniej przedstawia się pozycja opisów walk na froncie zachodnim. To też dobrze się stało, że autor utrwalił swe wspomnienia z wyprawy zbąszyńskiej. Mają one wyraźne cechy wrażeń subjektywnych, posiadających zaletę bezwzględnej szczerości. Światła i cienie życia powstańca opisał autor z równą otwartością. Dlatego „Wyprawa Zbąszyńska" jest ważnym dokumentem dla historji Powstania Wlkp. Szczegółowy rozbiór wrażeń osobistych autora przekracza ramy niniejszej oceny. Niektóre drobne szczegóły sprostowałem już na innem miejscu. (Przyczynki do historji Powstania Wielkopolskiego — Nowy Tomyśl, Zbąszyń. Poznań 1935).

„List powstańca po bitwie pod Zieloną Wsią", zamieszczony przez autora w końcu broszurki, odzwierciedla myśli i uczucia powstańca wielkopolskiego. W notatce historycznej do tego listu zaszła pomyłka korektorska. Bitwa wspomniana odbyła się 10 lutego 1919, nie, jak podano, 10 listopada. W dwa tygodnie po powrocie z wyprawy zbąszyńskiej kompanja kórnicka wyruszyła, jak wiadomo, na nowe walki o Rawicz. Pod adresem autora wyraziłbym życzenie, by w niezadługim czasie obdarzył nas wspomnieniami z tej wyprawy rawickiej.

Po przeczytaniu końcowych uwag, w których autor mówi, że kompanja kórnicka „przedstawiała zespół bitnego, karnego, spólną tradycją między sobą i z dowódcami związanego żołnierza", nasunęła mi się myśl, dlaczego później, w czasach pokojowych, nie pielęgnowano tej tradycji naszych kompanij powstańczych, tak, jak to pielęgnują ją inne formacje wojskowe, np. legjoniści. Nasze kompanje powstańcze stały się przecież zawiązkiem przyszłych pułków wojska polskiego. Pielęgnowanie pięknej tradycji walk o oswobodzenie ojczyzny leży w interesie siły zbrojnej. Należałoby pomyśleć o wznowieniu tej wspólnoty kompanijnej, poświęcając temu celowi choć jeden dzień co roku. Inicjatywa w tym względzie należy do dowódców kompanij.

Dr. KAZIMIERZ BROSS

ZIOŁA FRANCUSKIE THÉ CHAMBARD
SĄ ŁAGODNYM ŚRODKIEM PRZECIW ZAPARCIU, UŁATWIAJĄ WYDZIELANIE ŻÓŁCI I REGULUJĄ PRZEMIANĘ MATERJI.
CENA TOREBKI 35 gr.
ng 16 446

Kursy języka polskiego w Holandji

W szergu miejscowości w Holandji zostały uruchomione, staraniem tamtejszej Polonji, kursy języka polskiego, które są licznie uczęszczanie przez Polaków.

Jak palić — wolno czy prędko?

Jedna i ta sama ilość tytoniu wydziela przy paleniu więcej lub mniej gazów szkodliwych i nikotyny w zależności od tempa spalania się papierosa czy cygara. Im prędzej następuje spalanie, tem większa jest ilość nikotyny i gazów wydzielanych przez papieros. Stosunek jest prawie trzykrotny, t. zn. papieros wypalony w ciągu 5 minut wydziela trzy razy więcej gazów i nikotyny, niż papieros wypalony w ciągu 15 minut. Wniosek dla palaczy wysuwa się sam przez się z powyższej obserwacji.

400 tysięcy złotych za pierwodruk Szekspira

Jak donosi „World", znany zbieracz bibljofil nowojorski, dr. Rosenbach, nabył najstarszy, znajdujący się w Ameryce, pierwodruk Szekspira. Egzemplarz ten był sprowadzony do Ameryki jeszcze przed 1700 rokiem. Tyleż bogaty, co zapalony bibljofil nabył książkę za 65 000 dolarów.

WYSTAWA WNĘTRZE DOMU otwarta do 13 października 1935
od dziś po zamknięciu Wielkopolskiego Targu Ogrodniczego WSTĘP ZNIŻONY na 25 groszy
WEJŚCIE NA TEREN TARGÓW POZNAŃSKICH NAPRZECIW MAŁEGO DWORCA.
dg 4 422

Najdelikatniejsza ryba

Nie jakaś osobliwa ryba, lecz pospolity śledź jest tak delikatny, że nie daje się ani przewieźć, ani przechować w akwarjach; utrata kilku łusek powoduje jego śmierć. Ze zwierząt ssących, żyjących w morzu, najtrudniej jest utrzymać przy życiu wieloryba. Brełucha także nie może żyć w niewoli.

Mózg goryla

Sekcja mózgu goryla „Bobbi", zdechłego w berlińskim Ogrodzie Zoologicznym, dokonana przez prof. dr. Kocha i Instytutu Patologicznego, nie mogła ustalić, jak nazwać chorobę, która stała się przyczyną zgonu małpy. Prawdopodobnie nastąpiło zatrucie krwi, spowodowane zapaleniem ślepej kiszki. Ciało ważyło 526 funtów, mózg 610 gramów, a zatem waga mózgu wynosiła ⅓ wagi mózgu ludzkiego.

„Hrabia Luxemburg" na scenie Teatru Wielkiego w Poznaniu. P. Xenia Grey i p. Józef Sendecki.

Szkielet w pełnej zbroi

W pobliżu ruin zamku „Wüstenschloss" w Czechach, robotnicy, zajęci przy wykopywaniu karczów drzew, wykopali szkielet w pełnej zbroi rycerza, dotychczas stosunkowo dobrze zachowanej, z napierśnikiem, kolczugą, nagolennikami stalowemi i ostrogami. Znaleziono również grot od włóczni. Przypuszczają, że jest to szkielet rycerza, poległego podczas wojny Trzydziestoletniej, w walce ze Szwedami, którzy zdobyli i zburzyli zamek „Wüstenchloss". (i)

Raj ptasi w więzieniu

Dyrektor znanego w Ameryce więzienia Sing-Sing słynie jako wielki miłośnik ptaków śpiewających. Jego zamiłowanie idzie tak daleko, że jest jedynym dyrektorem więzień w Stanach Zjednoczonych który zezwolił więźniom na trzymanie w celach — ptaków śpiewających. Większość uwięzionych korzysta z tego zezwolenia, i z cel aresztanckich rozlega się śpiew setki gatunków ptaków.

Chwała św. Tereski

od Dzieciątka Jezus rozbrzmiewa dziś po całej ziemi. Niemniej silnie i w Polsce. Ta „Mała Święta", tak szczodrze różami łask niebieskich darząca wiernych i ufających, zdobyła sobie serca pełne wdzięczności. Słabem tylko echem tej żarliwej wiary i gorącego umiłowania jest pozycja św. Tereski w polskiej hagjografji i publikacjach nabożnych, w przeciwieństwie naprzykład do francuskiej, gdzie wydawnictw, Małej Świętej poświęconych,, jest bez liku. To też każdą nową publikację o św. Teresce wita ogół polski z radością.

Taką radością napełni każdego wiadomość o ukazaniu książeczki p. t. **„Godzinki o św. Teresie od Dzieciątka Jezus"**. Książeczka maleńka, bo zaledwie 20 stron licząca. Ileż jednak zawiera szczerego natchnienia i wzniosłości. Ileż głębi wiary serdecznej. Jakże zapalić może i podnieść serca do tej Wielkiej Pośredniczki pomiędzy Bogiem a ziemią.

Książeczka ta, wydana bardzo estetycznie, na ładnym papierze, ukazała się nakładem Zgromadzenia S. S. Pasterek od Opatrzności Boskiej w Jabłonowie (Pomorze) i znajduje się na składzie gł. w Księgarni Św. Wojciecha w Poznaniu.

Zatrucie krwi
kwasem moczowym i jego skutki.
Skutkami zatrucia kwasem moczowym są: reumatyzm, podagra, artretyzm, newralgje, migrena, kamienie nerkowe. URISAL Dra Deschampa — silny rozpuszczalnik kwasu moczowego i jego soli moczanów stosuje się przy tych chorobach. Żądać w aptekach. Inform.: Oddz. Dr. Deschampa, Warszawa, Marszałkowska 62.
ng 16 443

Na marginesie bliskiego Zjazdu Inteligencji Misyjnej w Poznaniu

W dniach 1, 2 i 3 listopada b. r. odbędzie się w Poznaniu zjazd Inteligencji Misyjnej z całej Polski. Organizacja zjazdu spoczywa w rękach członków komitetu propagandy misyjnej wśród inteligencji. Pierwszy dzień zjazdu będzie poświęcony skupieniu — rekolekcjom misyjnym. W drugim dniu zostaną wygłoszone referaty naukowe z dziedziny misjowiedzy. W trzecim dniu przewiduje się omawianie spraw organizacyjnych poszczególnych Akademickich Kół Misjologicznych, oraz zebranie towarzyskie. Wśród referatów budzi wielkie zainteresowanie referat O. Krauzego, prefekta apostolskiego z Chin, który będzie przemawiał w drugim dniu zjazdu wieczorem w Collegium Minus.

W związku ze wspomnianym zjazdem należałoby cośniecoś powiedzieć o ruchu misyjnym wśród akademików zagranicą i w Polsce. Polski ruch misyjny jest jeszcze stosunkowo młody, jeśli porównamy go z ruchem misyjnym wśród akademików zagranicą. Wzorowo przedstawia się ta sprawa przedewszystkiem w Belgji, gdzie w r. 1925 założono AUCAM. (Association Universitaire Catholique d'Aide aux Missions, albo Academica Unio Catholicas Adiuvans Missiones). Celem AUCAM'u jest wspieranie misyj wszelkiemi środkami, dostępnemi akademikom. Przedewszystkiem chodzi o uświadamianie misyjne najszerszych warstw społeczeństwa. Środkami do tego są: studjum problemów misyjnych, współpraca z bratniemi organizacjami i modlitwa za misje — a oprócz tego pomoc finansowa, lekarska i mechaniczna. Działalność misyjna akademików belgijskich koncentruje się w Lowanjum. Tam ma siedzibę swoją również związek misyjny studentów flamandzkich.

Starszy od ruchu belgijskiego jest ruch misyjny w Niemczech i w Autrji. Ks. prof. Schmidlin stawia w r. 1910 podwaliny niemieckiego ruchu misyjnego, który odznacza się wielką liczbą członków i znaczną intensywnością pracy. Austrjacki ruch misyjny rozpoczął się w r. 1912. W Ameryce powstają pierwsze akademickie koła misyjne w r. 1918. W tymże roku powstaje również związek misyjny w Szwajcarji. W r. 1920 zawiązują studenci holenderscy związek misyjny. Hiszpanja i Włochy nie pozostają wtyle: ruch misyjny prosperuje tam dobrze.

Co można powiedzieć o ruchu misyjnym wśród akademików polskich? Pierwsza myśl ujęcia pracy misyjnej w ramy organizacji wyłoniła się w Sodalicji Akademiczek w Poznaniu w r. 1925. Myśl ta doznała realizacji 20 stycznia 1927 r., kiedy powołano do życia pierwsze A. K. M. (Akademickie Koło Misjologiczne). Było niem A. K. M. w Poznaniu. Potem zaczęły się też w innych środowiskach uniwersyteckich tworzyć A. K. M. Wspaniałą kartę w historji polskiego ruchu misyjnego stanowi Międzynarodowy Akademicki Kongres Misyjny, który odbył się w Poznaniu we wrześniu r. 1927. Kongres ten dał pobudkę do stworzenia związku, który objął wszystkie A. K. M. Związek ten przyjął nazwę: „Związek Akademickich Kół Misyjnych w Polsce" (Z. A. K. M.). Postawił on sobie za cel: koordynowanie prac poszczególnych akademickich kół i to przez: 1. reprezentowanie na zewnątrz całego akademickiego ruchu misyjnego w Polsce, 2) zakładanie i przyjmowanie nowych Akad. Kół Misyjnych, 3) współpracę z pokrewnemi organizacjami, 4) wydawanie własnego organu, 5) urządzanie krajowych i międzynarodowych zjazdów i kursów misyjnych. Z. A. K. M. wydaje od roku 1927 „Annales Missiologicae" — roczniki, poświęcone misjowiedzy i ruchowi misyjnemu. Z dniem 1 stycznia 1934 r. Z. A. K. M. został zlikwidowany. Miejsce jego zajęła nowa, na szerszą skalę zakrojona, organizacja: „Komitet Propagandy Misyjnej wśród Inteligencji".

Stan obecny akademickiego ruchu misyjnego w Polsce przedstawia się następująco: Mamy 10 kół: 3 w Poznaniu (przy U. P., przy W. S. H. i przy Wyższem Katolickiem Studjum Społecznem), 2 w Krakowie, 1 we Lwowie, 1 w Warszawie, 1 w Wilnie, 1 w Lublinie, 1 w Gdańsku.

Pozate mistnieje szereg Stowarzyszeń Senjorów Akademickich Kół Misyjnych. Wszystkie te koła skupiają się w jednej naczelnej organizacji: Komitet Propagandy Misyjnej wśród Inteligencji (dawniej: Związek Akademickich Kół Misyjnych). A. K. M. realizują swój udział w akcji misyjnej przez: a) modlitwę, b) studjum misjologji, c) misyjną akcję propagandową, d) krzewienie powołań misyjnych, e) materjalne poparcie.

W Akademickich Kołach Misjologicznych skupia się praca misyjna naukowa — a rola jej jest bardzo ważna, zwłaszcza, jeśli się weźmie pod uwagę, że na żadnym z uniwersytetów polskich niema dotychczas katedry misjologji.

Rajmund Wensierski

Pomnik dla murzyna

W Rio de Janeiro odsłonięto w tych dniach pomnik murzyna, zmarłego przed 50 laty. Na cokole pomnika widnieje napis: „Simoni".

Kim był ów Simoni? Czy wybitnym przywódcą swej rasy, czy uczonym, czy wreszcie zwykłym a bohaterskim żołnierzem? Bynajmniej — był to nędzarz, żyjący z połowu ryb na wybrzeżu morskiem stanu brazylijskiego Rio Grande de Sol.

W 1854 roku podczas gwałtownej burzy, rozbił się o skały podwodne, w pobliżu miejsca, gdzie mieszkał Simoni, żaglowiec „Pernambucena"", wiozący emigrantów z Rio de Janeiro do portu Allegra. Na pokładzie rozbitego okrętu znajdowało się 120 osób i mężczyzn, kobiet i dzieci. Nikt jednak z mieszkańców nadbrzeżnych nie śmiał pośpieszyć nieszczęśliwym z pomocą, wobec rozszalałych fal, uderzających o skały nadbrzeżne.

Jeden tylko biedny czarny rybak nie pozostał nieczuły na niedolę ludzką. Słysząc krzyki rozpaczliwe, dochodzące z okrętu, kołyszącego się o jakich 100 metrów od brzegu, wyżebrał skądsiś długą linę, a uwiązawszy jeden jej koniec do skały nadbrzeżnej, opasał się drugim końcem i rzucił się do morza. Dzięki linie, którą w ten sposób się związał, nadludzkim wysiłkiem dostał się na pokład okrętu. Zdołano już uratować przeszło 70 osób, gdy nagle lina pękła. Simoni rzucił się powtórnie w fale morskie i nietylko uratował rozbitka, który wpadł do morza wskutek pęknięcia liny, lecz także wyłowił zerwany koniec liny i powrócił z nim na pokład. Dzięki temu ocalała też reszta podróżnych, poczem bohaterski murzyn sam przeniósł się na brzeg, trzymając się liny.

Gdy wszakże zupełnie już wyczerpany, dygocąc na całem ciele, padł na piasek nadbrzeżny, stała się rzecz straszna. Oto ocaleni rozbitkowie rzucili się na niego chcąc go zabić. Gdy bowiem ratował kobiety i dzieci, napadła na nich banda białych „cywilizowanych" mieszkańców nadbrzeżnych, ograbiając z pieniędzy i kosztowności, które chcieli uratować. Rozbitkowie bowiem zaczęli podejrzewać, że Simoni był wspólnikiem bandy i uratował ich po to, aby wpadli w jej ręce. Dzięki tylko interwencji pewnego misjonarza, biedny uniknął śmierci z rąk właśnie tych, których z toni wyratował.

Dopiero później, gdy wyjaśniło się tragiczne nieporozumienie i bohaterski czyn Simoniego stał się głośny, wynagrodzono czarnego nędzarza kawałkiem gruntu i narzędziami rolniczemi, aby mógł uprawiać rolę i żyć spokojnie. Obecnie postawiono dzielnemu murzynowi pomnik w stolicy Brazylji.

S. F.

Duch zwalcza radjo

Żaden z dawnych władców egipskich nie był tak popularny, jak ostatnio Tutankhamen. Duchowi potężnego faraona przypisują wiele aktów złośliwości i zemsty, które szczególnie podobno dały się we znaki sprawcom naruszenia jego grobowca i śmiertelnych szczątków. Ale Tutankhamen nie poprzestaje widocznie na tem. Zabiera on się do ataku na najniebezpieczniejsze narzędzia współczesnego człowieka, to jest na technikę. Narazie prasa egipska i angielska donoszą o następującym, bardzo ciekawym szczególe z odcinka tej wojny ducha królów egipskich z nowoczesnym człowiekiem i jego genjalnemi wynalazkami.

Oto w samolotach, kursujących na linji Kairo — Chartum ponad t. zw. „doliną Faraonów", nieprawdopodobnie często wypowiadają posłuszeństwo wszelkie aparaty radjowe, zarówno nadawcze, jak i odbiorcze. Dopiero od Luxoru aparaty zaczynają działać zupełnie normalnie i bez trudności uzyskuje się połączenie z najbliższą stacją nadawczą w Sudanie, w Wadi - Haifa. Zupełnie bez skutku łamali sobie głowy nad usunięciem tego zagadkowego zjawiska rzeczoznawcy linji lotniczej „Imperial Airways", oraz specjaliści wojskowi. Próbowano najlepszych aparatów na świecie, — ale zupełnie bez rezultatu. Duch Faraona — jak twierdzą tubylcy — nakazuje milczenie nad jego grobem i nie uda się nikomu, rozkaz ten zlekceważyć i ciszę naruszyć....

S. F.

Rowery bez dętek

Dwóch rowerzystów w Rotterdamie, a zatem w kraju, który zalicza się do jednego z posiadających największą ilość rowerzystów, wynalazło nowy sposób zastąpienia dotychczas używanych dętek, źródła odwiecznych utrapień rowerzystów, dętkami, które wykluczą te utrapienia.

Wynalazek ich polega na tem, że do wewnętrznej dętki dorobi się zzewnątrz 46 pojedyńczych baloników. W razie pęknięcia jednego, inne funkcjonując umożliwiają dalszą podróż.

Tatuowanie warg

O nowem szaleństwie mody donoszą z Australji. Jakaś modnisia, doszedłszy do przekonanie, że „nieodzowne" dzisiaj szminkowanie warg jest zbyt uciążliwe i niewygodne, wpadła na pomysł tatuowania ich na „trwałe". Zakład kosmetyczny, który się w tym zabiegu wyspecjalizował w Melbourne, jest podobno w oblężeniu. Wykonuje się tam zabieg przy pomocy igły i strzykawki, napełnionej odpowiednim płynem. Zapewnia on skuteczność na kilka miesięcy.

Obecnie zniżona cena zł 1.50 za rurkę.
ng 16 424/5

Wanda Krzyżanowska - Żakowska utalentowana sopranistka, wystąpi przed mikrofonem rozgłośni poznańskiej w koncercie pieśni ludowej w niedzielę 13 bm. od godz. 19,25—19,45. Audycja zapowiada się bardzo ciekawie.

ng 16 277

ZIOŁA Z GÓR HARCU Dra LAUERA
są dobrym środkiem dla uregulowania żołądka, usuwają obstrukcję, są łagodnym naturalnym środkiem przeczyszczającym.
ng 16 440

„Pierwszy ton", oto tytuł dużej kompozycji (w oleju) pędzla artysty - malarza poznańskiego Arkadjusza Kondratowskiego.

Szczęściem matki jest dziecko zdrowe, wesoło uśmiechnięte. Dolegliwości odparzeń, zaczerwienienia i swędzenia usuwa chłodząca i antyseptyczna zasypka
BABYSAL ANTIBA
ng 16 410

Jesień okres zaziębień

sok czosnku z marką F. F. jest naturalnym środkiem leczniczym, stosowanym przy nieżytach oskrzeli, artretyźmie, reumatyźmie. Apteka Mazowiecka, Warszawa, Mazowiecka 10.

ng 16 409

ŻYCIE SOKOLE

Sokolice wielkopolskie na zjeździe w stolicy Kujaw

Zjazd tegoroczny Sokolic wielkopolskich (6 października) w Inowrocławiu, starannie przygotowany przez wydział dzielnicowy sokolic wlkp. przy współpracy świeżo utworzonego wydziału okręgowego inowrocławskiego oraz druchen i druhów inowrocławskich, udał się pod każdym względem. Zjechało się przeszło 250 delegatek-przedstawicielek gniazd i oddziatów żeńskich oraz reprezentantki z zaproszonych sąsiednich dzielnic pomorskiej i śląskiej.

Plenarne zebranie Dzielnicowego Wydziału

Obrady zjazdu poprzedzone były plenarnem zebraniem Dzielnicowego wydziału w sobotę, 5 bm., w którem to zebraniu wzięły udział przewodniczące OWS i naczelniczki okręgowe oraz prezeski znaczniejszych gniazd. Radzono tu o sprawach organizacyjnych, omawiano wyniki ostatnich lustracyj OWS, pracę w gniazdach i oddziałach żeńskich, sprawę pracy wśród sokolej młodzieży oraz przygotowanie do zlotu związkowego w Warszawie. Referaty o konieczności ścisłej współpracy wydziałów technicznych z zarządami gniazd i okręgów oraz o podniesienie poziomu technicznego zakończyły pełne treści obrady, na których sformułowano — w wyniku dyskusji — szereg wniosków, przedstawionych następnie zjazdowi niedzielnemu. Z ramienia Przewodnictwa Dzielnicy obecny był na zebraniu plen. DWS v-prez. Dzielnicy, dh. red. Powidzki, który przemówił do druchen w gorących słowach

Wieczornica sokola.

Tego samego dnia wieczorem odbyła sie w „Sokolni" przygotowana przez druchny i druhów inowrocławskich, wieczornica sokola. Zagajając akademję witał bardzo serdecznie druchny oraz przybyłych gości prezes okr. inowrocławskiego dh. Ziętowski. Ks. kanonik Fibak, poświęcając kilka słów druchnom, podkreślił, że każda sokolica musi być wzorową cshrześcijanką stojącą twardo przy wierze i w obronie chrześcijańskiej rodziny.

Bardzo podniosłe przemówienie o zadaniach sokolic polskich wygłosiła v-prezeska dzielnicy dchna Halina Rozmiarkowa: „Służba sokola — mówiła prelegentka — nietylko hartuje serca na stal i wzmacnia ciało, ale jak każda najczystsza idea tak zniewala, że z tej służby odwrotu już niema. Mówiąc o zasługach Sokolstwa w przeszłości i o misji jego obecnej, zaznaczyła prelegentka, że Sokolstwo hartuje dziś ramię nie dla rekordów i sportu tylko, lecz by było gotowe do czynu zbrojnego za Polskę; jak dawniej odzyskanie, dziś — utrwalenie niepodległości jest celem Sokolstwa, bo Sokolstwo to nietylko kult wychowania fizycznego, ale także podniesienie ducha, ćwiczenie umysłu, wysokie poczucie społeczne, — to praca dla kraju pod hasłem: „Dla Ciebie Boże! dla Ciebie Polsko!".

Szereg pięknych pieśni wykonanych przez chór „Echo", efektowne ćwiczenia słowiańskie, wykonane przez druchny z gn. Piechcin oraz ćwiczenia druhów, żywy obraz i chórowa deklamacja, wypełniły resztę programu tej sokolej wieczornicy, która była bardzo pięknym wstępem do obrad niedzielnych, które rozpoczęto zwyczajem sokolim od wysłuchania mszy św. w kościele farnym św. Mikołaja.

Po pochodzie, który szedł głównemi ulicami miasta, zagaiła obrady Zjazdu przew. DWS dchna prez. Rozmiarkowa.

Imieniem Przewodnictwa Dzielnicy składał życzenia v-prezes Dzielnicy dh. red. Powidzki, podkreślając w krótkich, ale pięknych słowach ważność pracy druchen, które do tej pracy wnoszą dużo serca i dużo zapału, oraz życząc, by tym fluidem serdecznym druchny umiały podbić całe Sokolstwo polskie. Następnie składała życzenia dchna prez. Majowa imieniem Przewodn. Dzieln. Pom. DWS pomorskiego prezesa Dz. Pom. dh. Tomaszewskiego oraz swojem własnem, dchna Nawrotowa imieniem druchen śląskich. Poczem odczytano licznie nadesłane życzenia i telegramy. Stojąc wysłuchano w skupieniu następującej treści pismo od J, E. Ks. Prymasa Hlonda:

„Sokolicom Wielkopolskim przesyłam z okazji ich Zjazdu w Inowrocławiu arcypasterskie błogosławieństwo dla dalszej wytrwałej pracy nad moralnem odrodzeniem społecznem w myśl nieomylnych wskazań Katolickiego Kościoła Chrystusowego."

Treścią właściwych obrad były sprawozdania z poszczególnych działów pracy: więc sekretarjatu dchny Muchowej H., skarbniczki dchny prez. J. Liberowej, naczelniczki dzielnicowej dchny Kasprzakówny, przewodniczącej sekcji dla spraw młodzieży dchny Remiszewskiej, administratorki „Pobudki Sokolej" dchny Wolskiej, przew. sekcji kulturalno-oświatowej — w zast. dchna Remiszewska, przew. sekcji gospodarczej — dchny Pajchlowej, dyskusja nad sprawozdaniami oraz programy pracy na rok najbliższy.

W wyniku dyskusji nad sprawozd. i programami zjazd uchwalił szereg rezolucyj, dot. restytuowania związkowego wydziału sokolic, sprzeciwiaj. się projektowi nowego stroju ćwiczebnego dla druchen, zalecających popieranie LOPP Polskiego Czerwonego Krzyża i Pogotowia Wojennego (przygotowanie do służby cywilnej na wypadek wojny). Dchna Jadwiga Kołodziejska, czł. DWS, wygłosiła jeszcze pogadankę na temat współpracy naczelniczek i wydziałów technicznych z zarządami gniazd i okręgów oraz wydziałów okręgowych. Za pogadankę dchny były prelegentce bardzo wdzięczne.

Bardzo głęboki referat przew. DWS pomorskiego dchny T. Majowej na temat odwagi cywilnej sokolic, przyjęły zebrane burzą oklasków.

Przebieg cały zjazdu był poprostu wspaniały i budujący — przedstawiony przez DWS piękny obraz pracy druchen wielkopolskich, rzeczowa i spokojna dyskusja i zgodność wielka zdań świadczyła o harmonijnej systematycznej współpracy poszczególnych gniazd i O. W. S. z dzielnicowym wydziałem sokolic oraz o spoistości wielkiej i sile szeregów sokolic wielkopolskich (C — R)

II konferencja okr. referentek dla spraw młodzieży.

W sobotę, dnia 5 października odbyła się w Inowrocławiu pod kier. przew. Sekcji Opieki nad młodzieżą przy DWS dchny Remiszewskiej II konferencja okręgowych referentek dla spraw młodzieży, na której obok referentek obecny był z Przewodnictwa Dzielnicy dh. v-prez. Powidzki, jako goście druchny z Pomorza oraz kilka prezesek gniazd i przewodniczących OWS.

Przewodnicząca, otwierając konferencję przypomniała, jaki cel miała pierwsza konferencja i wyłuszczyła cel drugiej: zdanie sobie sprawy ze stanu pracy nad młodzieżą żeńską przez wyszkolone już referentki okręgowe oraz omówienie ich projektów co do planów pracy na przyszłość. Ze względu na ważność sprawozdań i planów pracy referentek poświęcono temu punktowi najwięcej czasu ograniczając się tylko do jednego referatu na temat gimnastyki dla młodzieży, wygł. przez dchnę Astównę B. Dyskusja była bardzo ożywiona.

Pracą nad młodzieżą sekcji opieki n. młodzieżą DWS zainteresowały się bárdzo druchny pomorskie. (I)

Ku czci Paderewskiego

Redakcja „Pobudki Sokolej", organu Dzielnicy wielkopolskiej Związku tow. gimn „Sokół", pragnąc uczcić 75 rocznicę urodzin mistrza tonów Ignacego Paderewskiego, poświęca część numeru październikowego „Pobudki" temu wielkiemu obywatelowi, — którego „treścią życia jest Polska". Czytelnicy znajdą w ostatniej „Pobudce" m. in. artykuł d-ra Celestyna Rydlewskiego p. t. „Wielkiemu Obywatelowi w hołdzie", w którym autor pisze o zasługach obywatelskich Paderewskiego, podkreślając łączność jego imienia z dniem chwały i wyswobodzenia Wielkopolski z pod jarzma pruskiiego. Dwa wiersze dra Leona Bochenka: „Paderewski gra" i „W 75-lecie urodzin Ignacego Jana Paderewskiego" głoszą sławę „wszechwładnego tonów władcy-króla", wielkiego człowieka i wielkiego Polaka, którego imię złotemi zgłoskami zapisane jest w księdze Traktatu Wersalskiego. Artykuł „Paderewski-artysta" omawia działalność kompozytorską Paderewskiego i artyzm jego gry. Wreszcie pod nagłówkiem „Co powiedział Paderewski" podane są opinje Paderewskiego o pracy i nauce, o grze jego, o wielkich ludziach.

W tym samym numerze październikowym znajdujemy jeszcze artykuł naczelnika „Sokoła" wileńskiego St. Jarockiego, opisujący wrażenia z Tatr, oraz sprawozdanie z odbytego w dniu 23 września odczytu prof. hon. U. P. dr. Gantkowskiego.

W „Kąciku dla młodzieży" redakcja ogłasza pierwszy konkurs z nagrodami. Poza tem jest jeszcze bogata kronika sportowa, komunikaty władz oraz kronika z życia.

ŻYCIE HARCERSKIE

Pracujmy nad sobą

„Nie, harcerzy nie stworzy się na rozkaz, ani nie wychowają ich ludzie, którzy sami w sobie nie mają rycerskiego ducha — ducha dawnego chrześcijańskiego rycerstwa". — Tak pisze ś. p. A. Małkowski w zawsze aktualnej książce — „Jak skauci pracują. Słowa te przychodzą na myśl, gdy obserwuje się dzisiejsze harcerstwo.

Z. H. P. żyje obecnie pod znakiem ofensywy na młodzież, w myśl uchwał zjazdów i konferencyj, w myśl opinji obecnego Naczelnictwa Z. H. P., które uważa harcerstwo za organizację masową. W jednym roku wzrosła organizacja o prawie 60% (135 tys. w 1934 wobec 85 tys. w r. 1933 — w/g komunikatu N. Z. H. P. z maja 1934).

Czy jednak z rozrostem organizacyjnym idzie w parze pogłębienie ideowe? Trudno spodziewać się tego. Fakt tego olbrzymiego rozrostu organizacji dowodzi, że ofensywę można skutecznie przeprowadzić, nasuwa jednak uzasadnione obawy co do jej skuteczności na dalszą metę. Drużyny tworzono masowo — a w braku instruktorów odpowiednio wyszkolonych, brano kogo się dało. Wynik łatwy do przewidzenia. Wobec małych kwalifikacyj kierowników, praca w takiej na prędce stworzonej drużynie, przeważnie znacznie przewyższającej „idealną" liczbę 32 chłopców, musi stać na niskim poziomie. Skutek ten, że duża część młodzieży nie rozumie ducha harcerskiego i po pewnym czasie odpada zniechęcona do Harcerstwa i zawiedziona. Przy drużynie zostanie znacznie mniejsza część i to tylko o ile trafi na kierownika, który będzie umiał ją utrzymać przy Harcerstwie. Końcowy wynik zależy więc od materjału ludzkiego, ale pewne zniechęcenie do Harcerstwa pozostanie w terenie dłużej.

Nie czas jednak teraz zastanawiać się nad skutkami „masówki" — stoimy przed faktem dokonanym i musimy z tego wyciągnąć konsekwencje. Harcerza nie można „zrobić" — harcerzem trzeba się stać na skutek osobistych wewnętrznych przeobrażeń. Dlatego rzucamy hasło usilnej pracy nad sobą. — Nie techniczna sprawność, lecz osobista postawa moralna decyduje o cenie wartości człowieka.

„Jak małe i niskie jest robienie ze skautingu — sportowej zabawy. W przyrzeczeniu i prawie skautowem cała treść i istota jego się zamyka. Bez ćwiczeń, bez musztry, bez zastępów — można być harcerzem; bez podstaw moralnych, bez tego zapamiętałego dążenia w górę, bez ciągłego poświęcania siebie bliźnim i Ojczyźnie, bez hołdu wewnętrznego ideałowi chrześcijańskiego rycerstwa i nieustannej walki ze sobą o zwycięstwo woli do dobrego nad instynktami złemi, nad lenistwem i chęcią użycia — jednem słowem, bez zaciągnięcia się świadomego do rycerskiego zakonu, tego związku cnoty chrześcijańskiej, która określa prawo harcerskie — przy najlepszem wyćwiczeniu — można być klownem albo błaznem, można być zresztą znakomitym sportowcem, a nawet świetnie wyćwiczonym żołnierzem — ale nie można być polskim harcerzem." (Ks. K. Lutosławski).

Zasady harcerstwa zawarte w prawie i przyrzeczeniu wymagają od nas wytężonej pracy nad sobą, nad doskonaleniem się moralnem. Wymaga tego również cel harcerstwa, którym jest — nie masówka — lecz danie Polsce ludzi czynu, o wysokim poziomie moralnym, zdolnych poprowadzić masy po drodze pożytecznej dla Ojczyzny. Przecież chcemy uharcerzyć społeczeństwo, a walka ze złem, walka z zakłamaniem życia polskiego wymaga od nas specjalnych zalet moralnych.

Zakończę myślą ś. p. A. Małkowskiego: „Przyszłość harcerstwa zależy od urzeczywistnienia typu harcerza w życiu codziennem. Dobra czy zła organizacja, te czy inne jej formy są czynnikami podrzędnemi wobec tego najważniejszego zadania. Najwięcej się przyczynią do stworzenia prawdziwego harcerstwa w Polsce i do spełnienia jego wielkich zadań ci, którzy swojem życiem urzeczywistniać będą typ harcerza, zakreślony przez Prawo Harcerskie"... O-StaP.

Od Redakcji!

Nawiązując do lat poprzednich wznawiamy i w tym roku nasze „Życie harcerskie". Będzie ono co tydzień — stale — ukazywało się w dotychczasowych rozmiarach. Obecnych współpracowników prosimy o dalsze artykuły. Z nowymi b. chętnie nawiążemy kontakt.

Zależy nam przedewszystkiem na informowaniu opinji publicznej o tem, co dzieje się w Z. H. P. oraz w naszej Chorągwi. Chętnie też zawsze korzystamy z danych Naczelnictwa, Komendy Chorągwi, Hufców, Drużyn czy nawet poszczególnych druchen lub druhów.

Nawiasem zwracamy uwagę druchen i druhów na artykuł, zamieszczony poniżej. Obecna sytuacja ogólna, której jesteśmy świadkami, wymaga od nas pogotowia, pogotowia wszechstronnego. Polegać ono powinno przedewszystkiem na wzmożonej pracy w drużynach. My, ze swej strony dołożymy wszelkich starań, by Wam w tej sprawie dopomóc.

Czuwaj! Chudy żbik.

Akcja letnia poznańskiej chorągwi harcerzy.

Cała tegoroczna akcja letnia harcerstwa poznańskiego była ściśle związana z jubileuszowym zlotem w Spale. Stąd też znaczna liczba drużyn urządziła swoje doroczne obozy z pewnem ograniczeniem, traktując je, jako obozy przygotowawcze do zlotu.

O samym zlocie będziemy pisali osobno. Obecnie podamy tylko parę danych, które tyczą się obozów przed lub pozlotowych. Obozów tych według raportów nadesłanych przez drużyny było w roku b. przeszło 200. Drużyny miasta Poznania (a jest ich 36) wysłały tego roku na obozy 850 harcerzy. Jeśli jeszcze dodamy do tego 7 obozów kursowych, organizowanych przez Kom. Chorągwi w Lipuszu na Pomorzu, to będziemy mieli całokształt tegorocznej akcji zlotowej. jot

O chrześcijański i polski charakter Harcerstwa.

Ukazała się niedawno bardzo ciekawa broszura wydana przez „Strażnicę Harcerską" — p. t. „O chrześcijański i polski charakter Harcerstwa" (str. 89 — skład w Składnicy Sportowej — Warszawa, ul. Żórawia 3). Jest to sprawozdanie z procesu redaktora odpowiedzialnego „Strażnicy Harc." — zasłużonego harcerza, dha B. Podhorskiego.

Broszura ta rzuca charakterystyczne światło na obecne stosunki w Harcerstwie i daje bogaty materjał do zorientowania się w tych stosunkach. Każdy, interesujący się Harcerstwem, winien ją poznać i wyciągnąć z tego co przeczyta konsekwencje.

Odpowiedzi redakcji.

— Dh. L. Jar. Poznań. — Artykułu dha z powodu nawału materjału nie mogliśmy niestety zamieścić. W przyszłości jednak b. chętnie skorzystamy z druha współpracy, wobec czego oczekujemy dalszych artykułów. Mamy nadzieję, że druh pozostanie na długo naszym czynnym i mile widzianym współpracownikiem.

— Dchna K. Z., Krotoszyn. — „Strażnica Harc." nie wychodziła przez pewien czas z powodu procesu jej redaktora (wiad. notatka procesu) — adres red. i administracji „Strażnicy" — Warszawa, Kredytowa 16 m. 25. — Konto P. K. O. 24 405.

Nowa rasa katolików w Afryce

W Afryce daje się od dłuższego już czasu zauważyć niezwykle pomyślne dla Kościoła zjawisko masowych nawróceń. Ogólna liczba nawróconych w krajach misyjnych w ciągu roku 1932/33 była 404.744. Więcej niż 3/5 z tej olbrzymiej liczby przypadało na Afrykę. W ciągu 10 lat (od 1918 do 1929 r.) katolicka ludność Afryki wzrosła o 2.026.275, co stanowiło 3/7 całego przyrostu katolików we wszystkich misjach na świecie. W tym samym okresie ogólna liczba katechumenów (przygotowujących się do chrztu św.) we wszystkich misjach razem wzrosła o 526.127, z czego 487.807 przypadało na kraje misyjne w Afryce. Ze wszystkich misyj afrykańskich największy rozwój wykazują misje w Afryce środkowej. W przeciągu 10 lat (od 1923 do 1933) w dwóch wikarjatach: Kwango i Kisantu liczba katolików zwiększyła się z 23.403 na 113.283) czyli pięciokrotnie). Podobnie przedstawia się sytuacja i w innych wikarjatach apostolskich w Afryce centralnej.

Wziąwszy to wszystko pod uwagę, można śmiało powiedzieć, że zbliża się era nowej rasy katolickiej. Afryka środkowa jest kolebką kultury Bantu, ludzi czarnych, w przeciwieństwie do Afryki północnej, gdzie skupiają się Egipcjanie, szczepy Sudańczyków i mieszkańców pustyni, oraz do Afryki południowej, w której pomimo bardzo znacznej przewagi liczebnej murzynów (stosunek 8 do 1) biali kolonizatorzy rządzą i panują całkowicie. Dzięki większej swobodzie i mniejszej ilości kolonizatorów-białych, w Afryce środkowej może wzrastać i rozwijać się nowa zdrowa rasa tubylców murzynów, plemion Bantu, lgnącch coraz bardziej, jak to widać z powyższego, do Kościoła katolickiego. (KAP).

Dzień św. Wincentego

w Stow. Pań Miłosierdzia w parafji Matki Boskiej Bolesnej na św. Łazarzu odbył się bardzo uroczyście.

W dniu 29 września o godz. 9 panie przystąpiły wspólnie z ubogimi, pozostającymi na opiece stowarzyszenia, do Komunji św. Po wysłuchaniu Mszy św., odprawionej przez ks. proboszcza Gorgolewskiego, panie podjęły wszystkich skromnem śniadaniem. W uroczystości tej brała również osobiście udział jedna z czterech jubilatek, pani Karpińska, która przez 30 lat jest ofiarną członkinią stowarzyszenia. Ksiądz proboszcz w serdecznych słowach przemówił do jubilatki i wszystkich obecnych. Pani Karpińska ze wzruszeniem podziękowała za życzenia i złożyła ofiarę na rzecz ubogich.

Pełną miłego nastroju uroczystość zakończyła wspólna fotografja przed grotą Matki Boskiej.

Kobiety w całych Niemczech rozumieją doniosłość obrony przeciwlotniczogazowej. Kobiety w całych Niemczech są zorganizowane do obrony. Czy i ty jesteś przygotowana?

LISTY Z BYDGOSZCZY

Przegląd „Przeglądu“

Nie tak dawno temu, w zakamarkach Muzeum Miejskiego w Bydgoszczy natrafiłem na dość osobliwy zbiór. Jak się okazało, zbiór ten, to całe stosy nowo wydanych zeszytów bydgoskiego czasopisma regjonalnego! — Hm! — pomyślałem sobie, — coś zbyt wcześnie trafiły te niepoliczone egzemplarze „Przeglądu Bydgoskiego“ do — Muzeum. Nie mają jeszcze roku czy dwóch, jeszcze je czuć świeżą farbą drukarską, a już — przeznaczono je na makulaturę. Dlaczego, zamiast między ludzi, zamiast do rąk regjonalistów, trafiają „Przeglądy Bydgoskie“ między zimne i obojętne ściany muzealnego grobowca? Dlaczego?

— A cóż mam z niemi począć, — zauważył ktoś dobrze poinformowany. — Drukuje się tych „Przeglądów“ dobrych kilka set, a abonentów płacących zdobył sobie „Przegląd“ po trzech latach pracy ponoć aż — trzydziestu.

Choćbym i nie dał wiary tym nieprawdopodobnie brzmiącym informacjom, to przecież — stosy całe nowiuteńkich zeszytów, skazanych tak młodo na smutny los makulatury, są aż nazbyt wymownem świadectwem. Świadectwem bardzo złem dla całej kulturalnej Bydgoszczy. Jakto? Więc miasto, liczące sto dwadzieścia pięć tysięcy mieszkańców, nie może się zdobyć na utrzymanie własnego czasopisma regjonalnego? I to w okresie, gdy w całej Polsce ruch regjonalistyczny krzewi się coraz bujniej i owocniej, i z coraz większym pożytkiem dla kultury ogólnopolskiej. Więc taki mały Gostyń np. swą „Kroniką Gostyńską“ więcej okazuje ambicyj twórczych i wydawniczych, niż wielka Bydgoszcz?!

— Bydgoszcz na cele swego pisma regjonalnego asygnuje rocznie trzy tysiące złotych — przerywa mi mój rozmówca.

Naprawdę!? — Zarząd miejski przeznacza na „Przegląd Bydgoski“ aż taką subwencję! Ależ to bardzo poważna pomoc. To dowodzi, że ojcowie miasta doceniają kulturalną wagę twórczych poczynań regjonalnych. W takich warunkach „Przegląd Bydgoski“ powinien się świetnie rozwijać. Przecież ogromna większość naszych czasopism artystycznych, literackich i regjonalnych pracuje i istnieje bez jakiejkolwiek pomocy z zewnątrz. Dlaczegóż więc tak źle dzieje się z „Przeglądem“ i czemu czasopismo subwencjonowane, tak niefortunnie z kwartalnika przeobraziło się w półrocznik, następnie w rocznik, a obecnie, to chyba w — dwurocznik, bo ostatni numer ukazał się był jeszcze w ubiegłym roku?

Czyż całą winę wolno tu rzucić na bydgoszczan? Zato, że zupełnie nieomal nie interesują się swojem pismem regjonalnem. Że nie współpracują z „Przeglądem“, nie nabywają go i — pozwalają mu, tuż nieomal po urodzeniu się, zamierać na cmentarzach dla makulatury?

Przecież wiemy skądinąd, że zwolna, ale nieustannie, wzmaga się życie artystyczne Bydgoszczy. Że plastyka i muzyka mają tu wcale licznych, poważnych swoich przedstawicieli. Wprawdzie najgorzej przedstawia się rzecz z pracownikami literackimi, ale zadaniem właśnie czasopisma regjonalnego byłoby odkrywanie młodych talentów. Bo niema żadnej wątpliwości(że te talenty w masie społeczeństwa bydgoskiego istnieją. Przerzućcie kartki bydgoskich pisemek szkolnych, a zobaczycie niejeden wiersz i niejedną nowelę, które przekonają was o istnieniu jak najlepszych zadatków na najbliższą już przyszłość. Te zadatki właśnie trzebaby otoczyć jak najserdeczniejszą opieką. Bydgoska prasa codzienna tę rolę odkrywczą i opiekuńczą wypełniać może tylko w części i tylko na marginesie swoich właściwych zajęć. I tutaj właśnie czasopismo regjonalne naukowo-literackie stoi wobec swego najważniejszego zadania.

Czy je wypełnia? Ano! przekonajmy się, przejrzawszy sumiennie „Przeglądy Bydgoskie“.

Szata zewnętrzna „Przeglądów“ jest bardzo staranna, ale i bardzo banalna. Żadnych nie wykazuje dążeń do własnej, odrębnej formy, do zaakcentowania oryginalnego, swoistego charakteru. W okresie wspaniałego w Polsce rozkwitu sztuk graficznych taka obojętność w stosunku do szaty zewnętrznej jest niedopuszczalna. Zwłaszcza, że w Bydgoszczy pracuje kilku pierwszorzędnych grafików, którzyby łatwo wygląd „Przeglądu Bydgoskiego“ podnieść mogli do poziomu takiego „Zarania Śląskiego“, czy nieodżałowanego „Gryfa“.

Wśród autorów, których prace wypełniają karty „Przeglądu“, natrafiamy na kilka nazwisk znanych i poważnych. Są to jednak przeważnie firmy niebydgoskie. To dobrze, jeśli, jak n. p.: Staszewski czy Szyperski, autorzy pozabydgoscy, swe cenne prace poświęcają żywotnym sprawom naszego regjonu. Za mało jednak na łamach „Przeglądu Bydgoskiego“ piór bydgoskich. Powtarzają się wciąż dwa czy trzy nazwiska bydgoskie i w dodatku kilkakrotnie w jednym i tym samym numerze. Z tej przyczyny dobór artykułów jest ogromnie jednostronny. Artykuły naukowe i zwłaszcza pseudonaukowe przeważają. Strona artystyczno-literacka jest żałośnie uboga. Wierszyki wręcz kompromitujące i niemniej kompromitujący fakt zamieszczenia na kartach pisma „regjonalnego“ ogromnej noweli Rodenbacha, drukowanej już, w tym samym przekładzie, przed kilku laty, na łamach „Gazety Bydgoskiej“.

Najgorzej jednak przedstawia się w „Przeglądzie Bydgoskim“ przegląd bydgoskich wydarzeń kulturalnych. Jeśli ktoś, po latach, z „Przeglądu Bydgoskiego“ będzie się chciał dowiedzieć co się w Bydgoszczy w latach ukazywania się „Przeglądu“ działo na polu kultury, nauki i sztuk, to nie dowie się niestety prawie niczego. Redakcja nad żywotnemi sprawami kulturalnej Bydgoszczy przechodzi sobie bez ceremonji do porządku dziennego. Nic przeto dziwnego, że czytelnik bydgoski również bez ceremonji przechodzi do porządku dziennego nad — „Przeglądem Bydgoskim“. I w rezultacie, zadrukowuje się stosy papieru sprawami, które w najlepszym razie obchodzą kilku specjalistów, po to, by nowowydrukowane zeszyty prosto z drukarni wędrowały do — magazynów makulatury.

A tymczasem, dobrze redagowane pismo regjonalne jest Bydgoszcz ogromnie potrzebne. Potrzebne, nie dla kilku zaśniedziałych moli książkowych, barokowym stylem wypisujących pseudonaukowe bzdury, ale dla ludzi twórczych, żywych, młodych duchem i entuzjazmem i gotowych pracować, nie dla honorarjów redaktorskich czy autorskich, ale, dla dobra sprawy kulturalnej ukochanego regjonu. Twórcza praca regjonalna stoi miłością i entuzjazmem. I tylko entuzjazm budzi entuzjastów. Bez nich „Przegląd Bydgoski“, choć ma dopiero trzy lata, umrze bez ratunku na uwiąd starczy. A jeśli już umarł, no to „wieczny mu odpoczynek“, a młoda i twórcza Bydgoszcz niech powoła do życia taki „Przegląd Bydgoski“, w którym wiernie przeglądać się będzie, obok szanownej Bydgoszczy „wczorajszej“, przedewszystkiem ta Bydgoszcz dzisiejsza, wolna, rozkwitająca i twórcza.

MARJAN TURWID.

BALADA BAMBERSKA

Swatali bambrowi,
Kawalerowi
Ze Starołęki
Poznańską bamberkę,
Której wdzięki
Są wszystkim znane!

Przyjechał bamber autobusem
Do powabnej dziewczyny,
By na Starym Rynku
Odprawić oświadczyny — —

Stanął na narożniku
Zdaleka —
I obserwował pilnie
I czekał . . .

A bamberecznka stała wśród kwiatów
I przy studzience —
Na barkach niosła drewniane szuńdy,
A stągwie w ręce.

Zalotnie w czepku skłoniła główkę,
A wiatr jej rozwiał sepjowe wstążki
I w biuście rozpruł białą sznurówkę,
Aż do bronzowej i krągłej sprzążki.

A przy niej wodotryski
Sypały perełki
I woda się wiązała
W sznurki i supełki . . .

Patrzał bamber na bamberkę
Ciekawie
I w bamberce
Zgubił serce
W mig prawie!

A wieczorem,
Gdy nie było już ludnie
Stanął bamber przy studni.

Stanął bamber przed bamberką
I rzecze:
Maryno,
Bamberska dziewczyno
Posłuchaj jeno mnie:

A ona, ani drgnęła!

Jestem bamber bogaty,
Uczciwy i spokojny —
Mam dobre gospodarstwo
I dom mam w zieleń strojny.

Dam tobie, miła, wszystko
Czegoć zapragnie dusza,
Tylko chodź ze mną, dziewczuś,
I odejdź od Ratusza!

I klął się na wszystkie świętości,
Że ją kocha,
Że ją poślubić chce z miłości
Natychmiast.

A ona nic!
Stała psiajucha,
Jakgdyby głucha,
Lub jak zaklęta — — —

Przyskoczył bamber do bamberki
I stanął przy niej zbliska —
I ją w miłosnym szale
Do piersi swej przyciskał.

A w tem policjant
Patrolujący na Starym Rynku
Przychwycił bambra
Na gorącym uczynku.

Przyłapał bambra
Na pomniku i w kwiatach
I go poczytał
Za warjata.

I odwieźć go kazał
Do szpitala na Groblę,
A tam go zamknęli
Na trzy żelazne skoble. —

FLORJAN JERNAS.

Odkopanie nieznanych skarbów bibljotecznych w Borzęciczkach

Odnalazły się książki. Leżały, nie wiedzieć jak długo na strychu kościółka w Borzęciczkach pod Koźminem. Były pokryte kilkocentymetrową warstwą kurzu i gruzów. Butwiały, bo przez dziurawy dach zaciekało, gdy deszcz padał. Toczyły je robaki. Niszczyły gołębie, które tam miały siedzibę i po swojemu obeszły się z czcigodnemi dziełami. Niszczyli też ludzie — pewno wiejskie chłopaki — którym podobały się widać pięknie tłoczone, skórzane oprawy i sztychy w niektórych dziełach.

Zainteresował się tą sponiewieraną bibljoteczką dopiero obecny proboszcz borzęcki, ks. Kostrzewski. Zaczęło się znoszenie, czyszczenie, sortowanie książek. Już w trakcie roboty wypływały ze stosu wcale ciekawe druki z początku XVI. w. Lecz dopiero po tygodniu pracy można było zorjentować się w całości. Druków cenniejszych ze względu na wiek, pochodzenie i treść jest przeszło trzydzieści. Późniejszych, mniej wartościowych a przynajmniej mniej „atrakcyjnych“ będzie coś z siedemdziesiąt. Wreszcie luźnych, powyrywanych kart, z których napewno niejedno się wyłowi, jest mniej więcej kilka tysięcy, co w praktyce przedstawia się jako wielki kosz od bielizny nabity papierem po brzegi.

Wielu rzeczy nie można było, na poczekaniu, zidentyfikować, zwłaszcza, że większość ksiąg jest niestety bez kart tytułowych. W takich wypadkach drogowskazem była „Epistola ad Lectorem“. Ten list do czytelnika, prototyp dzisiejszego „wstępu“, podpisany przez autora a czasem przez wydawcę i datowany w miejscu napisania lub wydrukowania, nieraz oddawał wielką przysługę przy rozpoznawaniu dzieła. Cennych wskazówek o dziele bez karty tytułowej dostarczała również aprobata władzy duchownej czy świeckiej, zaopatrzona zawsze w nazwisko autora książki, datę oraz nazwisko cenzora. Gdy dzieło było tak zniszczone, że i tego zabrakło, ostatnia „deska ratunku“ znajdowała się na kartach końcowych księgi, gdzie drukarz ówczesny, chwalebnym zwyczajem, wytłaczał zazwyczaj: „Finit feliciter — Anno Domini . . . (data). Ex officina typographica . . . (nazwisko drukarza i miejsce wydania). Po polsku czyta się to: Wykończono szczęśliwie w roku Pańskim . . . w oficynie drukarskiej . . .

Te wskazówki posłużyły do ułożenia spisu znalezionych książek. Oto mały wyciąg ze spisu, zawierający rzeczy najcenniejsze, względnie najciekawsze. Nasamprzód grupa inkunabułów:

1. Tom odbity gotyckim drukiem z ręcznie malowanemi inicjałami czerwono-niebieskiemi. Karty tytułowej brak, jedynie ze wskazówek na końcu księgi wynika, że „kosztem i z polecenia Mikołaja z Frankfurtu odbity został w Wenecji przez Leonarda Wilda z Ratyzbony w r. 1480 dnia 28 kwietnia“ Autorem tego dzieła z dziedziny prawa kanonicznego jest Astefanus de Ast, braci mniejszych „doctor solennis“ a przegladali i poprawiali je brat „Bartolomeusz de Bellati de feltro“, magister św. teologji oraz brat Gomez Hiszpan z Lizbony („de vlyxbona“).

2. Aureljusz Korneljusz „O medycynie ksiąg ośm“. Wydane również w Wenecji. „Wydawcą (wyciskaczem) był Joannes rubens Vercelensis, dnia ósmego miesiąca czerwca 1493 w Wenecji“, jak mówi zakończenie. Inicjały ręczne, również czerwoną i niebieską farbą malowane, co było wenecką specjalnością.

3. „Tom nauk wybranych z (pism) licznych świętych i różnych innych co słynniejszych doktorów“. (Homelie Doctorum omnium de Sanctis“ i „Homelie de Tempore“). „Wydane w słynnem mieście Bazylei Roku wcielenia pańskiego 1498“. Druk gotycki, autor nieznany, oprawa z desek obitych skórą.

4. Scholastica historica magistri Petri comestoris“ (? — comestorżarłok!) „Odbita w Argentynie (stara nazwa dzisiejszego Strasburga), pomyślnie wykończono w roku naszego szczęścia 1500 dnia 14 Czerwca“.

5. Historja Kościoła św. Euzebjusza i kościelna historja narodu angielskiego (przez) czcigodnego Bede zebrana . . . Wydana równie „inclyta civitate Argentinensi“ w r. 1500. Oba ostatnie dzieła oprawione są w jedną całość i były własnością niejakiego Alberta z Ponieca, który je kupił za 36 groszy. (P. Alberti à Poniec. 36 gross emptus). Ciekawe są one jeszcze i dla tego, że malowane, dwubarwne inicjały są tylko do 43 strony. Dalej na miejscu pierwszych liter zostały białe plamy z małym, drukowanym znaczkiem, co za litera ma tam być wymalowana.

Drugą grupę możnaby utworzyć z druków, które wyszły z oficyn polskich. Najwcześniejszy jest tu traktat Artura Fountea pt.: „O Kościele Chrystusowym na ziemi . . .“, wydany po łacinie w Poznaniu u Wolraba w 1584 rż Z tejże oficyny pochodzi „Odpór słowny na odpowiedźi Chytreusa“ („Refutatio Responsionis D. Ch“) z roku 1586. On też wydał księdzu Zdeszeskiemu Ostrowskiemu w r. 1594 jego „Refultio Examinationis Fausti Socini Antichristi Anabaptistici“. Z krakowskiej drukarni Łazarza z r. 1585 pochodzi dzieło brata Hanibala Rosseliego Kalabryjczyka pod niełatwym do zrozumienia tytułem „Pymander Mercurii Trismegisti cum Commento“. Poznańskim znowu drukiem jest „Waga równa sprawiedliwości, czyli traktat rozumowy i moralny“ przez M. Costenusa „wedle doktryny czcigodnego Jana Dons Scota wydana po łacinie u Alberta Regulusa w r. 1641.

Do dalszych książek z tej grupy — ale już znacznie późniejszych zaliczyć można takie typowe barokowo-jezuickie rzeczy, jak: „Bieg życia J. W. Konstancji z Mycielskich Ponińskiej . . . Progressem Oyczystego Dołęgi y Gornym Cnot Swiętych lotem, do Mety szczęśliwey wieczności Dążący, Przez W. Jegomości Xiędza Jana Kralla . . . Ogłoszony. Impressyą Druku do naśladowania pokazány. Roku od Przyścia na Swiat Autora zbawienia ludzkiego 1759“ — lub też: „Lutnia wdzięczno brzmiąca na Uroczyste Bogarodzice Panny Swięta w Panegirycznych W. X. Andrzeia Karpia, Professora kiedyś Mogilskiego, Zakonu G. Cystercyeńskiego Kazaniach Wyciągniona . . .“ r. 1695.

Sporą grupkę stanowią również druki zagraniczne (po łacinie) z XVI w., które stanowiły najprawdopodobniej „jądro“ znalezionej bibljoteczki.

Wymienię kilka najciekawszych pozycyj. Z roku 1507 pochodzą kazania magistra Pawła Wann, odbite „w ce-

Głos z oddali

Księże, połącz mnie z Bogiem!

Głosem tym, jest pewna książka, która niedawno opuściła prasę i nie może minąć bez echa, acz jej tytuł jest odstraszający na pierwszy rzut oka dla przeciętnego czytelnika nowości księgarskich*) — Cukrowskiego i innych — naturalnie — żydowskich firm.

Jednocześnie zaś „Ksiądz Romuald" ze względu właśnie na swą oryginalność stanowi pewnego rodzaju atrakcję, zrozumiałą dopiero całkowicie po uważnem przeczytaniu.

Trzeba bowiem nam otwarcie powiedzieć, jak słusznie zauważył niedawno Nowaczyński, że jesteśmy świadkami zanikania w literaturze dzisiejszej postaci księdza. Zapewne, iż wiele przyczyn składa się na to zjawisko, może i niedostrzegane przez ogół czytelników, aliści kryje się poza niem sprawa zasadnicza. Przedewszystkiem więc modna i wygodna myśl łatwizny życiowej, propagowanej przez dzisiejszych pisarzy na żądanie czytelników. Gdy się jeszcze doda, że książka jest artykułem potrzeby najszerszych mas, nie posiadających gruntownego wyrobienia religijnego, z z różnych skądinąd przyczyn, nic więc — zdawałoby się — dziwnego, że powieść, przeprowadzająca akcję około osoby księdza, a nie będąca nań paszkwilem, a tem bardziej napisana przez księdza, nie może wcale liczyć na poczytność. Zresztą i u wyrobionych czytelników, dalekich od szukania niezdrowej sensacji, osoba księdza kojarzy się jakżeż często z tem wszystkiem — powiedzmy — co trąci myszką.

Czemże bowiem jest on obecnie? Urzędnikiem w kancelarji i sługą Bożym w kościele. Jego natomiast prywatne życie, o ile nie daje powodów do czyhającej nań złośliwości, nikogo nie obchodzi. Tymczasem „każdy kapłan dla ludzi jest ustanowiony", obowiązkiem przeto jego jest zbliżanie się do ludzi nietylko na ambonie i w konfesjonale, lecz również w miarę sił i na innych polach życia wspólnego, w konsekwencji — pociąganie ludzi do Piękna, wdrażanie do Dobra. Uskutecznić to może tem lepiej wówczas, kiedy znajdzie wspólny język z świeckimi, kiedy wniknie w ich psyche, w artystyczne zamiłowania i nie zignoruje ich, lecz postara się zrozumieć, współpracować — słowem — z każdym przejawem twórczym. Dlatego brał sam ksiądz ongiś czynny, przodujący udział w twórczości literackiej — dlatego historja literatury roi się od duchownych pisarzy, dlatego wreszcie ksiądz był w powieściach uosobieniem służby literaturze.

Skoro jednak ostatnio zaabsorbowały księży ich zajęcia parafjalne, skoro zdjęli rękę z książki, wykorzystano natychmiast ich nieobecność i wogóle wyeliminowano z literatury jako zbędny balast, wcale niepożądany „czwarty zabór".

Bezwzględnie, że wina to i braku talentów wybitniejszych, indywidualności silnych, lecz mimo to niezrozumiałem jest całkowite wykreślenie księdza z twórczości literackiej dnia dzisiejszego. Ma on prawo również do niej, o ile oczywiście potrafi. Bo gdyby miał przysparzać tandety, niechaj się nie kompromituje.

Wszak w innych krajach — Francja, Niemcy itd. — pisarz-ksiądz jest zjawiskiem niemal codziennem. Światły ksiądz, umiejący zaciekawić czytelnika, dać mu pokarm, nietylko ponętny co do treści, ale i co do formy artystycznej. Rzecz zrozumiała, że nie spotka się tam przy autorze „marki ochronnej" „ks". Ręka w rękę z autorami duchownymi idą świeccy pisarze katoliccy, zbierający zasłużone aplauzy i... tłumaczenia na obce języki, w danym wypadku na polski.

Wracając po tych refleksjach do źródła, do wspomnianej książki dr. Zbroji, musimy w ich świetle powiedzieć, że jest ona właśnie próbą zdobywania opuszczonych szańców. Jakby wywiadem. Czy udanym? Uważam, że raczej tak!

Autor, starszy, szeroko i bystro patrzący na rzeczywistość polską, kapłan, snuje swe refleksje w charakterze apologetycznym w formie tak miłej, pociągającej i przekonywującej ludzi dobrej woli, że dla ścisłości i sumienności należy zwrócić przytem uwagę na niektóre niedociągnięcia natury ściśle konstruktywnej.

Mianowicie, chociaż autor zaznacza we wstępie, że „książka niniejsza jest to zbiór przeżyć i refleksyj" i konsekwentnie notuje je na przestrzeni kilku lat, usiłując stworzyć pewną ciągłość, to jednak czasami się powtarza, np. kiedy omawia pierwiastki religijne w literaturze polskiej. Możnaby to wybaczyć wtedy, gdyby cała książka była napisana w innej formie, inaczej nie posiada zdecydowanego charakteru. Do jakiegoż bowiem rodzaju ją zaliczyć? Przecież kilkakrotne odskoki od schematu do przeżyć poetyckich w lesie, nad rzeczką, w pustej świątyni, już to czysto literackie roztrząsania, już to ściśle apologetyczne fragmenty, pomimo narratywnego tonu, tworzą pewną dysharmonję, której nie zatuszuje bynajmniej literacki język. A szkoda! Dalej: w takich książkach należy unikać wszelkich błędów drukarskich.

O ile chodzi teraz o treść, to — jak zaznaczono — stanowią ją umiejętnie postawione i jeszcze umiejętniej odparowane zarzuty nt. między innemi: teozofja, współczesne nacjonalizmy, Savonarola, sprawa św. Stanisława, przeznaczenie itd. Krótko powiedziawszy — „najdrażliwsze" kwestje, wałkowane w różnych niepoważnych pismach, znalazły tutaj swój oddźwięk w miłej — powtarzam — formie dyskusji z ludźmi inteligentnymi.

W ten sposób stanowi „Ksiądz Romuald" kontynuację „Wieczorów nad Lemanem" w 1935 r., bogaty repertuar myśli dla myślącego czytelnika.

Specjalnie ponadto interesują nas uwagi autora na temat religijności wybitnych pisarzy polskich. Kwestja, należałoby sądzić, przestarzała i odgrzewana, aliści potraktowana ze znajomością i w oryginalnem ujęciu, odświeża nam postacie zapisane chlubnie w literaturze, a przytem dowodzi i zainteresowań literackich u księży.

„Księże, połącz mię z Bogiem!" — wołał Stan. Przybyszewski. On, satanista, spowiada się, pisze w gazetach o swoim powrocie do Boga. Kasprowicz w „Księdze Ubogich" znów korzył się przed Absolutem, mówiąc szczerze:

Przestałem się wadzić z Bogiem;
Serdeczne to były zwady
Zrodziła je ludzka niedola
Na którą niema już rady.

Staff też ma odwagę wyspowiadać się publicznie:

Wszystko się śmieje ze mnie, że Twą chwałę
Pragnąc poniżyć, rozwiać w ułud dymie,
Pisałem z głupią pychą przez b małe
Wielkie, potężne Twoje, Boga imię.

To głosy pisarzy świeckich, głosy tych, co częściowo należą już do przeszłości. Przyszłość już nas obejmuje i temiż samemi zawołaniami nas wita. Rola zatem pisarzy jest wielka ciągle, proporcjonalna do natężenia głosu, jakim nam obwieszczają Ideały — Boga i Ojczyznę. I prawdziwi pisarze o tem muszą pamiętać!

JACEK PRZYGODA

*) Dr. Franciszek Zbroja: Ksiądz Romuald. Str. 278. Warszawa 1935. Ks. Rodz.

Fotka
ELEGANCKA TRWAŁA BIELIZNA
Warszawa, Wierzbowa 11.
ng 16 208

W NOTATNIKU

Na marginesie procesu o Norwida

W warszawskim świecie literackim — jak podaje „Myśl Narodowa" — interpretują stanowisko Miriama w ten sposób:

Ponieważ Norwid jest własnością literacką Miriama, więc nikt nie ma prawa ogłaszać dzieł Norwida za życia Miriama, a nawet przez 50 lat po jego śmierci. Można więc liczyć, że społeczeństwo odzyska prawa do Norwida w XXI stuleciu. O ile, oczywiście nie znajdzie się do tego czasu nowy nabywca praw do własności Miriama i nie przedłuży tego terminowo jeszcze o dalsze lat 50.

Bujda afrykańska, czyli kto kogo wziął na kawał?

Ukazał się 2-tomowy pamiętnik pt. „10 lat piekła w Legji Cudzoziemskiej". Jako autor figuruje: Józef Białoskórski, były starszy sierżant Legji Cudzoziemskiej. Pamiętnik opracował p. Mirko Borkowicz Jeden wstęp — o „autorze" napisał p. kapitan L. Odyniec; drugi wstęp o „książce" napisał T. Boy - Żeleński. Boy entuzjazmuje się pamiętnikiem Białoskórskiego i wyznaje, że czytał go w manuskrypcie bez przewy kilka dni, nie mogąc się oderwać. I wybucha: „Cóż za dokument! Prostota ewangeliczna, ortografja fonetyczna, narracja rzeczowa. Dbałość o szczegół realny, potrzeba ścisłości... Białoskórski opisuje wszystko z homerycką prostotą... Jest w tem opowiadaniu oddech epicki, w którym roztapia się okrucieństwo i brutalność materjału. Jakież wreszcie bogactwo ludzi, przeżyć, krajów! W sumie, sądzę, zyskujemy w pamiętniku tym nietylko pierwszorzędny dokument, ale tęgi utwór literacki."

Ten „tęgi utwór literacki" i „pierwszorzędny dokument", mówiący w tytule o piekle w L. C. — jest jednak w swych rewelacjach dosyć osobliwy. A więc dowiadujemy się z niego, że na terytorjum francuskiem kwitnie handel niewolnikami, — że Białoskórski, będąc kucharzem kapitana, zazwyczaj prowadził dzielne wojska do boju, przyczem był świadkiem, jak ‚Senegale w zaciekłości zagryzali Arabów zębami na śmierć", — że obok ciągłych wypraw wojsk francuskich, mających na celu niszczenie całych wiosek arabskich i masakrowanie Arabów, legjonerzy wypełniają sobie czas obficie zabawą z kochankami i pijatykami z oficerami itd. Słowem — nie piekło, ale wesołe hulaszcze życie, bez żadnej dyscypliny wojskowej, gdzie to szeregowcy żyją sobie za pan brat z oficerami. A poza tem okrucieństwo Francuzów w stosunku do Arabów — wręcz barbarzyńskie. I takim rewelacjom Boy, Kawaler Legji Hon. Francuskiej, patronuje i niemi się entuzjazmuje.

Ale do tych rewelacyj Białoskórskiego dobrał się na łamach „Słowa" wileńskiego p. W. Charkiewicz w 4 artykułach p. t. „Afrykańska bujda, czyli jak bohaterski kucharz z Łodzi wszystkich Arabów w Afryce powyrzynał, serca najpiękniejszych niewiast w słodką niewolę zabrał, za swe czyny niezwykłe sam siebie starszym sierżantem mianował, a od wdzięcznych rodaków z lekkiej ręki akademika literatury z kucharza na literata awans otrzymał." Zwróciwszy uwagę na liczne nonsensy i sprzeczności wspomnianego pamiętnika, zwrócił się po świadectwo do autentycznego ex-sierżanta Legji Cudzoz. i b. porucznika armji rosyjskiej p. Aleksandra Zaliwskiego, obecnie mieszkającego w Wilnie. Konfrontacja dała wynik najfatalniejszy dla Białoskórskiego. Stwierdził on przedewszystkiem, że odbył 5 lat służby w tym samym okresie i w tej samej „górskiej" kompanji, w której służył podobno Białoskórski, — a mimoto go nigdy nie spotkał, ani o nim nie słyszał. Stwierdził dalej, że umieszczony w książce portret autora „w mundurze podoficera 3 p. francuskiej L. C., demonstruje mundur, jakiego ani w Legji C., ani w żadnej innej formacji francuskiej niema, odznaki zaś posiada na wzór stosowanych w Korpusie Dowbora-Muśnickiego." Stwierdził jeszcze m. in., że kompanji „górskiej" na wielbłądach (w której miał służyć B.) wogóle w Legji niema. A w końcu oświadczył wręcz:

„Przyznam się szczerze, nigdy w życiu nie spotkałem się z takim stekiem nadzwyczajnych kłamstw!... To jakiś scenarjusz tandetnego filmu, a nie wspomnienia żołnierza! Znam nieźle służbę w Legji, w ciągu dwóch i pół lat siedziałem wśród piasków Sahary, ale właśnie w ciągu tych lat nie miałem ani jednej sposobności oddania strzału do Araba!... Bywają potyczki, owszem; zdarzają się i poważniejsze walki, ale tego, co jest w książce Białoskórskiego, nigdy nie było i być nie może!... Trudno zorjentować się, gdzie mianowicie dokazywał autor cudów waleczności, bo przezornie nie podaje on dokładnego oznaczenia miejsca lub posługuje się nazwami, przez niego zmyślonemi. Są rzeczy całkiem dziwne. Np. opisuje on samobójstwo żołnierza, który utopił się w rzece na Saharze! Wyłaziłem całą Saharę wzdłuż i wszerz, ale nie widziałem takiej rzeki, w którejby kociak mógł utonąć, cóż dopiero człowiek!... Niemniej dziwny jest fakt przemarszu oddziału z Saidy do Colomb-Bechar. Od czasu wybudowania w r. 1911 kolei Oran — Colomb-Bechar nie było wypadku, aby żołnierze szli setki kilometrów omijając kolej!... Ale najkapitalniejsze — to zakończenie pierwszego tomu: Francuzi wysyłają żołnierzy do oddziałów Legji, znajdujących się w w Indo - Chinach. Biedacy widocznie nie wiedzą o istnieniu kanału Suezkiego, więc skierowują okręt dookoła całej Afryki!... Wogóle z geografją u Białoskórskiego razem z Borkowiczem kiepsko jest! Panowie ci nie potrafią się spojrzeć na mapę, lub może nie umieją posługiwać się mapą; to też absurdów w książce jest pełno. Wystarczy chociażby z mapa w ręku prześledzić niesamowitą podróż Białoskórskiego koleją na linjach: Casablanca, Tanger, Riff, Meknes, Fez, Marakesz, aby przekonać się, że we wskazanym przez niego czasie nie sposób zajechać tak daleko, lub że kierunek podróży dowodzi posługiwania się nazwami miast tylko na chybił-trafił."

Trudno nie przyznać racji p. W. Charkiewiczowi, że w świetle druzgocących wyjaśnień p. Zaliwskiego pamietnik Białoskórskiego okazuje się **nieudolną mistyfikacją**, oraz że „książka Białoskórskiego, poparta autorytetem Boya-Żeleńskiego, staje się niemiłym prezentem dla Francji... Cobyśmy powiedzieli, gdyby we Francji została wydana książka również bzdurna, dotycząca stosunków w naszem wojsku, i gdyby ta książka była puszczona w obieg z przedmową dwóch poważnych ludzi, stwierdzających „dokumentalną" wartość nieinteligentnych bujd?"

Ktoś tu więc kogoś wziął na kawał. Ale jak z tej afery wychodzi akademik literatury Boy - Żeleński?

sarskiem mieście Hagenau przez Henryka Hrana („Sermones dominicales magistri Pauli Wann"). Kolońskie druki reprezentuje najgodniej Ludwika de Ponte rzecz o „Doskonałości chrześcijańskiej...", wydana u słynnego naonczas Jana Kinchjusza w 1527 roku, a więc w czasie, gdy miasto to nazywało się jeszcze „Coloniae Agripinae". Z Paryża zaś rodem jest „Wykład Czterech Ewangielij", bez pierwszych ośmiu rozdziałów niestety. Druk ten ukazał się „in alma Parisiorum academia", wydany u Jana Petit i Ponceta le Preur, „tegoż miasta zaprzysiężonych bibljopolów" w r. 1528. Bonońskie oficyny opuścił w 1539 mały psałterz o ładnie wytłaczanej, renesansowej oprawie z datą 1543. Do najładniej zaś wydanych należy bezsprzecznie tomik poezyj i opisów G. Fabricego, odbity prześlicznym drukiem w Bazylei u Oporina, tego dziwnego profesora, który tak rozmiłował się w sztuce drukarskiej, że rzucił swój zawód i od 1549 r. zaczął tylko klasyków wydawać i celniejsze utwory poetów współczesnych. Wspomniany tomik zawiera: I. „Roma" — Gregorii Fabrici Chemnicensis; II. G. F. „Itinerum liber unus", opiewająca Rzym, Neapol, Batawję, Argentoratum (Strasburg) i rodzinny gród autora.

Z wieku XVII dochowały się rozmaite „Symbole Śmierci", „Badania Magiczne", „Kamienie Filozoficzne" i im podobne jezuickie elaboraty. A wśród nich mała książeczka z r. 1647, ozdobiona bardzo pięknemi miedziorytami Sykstusa V, Marji Stuart, Elżbiety Angielskiej i innych. Druczek ten, wydany w Rzymie u spadkobierców Corbelletiego, nosi tytuł „De Bello Belgico" i jest historją wojny z 1579—90, opisaną przez F. Stradę.

To krótkie, wyłącznie amatorskie zestawienie nie ma oczywiście pretensyj do tego, by być ostatniem słowem w sprawie znalezionej bibljoteki. Chodziło mi tylko o dwie rzeczy. Zainteresować sprawą fachowców, którzy — być może — znajdą tam niejedną cenną wiadomość, i zwrócić uwagę na to, że nienapisanej jeszcze, niestety, geografji i historji kultury w Wielkopolsce przybyła nowa karta. Kiedyś będzie można z niej wyczytać, jaką to bibljotekę miał w początku XVII wieku ksiądz Sebastyanus Kostkowski, pierwszy paroch ówcześnie fundowanej parafji w prowincjonalnych Borzęciczkach; — o tem, jak to szlachetnie urodzony Jan Sendziwój Sadowski, burgrabia wieży poznańskiej (?), księdzu Hilińskiemu z sąsiedniego Mokronosa darował podręcznik dla spowiedników z 1593 r.; — lub też o tem, jaką książkę kupił w Poznaniu Jan Kosmatka, gdzieś w pierwszych latach XVII w. — nie mówiąc już o starych inkunabułach nieznanego bliżej P. Alberta z Ponieca i o „Epist. ad Familiares" Cycerona, z bibljoteki Thomasa Blezy z Ostrzeszowa, Anno Dnis 1693. Interesujący się studjami uniwersyteckiemi Polaków zagranicą, dowiedzą się z tej kartki, gdzie szukać wiadomości o tem, że w latach tysiącpięćset dziewięćdziesiątych odznaczyli się na uniwersytecie w Argentoratum: Jan Hlebowicz, baron na Dąbrówce — kapitan Jan Skuminjusz Bratislaviensis in Lituania — Rafał Leszczyński, pan na Lesznie i Gołuchowie — Andrzej Lipski à Lippe i kilku innych. Tych zaś, którzy są ciekawi wiadomości o najeździe szwedzkim, zainteresuje — na tej nienapisanej jeszcze kartce — opowiadanie o tem, jak subdjakon Jan Ciszewski musiał przed Szwedami w 1655 uciekać. A stało się to tak niespodzianie, że swej ukochanej bibljoteki — gdzie i Kochanowskiego „Fraszki" miał — nie zdążył już ukryć, więc tylko prośbę na piśmie zostawił, by cennych ksiąg nie niszczono!...

j. p.

Eldorado
TUTKI DLA PANA
SOLALI
200 szt. = gr. 45
ng 15 134

RUCH KOBIECY

Kobiety-Polki w Ameryce

(Wywiad)

Jak nie skorzystać z okazji miłej pogawędki z naszemi rodaczkami z Ameryki! Na usta ciśnie się mnóstwo pytań. Oczywiście najbardziej interesują te, które dotyczą życia Polek za oceanem. Słyszymy tyle opowiadań o ekscentryczności kobiet amerykańskich, że trzeba dociec, w jakiej mierze nasze Polki ulegają wpływom obcym. Dowiaduję się wiele arcyciekawych rzeczy. Uprzejmą informatorką jest p. Kaniowa, żona prezesa Zjednoczenia Polskiego Rzymsko-Katol. z Chicago. Jest matką sześciorga dzieci. Moje pierwsze pytanie dotyczy prac z zakresu gospodarstwa domowego.

— Jest nas w domu dziewięć osób — mówi p. K. Mimo, że zajmujemy duży dom, który jest naszą własnością, służącej nie posiadamy. Prace domowe rozdzielone są w ten sposób: poniedziałek — pranie, wtorek — prasowanie, środa — szycie, cerowanie i łatanie, czwartek — prace w ogródku i przy domu, piątek — generalne sprzątanie, sobota — wyporządzenie kuchni, wypiekanie ciasta. Oczywiście ja, matka i córki mamy o tyle ułatwioną pracę, że wszelkie towary składy dostarczają do domu, a jedna z nas ma na zmianę dyżur przy gotowaniu i zmywaniu naczyń. W ten sposób tydzień przechodzi błyskawicznie.

— A czy panie zajmują się pracą społeczną?

— Naturalnie, lecz tylko w naszych polskich organizacjach. Zwykle sobota wieczór jest przeznaczona na zebranie w stowarzyszeniu, gdzie po trudach tygodnia mamy możność otrzymania strawy duchowej. Polskie przedstwienia, wieczory muzyczne, odczyty, wspólne gry i zabawy oraz omawianie spraw bieżących w Ojczyźnie — oto tematy naszych polskich wieczorów. Niedziela przeznaczona jest na modlitwę i wypoczynek w gronie rodziny, lub w razie pogody na łonie przyrody, w czem jest nam pomocny nasz samochód.

Z dalszych słów p. Kaniowej widzę, że Polki w Ameryce patrzą na życie trzeźwo i realnie, nie ulegając zbyt pochopnie przesadnym modernizmom amerykańskim. Polskie gospodynie wypiekają dawnym zwyczajem domowe ciasto, piorą starannie stosy bielizny, wyporządzają odzież, podczas gdy przeciętna Amerykanka po kilkutygodniowem noszeniu wyrzuca lichą bieliznę i suknie poprostu na śmietnik. Polki są pod wielu względami konserwatystkami, ale mimo to nie można je nazwać zacofanemi. Dbają o tradycję, w tem przeświadczeniu, że ona zachowa dom polski od wynarodowienia.

— Mam wrażenie — mówi dalej p. Kaniowa — że kobiety nasze w Ameryce są pobożniejsze i bardziej przejęte tradycją, np. nie opuszczają nigdy w niedzielę mszy św. Po dłuższym pobycie w Polsce doznałam nieco zawodu ze strony kobiet.

Robi mi się przykro, lecz w sercu przyznać muszę, że p. K. ma wiele racji. Zwłaszcza młode pokolenie kobiet jest skłonne do powierzchowności.

— Młoda Polka w Ameryce nie ma życia usłanego na różach. Poza szkołą i lekcjami jest od najmłodszych lat dzielną pomocnicą swej matki, która daje jej rzetelny przykład niezmordowaną pracą na domowej placówce. A po wyjściu zamąż, chociaż rodzice jej mają dom, mąż dobrą posadę, ona musi prać, gotować, szyć, sprzątać, nie licząc rodzenia i niańczenia dzieci. Pozatem umie wiele rzeczy wchodzących w zakres gospodarstwa domowego. Tylko miljonerzy mają służbę.

Jak inaczej jest z naszemi córkami, uczenicami i studentkami. Oszczędzamy je w pracach domowych, dbamy o ich delikatne ręce i przejmujemy się rzekomem wyczerpaniem nauką. Z wiadomościami naukowemi wchodzą w życie często nie przygotowane na gospodynie i matki. Z podziwem patrzę na p. K., która mimo licznego potomstwa i ciężkiej pracy fizycznej wygląda zdrowo i młodo.

— A cóż dzieje się z dziewczętami z tych sfer, z których u nas rekrutują się służące. Czy nie są w domu balastem?

— Dziewczęta te pracują przeważnie w zakładach i fabrykach.

— A czy chętnie chodzicie do teatrów i kin?

— Do kina chodzimy bardzo chętnie w dnie wypoczynkowe wraz z dziećmi i młodzieżą. Najchętniej na filmy kreskowe i komedje, które są przemiłe, wesołe a przytem moralne. Widzę pani zdziwienie i wiem, o co chodzi. Wy europejczycy zupełnie nie rozumiecie amerykańskiego humoru; jest tak specjalny, że trzeba się koniecznie wżyć w tamtejsze stosunki, by go zrozumieć i polubić. Daje nam beztroskie chwile wytchnienia po pracy. Dramaty i tragedje nie mają w Ameryce powodzenia.

Z ust Polki-Amerykanki słyszę ciągle praca, praca, praca...

— Jakże jestem szczęśliwa — mówi wkońcu p. K. — że danem mi było zobaczyć Polskę, ukochaną, wyśnioną Ojczyznę. Mając Ją na codzień, nie zdajecie sobie sprawy, czem jest dla nas słowo „Ojczyzna". Wracam do domu, do dzieci po trzymiesięcznym pobycie w Polsce. Poznałam Ją wzdłuż i wszerz, pokochałem jeszcze bardziej. Czas wracać, ręce zanadto wydelikacone. Szczęściem dla nas jest powrót polskim statkiem, z polskiej Gdyni; to ostatnia nasza przyjemność. Teraz trzeba myśleć o tem, by i dzieci nasze mogły zobaczyć Polskę. Wieziemy mnóstwo polskich książek, uciułamy dolary, odpowiednio przygotujemy młodzież, a potem przyślemy ją do was. My starsi, może już nigdy więcej nie zobaczymy Polski.

Obok nas siedzi rodaczka z Ameryki w podeszłym wieku, siwa, jak gołąb. Bierze żywy udział w rozmowie, a przy ostatnich słowach oczy jej zaczynają wilgotnieć, zapotniały okulary, powiał smutek rozstania. Szybko przechodzę na inny temat...

Autobiografja Curie - Skłodowskiej

Instytut Radowy w Warszawie wydał publikację, zawierającą autobiografję Marji Curie-Skłodowskiej. Autobiografję tę możnaby zatytułować właściwiej: „Jak stać się wielkim". Szczerość i prostota przebijają jednakże z kartek tych wyznań osobistych, pozbawionych jakiejkolwiek pozy, czy wyniosłości.

Bezinteresowność, praca na daleką metę, wzrok wpatrzony w twórcze horyzonty, ku którym postępowała wytrwale wielka uczona — wszystko to uderza w jej konfesjach i fascynuje.

„Ludzkość potrzebuje zapewne ludzi praktycznych — mówi autorka — „którzy pracują przeważnie dla własnych celów, chociaż pamiętają też i o potrzebach ogółu Lecz nie mniej potrzebuje marzycieli, których bezinteresowne dążenie do celu jest tak potężne, że nie potrafią oni zwracać uwagi na własną korzyść materjalną".

I dalej jeszcze czytamy:

„Praca twórcy jest upartą walką, wypowiedzianą rzeczom, otoczeniu i samemu sobie..."

Z Tow. Ziemianek Wlkp.

Stowarzyszenie Zjednoczonych Ziemianek nadesłało nam następujący komunikat:

„W dniach 19 i 20 października r. b. łącznie z Akcją Katolicką archidiecezji warszawskiej odbędzie się w Częstochowie pielgrzymka - zjazd Stowarzyszenia Zjednoczonych Ziemianek i Kół Gospodyń Ziemianek".

Członkinie nasze, któreby chciały wziąć udział w tej pielgrzymce, zechcą zgłosić się niezwłocznie do Stow. Zjedn. Ziemianek, Warszawa, ul. Chmielna 29.

Bliski obchód 25-lecia Tow. Ziemianek Wlkp. wyprzedziło już Koło śremskie (założone wprawdzie dopiero w maju 1911) i staraniem przewodniczącej swojej p. Ewy Krzysztoporskiej urządziło w gościnnym jej domu w Wieszczyczynie wspaniałą uroczystość w dniu 17 września rb., której opis w streszczeniu podajemy.

Doniosłe to zebranie zaczęło się mszą św. w pięknie przez pp. Zakrocką i Dobrogoyską przybranym kościele. Ks. proboszcz Lewandowski wygłosił podniosłe przemówienie, dobitnie obrazujące konieczność ugruntowania naszej zewnętrznej pracy na niezmiennym fundamencie religji.

Akademję uroczystościową zagaiła p. Ewa Krzysztoporska, serdecznie witając wszystkich obecnych z przewodniczącą Tow. Ziemianek hr. Breziną na czele, poczem zdała wyczerpujące sprawozdanie z całej dotychczasowej działalności Koła śremskiego.

Już w pierwszym okresie istnienia praca Ziemianek była bardzo wszechstronna. Na polu społecznem zajęły się T. C. L., założyły Tow. Kobiet Pracujących i opiekowały się niezorganizowanemi jeszcze wtenczas Włościankami, akcentując na każdym kroku pracę patrjotyczną i charytatywną. Zajmowały się biednymi, urządzając dla nich Tanie Kuchnie oraz wspierały Tow. zubożałej inteligencji w Poznaniu. W czasie wojny szyły bieliznę, zbierały żywność i pieniądze dla szpitali Czerwonego Krzyża i klasztorku w Śremie, gdzie znajdowały się dzieci białoruskie, oraz przyjmowały do swoich domów dzieci kresowe.

Po sprawozdaniu p. Przewodniczącej, które przyjęto z wielkiem uznaniem, przemówił p. starosta Krykiewicz, dziękując za dotychczasową i prosząc o dalszą współpracę z instytucjami społecznemi. Zkolei złożyli życzenia prezes śremskiego Koła Ziemian hr. Żółtowski, przedstawicielki poszczególnych Kół powiatowych Ziemianek, p. Marja Lossow, prezydentka konferencji św. Wincentego, p. Jadwiga Sczaniecka, prezeska Kat. Stowarzyszenia Młodzieży Żeńskiej, a na zakończenie przemówiła b. serdecznie hr. Brezina.

To „tylko" ciotka

Panna Aniela jest ciotką. Określenie to jest właściwie mało ścisłe, bo trudno sobie wyobrazić, aby na świecie żyła jakakolwiek dojrzała kobieta, która nie znajdowałaby się w stosunku kuzynowstwa do jakiejkolwiek innej osoby, a temsamem nie była komuś ciotką. Ale jest to w licznych wypadkach rzecz drugorzędna, o której się nie pamięta. Tu jednakże, w stosunku do panny Anieli termin wypełnia sobą całą treść jej życia. — Nie można powiedzieć, aby z tej racji darzono w rodzinie pannę Anielę jakimś specjalnym szacunkiem, czy względami, nie, raczej owa jej właściwość ma przysmak lekceważenia i odrobinę śmieszności. A przecież zdawałoby się, że „ciotki" wyszły już z obiegu, nie są dziś wcale modne. — Dawniej, co innego. Niezamożna i niezamężna „stara panna" obejmowała w pewnej chwili swego życia stanowisko ciotki w jakimś domu i na tym posterunku trwała nieskończoną ilość lat. Stara była od samego początku i dlatego nie starzała się już wcale, nikomu wogóle na myśl nie przychodziło, że mogła kiedykolwiek być młodą. A siostrzeńców legalnych i nielegalnych przybywało jej z roku na rok. Bo to jedne były dziećmi siostr, a inne przyjaciółki i jeszcze inne przygodnej znajomej. Ciotka była ciotką i nazwa ta przyrosła do niej, jak ów śmieszny „kiks" na siwiejącej głowie.

Tak było dawniej.

I zdawało się, że ciotki wymrą razem z nastaniem radja, samolotu i P. W. kobiet. Tymczasem okazało się, że nie! Jest panna Aniela, tak, jak była ongiś „ta poczciwa Salusia".

Coprawda ma ona dziś przystrzyżone włosy, nosi sportową sukienkę i umie posługiwać się telefonem. Ale mimo to, coś pozostało w niej, co ją otacza atmosferą dawności. Nie pachnie już lawendą i nie zawiązuje w różową wstążeczkę starych listów i zasuszonych kwiatków, ale ma „zasady" i posiada sentyment, a to właśnie najbardziej myszką trąci.

A użyteczność takiej ciotki w domu jest wszechstronna. Jeżeli ktoś zachoruje, wówczas sadza się ów stary mebel u wezgłowia łóżka i nikt się nie dziwi, że ciotka chodzi z przekrwionemi oczyma i bladą twarzą, po nieprzespanej nocy. Gdy goście zjadą niespodziewanie, wyrzuca się ciotkę z jej miłego pokoiku na jakąś kanapę i znów nikt się nie dziwi, że panna Aniela drepcze niespokojnie po pokojach, szukając miejsca, w którem mogłaby odpocząć. Gdy któreś z dzieci trzeba wyprawić do dentysty, czy lekarza i ugniewać się z niesfornym bębnem, wypycha się znów ciotkę, i każda uważa, że jest to dla niej specjalna przyjemność. Tysiące drobnych usług wykonuje ciotka dla każdego z domowników, a wszyscy uważają, że tak być powinno i nikt nie raczy nawet podziękować. Ciotka jest integralną częścią domu, ale w domu tym niema żadnego określonego stanowiska i zawsze musi „ustąpić".

A przytem panna Aniela nie jest wcale osobą pozbawioną kwalifikacyj zawodowych i możności zarobkowania. Nie przygarnięto jej „z litości", bo nie miała się gdzie podziać. Przeciwnie. Ranek swój pracowity spędza w biurze, posiada etat i zapewnioną emeryturę, pozycja jej socjalna jest więc zupełnie poprawna. Tylko, że... A no właśnie jest przecież ciotką i dlatego ma obowiązki w stosunku do całej rodziny. Ktoś naiwny mógłby sądzić, że to raczej rodzina ma długi wdzięczności w stosunku do panny Anieli, jakże bowiem wyglądałby dom bez niej? Czy mogłaby siostra wyjechać do wód w czasie wakacyj, a szwagier do którejś ze stolic dla rozrywki? Czy dzieci mogłyby korzystać z różnych przyjemności, gdyby im ciotka nie wsunęła w piąstkę złotówki na kino? Ale tak już jest i widocznie być musi. Rola jej w domu jest podrzędna. — Cóż... „tylko" ciotka. Własnego męża, własnych dzieci i własnego domu nie posiada. Wrosła w innych i ci inni łaskawie ją tolerują!

Nie należy się łudzić, że czasy się zmieniły. „Salusia" z przed lat pięćdziesięciu smażyła konfitury i haftowała wyprawę dla siostrzeniczki i nikt z tej racji nie przypisywał jej zasług jakichkolwiek.

Na czem więc polega istota tego dziwnego problemu klasycznych ciotek? Na śmieszności wyłącznie, na braku inicjatywy?, na bierności w stosunku do życia? Napewno nie. Nasza ciotka to najdoskonalszy symbol przezacnej kobiecości. To ostatnia pozostałość wiernego sentymentu, którego nie potrafiła zmieść z powierzchni życia brutalność czasów współczesnych. Bo panna Aniela jest dobra i dobra być musi i musi serce swe nieść w ofierze całemu otoczeniu.

Gdyby przestała istnieć dobroczynna instytucja ciotek, życie straciłoby swój koloryt i swoje ciepło. Tylka czasem taka „ciotka" jest zgryźliwa i zła, najwidoczniej minęła się z powołaniem i wcale dla danej roli nie była przeznaczona. Istota taka miesza się do wszystkiego i zawsze wyrasta tam, gdzie jej nikt nie posiał. Śladem jej wielkich stóp pędzi plotka i zatruwa życie istot najniewinniejszych. Jest to bicz boży licznej rodziny i najdalszych nawet znajomych. Złośliwy wpływ ciotki sięga tam nawet, gdzie się nikomu o niej nie śniło. Całą gorycz własnego, samotnego życia i rewanż za wszystkie zawody życiowe odbija sobie na bliższych. „Bój się ciotki", oto hasło, którem można wystraszyć z domu każdego gościa.

Ale ten typ ujemny jest wyjątkiem w regule. Najczęściej ciotka jest osobą przez wszystkich zapoznaną a mającą dla wszystkich bogaty skarb ofiarnego sentymentu.

I nie należy reformować społeczeństwa. Tylko trzeba za serce płacić sercem. Panna Aniela nie zmieni się nigdy i nie odejdzie od swoich w poszukiwaniu własnej wygody i spokoju. Trzeba tylko wyciągnąć ją z kąta i dzielić się z nią nietylko troską, ale także weselem. I nie trzeba sądzić, że byle gość jest lepszy i cenniejszy od niej. Będzie strasznie pusto w domu, gdy kiedyś odejdzie cicho i niepostrzeżenie w swoją jedyną, w zaświaty, wędrówkę. I trzeba uczyć młodzież poszanowania dla kogoś, kto nigdy nie wysuwał się na plan pierwszy i nikt niczego dla siebie nie wymagał. To nie jest „tylko" ciotka, ale to dobry duch domu, ta sama, nieśmiertelna „poczciwa Salusia", przez nikogo niezauważona, a jednak wszystkim niesłychanie potrzebna.

Całe zapasy najlepszych uczuć macierzyńskich, ogromny zasób cnót domowych i zaradności gospodarczej, bezinteresowność, wierność i ofiarność, oto treść życia „ciotki". Niechże więc pozostanie wśród nas, mimo, że jest tak bardzo niemodną i tak ogromnie niewspółczesną.

J. W.

PHILIPS-RADJO NA RATY POLECAJĄ GRIMM SUKC. i KAMIEŃSKI POZNAŃ 27 Grudnia 14 Tel. 57-27 Tg 1878

Niedziela na boiskach

O godz. 14.30 „Warta" — „ŁKS" na boisku „Warty".

W Warszawie mecz ligowy „Legja" — „Cracovia".

W Krakowie „Wisła" „Pogoń".

W Wielkich Hajdukach „Polonja" — „Ruch".

W Świętochłowicach „Śląsk" — „Garbarnia".

We Lwowie — mecz finałowy o wejście do ligi „Dąb" — „Czarni".

W Budapeszcie — mecz lekkoatletyczny Polska — Węgry.

W Szczecinie — mecz piłkarski Niemcy — Łotwa.

W niedzielę odbędą się o mistrzostwo klasy A okręgu tylko cztery spotkania, z czego trzy w Poznaniu a jedno na prowincji.

O godz. 11 na nowem boisku w Dębcu spotyka się „K. P. W." z „H. C. P.", dwa zespoły, które pretendują do mistrzostwa klasy A. Zawody te budzą u zwolenników piłki nożnej zrozumiałe zainteresowanie tem więcej, że siły zespołów są wyrównane. Kto zwycięży trudno przewidzieć. Zespół klubu fabrycznego jest więcej wyrównany i posiada strzałowo lepiej usposobiony atak; za gospodarzami przemawia własny teren.

O tej samej godzinie na stadjonie miejskim „Olimpja" walczy z zeszłorocznym mistrzem klasy A „Legją", która w ubiegłą niedzielę przegrała w Lesznie z „Polonją" swoje pierwsze spotkanie o mistrzostwo w stosunku 1:2. Zwycięstwo przemawia za „Legją" posiadająca wyrównany i rutynowany zespół. Zespół „Olimpji" poprawia się z meczu na mecz, gra ofiarnie, ambitnie i nie odda tak łatwo punktów.

O godz. 14,30 na boisku własnem przy ul. Chociszewskiego „Korona" gościć będzie „Unję" z Kościana, która brakiem Ottona Twórza, zdyskwalifikowanego przez PZOPN. na dwa miesiące, będzie znacznie osłabiona. Zespołowo lepiej przedstawia się drużyna poznańska, której najsłabszą częścią jest nie umiejący strzelać atak. Ofiarność gospodarzy winna jednak zdecydować o zwycięstwie.

W Ostrowie o godz. 14 walczy „Ostrovia" z rezerwami zielonych. Zespołem więcej wyrównanym i ambitniej grającym są gospodarze, technicznie lepiej przedstawiają się rezerwy „Warty", które znacznie się poprawiły.

Klasa B w Poznaniu: O godz. 11 na boisku w Górczynie „Admira" — „HCP." II; stadjon miejski przy ul. Bukowskiej „Sparta" — „Legja" II; arena łazarska „San" — „Blask" (Starołęka); o godz. 14 stadjon miejski „Posnania" — „Unja" (Poznań); boisko w Głównej „Polonja" — „Czarni" (Poznań); o godz. 15 na boisku „ośrodka" przy ul. Bukowskiej „Pentatlon" — „Szamotulski K. S.".

Na prowincji o godzinie 14 w Gnieźnie „Stella" — „Pogoń"; w Grodzisku „Dyskobolja" — „Cybina"; w Kościanie „Kościański K. S." — „Sokół" (Leszno).

Klasa C w Poznaniu: o godz. 9 arena łazarska „San" II — „Pogoń" II; o 10 tej boisko Warty „Warta" III — „Posnania" II; o 11 stadjon na Śródce „Sława" — „Sokół" (Jeżyce); o 14 stadjon na Śródce „Britania" — „Unja" (Swarzędz); boisko przy Przepadku „Naprzód" (Poznań) — „Pogoń" (Środa); o 14 stadjon w Żabikowie „Stella" — „Strzelec" (Luboń); o 15 na boisku H. C. P. „HCP." III — „Sparta" II.

Na prowincji o godz. 11 w Rawiczu „Sokół" — „Kania" (Gostyń); w Kościanie „Kościański K. S." II — „Czempiński K. S."; o godz. 14 w Zbąszyniu „Obra" — „Polonja" (Nowy Tomyśl); w Wągrówcu „Nielba" — „Szamotulski K. S." II; w Obornikach „Sparta" — „Concordia" (Murowana Gośl.); w Ostrzeszowie „Viktorja" — „Raszkowianka" (Raszków); we Wieruszowie „Strzelec" — „Sokół" II (Kępno).

O puhar junjorów: o godz. 9.15 boisko w Dębcu „K. P. W." — „H. C. P."; o 11 boisko przed stadjonem „Legja" — „Korona"; boisko 7 p. strzelców konnych „Unja„ — „Polonja" (Główna); o godz. 12 boisko Warty „Warta" — „Orkan" (Fabianowo).

Zawody międzynarodowe: W Lesznie w sobotę o godz. 15,30 „Polonja" — „Preussen" (Głogowo) i w niedzielę o godz. 11 „Polonja" — Preussen" (Głogowo)

W Kępnie w niedzielę, o godz. 15 „Polonja" — „Verein für Bewegungsspiele" (Gross-Wartenberg.

Losy od Langera to Fortuna Miljonera
LOSY do I klasy 34 loterji jeszcze do nabycia. ng 16456
KOLEKTURA JULJANA LANGERA, Poznań
ul. Sew. Mielżyńskiego 21 i ul. Wielka 5 — tel. 31-41

Dziś spotkanie Cyganiewicza

Jak już w numerze porannym donosiliśmy, dziś wieczorem o godz. 19,30 odbędzie się w hali reprezentacyjnej Targów Poznańskich spotkanie zapaśnicze Władysława Zbyszko-Cyganiewicza z mistrzem Europy, Austrjakiem Rudolfem Benoldem.

Przeciwnik Cyganiewicza przybył już wczoraj do Poznania, natomiast Cyganiewicz przyjeżdża dziś po południu o godz. 14,20 pociągiem z Krakowa.

Walka odbędzie się w stylu wolno-amerykańskim w trzech starciach. Jeżeli jeden z zawodników zwycięży w dwóch kolejnych starciach, trzecie się się nie odbędzie.

„Sokół" — „HCP"

W tabeli tegorocznych pięściarskich rozgrywek drużynowych w klasie A o mistrzostwo okręgu poznańskiego, prowadzą obecnie z równą ilością punktów „Warta" i „Sokół". Obie drużyny pokonały dotąd pewnie swych przeciwników. Drużyna „Sokoła" po zwycięstwach nad groźną „Cuiavią" oraz drugą ósemką Inowrocławia „Goplanją", staje w niedzielę po raz trzeci w ringu. Tym razem przeciwnikiem pięściarzy sokolich, wykazujących obecnie bardzo dobrą formę, będzie drużyna klubu fabrycznego „HCP". Drużyna „Sokoła" do powyższego spotkania przygotowała się bardzo starannie i niewątpliwie dążyć będzie do zdobycia dwóch dalszych cennych punktów. „HCP" ostatnio zdobył dwa punkty bez walki z powodu nieprzybycia „Stelli", jest jednak zespołem o bardzo dobrej kondycji fizycznej, i niezwykłej ambicji.

Program poszczególnych walk jest następujący (podajemy od wagi muszej do ciężkiej — zawodników „HCP" na pierwszem miejscu): Pawlak i Pela, Dubisz i Janowczyk, Misiorny i Zwierzchowski, Darna i Woźniak, Matuszak i Grzechowiak, Wojewoda i Dankowski, Klimecki i Urbaniak, Adamczyk i Rogowski. Walki powyższe zapowiadają się bardzo ciekawie, zwłaszcza rewanżowe spotkania Dubisza ze znajdującym się w obiecującej formie Janowczykiem, Grzechowiaka z Matuszakiem oraz Urbaniaka z Klimeckim w wadze półciężkiej.

Zawody rozpoczną się punktualnie o godz. 12 w południe w sali kina „Metropolis". Przedsprzedaż biletów rozpocznie się już od godz. 9 przy kasach kina.

Przed olimpjadą

Rozdział subwencyj olimpijskich dokonał Polski Komitet Olimpijski na swem ostatniem posiedzeniu.

Narciarze otrzymują na masaże i trenera 2 000 zł, na dożywianie 1 000 zł, nadto opłacony zostanie ekwipunek. Hokejści otrzymają od państw. Urzędu W. F. 6 000 złotych na obozy, zaś komitet finansuje zawody z Austrją i Węgrami — 4 000 zł, oraz ekwipunek i kwatery 2 500 zł. Natomiast wyprawy kilkutygodniowej w styczniu zagranicę postanowiono nie finansować. Dla Kalbarczyka przyznano 1 000 zł na trening w Oslo.

Jeśli chodzi o sporty letnie, to Państw. Urz. W. F. finansować będzie obozy i trenerów lekkoatletycznych, zaś komitet przyznał pewne sumy na dożywianie, łaźnie i masaże. Dla wioślarzy Państw. Urz. W. F. daje 4 000 zł i komitet również 4 000 zł. przeznaczone na zakup trzech łodzi i trenera. Szermierzom przyznano na obóz i masaże 2 500 zł, nadto obiecano pokryć deficyt po meczu z Niemcami w grudniu. Na mecz gimnastyczny z Jugosławją przyznano 1 000 zł.

Męski Chór Seraficki przy kośc. O. O. Franciszkanów w Poznaniu urządza w niedzielę, dnia 13 października w sali koncertowej św. Marcina o godzinie 20 pod artystycznem kierownictwem prof. **J. Chmielewskiego Koncert Religijny.** Współudział pp. **Klara Kaulfussówna, Władysław Niewiadomski,** prof. Marjan Sauer. W programie: F. Nowowiejski, W. Giebułowski, Wallek-Walewski, S. B. Poradowski, M. Świerzyński, J. B. Thielen, J. Chmielewski, M. W. O. Mayer, Glazuonow, St. Lipski, Niwu Choron. Czysty zysk przeznacza się na „Chleb św. Antoniego".
zg 11996

WALC DLA CIEBIE

Wielki wystawowy film „Walc Dla Ciebie" osnuty na tle przygody jednego z książąt panujących w Europie, jest prawdziwą rewelacją kinematografji światowej. Nie autentyczność tego wydarzenia lecz realizacja, scenarjusz i gra decydują o wartości tego filmu.

Przedewszystkiem ujrzymy w nim dawno niewidzianą, a zawsze piękną Kamillę Horn, która swą kreacją w „Walcu Dla Ciebie stanęła znów w rzędzie najwspanialszych gwiazd filmowych. A obok niej — nowy cenny nabytek, fenomenalny tenor opery wiedeńskiej Louis Graveure. Akcja filmu toczy się wartko i rozgrywa się w pysznych pałacach książęcych i najpiękniejszych zakątkach południowej Europy. Interesujący i dowcipny ten film, którego premjera **wkrótce w kinie Metropolis,** jest arcydziełem komedjowej produkcji wiedeńskiej.
ng 15792

Lekka atletyka

„K. P. W." Inowrocław urządza w ramach swego dorocznego „Dnia sportowego" bieg o puhar przechodni na dystansie 3.000 m, w dniu 20 bm.

Zgłoszenia przyjmuje do dnia 18 b. m. „K. P. W." Inowrocław, stacja kolejowa. Wpisowe od zawodnika wynosi 1 zł.
(kom)

Piłka nożna

Zarząd PZPN. zarobił na czysto 15 000 złotych na meczu Polska — Austrja.

Zapaśnictwo

K. A. S. „Sztekker" komunikuje, że pierwsze lekcje kursu zapaśniczego pod kierownictwem znanego zapaśnika Grodzkiego L. już się rozpoczęły. Ćwiczenia odbywają się w poniedziałki i czwartki od godz. 20 do 22 w sali gimnastycznej szkoły Dokształcającej przy ulicy Działyńskich. Tam przyjmuje się zgłoszenia. (kom)

perfumy woda kwiatowa

CZANG de Lacart
o egzotycznym, mocnym, upajającym zapachu są niezbędnem uzupełnieniem toalety eleganckiej Pani.
Tg 1857

Kącik kosmetyczny

SAMOPOCZUCIE A KOSMETYKA

Do najważniejszych problemów życiowych, zapewniających nam powodzenie, należy niewątpliwie estetyczny wygląd i dlatego tej kwestji powinno się poświęcać chociaż trochę czasu.

W rzeczywistości sprawa ta przedstawia się jednak dosyć opłakanie, bo rodzice dając dzieciom wykształcenie, zapominają często o ich zewnętrznym wyglądzie stawiając to na plan drugi. Skutki takiego postępowania są fatalne, gdyż młodzież dotknięta taką zwykłą chorobą skórną, jaką jest trądzik ogromnie na tem cierpi psychicznie, złe samopoczucie odbija się na twarzy i wywołuje ogólne zniechęcenie.

Trądzikowi ulega przeważnie młodzież między rokiem 14—20. Objawem tegoż są wyrzuty, pokrywające najczęściej czoło i brodę, a w miarę wyciskania przenoszą się na całą twarz. Twierdzenie, jakoby ta dolegliwość zmniejszała się z wiekiem, jest bardzo mylne, raczej bywa odwrotnie. Z wiekiem choroba się pogarsza i obejmuje większe przestrzenie. Tyle razy się słyszy, że wiele osób nie uczęszcza na bale, przyjęcia, unika towarzystwa ze względu na brzydki i przykry stan swojej cery. Zamiast jednak opuszczać ręce i czekać w nieskończoność, aż ta rzecz sama przejdzie, byłoby racjonalniej zabrać się energicznie do leczenia i pozbyć się tych niemiłych dla oka defektów.

GABINET KOSMETYCZNY
Magistra Kuntzówny, Poznań, pl. Wolności 9 m. 13, tel. 54-38. Ogólna pielęgnacja cery, oraz usuwanie defektów jak: zmarszczki, brodawki, nadmierne owłosienie itd. Pierwszorzędnej jakości kosmetyki. Porady bezpłatne.
zg 11997

Lecz wyrzuty to jeszcze nie wszystko. Istnieją jeszcze inne przykre wady, które są równie niemiłe. Do tych należy np. czerwoność nosa; trudno uwierzyć, aby osoba dotknięta tą dolegliwością czuła się szczęśliwą. Nawet najlepsza zabawa może być popsuta, jeśli myśl o czerwieniącym się nosie przez moment przejdzie przez głowę, wywołując zdenerwowanie, które naturalnie sprawę pogarsza. Poprostu nie wiadomo co począć, usilne pudrowanie nic nie pomaga, humor pryska jak bańka mydlana, i pozostaje po nim jakiś zgrzyt w sercu i żal do całego świata. Lecz i na to jest rada. Masaże prądem galwanicznym dają bardzo dobre rezultaty, trzeba tylko poświęcić na to trochę czasu. Na razie wadę tę można zatuszować specjalną maścią, którą kładzie się pod krem i później dopiero pudruje.

Jako przykre dolegliwości należy tu wymienić wszelkie wypryski na twarzy, występujące często na tle złej przemiany materji, bądź pokrzywka szpecąca czerwonością cerę, wreszcie brodawki pokrywające nieraz w wielkiej obfitości nos, brodę i policzki, oraz nadmierne owłosienie. Powodem tego ostatniego są przeważnie same kobiety, dopuszczając się takiej ewentualności jak golenie zaledwie widocznego puszku na twarzy, który po pewnym czasie zamienia się dzięki temu na silny zarost, doprowadzający do rozpaczy ich właścicielki. To są błędy młodości, za które trzeba później gorzko pokutować, gdyż wypalanie elektrolizą jest bolesne zarówno dla danej osoby jak i jej kieszeni.

Żyjemy w dwudziestym wieku, ale w praktyce stosuje się metody naszych prababek, które żadnych środków nie używały, a miały ładną cerę. Można się z tem zgodzić, jeśli się weźmie pod uwagę dawniejsze wymagania, gdzie mężczyzna „piękniejszy od djabła", a kobiet tylko do lat 26 mogli mieć zapewnione powodzenie. Dziś czasy uległy zmianie i wątpię czy ta granica młodości odpowiada każdej kobiecie. Raczej jest odwrotnie. wszyscy chcą być młodzi jak najdłużej, a to osiągnąć można jeodynie przez pielęgnację ciała z jednej strony, a pogodę ducha i dobre samopoczucie z drugiej; bo i kosmetyki nie pomogą, jeśli psychika ludzka jest chora, niezadowolona i przygnębiona.

MG. KUNTZÓWNA.

Modne tkaniny
Reprezentacyjny Dom Mody
W. SCHUBERT
Poznań, St. Rynek 85/86.
Pg 5245-36 53

Jutro wystąpi słynny pianista
Józef HOFMANN

Oczekiwany z wielkiem zainteresowaniem występ największego z pianistów **Józefa Hofmanna** odbędzie się **jutro w niedzielę, dnia 13 października wieczorem o godz. 8-ej w auli uniwersyteckiej.**

Na jutrzejszy koncert wybiera się cała elita naszego społeczeństwa tak z miasta jak i z prowincji. **Występ Józefa Hofmanna będzie ewenementem ostatnich sezonów koncertowych.**

Pozostałe bilety do nabycia w firmie A. Szrejbrowski, ul. Br. Pierackiego 20, tel. 56-38, w dzień koncertu od godz. 7-ej wiecz. przy wejściu na aulę.
zg 11978

ARTRETYZM powstaje skutkiem złej przemiany materji. Stosujcie zioła **CHOLEKINAZA**
Żądać bezpłatnych broszur w aptekach i składach apt. **H. NIEMOJEWSKIEGO**
ng 16 411

Tg 1863/4

TEATRY

Z Teatru Wielkiego

Dziś, w sobotę, arcydzieło muzyki Moniuszkowskiej „Straszny dwór". W roli Jadwigi zadebiutuje p. Marja Jarra. Czołowe role wykonają pp. Zenon Dolnicki (Miecznik), Antoni Gołębiowski (Stefan), Roman Wraga (Zbigniew), Jadwiga Musielewska (Hania), Marja Janowska-Kopczyńska (Cześnikowa) oraz Karol Urbanowicz. W akcie 4 tym krakowiak i mazur w wykonaniu primabaleriny Zofji Grabowskiej, baletmistrza Maksymiljana Statkiewicza oraz corps de balet.

W niedzielę po raz trzeci ciesząca się niebywałem powodzeniem operetka Lehara „Hrabia Luxemburg", z niezrównaną p. Haliną Dudiczówną w roli głównej.

Teatr Wielki dla młodzieży

Chcąc dać możność młodzieży szkolnej zapoznania się ze sztuką rodzimą, dyrekcja Teatru Wielkiego postanowiła w tym sezonie wystawić kilka polskich oper, jako pierwszą St. Moniuszki „Straszny dwór". Wszystkie przedstawienia, z których korzystać może nasza młodzież, obsadzone będą przez pierwszorzędne siły. Młodzież otrzyma na powyższe przedstawienie poważną zniżkę.

Z Teatru Polskiego

Dziś — „Dzień bez kłamstwa" z Marjuszem Maszyńskim w Teatrze Polskim

Dziś, w sobotę, premjera arcywesołej komedji amerykańskiej „Dzień bez kłamstwa" z gościnnym występem Marjusza Maszyńskiego.

W niedzielę po południu po cenach zniżonych odegrana będzie po raz ostatni tragedja Fr. Schillera „Intryga i miłość". Wieczorem po raz drugi „Dzień bez kłamstwa" z gościnnym występem Marjusza Maszyńskiego.

Wielokrotnie stwierdzone działanie skuteczne SOLI MORSZYŃSKIEJ lub WODY GORZKIEJ MORSZYŃSKIEJ w schorzeniach organów trawiennych, wątroby i przy złej przemianie materji. Żądajcie w aptekach i składach aptecznych.
ng 14 617

korespondencja

z czytelnikami

— **„K. L."** Wypowiedzenie przez pracodawcę umowy o pracę nie może nastąpić podczas ćwiczeń wojskowych i dlatego wypowiedzenie to jest nieważne. Pracownikowi, który przepracował 10 lat w jednem przedsiębiorstwie, nie przysługuje żadna odprawa za przepracowane lata, jeżeli odprawa taka nie była przewidziana w umowie. W tym wypadku przysługuje tylko 3-miesięczne wypowiedzenie. Wobec zrezygnowania z urlopu, odszkodowanie za urlop nie przysługuje. Zaległe wynagrodzenie winien pracodawca po 2—3 proc. w stosunku miesięcznym oprocentować. Przysługuje Panu zatem wynagrodzenie za miesiące lipiec, sierpień, wrzesień i październik. Roszczenie o zasiłek na wypadek braku pracy należy zgłosić w ciągu miesiąca od utraty posady. Skargę cywilną o zapłatę wynagrodzenia należy wnieść w przeciągu 2 lat. (K)

— **A. N.** O ile lokator nie przejął obowiązku ponoszenia wymienionych opłat o umowie najmu, nie ma gospodarz prawa takowych pobierać i ponosić musi je sam, jako kwitujący. (K)

— **Z. D.** Od mieszkań do 4 pokoi włącznie w budynku podlegającym ustawie o ochronie lokatorów obowiązuje komorne podstawowe z czerwca 1914 r. bez względu na to, czy dany lokator trzyma sublokatorów, lub nie. O ile dany lokator lata całe z wiedzą gospodarza trzymał sublokatorów, nie może gospodarz teraz tego zakazywać. O ile piece przez długoletnie używanie stały się niezdatne do użytku, musi gospodarz naprawę ich uskutecznić na swój koszt. Należy go wezwać listem poleconym do uskutecznienia naprawy w czasokresie oznaczonym z tem nadmienieniem, że po bezskutecznym upływie tego czasokresu Pani sama każe naprawę uskutecznić na swój koszt, a wyłożoną kwotę potrąci od dzierżawy. Gdy gospodarz do tego się nie zastosuje, należy postąpić tak, jak wyżej zaznaczono. Kopję listu upominawczego oraz rewers nadawczy należy zachować. (K)

— **S. K.** Wymienione wyrazy stanowią obrazę czci i można wytoczyć tylko skargę prywatną o obelgę przed właściwy Sąd Grodzki, najlepiej przez adwokata. Postępowanie wójta jest niewłaściwe i zagrożone represje są niedozwolone. Można wnieść przeciwko niemu zażalenie do Starostwa. Szczotkarstwo należy do rzemiosła i trzeba być w posiadaniu karty rzemieślniczej oraz świadectwa przemysłowego VIII. kat., by móc wyrabiać szczotki. (K)

— **„Apelacja".** Bez nadesłania nam kwitu abonamentowego informacji nie udzielamy. (K)

Kolektura moja zalicza się w Polsce do tych, które największą wykazać mogą ilość wygranych.
LOSY I. KLASY są do nabycia
Stefan Centowski
POZNAŃ, Plac Wolności 10.
Graj! A i Ty Doczekasz Się Cudu ng 16 397
Że U Centowskiego Miljon Wygrasz Bez Trudu.

Piękna para

Cóż to za chłopiec strojny i młody
jakaż to przy nim dziewica,
na piłki nożnej przyszli zawody,
radość ozdabia ich lica.

Mecz się już kończy. Bramka jedyna
„jeden do zera" — wygrana,
na to z uśmiechem młoda dziewczyna
szepcze do swego młodziana:

„Jeden do zera — mało w tem treści,
nam przytrafiło się więcej:
za małą sumę złotych czterdzieści
wygraliśmy sto tysięcy".

Za ogłoszenia i reklamy odpowiada administracja w osobie Antoniego Leśniewicza w Poznaniu.

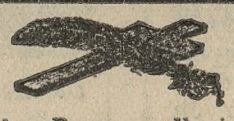

Dnia 11 października 1935 r., zasnął w Bogu, po długich i ciężkich cierpieniach opatrzony Sakramentami św., mój najdroższy mąż, nasz najtroskliwszy ojciec, teść, brat i szwagier, ś. p.

Jan Jerzykiewicz

przeżywszy lat 59. Pogrzeb odbędzie się w poniedziałek, dnia 14. bm. o godz. 15,30 z kaplicy szpitala miejskiego we Wrześni do grobowca rodzinnego.

O bolesnej stracie donosi

w ciężkim smutku pogrążona

żona z dziećmi i rodziną.

Czachórki, Poznań, Września, Wyszków n/B., Torington St. Zjednoczone.
Osobnych uwiadomień nie wysyła się.
zg 11 995 Zakł. Pogrz. „Ceremonjal" ul. Towarowa 25. tel. 31-80.

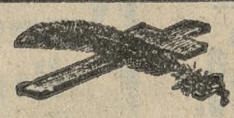

Dnia 10 b. m. zmarł nagle, opatrzony Olejami św., nasz najukochańszy ojciec, teść i dziadek, ś. p.

Feliks Bader

senjor miasta Buku.

Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, dnia 13 b. m., o godz. 4,30 w Buku z ul. Dworcowej.

W smutku pogrążone

Puszczykowo - Warszawa. **dzieci i wnuki.**

Pg 6 050-41 82

Dnia 11 października 1935 r., zmarł nagle nasz najdroższy brat i wujek, ś. p.

Walenty Spławski

przeżywszy lat 60. Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, 13 b. m. o godz. 16,45 z kaplicy cmentarnej na Jeżycach.

W ciężkim smutku pogrążona

Poznań, 12. 10. 1935. **rodzina.**

Zakł. pogrz. Br. Nowak. Pl. Nowomiejski 10. tel. 10-46.

Z głębi serca dziękujemy wszystkim, którzy pragnęli nieść nam ukojenie w ogromnym bólu, przedewszystkiem Przewielebnemu Duchowieństwu, Sodalicji Kupców, władzom Banku i Współpracownikom, Przyjaciołom i Znajomym za tak liczne dowody miłości i sympatji, jaką otoczony był zawsze mój umiłowany mąż, nasz najdroższy ojciec, teść i dziadek ś.p.

Stanisław Budziński

i za wszystkie modlitwy, słane do stóp Najwyższego za duszę tego, który nas tak przedwcześnie opuścił.

dg 4449 **Żona z rodziną.**

W czwartą bolesną rocznicę śmierci ukochanego nigdy niezapomnianego brata i szwagra, ś. p.

Ks. Dziekana Jana Wiśniewskiego

odprawią się

msze św.

w dniu 15. 10 rb. w kościele parafjalnym w Łubowie o godz. 8 mej; w dniu 16. 10. rb. w kościele św. Marcina o godz. 9-tej.

zg 12 003 **Siostry i szwagrowie.**

Dnia 10 października 1935 r. o godz. 12,30 w południe, zasnęła w Bogu, po krótkich lecz ciężkich cierpieniach, opatrzona Sakramentami św., moja najdroższa żona, ukochana mamusia, córka, siostra, bratowa i szwagierka, ś. p.

z Hubertów

Antonina Maniewska

przeżywszy lat 40. Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, dnia 13. bm. o godzinie 16 z kaplicy garnizonowej, Wały Jana III na cmentarz Farny.

W nieutulonym smutku pogrążeni

zg 11 994 **mąż z dziećmi i rodziną.**

Dnia 11 października 1935 r. o godz. 13,30 zmarła po krótkich, ciężkich cierpieniach, opatrzona Sakramentami św., moja najdroższa żona, córka, siostra i szwagierka, ś. p.

Marja z Adamskich Szymkowiakowa

przeżywszy lat 32. Pogrzeb odbędzie się w poniedziałek, 14 b. m., o godz. 4-tej po poł. z kostnicy Szpitala Miejskiego przy ul. Koziej na cmentarz parafjalny na Śródce.

W ciężkim smutku pogrążeni

zg 12 008 **mąż i rodzina.**

Nie mogąc wobec niezliczonych objawów hołdu i życzliwości dla naszej drogiej Zmarłej, ś. p.

Marji Rydlewskiej

oraz tysiącznych dowodów współczucia dla nas, dziękować wszystkim Życzliwym z osobna, składamy na tej drodze nasze najserdeczniejsze

Bóg zapłać!

Przewielebnemu Duchowieństwu, wszystkim Towarzyszkom i Towarzyszom pracy, Organizacjom społecznym, narodowym i religijnym oraz wszystkim, którzy oddali ostatnią posługę naszej ukochanej, tak skromnej za życia Swego ziemskiego Zmarłej, zamieniając ją w tak gorący wyraz czci i przywiązania.

zg 388/389

W smutku pogrążona

rodzina.

ORYGINALNE PROSZKI „MIGRENO-NERVOSIN" R.M.S.W. Nr 1599 ZNAK FABR. z KOGUTKIEM SĄ ŚRODKIEM KOJĄCYM BÓLE ZASTOSOWANIE: BÓLE GŁOWY MIGRENA, NEWRALGJA BÓLE ZĘBÓW GRYPA, PRZEZIĘBIENIA BÓLE: ARTRETYCZNE, STAWOWE, KOSTNE i T.D. ŻĄDAJCIE ORYGINALNYCH PROSZKÓW ZE ZN. FABR. KOGUTEK SPRZEDAJĄ APTEKI

ng 14 605

Szczyt elegancji jedynie w ubraniu wykonanem w spec. oddziale najwykwintniejszej odzieży na miarę

W. Lewandowski i Ska

St. Rynek 55 Poznań Telefon 12-99

Pg 6032-41,67 Przyjmujemy asygnaty „Kredyt"

Pg 6 032/3-41,68/7

Siedmiopokojowego

I piętro, okolicy pl. Wolności poszukuję od 1 stycznia. Oferty Kurjer Pozn. dg 1889

Do moczenia bielizny: HENKO, soda do prania i bielenia.

P 6 024-P 704

Wszystkim, którzy okazali nam tyle dowodów szczerego współczucia z powodu zgonu naszego najukochańszego męża i ojca śp.

Józefa Koniecznego

oraz za nadesłane wieńce i towarzyszenie Mu w ostatniej ziemskiej wędrówce, składamy serdeczne

podziękowanie

Żona i dzieci

ng 16453

P T R

Najnowsze modele aparatów radjowych na rok 1936

3

czołowych fabryk krajowych

PHILIPS
ELEKTRIT
TELEFUNKEN

poleca na dogodnych warunkach spłat „systemem najmu" jako też na asygnaty „Spółdzielni Kredyt" oraz po najniższych cenach gotówkowych

największy specjalny magazyn radjotechniczny

POZNAŃSKIE TOWARZYSTWO RADJOWE

Poznań, Fr. Ratajczaka 39 — Telefon 34-30

W firmie P. T. R. każdy ma możność wybrać sobie w miarę stawianych wymagań i zasobów swój najodpowiedniejszy model odbiornika. dg 4458

Prosimy zwiedzić nasze stoisko na wystawie „Wnętrze domu"

Z dniem 14. 10. 35. zostaje nowo otwarty

zakład fryzjerski

dla Pań i Panów.

Długoletnia praktyka i dokładna znajomość zawodu zapewnia pierwszorzędną pracę przy umiarkowanych cenach w nowoczesnym i higjenicznie urządzonym lokalu

Cz. Swędrzyński i Ska

Al. Marsz. Piłsudskiego 5. - naprzeciw Hotelu Britania. ng

Dr. med. univ. Karol Ryglewicz

specjalista w chorobach kobiecych i położnictwie z dniem 1 października

osiedlił się w Poznaniu przy ul. Ratajczaka 15 (Pasaż Apollo) Telefon 16-44

Godziny przyjęć: 12—1 i 4—5. zg 11939

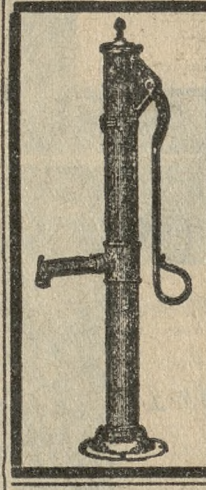

STUDNIE

wiercone artezyjskie

POMPY ręczne, manežowe i mechaniczne

WODOCIĄGI automatyczne

WIERCENIA BADAWCZE

J. Kopczyński i Sp.

Poznań, ul. M. Focha 127. Tel. 60-42

Przedsiębiorstwo wiercenia studzień i zakładanie wodociągów. Fabryka pomp. dg 3 964

DUŻE DOCHODY

i stałą egzystencję zapewnić może współpraca dla poważnej instytucji ubezpieczeniowej. Fachowość nie konieczna. Dokładne i bezinteresowne przeszkolenie zapewnione. **Ustosunkowani panowie i panie mają pierwszeństwo.** Zgłoszenia do Biura Ogłoszeń „Par" Al. Marcinkowskiego 11 pod nr 41,62.

Pg 6030-41,63

Dentysta Stanisław Jan Koch

Pocztowa 31 naprzeciw poczty

Godziny przyjęć 10 — 12 i 3 — 6

dg 4460 **Telefon 24-96**

Dr. med. uniw. J. K. Słotwiński

Lekarz-specjalista w chorobach skórnych, wenerycznych, dróg moczowych i kosmetyce po powrocie przyjmuje

ul. św. Marcin 26, I. p.

zg 12 010 Godziny przyjęć od 5—6.

Beczkowóz

dla pługów parowych o pojemności 1500 ltr. sprzeda okazyjnie

Florjan Radojewski

ng 16489 **Bojanowo Pozn.**

„Haftoplis"

wykonuje mereżkę, okrętkę, dziurki, wykończenie szali, falban, plisowanie, dekatyzowanie, hafty monogramy, tarcze gimnazjalne, obciąganie guzików, nadrabianie stóp, podnoszenie oczek terminowo najtaniej

Stary Rynek 6, tel. 28-10.

wejście Wiankowa.

Przychodnia lekarska Lekarzy-Specjalistów

oraz dział lekarsko-dentystyczny wznowiła przyjęcia chorych codziennie od 9 — 19 (w niedziele od 11 — 12) w zakresie wszystkich specjalności.

Poznań, Stary Rynek 75 — Telefon 20-20.

FARBY LAKIERY POKOSTY

Fabryki J. Perek, Leszno, po cenach fabrycznych tylko

Wodna 13, tel. 53-26, *dawniej W. Garbary 39*

Pokost czysto lniany zł 1,65 za 1 kg Pokost zwykły lniany zł 1,40 za 1 kg

ng 14 608

Ford

limuzyna, 6 osobowy, maszyna w najlepszym porządku (rok 1929) na sprzedaż. Oferty Kurjer Poznański ng 16 435.

Dykta

Zakłady przemysł. Ostrów Wlkp.

skład fabryczny:

Poznań, ulica św. Wojciecha 28

poleca dg 4446

dykty białe, olszowe

i inne suchoklejone, szlifowane, najkorzystniej.

Uprasza się o zwiedzenie składów.

Najmodniejsze wełny

na suknie, płaszcze i komplety oraz na ubrania i palta męskie

Pg 5 325-7.69

W. Groszkiewicz, Stary Rynek 59

Dywany, Chodniki, Firany, Płótna, Inlety, Kołdry watowane, puchowe, Podpinki. — Asygnaty Tow. „Kredyt".

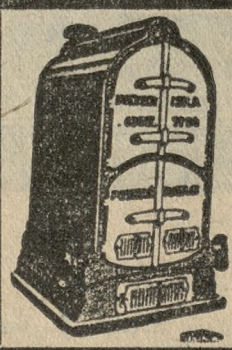

NAJMNIEJSZE KOSZTY UTRZYMANIA

powoduje **wszystko - spalający kocioł do centralnego ogrzewania pat. „Höntscha"**

Spalać w nim można różne tanie opały

Höntsch i S-ka

Sp. z o. o.

Odlewnia kotłów ogrzewalnych

Poznań Rataje VI. ng 14610

A. DENIZOT LUBOŃ (Poznań)

poleca

drzewa i krzewy owocowe, parkowe i ozdobne, róże konifery, rośliny na żywopłoty

Pg 5360-56,265

Cennik na żądanie! Cennik na żądanie!

Skład skór galanterja skórzana

spowodu choroby **do wydzierżawienia.** Do objęcia potrzebnych 6—8 tys. Adres:

Józef Lorenc, Kępno, Rynek 21. zg 12002

Mareckiego

— mieszanki, dropsy i śmietankowe groszowe to towar pożądany i wyróżniany przez klienta

Fabryka Cukrów St. Marecki, Pozna

ng 14 623

JAŚNIEJ SŁOŃCA

JEDYNA I NIEZASTĄPIONA ZAPRAWA DO PODŁÓG. ODŚWIEŻA ZNISZCZONE POSADZKI, LINOLEUM I FARBUJE MOMENTALNIE **BIAŁE PODŁOGI** NA MAHOŃ LUB ORZECH

ng 15 218

MILJON ZA 160.- ZŁ DAJE TYLKO LOTERJA PAŃSTWOWA

LOSY I KL.

już na wyczerpaniu

Ciągnienie 18 października ng 15573/4

Czas bieży — szczęście mija! Kto się pospieszy otrzyma jeszcze los w szczęśliwej kolekturze

F. Zygarłowskiego

Tel. 10-19 Poznań, ul. 27 Grudnia 12 P. K. O. 207979

zlecenia zamiejscowe załatwia się natychmiast.

PŁASZCZ lub GARNITUR

jesienno-zimowy nie powinien być na jeden sezon, lecz na kilka lat. Takiego zakupu, który spełni ten cel dokonać można jedynie w największych magazynach **W. KONKIEWICZA** bo wszelka odzież moja jest własnej produkcji i przewyższa zatem pod względem jakości, kroju i rzeczywiście niskich cen, tandetę żydowską.

Specjalnie polecam:

modne palta na jedwabiu, ulstry, kurtki skórzane i do polowania, jupy do gospodarstwa, spodnie spacerowe i sportowe, wykwintne ubranie w znanym dobrym kroju, **palta i ubranka dziecięce, materjały z metra** czołowych fabryk bielskich po cenach fabrycznych.

Wykwintny dział miarowy! — Modernizacja i poszycie futer!

PROSZĘ OBEJRZEĆ OKNA WYSTAWOWE i PORÓWNAĆ MOJE CENY!

W. KONKIEWICZ

POZNAŃ, STARY RYNEK 8

Największy Specjalny Magazyn i Fabryka odzieży męskiej i dla chłopców.

HURT. ng 16 434 DETAL.

OSTATNI DZIEŃ

wyścigów konnych z totalizatorem w **POZNANIU**

na torze **w ŁAWICY** dg 4 431

13 października — początek o godzinie 14-tej.

Zimowy rozkład jazdy autobusami

Ważny od 15. X. 1935 r. na linjach: **Ważny od 15. X. 1935 r.**

Poznań — Kościan — Śmigiel — Leszno

8.30	12.30	14.30	19.30		Poznań	9.05	11.05	14.35	18.35
9.15	13.15	15.15	20.15		Stęszew	8.20	10.20	13.50	17.50
10.00	14.00	16.00	21.00		Kościan	7.35	9.35	13.05	17.05
10.20	14.20	16.20	21.20		Śmigiel	7.15	9.15	12.45	16.45
11.05	15.05	17.05	22.05		Leszno	6.30	8.30	12.00	16.00
	P.						P.		

Poznań — Grodzisk — Rakoniewice — Rostarzewo — Wolsztyn

7.30	9.30	12.30	16.00	18.45	Poznań	9.45	9.55	12.50	14.15	18.55
8.15	10.15	13.15	16.45	19.30	Stęszew	9.00	9.10	12.05	13.30	18.10
8.55	10.55	13.55	17.25	20.10	Grodzisk	8.10	8.20	11.15	12.45	17.25
9.15	11.15	14.15	—	20.35	Rakoniewice	7.45	—	10.50	12.20	17.00
9.25	11.25	14.20	—	20.45	Rostarzewo	7.30	—	10.35	12.05	16.45
9.40	11.40	14.40	—	21.05	Wolsztyn	7.25	—	10.30	12.00	16.40
P.	N.							P.	N.	

Poznań — Stęszew

Odjazdy ze Stęszewa do Poznania. **tylko w dni powszednie**

6.30 8.20 8.30 9.00 9.10 10.20 12.05 13.15 13.50 17.00 17.50 18.10

tylko w niedziele i święta

7.30 8.30 9.00 10.20 13.30 13.50 17.00 17.50 18.10 19.30

Odjazdy z Poznania do Stęszewa, **tylko w dni powszednie**

7.30 8.30 10.00 12.30 14.30 16.00 17.30 18.45 19.30

tylko w niedziele i święta

8.30 9.30 10.00 10.30 12.30 14.30 18.45 19.30 21.30 21.45

Śmigiel — Leszno

7.15	10.20	14.20	16.20	21.20	Śmigiel	7.15	9.15	12.45	16.45	18.45
8.00	11.05	15.05	17.05	22.05	Leszno	6.30	8.30	12.00	16.00	18.00
		P.					P.			

Poznań — Grodzisk — Kościan — Śmigiel

16.00	połączenie na autobus z Poznania	Poznań	9.55	połączenie na autob. z Grodziska do Poznania
16.45		Stęszew	9.10	
17.25	20.25	Grodzisk	8.20	8.10
18.15	21.15	Kościan	7.30	7.20
18.25	21.35	Śmigiel	7.15	7.05
P.	N.		P.	N.

Poznań — Stęszew — Buk

10.00	14.30	18.45	21.30	Poznań	9.15	14.00	17.45
10.45	15.15	19.30	22.15	Stęszew	8.30	13.15	17.00
11.15	15.45	20.00	22.45	Buk	8.00	12.45	16.30
	P.	P.	N.			P.	

Poznań — Stęszew — Modrze

10.30	17.30	21.45	Poznań	7.15	8.15	20.15
11.15	18.15	22.30	Stęszew	6.30	7.30	19.30
11.35	18.35	22.50	Modrze	6.10	7.10	19.10
N.	P.	N.		P.	N.	N.

Kościan — Grodzisk

7.30	7.20	Kościan	18.15	21.15
8.20	8.10	Grodzisk	17.25	20.25
P.	N.		P.	N.

P. oznacza kursuje tylko w dni powszednie

N. oznacza kursuje tylko w niedziele i święta.

Informacje: Dworzec Autobusowy Pl. Drwęskiego, tel. 67-19.

Konces. Przedsięb. Autobus.

FRANCISZEK BEDNORZ — Poznań

ul. Różana 13, m. 1. Tel. 61-37

Związek Muzyków Pedagogów w Poznaniu

istniejący od lat piętnastu ng 12 000

poleca następujących swoich członków, jako fachowych pedagogów:

Fortepjan:

pp. prof. Badurska A., Piekary 8
„ „ Bzyl St., Długa 16
„ „ Broekere L., Ogrodowa 12, 1
„ „ Jerzykowska W., Ogrodowa 12, 1
„ „ Koczwara Z., M. Focha 29
„ „ Koczyk Stan., 3 Maja 6, 10
„ „ Konatkowska G., Poznańska 58
„ „ Michalska H., Ogrodowa 13
„ „ Olszewska Wł., Wierzbięcice 13
„ „ Padlewska N., Libelta 13
„ „ Procner M., Św. Marcin 16/17
„ „ Rojewska K., Długa 16
„ „ Rydlińska A., Al. Marcinkowskiego 1
„ „ Sikorska C., Matejki 59
„ „ Skotarkówna J., Staszyca 5, 7
„ „ Sokołowski E., Ogrodowa 4
„ „ Sokołowska J., Ogrodowa 4
„ „ Szymańska K., Podgórna 7
„ „ Sauer M., Kantaka 7
pp. prof. Thomasówna J., Mickiewicza 20

Fortepjan:

„ „ Winżewska H., Pl. Nowomiejski 5
„ „ Zellnerówna H., Aleje Marcinkowskiego 13
„ „ Jaworska J., Słupca
„ „ Wroniecka Z., Września, Warszawska 6

Śpiew:

pp. prof. Dutkiewicz H., Bron. Pierackiego 8
„ „ Marek-Onyszkiewicz, M. Focha 48
„ „ Potemski Wł., Wały Zygmunta Augusta 2
„ „ Rogalińska-Daum M., Pocztowa 23
„ „ Trąmpczyńska M., Wyspiańskiego 10

Śpiew i organizacja chórów

p. prof. Heising R., Poplińskich 2

Skrzypce:

pp. prof. Kaulfussówna K., Strumykowa 7
„ „ Witkowski Wł., Sczanieckiej 5a
„ „ Rozynek Fr., Grodziska 17b

Skrzypce, altówka, viola d'amore

p. prof. Rakowski J., Wierzbięcice 49

Kontrabas:

p. prof. Ciechański A., G. Wilda 13

Klarnet, fagot:

p. prof. Madeja J., G. Wilda 75

Flet:

p. prof. Boczek A., Niegolewskich 8

Trąbka, puzon, waltornia:

p. prof. Amerla A., Fabryczna 1

Organista, dyrygent:

pp. prof. Chmielewski J., Mostostowa 30
„ „ Pawlak J., Lubrańsk. 5

Teorja (zasady, solfeż, harmonja itd.)

pp. prof. Kowalewska H., Skryta 14, 7
„ „ Poradowski St., Chłapowskiego 26
„ „ Skotarkówna J., Staszyca 5

Kompozycja:

p. prof. Poradowski St., Chłapowskiego 26

Teorja, organiz. chórów:

p. prof. Dawidowicz E., Marsz. Focha 98

Drzewka i Krzewy

owocowe
ozdobne
alejowe

róże i konifery

w wielkim wyborze polecają

A. i J. JESKE

Szkółki Drzew

Jelonek, poczta Złotniki k. Poznania

telefon nr. 3.

Filja Emilji Sczanieckiej narożnik Gen. Bogusławskiego linja tramwajowa 5.

DRZEWO budowlane, stolarskie

poleca Składnica drzewa G. Kowalkiewicz, Poznań, Strzelecka 14a Tel. 14-95 dg 8807

Parcele budowlane

pięknie położone przy **nowej autostradzie** na Osiedlu Antonin przy Poznaniu bardzo korzystnie sprzedaje

M. Czubek i S-ka

składy materjałów budowlanych
Parowa Cegielnia Antonin
Zarząd: Poznań, Br. Pierackiego 8
Telefony: 36-91, 32-12 i 32-45.

Komunikacja kolejowa i autobusowa bardzo dogodna i tania. dg 4405

Polecamy

DO BUDOWLI!

I—I Dźwigary, Żelazo
Żelazo do betonu
Gwoździe i śruby
Okucia do pieców i kuchni
Kuchnie westfalskie
Kotły do pralni
Piece żelazne
Zamki i zawiasy do drzwi i okien
Okna lano-żelazne
Siatkę ocynkowaną na płoty

Ceny najtańsze.

Cenniki na żądanie.

T. Krzyżanowski

Spółka z ogr. odp.

w Poznaniu, ulica Szewska 16.

Telefon nr. 30-38 i 36-09

Wypróbowany przez fachowców i uznany za najlepszy

środek przeciwko ogryzaniu kultur przez zwierzynę

poleca

Chemiczna Fabryka „Hermes" Poznań, ul. Starołęcka 40

Pz 60.8-56,319 **ST. FILIPOWSKI, telefon 35-50**

Drzewka i krzewy owocowe

sprzedaje

ZAKŁAD SADOWNICZY „GLINKA"

(własność Krakowskiego Tow. Ogrodniczego)

w Prądniku Czerwonym.

Poczta w miejscu. ng 16 372 Telefon 170-33

KOLEKTURA LOTERJI PAŃSTWOWEJ JULJANA LANGERA w Poznaniu

podaje do wiadomości, że **subkolektura, przydzielona firmie Janiszewski w Poznaniu, została od 34 Loterji odebrana.** ng 16457

Swe bogato zaopatrzone działy:

firan, narzutek, serwet, kap, dywanów, chodników, brokatów oraz wszelkich obić meblowych wraz z dodatkami tapicersko-dekoracyjnemi poleca:

dg 4 341/2

M. PIECZYŃSKI

Poznań, Stary Rynek 44, tel. 24-14, parter i piętro

!!Tania wyprzedaż resztek i pojedyńczych firan!!

Samochód nowy Ford Junior

limuzyna koloru czarnego 4-ro drzwiowa

sprzedam poniżej ceny fabrycznej

J. GLINKA, ul. Wrocławska 26, tel. 21-88

Fabryka Wódek i Likierów Hurtownia win.

Pz 6 011-41,37

Szkło

okienne ogrodowe, ornamentowe dachowe, kit szklarski i t. p.

szyby wystawowe i lustra
obrazy i listwy na ramy

Polskie Biuro Sprzedaży Szkła S. A
Poznań, Woźna 15, tel. 28-63

Pg 4 941

Płaszcze damskie i dziecięce

wielki wybór po znanych niskich cenach poleca

Konfekcja damska

W. Gruszczyńska

zg 11 998 **Kramarska 17**

vis a vis Masztalarskiej.

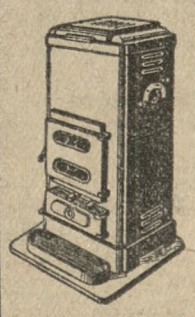

Piece stałopalne

system ameryk

Wyrób krajowy, bardzo ekonomiczne. wykonanie solidne, ceny przystępne

stale na składzie

JAN DEIERLING, Poznań

skład żelaza nr 16259

SZKOLNA 3

telef. 35-18 **telef. 35-43**

3 serje ceny
PALTA UBRANIA FUTRA
materjały z metra
Działy miarowe u szczytu doskonałości
Edmund Rychter POZNAŃ ul. Fr. Ratajczaka 2, ul. Wrocławska 15, ul. Wrocławska 14
OSTRÓW wlkp.

„EMKA“
OSTATNIE NOWOSCI APARATÓW RADJOWYCH
„Telefunken“ - „Kosmos“ - „Tytan“ - „Philips“
demonstruję bezpłatnie!
n 16 433
Korzystna sprzedaż gramofonów, płyt — Wszelkie przybory — Własne warsztaty naprawy
Właśc. M. WŁODARCZAK, Zakłady Radjotechniczne i Fotogr., Poznań, Wrocławska 30, tel. 36-83

JASNY i SILNY PŁOMIEŃ
lampki nagrobkowe POLO
dają
Pg 5 871-62,482

Poszukuje się na miasto Poznań rutynowanej
PROPAGANDZISTKI
Oferty do Kurjera Poznańskiego pod zg 11 999

Tania sprzedaż
TAPET!
Rolka już od 50 gr
u
Waligórskiego
Poznań, Pocztowa 31
Bydgoszcz, Gdańska 12
Pg 5 812-41,83

Skład papieru
galanterji, większy, w pełnym biegu, za gotówkę, oraz skład innej branży, kupię. Oferty Kurjer Pozn. zg 12001

MAŁA KAWA 35 GR.
w godz. niekoncert. do 5.
Śniadanko wiedeńskie 90 gr.
„ARGENTYNA“
Wielki wybór pism.
dg 4106

Dom
nowy czteromieszkaniowy przy Poznaniu sprzedam. Junikowo, ul. Grunwaldzka 22. Janiszewski
zd 53 782

Wyraźne i czytelne pismo

jest koniecznym warunkiem wszystkich zleceń ogłoszeniowych — jeśli się chce uniknąć błędów w gazecie i niepotrzebnych wskutek tego nieporozumień. Otrzymujemy często ogłoszenia tak nieczytelnie napisane, że wskutek koniecznego odniesienia się do inserenta, ulega zamieszczenie ogłoszenia niepożądanej zwłoce.

Za błędy, powstałe wskutek niewyraźnego pisma na zleceniach ogłoszeniowych, odpowiedzialności nie bierzemy.

Administracja.

Nagłówkowe słowo (tłusto) 25 groszy, każde dalsze słowo 15 groszy, 5 liczb = jedno słowo. i, w, z, a = każde stanowi 1 słowo. Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 100 słów, w tem 5 nagłówkowych.

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych:
1-łamowy milimetr 50 groszy

Znak oferty naprzykład: n 3695, z 21 025, d 1811 i t. d. = 1 słowo.
Drobne ogłoszenia w dni powszednie przyjmuje się do godz. 11,10, w soboty i dni przedświąteczne przyjmuje się do godz. 11,00.

1. DOMY-PARCELE

Willę
sześciopokojową, zimowa, pełny komfort, pięknie położona, duży ogród sprzedam za gotówkę. Karpiński, Puszczykowo, Ogrodowa 7 zdg 51 741

Willa
nowowybudowana siedmiu lokatorów potrzeba 18 000. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 53 271

Willę — Łazarz
dwa mieszkania czteropokojowe komfort i parcelę dwumorgową Gołęcin zaraz sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdg 53 347

Dom
nowy cztero-mieszkaniowy przy Poznaniu sprzedam. Junikowo, ul. Grunwaldzak 22. Janiszewski. zdg 53 781

Kamienicę
w śródmieściu, dochód roczny — 23 000 zł, sprzedam za 195 000 zł. Oferty Kurjer Pozn. zdg 54 309

Willę
wybudowaną 1928, 2 mieszkania z chlewem i ładnym ogrodem 26 a, położ. w Środzie, sprzedam za 17 000 zł, w tem pożyczka Banku Gosp. Kraj. 6 000 zł 3½%. Zgłoszenia Świerkowski, Środa, ulica Piłsudskiego 5. zdg 54 513

Kamienice - wille
poleca i poszukuje Gruszczyński, Pocztowa 30. zdg 53 944

Dom
dużym składem bławatów, konfekcji, dobrze zaprowadzony, miasto powiatowe, korzystnie sprzedam. Oferty Kurjer Pozn. zdg 53 883

Sprzedam
dom niewykończony. Informacje ul. Strzecha 7. zdg 54 537

Kupię parcelę
600 m² przy ul. Słowackiego lub Dąbrowskiego. Oferty Kurjer Poznański zdg 54 731

Kupię
willę jednorodzinna, wpłaty 10 000 resztę wkrótce, okolica Opery. — Oferty właścicieli Kurjer Poznański zdg 55 132

Kamienice — wille
poleca, poszukuje Jasiński, Plac Wolności 6 — 15. zdg 55 135

Kamienice
donosi 15 000 — 105 000, wpłaty 70 000; donosi 25 000 — 160 000, wpłaty 100 000; donosi 12 000 — 85 000. Szewska 1. Komis. zdg 54 849

Parcelę
6 000 m², Poznań-Podolany — sprzedam. — Gen. Umińskiego 23 — 11. zdg 55 035

Dom
nowy komfortowy dochód 3 200 sprzedam 29 000, wpłaty 20 000 amortyzacja. Kossmann, Fredry 6. zdg 55 717

Willa
dwumieszkaniowa przy tramwaju 18 000. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 750

Parcela
ul. Dąbrowskiego, parkan, 1.40. Piekarnia, Ławica. zdg 55 048

Parcelka
na sprzedaż pod budowę. — Rohling, Lasek, Sobeckiego 26. zdg 55 054

Sołacz
Wołyńska, Winiarska tramwaj 11, parcele. Wiadomość: Sczanieckiej 1, mieszkanie 19, telefon 74-15. zdg 53 069

Parcele
budowlane w Kiekrzu 5 minut od dworca sprzedam. Grunwaldzka 14, telefon 64-97. Józef Romański. zdg 53 885

Dom
Poznaniu kupię, zamienię majątek ziemski uprzemysłowiony. — Oferty Kurjer Poznański zdg 53 866

Willę
amortyzacyjną dwumieszkaniową, komfortową sprzedam, wpłaty 25 tys. Oferty Kurjer Poznański zdg 54 315

Dom
dwupiętrowy, ogrodem Poznań, 10 lokatorów sprzedam, pośrednictwo wykluczone. Oferty Kurjer Poznański zdg 54 549

Kamienicę
nową kupię, wpłacę 70 tys. — Oferty Kurjer Poznański zdg 54 566

Kamienicę
dwupiętrową z dwoma składami piekarnią w rynku sprzedam. Znaczek. Zgłoszenia Surowiec, Margonin. zdg 54 574

Kamienice
dwie, dwupiętrowa odnowiona, gaz, na Łazarzu 40 000, wpłaty 32 000. Szewska 1. Komis. zdg 54 934

Parcele
Fryderyka Skarbka 1 160 m², Zbąszyńska 940 m², Górna Wilda 1 380 m², pod kamienice tanio sprzeda Maciejewski, Marszałka Piłsudskiego 27, telefon 62-66. zdg 55 696

Nieruchomość
z dochodem 8 500 zł oraz
plac pod budowlę
900 m² w centrum przy pryncypalnej ulicy miasta Poznania sprzedam za cenę 125 000 zł Oferty poważnych reflektantów do Kurjera Pozn. pod zdg 54 967. Pośrednicy wykluczeni.

Kupisz! Sprzedaż!
kamienice, wille, domki, parcele najkorzystniej przez „Informatora“, Poznań, Skarbowa 1 (dom ogrodowy). zdg 54 905

Parcelę
Grochowska ulica około 1000 m natychmiast sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 004

Domek — willa
4—6 pokojowej większem ogrodem kupię wynajmę kilka lat, w pobliżu Poznania, Puszczykowa. Oferty cena Kurjer Poznański zdg 55 102

Dom
nowy sprzedam Dębiec, kanalizacja, blisko tramwaju, cena 11 500. Oferty Kurjer Pozn. zdg 55 196

Kamienica
komfortowa, dochód 22 000, wpłaty 100 000 okazyjnie do nabycia. Oferty Kurjer Pozn. zdg 55 236

Najtańsze parcele budowlane przy Osiedlu Warszawskiem
bardzo korzystnie położone światło, wodociągi. Małecki, Droga Debińska 11. Telefon 11-00.— Pg 4564-28,9

Domek
z ogrodem i parcelę budowlaną sprzedam za gotówkę. Gospodarz, Poznań, Stan. Knapowskiego 33. zdg 54 999/55 000

Parcele
Grunwaldzka (szosa Okrężna) na sprzedaż, cena 1.50—2.60 zł. Biuro Parcelacyjne, Plac Wolności 11. zdg 55 448-9

Najkorzystniej kupisz — sprzedaż
każdą nieruchomość przez pośrednictwo
„Rekomendacja“
Poznań, Fr. Ratajczaka 18.
Fachowa, sumienna obsługa!!!
zdg 55 398

Dom
centrum Poznania, wartość 180 000, zamienię na większy objekt, dopłacę 50 000 i willę wartości 30 000. Dutkiewicz, Chwaliszewo 70. zdg 55 394

8 mórg
ziemi przy Poznaniu tanio Sobierajski, Dominikańska 3. Pg 6 045-41,80

Parcelę
6—800 m² kupię. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 503

Kamienicę
czteropiętrowa, wspaniała bezpodatkowa, ogród, śródmieściu, dochód 16 000 sprzeda właściciel. — Oferty Kurjer Pozn. zdg 55 640

Przedsiębiorstwo
dobrze prosperujące, śródmieście, poszukuje pożyczki do 5 000 zł celem rozszerzenia. Gwarancja zapewniona. Oferty Kurjer Pozn. zdg 55 357

Parcele
Marszałka Focha, pod zwartą budowę korzystnie sprzedam. — Ratajczak, Poznań, Jezuicka 12. zdg 55 355

Parcele
Dąbrowskiego 1157 m². Wrocławska 14 — 6. zdg 55 376

Parcele
najpiękniejszem i najzdrowszem miejscu Sołacza, przylegająca do projektowanego zieleńca sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdg 54 355

Kamienica
centrum Poznania, dochód 8500, cena 60 000, wpłata 40 000. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 481.

Korzystnie
kamienica, dolne miasto, 3 i 4 pokojowe mieszkania, dochód 7 300, cena 58 000, zaraz. Pfitzner, Grobla 25 a. zdg 55 614

Na
kamienice, wille, domki i parcele mam licznych reflektantów. O szczegółowe oferty uprasza T. Jarczewski, Poznań, Bukowska nr. 15. zdg 55 602

Kamienicę
prezentującą się, lepszej okolicy odpowiedniemi dochodami kupię. Oferty Kurjer Pozn. zdg 55 380

Jeszcze
kilkanaście parcel przy Poznaniu sprzedam korzystnie. Chwaliszewo 1, m. 4. zdg 55 417

Kamienicę
z wielkiem podwórzem, z zabudowaniem na cele handlowe (17 lokatorów) tanio sprzedam. Krzyżowa 18, gospodarz. zdg 55 429

Plac
Sienkiewicza, Asnyka, zwarta budowa, sprzedam. — Słowackiego 34 — 5. zdg 55 664

Willa
czteropokojowa, ogród, — przy tramwaju 14 000, wpłaty 7 000. — Botaniczna, pawilon. zdg 55 560

Kamienica
piętrowa, dwa składy, mieście blisko Poznania, cena 11 000. — Oferty Kurjer Pozn. zdg 55 641.

Kamieniczkę
nową składem narożnikowym Poznania, dwumieszkaniowa 15 000

Willę
nową ogrodem Poznaniu 2 × 4 pokojowa komfortem, zamieszkała, amortyzacja, wpłaty 25 000 sprzedam. Grzeszkowiak, Skarbowa 18. zdg 55 722

Willę
dwumieszkaniową, 21 000 amortyzacja. Willę jednomieszkaniową, 12 000 wpłaty, sprzeda spiesznie Dom Zleceń, Poznań, Wrocławska 22. zdg 55 571

Dom
Grodzisk Wlkp., w najlepszym punkcie miasta, tanio na sprzedaż. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 55 582

Parcele
willowe przy tramwaju, ul. Dąbrowskiego 137, tanio sprzeda. Właściciel. zdg 55 684

Kamienicę
nową niewykończoną 40 000 gotówką sprzedam. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 55 703

Czynszowy
dom możliwie nowy od właściciela, wpłacę do 45 000. Oferty szczegółowe Kurjer Poznański zdg 55 709

Parcele
540, 700, sprzedam. Cichoń, Traugutta 15. zdg 55 793

2. PIENIĄDZ

Poszukujemy
30 000 zł na I hipotekę lub 12 000 zł na II na nieruchomość w Poznaniu. Oferty do Kurjera Pozn. zdg 54 943

Wspólnika
kupca rutynowanego na patent częściowo już zaprowadzony, pewny zarobek, duży zysk, potrzebne 15—20 tys. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 55 227

Zbożowiec
posiadający 3 000,— czeka propozycji. Oferty Kurjer Poznański zdg 54 992

6.000
kupiec, dobrą propozycją poszukuje wspólnika z równą gotówką. Oferty Kurjer Pozn. zdg 55 411.

Kto
ulokuję 5 000 w bezkonkurencyjnym interesie, duży zysk pewny. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 741

2 000—3 000
złożę do przedsiębiorstwa jako wspólnik względnie przyjmę filję Oferty Kurjer Poznański zdg 54 912

Markl
złote korzystnie sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdg 54 996

Wspólnika
(8 000) do objęcia niezwykle korzystnego przedstawicielstwa poszukuję. Ofetry Kurjer Pozn. zdg 55 531

Wstąpię
z gotówką 5—7 tys. jako udziałowiec do dobrze prosperującego przedsiębiorstwa. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 412

3. LETNISKA I UZDROWISKA

Na
majątku poszukuje student pokoju z utrzymaniem na 4 tygodnie, podać cenę. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 598

4. OSOBISTE

Krem „Orlidal“
jest najidealniejszym środkiem kosmetycznym przeciw
piegom
plamom.
pryszczom
słoik 2.50 i 1.30. sprzedają wszystkie drogerje. Firma „Orlidal“, Kantaka 8/9. Telefon 53-56. dg 3 843

Manicure
50 gr. Trwała ondulacja 7.50. — Orzałkiewicz, Podgórna 2. zdg 55 030

Fryzjerka
skończony kurs w Niemczech, trwała ondulacja pod gwarancją Salon, Poplińskich 6. zdg 54 557

Magazyn Obuwia Fr. Rogoziński
daje rękojmię dobrego zakupu.
tylko Stary Rynek 64
Pg 5801/2-40.36/37

Wszystkie Panie!
na miarę ubierają się w specjalnie damskim
Salonie Mód Gałązki
Wrocławska 19, piętro. zdg 55 782

6. OŻENKI

Kawaler
lat 29 posiada, dużą kamienicę w Poznaniu, roczny dochód 8 000,— pozna pannę gotówką 20 000,—. Cel matrymonjalny. Pośrednicy wykluczeni. Oferty Kurjer Poznański zdg 54 520

Dla Nowożeńców
wyprawy pościelowe kołdry, podpięcia, bielizna osobista gotowe i na zamówienia, stołowizna z metra. Firany, płótna, inlety najkorzystniej bo wprost z
Fabryki bielizny J. Schubert, Dom płócień
Poznań, Stary Rynek 76. Czerwony dom naprzeciw odwachu. Pg 5809-41,53

Dla
siostry mej lat 32, przystojnej, inteligentnej, brunetki, której spowodu stosunków rodzinnych niemożliwe było wcześniejsze zamążpójście, posiadającej trzypokojowe umeblowanie oraz kilka tysięcy gotówki poszukuję męża bez nałogów na odpowiedniem stanowisku. Oferty Kurjer Poznański zdg 54 631

Właściciel młyna
przystojny zdecydowany poślubi sympatyczną panią. Posag mile widziany. Oferty Kurjer Pozn. zdg 54 674

Dla
ziemianina właściciela starych dóbr rycerskich pięknego pałacu i zakładów przemysłu rolnego poszukuję żony, któraby mu dopomogła w częściowej spłacie długów wynoszących 35 proc wartości majątku, nie jest to jednak warunek konieczny. Oferty tylko poważne Kurjer Poznański zdg 54 672

Milutka
średniego wzrostu ciemnoblondynka, lat 23, posiadająca 3 000 got., umeblowanie pragnie poznać pana poważnego, dobrego charakteru nauczyciela, wojskowego lub innego urzędnika państwowego. Cel matrymonjalny. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 54 733

Urzędniczka
posiadająca 2 000 i umeblowanie z braku znajomości pozna pana na stanowisku, lat 35—45. Cel matrymonjalny. Oferty Kurjer Poznański zdg 54 734

Przemysłowiec
kawaler, lat 48, w sile wieku — pragnie poznać pannę lub wdowę od lat 35 do 50. Średnia gotówka dla wspólnego dobra pożądana, celem powiększenia interesu. Cel matrymonjalny. Oferty Kurjer Pozn. zdg 55 061

Wdowa
przystojna poślubi starszego pana, który odremontuje dwie realności. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 54 479

Wdowiec
49, branży metalowej, własną posiadłością, wartości 30 000,— poszukuje żony. Zgłoszenia fotografją Kurjer Poznański zdg 54 563

Właścicielka
nieruchomości i piekarni w mniejszem mieście, lat 28, pragnie poznać dobrego fachowca, piekarza - cukiernika od lat 28 do 35, pożądana gotówka 4 000 na spłatę. Cel matrymonjalny. Tylko poważne oferty Kurjer Poznański zdg 53 387

Starsza
przystojna pozna towarzysza życia. Oferty Kurjer Poznański zdg 54 971

Znajomości matrymonjalne
w zamożnych sferach w kraju i zagranicą najszybciej ułatwia Międzynarodowe Biuro Matrymonjalne Echo, Poznań, św. Marcin 68. Prospekty dyskretnie darmo. zdg 55 581

Wdowiec
z jednem dzieckiem, urzędnik państwowy na wyższem stanowisku szuka panny do lat 32. Pośrednictwo rodziny pożądane. Rzecz traktuje się poważnie. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 224

Panna
gotówką i kompletną wyprawą, pragnie zapoznać pana po 30-stce na stałej posadzie. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 413

Blondyn
z wyższem wykształceniem na stanowisku poszukuje żony do lat 25, o wartościach indywidualnych, posiadającej następujące zalety: zdrowie, kobiecość (zaczepno-odporna), zgrabną budowę, czystość (schludność), moralność, inteligencję, wyrozumiałość i znajomość kuchni. Posag może być, lecz nie musi być. Zgłoszenia uprasza się kierować do Kurjera Poznańskiego pod zdg 55 551

Pani
lat 38, niezależna poszukuje towarzystwa pana na stanowisku. Cel matrymonjalny. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 740.

Trzydziestodwuletnia
panna magister farmacji właścicielka apteki, wart. 120 000 plus 18 000 gotówką wyjdzie za dzielnego fachowca. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 710

Olbrzymi
wybór posażnych pan, panów na stanowiskach, bezpłatnie ułatwia zapoznanie. T. Rudzki, Kalisz, Babina 3. zdg 54 177

Panna
lat 28, z dobrej rodziny, podobno przystojna, bez majątku, poszukuje znajomości pana na stanowisku, wysokiego wzrostu celem zamążpójścia. Zgłoszenia z fotografją do Kurjera Poznańskiego zdg 55 188

Młoda
przystojna posag 75 000 wyjdzie zamąż. „Wanda", Rom. Szymańskiego 4 — 5. zdg 55 751

Wdowiec
lat 45, przystojny, własny interes w Poznaniu poszukuje żony, majątek dla własnego dobra pożądany. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 787

Kawaler
37 lat, średniego wzrostu, właściciel 265 morg. gospodarstwa poszukuje panny do lat 30. Posag 20 000 zł pożądany. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 095

Panna
lat 30, przystojna, 10 000, pozna inteligentnego urzędnika etatowego, cel matrymonjalny. Oferty Kurjer Pozn. zdg 55 150

Wdowa
35, mieszkaniem, szuka kulturalnego towarzysza życia. — Oferty Kurjer Pozn zdg 55 161

Rzemieślnik
starszy, samodzielny poszukuje panny lub wdowy, posiadającej cośkolwiek gotówki. Cel matrymonjalny. Oferty Kurjer Pozn. zdg 55 276

Kawaler
kupiec, beznagannej przeszłości, kilkoma tysiącami gotówki szuka odpowiedniej partji majątkiem, przedsiębiorstwem. Cel matrymonjalny. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 381

Dyskretna
swatka kojarzy małżeństwa lepszych sfer. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 255

Wdowiec
mistrz piekarski, lat 46 samotny, poszukuje żony, wdowy, cośkolwiek gotówką Zgłoszenia Kurjer Poznański, Gniezno 192. ng 16 450-1

Dyskretnie
pod gwarancją każdego wyswata tylko i jedynie Biuro „Przyszłość". Poznań, Strzałowa 3, telefon 24-03. zdg 55 335/6

Kawaler
niebrzydki, 30, dom, egzystencja, poślubi cnotliwą, ładną, zgrabną. Oferty fotografja do niniejszego pisma zdg 55 182-3

Matrymonjalne
sprawy załatwiam szybko, solidnie, dyskretnie. Młyńska 12 — 4. zdg 55 256

Przemysłowiec
majętny pozna przystojną, wykształconą, do lat 21 z gotówką 15 000. Cel matrymonjalny. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 172

Kawaler
lat 30, kowal-mech. kat. pozna pannę lat 26 gotówką, posiadłością, miejscowość obojętna. Oferty Kurjer Poznański port. 2546.

Która
z pań mając pieniądze, chciałaby mieć za męża 32-letniego kupca. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdg 55 515.

Panna
przystojna, miła, gospodarna, 5 pokojowe mieszkanie, lat 33, z braku znajomości poszukuje męża na stanowisku. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 563

Kawaler
przystojny, lat 33, dobrego charakteru bez nałogów urzędnik poszukuje żony miłej, dobrej gospodarnej, majątek pożądany. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 557

7. SPRZEDAŻE

Singera
wpuszczana. Szyperska 3 — 3. zdg 55 774

Płaszcz
damski, przybrany silami, figura średnia. Adres Kurjer Poznański zdg 55 790

Parasole

ogrodowe, słoneczne, deszczowe i wszelkie reparacje wykonuje Wytwornia Parasoli. Wielka 27/29.
dg 2 664

Skład
delikatesów, kolonjalny, narożnik najruchliwsze centrum Poznania sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 343.

Maszynę
wpuszczaną, rower balonowy, gramofon płytami tanio. Słowackiego 39 m. 11. zdg 55 314

Sprzedam
sypialkę jasno-dębową i kuchnię. Piekary 12, skład. zdg 55 374

Salonowe meble
mahoniowe, brzozowe, świeczniki żydowskie, obrazy, stara porcelana. Skarbowa 4. parter lewo. zdg 55 373

Skład
pieczywa, kawiarnię sprzedam. — Oferty Kurjer Poznański zdg 55 365

Pianino
zagraniczne krzyżowe sprzedam tanio. Wrocławska 18 m. 1. zdg 55 494

Jabłka
przepiękne sprzedam tel. 61-01. zdg 55 511

Opony najlepszych marek
najkorzystniej firmą Jabłoński, Dąbrowskiego 18. Żądać ofert. dg 3605

Rolwaga
lekka tanio sprzedam. Matz. ul. Mostowa 23. zdg 55 428

Motocykle
używane tanio. Czerniak, Mickiewicza 18. zdg 55 508

Automaty do amerykańskiego bilardu
Rekord
najtaniej Caesar
Mann
Poznań, Rzeczypospolitej 6. ng 13 184

Sprzedaż — Naprawa
wiecznych piór wszelkich systemów Skład Papieru. — Montownia Wiecznych Piór — Józef Czosnowski — Poznań, Ratajczaka 2. „Asygnaty Kredyt" dg 3 104

Urządzenie
kompletne do fabrykacji cukierków sprzedam bardzo tanio. Oferty Kurjer Poznański zdg 53 736

Przesącznik winny
posrebrzony „Komet" wyr. Seitz, dobrze utrzymany. — B. Hölzer. Gdańsk, Brandgasse 20. zdg 54 652

Wóz
rzeźnicki, resorka, berliński jak nowy okazyjnie sprzedam. Poznańska 27, rzeźnictwo. zdg 54 627

Jadalnia
dla znawców, stylowa tanio. — Marsz. Piłsudskiego 9, m. 8 — 1—4. zdg 54 592

Sprzedaje
kupuje meble maszyny inne rzeczy. Dom Komisowy, Podgórna 2. Pg 2896

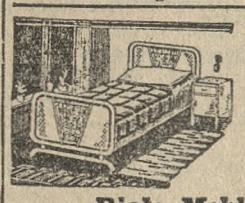
Nowoczesne
Łóżka
metalowe, Tapczany, Leżanki, Materace sprężynowe
Białe Meble
Sprzęt Domowy
Asygnaty Kredyt
św. Marcin 9/10. ng 14 371

Radjo
4 lamp. na prąd stały z głośnikiem elektr. dynam. tanio sprzedam, godz. 14. Działyńskich 9 — m. 17. zdg 54 613

Kolonjalkę
tanio sprzedam 5 min. od dworca. Piłsudskiego 11, Żabikowo. zdg 54 708

Okazja
170 fortepian, dobry szybko. Małeckiego 10 — 4. zdg 55 123

Tanio
sprzedam jadłodajnię centrum. — Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 55 125

Skład papieru
większy, centrum sprzedam, do objęcia 15 000. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 129

Watolina
do płaszczy w wielkim wyborze.
Andrzejewski,
Szkolna 13. dg 4041

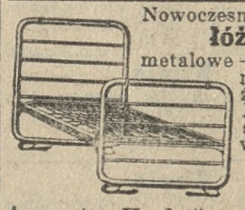
Nowoczesne
łóżka
metalowe — Tapczany — Leżanki — Materace sprężynowe —
Białe Meble
Asygnaty „Kredyt".
Sprzęt Domowy
św. Marcin 9/10. ng 14 366

Alfa — Szkolna
narożnik Jaskółczej
Klamry — Klipsy
Guziki — Żurnale
oraz wielkim wyborze
Podarki imieninowe
ceny niskie. zdg 55 137

Skrzypce oryginał Klotza
dobrze utrzymane okazyjnie sprzedam. Św. Wojciech 29 — Schuster. zdg 54 808

Dom
dwupiętrowy, Leszno, ładne położenie, dobrym stanie sprzedam natychmiast, roczny dochód 3 600 Informacje: Effenberg, Leszno, Komeńskiego 42. ng 16 417

Najpierwszorzędniejszej jakości
pianina
firmy „T. Betting", Leszno, poleca tanio na raty. Kwiatkowski, Poznań, Pierackiego 15. dg 4436

Pianina
dobre, solidne o ładnym tonie, niedrogie, można nabyć na korzystnych warunkach jedynie w firmie „Lira", ul. Podgórna 14. dg 4069

Tapczany
fotele, leżanki, gwarantowanej jakości, najkorzystniej u fachowca. Wrocławska 13. dg 4122

Maszyny do pisania
nowe i okazyjne z gwarancją
Kochanowicz S-ka
Plac Wolności 13 obok Komendy Policji. Pg 5695-38,61

Sprzedam
młockarnię parową w bardzo dobrym stanie. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 028

Skład
kolonjalny mieszkaniem zaraz sprzedam. Adres Kurjer Pozn. zdg 55 047

Skład
delikatesów, owoców, 1 500 zł — centrum, zaraz sprzedam. Oferty Kurjer Pozn. zdg 55 049

Skład kolonjalny
dobrze zaprowadzony, przy ruchliwej ulicy, z maglem, 2 pokoje i kuchnia, za 5 800 zł sprzedam. — Adres Kurjer Pozn. zdg 55 056

Kanarki
tanio. Chwaliszewo 10, m. 7. zdg 55 066

Restauracja - Winiarnia
lokal dancingowy dobrze prosperujący zaraz do sprzedania. Zgłoszenia Märtz, Ratajczaka 26, I. zdg 54 199

Maszyny do pisania
małe i duże, nowe i używane, największy wybór, najniższe ceny, gwarancja Skóra i S-ka Aleje Marcinkowskiego 23 ng 15 407

Wazony
dla kawiarni
Słoje
do cukierków
Klosze
do serów
Tacki
do konfektów poleca A. Szydłowski.
Wroniecka 4
skład porcelany — szkła — przyborów kuchennych. dg 4 375

Magazyn futer Lehmann

zał. 1875 Poznań, Wrocławska 18, tel. 22-95. Wszelkiego rodzaju futra wykonuje we własnej pracowni pierwszorzędnie, solidnie. Stale wielki wybór każdego rodzaju gotowych futer oraz skórek od najtańszych do najwykwintniejszych. Pg 5803-40,52

Futra
karakułowe, sealowe, źrebce i różnego rodzaju wielki wybór od 200 zł oraz lisy, błamy, wydry, skóry każdego gatunku sprzedaje bardzo tanio. Łajewski, Pierackiego 20, tel. 13-54. Pg 5805-40.90

Lokomobile
Lanz, Wolff, Badenia, Flöther i inne tanio. Nitsche i Sp. fabryka maszyn, Poznań, ul. Kolejowa 1—3. zdg 48 115

15 mórg ogrodu
z ładnym, kilkopokojowym domem zabudowaniami gospodarczemi z martwym i żywym inwentarzem we wsi ogrodniczej w Piątkowie tuż przy Poznaniu za gotówkę 25 tysięcy sprzedam. Wygodna i częsta komunikacja autobusowa szosą Obornicką. Oferty do Admin. Kurjera Poznańskiego pod zdg 48 529

Futra
lisy czy skóry kupuj tylko u Dobrowolskiego. Marcina 1. Dlaczego? bo wybór wielki i najtaniej. zdg 49 064

Fortepian
dobry 300,— Wyspiańskiego 11, m. 10. zdg 54 558

„Praga Picollo"
limuzyna 4 osobowa mało używana okazyjnie. „Roma", Fr. Ratajczaka 33. zdg 54 567

Płaszcz
damski zimowy i kurtkę futrzaną od 3—5. Matejki 6, m. 7. zdg 54 928

Cegłę
trwałą natychmiast dostarcza Cegielnia Suwalski, Focha 72, telefon 60-70. zdg 54 930

Skład
z dwoma pokojami i kuchnią nadający się na tytoń, kolonjalkę lub galanterję poszukuję w dobrem położeniu ewentualnie z towarem. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 54 932

Pierwsze
w Polsce Nowoczesne Laboratorjum Radjotechniczne
Radioeksperta
Śniadeckich 1, narożnik Focha (64-44). Ekspertyzy, naprawy, przeróbki, cechowanie, zestrajanie, porady bezpłatne, dypl. radjotechnik. Okazyjnie aparaty. zdg 54 933

Aparat
radjowy „Philipsa" 3 lampowy na prąd stały sprzedam. Grunwaldzka 13, m. 8. zdg 54 940

Pierścionek
2 duże brylanty okazyjnie. Oferty Kurjer Poznański zdg 54 970

Kolonjalkę
małym pokojem tanio zaraz sprzedam. Adres Kurjer Poznański zdg 55 007

Piec żelazny
patentowy mało używany 2,75 wysoki o stałem paleniu ogrzeje wielką salę sprzeda Mazurek, — Grobla, pow. Miedzychód. zdg 55 020

Restaurację
w Poznaniu śródmieście, ruchliwa ulica sprzedam. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 54 954

Elektrolux
mało używany sprzedam. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 54 955

Pierze, puch, pościele
poleca najtaniej W. Żak, Poznań Wroniecka 24, telefon 37-71. Pierwsza największa parowa czyszczalnia pierza. zdg 55 001

Wózki
tanio, wybór. Trapczyńska, Pierackiego 11, podwórze. zdg 51 328

Kawiarnię - jadłodajnię
sprzedam korzystnie byłem mieście powiatowem Poznańskiego przy głównej ulicy czteropokojowem urządzeniem. Oferty Kurjer Poznański zdg 53 730

Skład spożywczy
dobrze zaprowadzony pewna egzystencja korzystnie na sprzedaż w Lesznie. Adres Kurjer Poznański zdg 53 839

Kafle
piece, kuchenki przenośne najtaniej Milich, Dolna Wilda 49. zdg 53 865

Modne
Kapelusze
Koszule
Krawaty
tanio. M. Paszek, Poznań, Wrocławska 30. zdg 54 098

Radjoaparaty
uniwersalne, bateryjne, naprawy Poznańska 27 — 4, telefon 76-17. zdg 54 174

Sypialnia
mahoniowa, korzystnie do nabycia. Kwiatowa 10, stolarnia. zdg 54 371

Do sprzedania z powodu wyjazdu w powiecie obornickim
gospodarstwo
30 morgowe, prywatne, z inwentarzem żywym i martwym, budynek pięciopokojowy murowany, zabudowanie gospodarcze w bardzo dobrym stanie — 4 km od miasta Obornik, 3 km od stacji kolej. Słonawy, 5 km od stacji kolejowej Oborniki. Bliższych wiadomości udzieli: M. Brauna, Dąbrówka Leśna, p. Oborniki, lub F. Brauny, Warszawa, ul. Targowa 14, m. 67. zdg 54 179

Łóżko
dziecięce siatką sprzedam. Górna Wilda 31 — 3. zdg 55 081

Restaurację - śniadalnię
w Poznaniu sprzedam. Adres Kurjer Poznański zdg 55 105

Reklamówkę
Chevrolet 4 cylindrowy ¾ tonn sprzedam dla Fabryki Cukrów, zamienię na towar. Ratajczaka 11 a, m. 111. zdg 55 109

Maszyny
do pisania sprzedaje, zamienia, naprawia.
Marjan Nowakowski,
Poznań, Półwiejska 40, tel. 37-57. zdg 52 930

Pianino
czarne „Ecke" korzystnie sprzedam. Adres Kurjer Poznański zdg 54 195

Futerka
Zakopiańskie, dziecięce, damskie, męskie. Ceny niskie. Bazar Ludowy, Aleja Piłsudskiego 9. dg 4425

Młyn wodno-turbinowy
sprzedam okazyjnie, dobra okolica, przemiał 120 ctr., przynależne 70 mórg ziemi, dobrej kulturze, 2 stawy karpi, żywy, martwy inwentarz nadkompletny, 2 domy mieszkalne, zabudowania nowe, masywne, własne światło elektryczne, cena 45 000. Informacyj grzecznościowo Olejarnia, Gniezno. zdg 54 735

Kolonjalkę
sprzedam. Za Groblą 2, m. 4. zdg 54 596

„Tatra"
6 osobowa, jak nowa okazyjnie na sprzedaż. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 54 907

Bilardy
automatyczne tanio. Kraszewskiego 28. zdg 54 801

Meble kuchenne
wprost wytwórni najkorzystniej u Konieckiego, Piaskowa 3. zdg 53 235

Rzeźnictwo
siłą elektryczną, motoru i światła mieszkaniem, warsztatem, stajnią okazyjnie sprzedam. Przechodzę w inną branżę. Oferty Kurjer Poznański zdg 54 628

Płaszcze damskie dziewczęce szkolne
poleca najkorzystniej gotowe, miarowe — Szuster, Stary Rynek 76, piętro, naprzeciw odwachu. Przyjmuje asygnaty „Kredyt". zdg 55 134

Szkolne fartuchy
Mundurki — Berety — Kołnierze marynarskie
Pończochy - rękawiczki
Swetry — Trykoty — Wełny
B. Okopińska
Poznań, Pocztowa 1. dg 3 844

Solidna
szopa drewniana przenośna wielkość 2½ × 4 m tanio sprzedam. Górna Wilda 107, m. 16. zdg 55 197

Łóżeczko
dziecięce sprzedam. Marcina 64 — 25. zdg 55 215

Skład
mieszkanie sprzedam lub zamienię na parcelę spiesznie. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 229

Stolarską
piłę taśmową, frezownię, wiertarkę, nowe. Kozły, płyty cynkowe fornierowania sprzedam tanio. Pniewski, Ostrów (Wlkp.), Towarowa 6. zdg 55 184

Futra — prywatnie
damskie, błamy, lisy najtaniej. Masztalarska 7 — 4. zdg 55 579

Największy
wybór wszelkich torebkach piekarskich manilla, kawy, korzeni, papierów pakowych odwrotnej dostawy okazyjnie tanio. Edmund Koska, Dominikańska 5, telefon 28-00. zdg 55 304

Kufer
szafę tanio sprzedam. Szwajcarska 21 — 17. zdg 55 325

Motory
prąd stały 4 i 2 km.
Transmisje
z tarczami i pasami
Samochód
marki Chevrolet 29 r. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 379

Wytwórnię
dobrze zaprowadzoną, obrót miesięczny 10 tysięcy zł, z powodu stosunków rodzinnych sprzedam. Oferty Kurjer Pozn. zdg 55 467

Okucia
do drzwi antaby mos. kpl. od 2.70 do okien oliwy mos. kpl. 5 75. do piecy kpl. 9.60, zamki meblowe 20 gr.
Zamki bezpieczne
gwoździe, śruby, nity, narzędzia. Stanisław Wewiór, Poznań, św. również na miarę. Marcin 27, założone 1897, tel. 34-31. ng 14 901/2/3

Kolonjalkę
sprzedam zaraz. Adres Kurjer Pozn. zdg 55 466

Kawiarnia - Jadłodajnia
4 lokale dla gości, mieszkanie, ogród, dzierżawa miesięczna 65 zł, korzystnie sprzedam Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 55 468

Rower
półwyścigowy „Dürkopp" 80. Różana 6, m. 7. zdg 55 723

Skład
dewocyjny korzystnie sprzedam. Wodna 1. zdg 55 697

2 osły
kilka wozów sprzedam. — Park Różrywkowy Droga Debińska. zdg 55 698

Meble
najtaniej poleca
Baranowski,
Poznań Podgórna 13. Pg 5323

Pończochy
Skarpetki
piękne - dobre - tanie
Rękawiczki
duży wybór — solidny towar
A. Szymański
św. Marcin 1, przy placu Świętokrzyskim. — Specjalny magazyn pończoch i rękawiczek ng 14 364/5

Wózki
dziecięce, dla lalek, wielki wybór niskie ceny. Asygnaty „Kredyt" Pogorzelski, Poznań, Wodna 7. dg 4046/7

Kamienica
czynszowa, roczna dzierżawa — 10 000 zł komfortem w Gnieźnie na sprzedaż lub zamienię na odpowiednie gospodarstwo. Zgłoszenia Kurjer Poznański, Gniezno 195. ng 16 449

Radjo
4 lampowe bateryjne. Ratajczaka 26 — 17. zdg 55 558

Składnicę
węgla w dobrym punkcie tanio sprzedam. Adres Kurjer Poznański zdg 55 553

Okazyjnie
sprzedam tapczan, szafę białą, 2 stoły, krzesła wiedeńskie, maszynkę czapnicza łańcuszkową, stojaki parawan. Kantaka 8/9, — 19. zdg 55 597

Płaszcze ostatnie modele!
Ceny dostępne dla wszystkich, bo wprost z Fabryki konfekcji damskiej
Wildowa - Syn
Wodna 1
Asygnaty kredytowe! ng 14 379

Skład
kolonjalny z towarem, centrum Poznania, dzierżawa 40,— mies. sprzedam. Sowiński, Garncarska 2. zdg 55 591

Skład
kolonjalno-delikatesowy centrum sprzedam. Adres Kurjer Poznański zdg 55 619.

Podłogę
szalówkę, kantówkę, drzewo stolarskie tanio poleca. G. Kowalkiewicz, skład drzewa, Poznań, ul. Strzelecka 14a, tel. 14-95. zdg 55 676

Aparat
anodowy Siemensa
prąd stały
głośnik
Polna 18 — 5. zdg 55 652

Reklamówkę
na podwoziu samochodowym. — Mylna 10. zdg 55 648

Likwiduję
mieszkanie, sprzedam meble. szafy,łóżka i różne. Żydowska 6 II piętro. zdg 55 738

Sprzedam
pracownię obuwia, skład. Kraszewskiego 17. zdg 55 737

Tanio!
kurtkę karakułową sprzedam. — Woźna 14 a, m. 6. zdg 55 587

Firany
nowe. Józefa 9 — 2. zdg 55 671

Przepisowy płaszcz mundurkowy gimnazjalny
poleca Fabryka Konfekcji damskiej
Wildowa - Syn
Wodna 1
n 14 378

Urządzenia
skadowe używane każdej branży wielki wybór tanio. Mickiewicza 15. zdg 55 668

Pianino
korzystnie. Słowackiego 34 — 5. zdg 55 665

Rzeźnictwo
przy ruchliwej ulicy mieszkaniem warsztatem tanio sprzedam. — Oferty Kurjer Pozn. zdg 55 666

Używane urządzenia składowe
Mylna 10. zdg 55 662

Futro
damskie, bronzowe poszycie na małą figurę zł 85. Żórawia 4 — 11. zdg 55 663

300
rozebranych samochodów zakup, sprzedaż używanych części samochodowych, podwozia mleczarskie Autoskład, Dąbrowskiego 89, tel. 4674. dg 4128/9

Materace
leżanki, tapczany, garnitury klubowe, najtańsze wprost pracownia. Wielkie Garbary 18, narożnik Woźnej, suterena. zdg 55 399/400

Najlepszy rower
najniższa cena
św. Marcin 55
Fachowa obsługa. ng 15 453/4

Całkowita Wyprzedaż
pończoch, trykotów, rękawiczek, bielizny, swetrów, włóczek, pullowerów, bluzek, koszul męskich, krawatów, getrów, kołnierzyków i innej dobrej galanterji z powodu dg 4434/5
Likwidacji
przedsiębiorstwa.
Marjan Dobrowolski
Poznań, Pocztowa 4.

Skład rzeźnicki
dobrze zaprowadzony z nowoczesnym warsztatem. Poznań, ulica Marsz. Focha 189. zdg 54 938/9

Okazja!
Samochód Ford rejestrowany 4 osobowy po remoncie 500 zł. — Adama Biedżyckiego 17, Łazarz. zdg 55 301/2

Meble kuchenne
najtaniej. Łąkowa 4 a, stolarnia. zdg 55 194/5

Rowery
balonowe
złotych 105,—
Traugutta 23, mieszkanie 8. zdg 55 419

Wozy
rzeźnickie (berlińskie) korzystnie sprzedam. Pacholski, Dąbrowskiego 32. zdg 55 393

Fabryka świec
w mieście powiatowem korzystnie na sprzedaż, lub do wydzierżawienia. Oferty Kurjer Poznański dg 4 453

Gustowne kapelusze damskie
nowości po znanych niskich cenach, wielki wybór poleca Felicja Kaminkowa, — Szkolna 3. zdg 55 140

Skład
towarów krótkich i galanterji z mieszkaniem sprzedam. Wyspiańskiego 9. Pg 6 041-56,336

Dubeltówka
16, nadzwyczajna, ejektorka patentowana. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 55 407

Salon
Bidermajer mahoniowy inkrustowany,
toaleta
mahoniowa inkrustowana, inne meble antyczne. dywan perski, żyrandole. Św. Wojciech 29 — 2. Pg 6 042-56,339

Magiel
sprzedam. Czajcza 2, m. 2. zdg 55 636

Samochód
limuzyna w najlepszym stanie tanio gotówką lub parcelę. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 639

Futro
damskie. Dominikańska 1 — 1. zdg 55 628

Kuchnia
okazyjnie. Józefa 3 — 5. zdg 55 629

Dywan
ręcznie wiązany, 3 × 4, sprzedam. Skarbowa 4, m. 8. zdg 55 384

Marmelada
owocowa 45 i 57, powidła śliwkowe 70, syrop z smakiem miodowym 42, ciemny jadalny 45 groszy za pół kilo. L. Śledziński. Poznań, Wroniecka 17, Stary Rynek 12, Wielka 15, Stary Rynek 35 (wejście z Wiankowej). zdg 55 732

Szafę
żelazną, stół, łóżka żelazne, krzesła itd. sprzedam tanio. Poznańska 6, u administratora. zdg 55 780

Dach szklany
z oranżerji oraz kocioł i rury korzystnie. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 55 720

Kurtka
skórzana, dwa płaszcze męski damski tanio. Adres Kurjer Poznański zdg 55 694

Radio
5-lampowe, zmienny, okazyjnie. Pierackiego 10 — 4. zdg 55 611

Szyldy
Sprzedaż Wyrobów Tytoniowych pojedyńcze 2,00 i podwójne 2,75 zł do nabycia w Fabryce Wyrobów Blaszanych — „Estera" Poznań, ul. Warszawska 37, tel. 31-49. zdg 55 071

Wózek
dziecięcy, biały, duży tanio sprzedam. — Poznań, Poplińskich 10, m. 3, od godz. 4—5. dg 4 370

Piec
łazienkowy, gazowy. „Komis", Półwiejska 38 a. zdg 55 285

Dynamówkę
z lampką do roweru sprzedam. Plac Wolności 6, m. 19. zdg 55 283

Skrzypce
bardzo dobre sprzedam lub zamienie na gramofon. Pl. Wolności 6, m. 19. zdg 55 282

Wentylator
sprzedam. Czesława 8, m. 12. zdg 55 340

Bechsteina
fortepian sprzedam korzystnie. Plac Wolności 14, m. 15. 12—1. zdg 55 252

Sypialnia
dębowa,
Kino aparat
tanio. Woźna 10, Komis. zdg 55 250

1 silnik
prądu stałego, mocy 5 KM przy 1000 obrotach na min. dla napięcia 440 V włącznie rozrusznika.
1 silnik
prądu stałego mocy 5 KM przy 1.350 obrotach na min. dla napięcia 440 V włącznie rozrusznika. Powyższe silniki, używane lecz w beznagannym stanie, są korzystnie do nabycia. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdg 46 968/9

Samochód
sprzedam. Informacja 3 Maja taksa 113. zdg 55 767

Salonik Ludwika XVI.
cały złocony — oryginalny francuski — bardzo zgrabniutki — dobrym stanie okazyjnie.
Okazała jadalnia
dębowa zegarem Beckera bufet 240 — stół 24 osoby, 12 krzeseł skórze jak nowa okazyjnie.
Elegancka sypialnia brzoza kanadyjska
najlepsze wykonanie — bardzo ładna — nowoczesna cała polerowana tanio.
Sypialnia dębowa orzechowa biała
okazyjnie solidna praca. Poznaski Dom Komisowy,
Dominikańska 3.
Pg 6 046-41,79

Jadalnie
eleganckie tanio. Stolarnia Bukowska 9. zdg 55 711

Dom Komisowy
Wroniecka 6/8, poleca okazyjnie sypialnie, jadalnie, gabinety, kuchnie, elektroluxy, lampy, tapczany, szafy. zdg 55 358

Skład
mieszkaniem, kolonjalny, galanteryjny, cena 1 200. Dzierżawa 50 miesięcznie. Piekary 8, m. 6. zdg 55 486

Do
rozbioru komin, cegła kominówka blado-żółta, wysoki 16 m. — Oferty Kurjer Pozn. zdg 55 496

Okazyjnie
sypialnia, bufet, stół, krzesła i różne. Woźna 16, m. 6. zdg 55 476

Introligatorskie
maszyny tanio. Szymańskiego 9 — 11. zdg 55 474

Stołowy
lustrami 500. Ogrodowa 10 — 3. zdg 55 423

Restaurację
śródmieściu dobrze prosperująca spowodu nieporozumień rodzinnych tanio sprzedam. Informacje Młyńska 12 — 4. zdg 55 257

Księgarnię -Antykwarjat
znany Wielkopolsce, największy Poznaniu, zaopatrzony bogato w dzieła naukowe i powieści. Dział książek zagranicznych, dział nut oraz wypożyczalnia zaopatrzona w największy wybór nowości
sprzedam
tanio powodu choroby. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 539

Skład
papiedu, tytoniu na sprzedaż. — Adres Kurjer Pozn. zdg 55 527

Maszyna
do pisania „Continental" okazyjnie wyjątkowo tanio. Plac Wolności 9 — 10. zdg 55 532

Skład
kol. del., zaprowadzony najruchliwszej ul. Poznania sprzedam. Oferty Kurjer Pozn zdg 55 530

Jadalnie - Sypialnie
okazyjnie z powodu likwidacji
Kluby skórzane
fotele gobelinowe
Stoliki kawiarniane
marmurem jak nowe
„National" Kasa
kelnerska okazyjnie Wielka 20, w podwórzu lewo. zdg 55 409

Księgarnię
ze składem, art. szk. zaprowadzonym centrum z powodu śmierci właściciela sprzedam około 6 000 zł. Dogodne warunki. Zgłoszenia tylko poważnych reflektantów Kurjer Poznański zdg 55 549

Okazja!
Sprzedamy po cenach nadzwyczajnie niskich używane łóżka, — kanapy, stoliki, lustra, szafy oraz antyki. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdg 55 546

Restaurację
w śródmieściu zaraz sprzedam. — Niski czynsz. Zgłoszenia tylko poważnych reflektantów przyjmuje Kurjer Pozn. zdg 55 406

Lampy elektryczne
najkorzystniej wprost z wytwórni, św. Marcin 27, telefon 29-95. zdg 55 246

Uwaga!
Wielka wyprzedaż mebli używanych, kilka pokoi kompletnych oraz pojedyńczych sypialni, śliczne jadalnie, kuchnie nowoczesne, tapczany, garnitury klubowe, kanapy oraz różności.
Wielka 25
„Tani Skład Komisowy". zdg 55 705

Jadalnie dębowe
solidne bardzo tanio!
Gabinet mahoniowy
bardzo dobry okazyjnie
Gabinet kombinowany
orzechowy cały polerowany dobra praca okazyjnie
Granitury klubowe gobelinie
Dwa dywany piekne
pluszowe jak nowe tanio:
Salonik Ludwika Filipa
dobrze utrzymany okazyjnie. Poznański Dom Komisowy
Dominikańska 3.
Pg 6047-41,78

10. MAJĄTKI

Resztówkę
100—200 mórg dobrej ziemi, dobrą komunikacją autobusową Poznańskiem
kupię
Jestem pewny reflektant. Oferty Kurjer Poznański zdg 54 540

Folwark
625 mórg bez inwentarza wydzierżawię. Oferty Kurjer Poznański zdg 53 867

Majątku
ziemskiego większego do likwidacji na dogodnych warunkach poszukuję, mam parcelantów z gotówką. Oferty Kurjer Poznański zdg 54 671

Majątek
ca 1 000 mg. kupię. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdg 54 273

Kupna
majątku 1 000 do 2 000 mórg; dzierżawy majątku 500 do 1 000 mórg poszukuje. T: Jarczewski, Dom pośrednictwa, Poznań, Bukowska 15. zdg 55 603

11. KUPNA

Poszukuję
maszyny do cięcia papieru i młynka do mielenia pośladu. — Zgłoszenia Edmund Staniszewski Krotoszyn. dg 4 212

Nagrobki
kamienne dwa kupię za nowy płot druciany. z dopłatą reszty. Oferty Kurjer Pozn. zdg 53 238

Kawiarnię
w Poznaniu, dobrze zaprowadzona, od właściciela kupię. Oferty Kurjer Pozn zdg 54 348

Maszynę
Singera używaną kupię. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 714.

Kupię
okazyjnie kuchenkę westfalską dobrym stanie. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 747

Krowy wysokocielne
lub jałowice kupię około 15 sztuk. Oferty z podaniem ceny i wagi mniejwięcej nadesłać do Kurjera Poznańskiego zdg 54 367

Pianino
kupię. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 646

Rower
w dobrym stanie, mało używany, kupię. Poznań. ul. Grudzieniec 25, m. 1. zdg 55 771

Ford
Limuzynę dwu albo czterodrzwiową — rocznik nie starszy 1930 — 4 cyl. — tylko bardzo dobry stan kupię zaraz za gotówkę. Oferty z dokładnym opisem Kurjer Poznański zdg 53 742

Perski dywan
duży i mały, kwit lombardowy kupię. Oferty Kurjer Poznański zdg 54 360

Sztancę
balanz. używaną jednoramienną 15 tonn kupuję. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 54 546

Srebrny
sztuciec kupię. Oferty Kurjer Pozn. dg 4 433

Kloce topolowe
kupujemy w każdej ilości. Zgłoszenia prosimy nadsyłać łask. do Kurjera Pozn. pod zdg 54 736

Kupię
okazyjnie rzeczy noszone dla biednych 3 dzieci dla chłopca lat 12, dziewczynek lat 10, 8. Oferty Kurjer Poznański zdg 54 581

Wózki
dziecięce używane kupuje lub zamieniam na sportowe. Razer — Szewska 11. dg 4424

Jadalnię
okazyjnie kupię. — Szczegółowe oferty Kurjer Pozn. zdg 54 716

Sieć
do ryb długości 12—15 m, szerok. 1½ kupię. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 116

Opryskiwacz
drzew owocowych nowy lub używany kupię. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 117

Kupię
większą ilość okien inspektowych. Oferty Kurjer Pozn. zdg 55 118

Materjałów
budowlanych zwłaszcza drzewnych wszelkiego gatunku potrzebuje kilkadziesiąt wagonowo rocznie. Oferty Kurjer Poznański zdg 54 670

Kupię
dobrze prosperującą kolonjalkę lub większy skład pieczywa. — Oferty Kurjer Poznański zdg 54 764

Maszynę
Singera kupię. Oferty Kurjer Poznański zdg 54 761

Kadzie
fermentacyjne do gorzelni kupi Maj. Rgielsko, pow. Wągrowiec. zdg 55 027

Zamienię
pianino na pierwszorzędne radjo (uniwersalne). Oferty Kurjer Poznański zdg 54 952

Kupię za gotówkę
domek piętrowy w Dębcu lub Górczynie. Pośrednicy wykluczeni. Oferty Kurjer Poznański zdg 54 962

Wózek
ręczny czterokołowy dobrym stanie, dwu do trzech centnarowy. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 55 017

Kupię
jamniczkę z długim włosem, żółtą lub czarną. Zgłoszenia Kalisz, skrzynka pocztowa 280. zdg 53 875

Kupię
dynamo 10—12 K. M. oraz motor 8—10 K. M. prąd stały. Oferty Młyn Motorowy, Miedzychód. zdg 55 092

Student
ubranie, płaszcz zimowy. Studentka płaszcz zimowy. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 220

Kupię
używaną pompę w dobrym stanie. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 55 216

Sieczkarkę
używaną kupię. — Oferty, cena Kurjer Pozn. zdg 55 145

Pasy
zapędowe, używane, dobrym stanie kupię. Oferty Kurjer Pozn. zdg 55 147

Powózkę
używaną jednokonną kupię. — Oferty Kurjer Pozn. zdg 55 332

Kupuję
używane mebie. Komis, Poznań, Woźna 10. zdg 55 247-8

Balony
o pojemności 50—60 litrów kupuje Fraas Nast., Poznań, Wielka 14. Pg 6035/6-41,71/2

Garderobę
używaną, inne rzeczy kupuje — Skład Komisowy, Poznań, Ślusarska 6 a. zdg 55 370-1

Pianino
używane kupię. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 418

Dynamo
110 wolt 16—20 amper, używane kupię. M. Szymanowski, Śmigiel. ng 16 442

Kupię
solidną trzy mieszkaniową willę położoną blisko centrum miasta wprost od właściciela. Zgłoszenia Kurjer Poznański dg 4 455

Znaczki
polskie kupuje Poznańska Filatelja, Strzelecka 3. zdg 55 624

Dom Komisowy
Wroniecka 6/8, kupuje, zamienia, sprzedaje okazyjnie meble. zdg 55 359

Książki
powieściowe, podręczniki uniwersyteckie, dzieła naukowe oraz całe bibljoteki kupuje i sprzedaje najkorzystniej Księgarnia - Antykwarjat
Pierackiego 20
Specjalny dział nut. — Wypożyczalnia — ostatnie nowości — abonament 1,50 zł. zdg 55 538

Kasę „National"
kupię zaraz gotówką. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 410

Kupuję
sprzedaję wszelkie meble używane, płacę najwyższe ceny. Dom Komisowy. Woźna 16, tel. 17-40. zdg 55 401

Maszynę do liczenia
(arytmometr), używaną systemu „Rema" lub inną kupi instytucja samorządowa. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 55 408

Kupujemy
stale używane książki i znaczki. Antykwarjat „Słonecznik", Dąbrowskiego 2 zdg 55 672

Piec
łazienkowy węglowy w dobrym stanie kupię. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 690

Rury
1½, 1¼, 1, ¾, ½ calowe kupię. Wroniecka 17, mieszkanie 4. zdg 55 734

Urządzenie
składowe kupię. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 656

Używany motor
ropny 5—8 P. S. silny. Fr. Haase, Miały, pow. Czarnków. zdg 55 695

12. DO WYNAJĘCIA

2 pokoje
próżne lub z meblami, centralne ogrzewanie od 1 grudnia do wynajęcia w willi, I. ptr. tuż przy Parku Moniuszki, widok na ogrody, 10 minut pieszo na Plac Wolności, 5 minut pieszo do Opery. Aleja Wielkopolska 11, druga willa na lewo od mostu. zdg 48 530

Dwupokojowe
z łazienką, wolne od podatku, do wydzierżawienia. Dozorca Fraszewski Szamarzewskiego 56, m. 1. zdg 53 575

Trzypokojowe
komfortowe mieszkanie. Chełmońskiego 17, m. 7. zdg 54 449

3 pokoje
kuchnia łazienka. Chociszewskiego 37 a, m. 5. zdg 54 571

3
pokoje z garażem lub bez. Aleja Wielkopolska 67. zdg 54 863

2 pokoje
kuchnia, łazienka w willi 1. 11. Andrzejewskiego 2 a, wejście z Krzywej przy Focha. zdg 54 685

3 pokoje
komfort wolne od podatku. Focha 126. Zgłoszenia u stróża. zdg 54 659

Pięciopokojowe
Półwiejska 12, front. zdg 55 128

Czteropokojowe
I piętro komfortowe od 1. 11. Grunwaldzka 80. zdg 54 705

Do
wynajęcia 2 pokoje, kuchnia od gospodarza willi, przystanek tramwajowy, czynsz zgóry. Sołacz, Mazowiecka 6, gospodarz. zdg 54 804

Próżny
pokój używaniem kuchni młodemu małżeństwu od wynajęcia. Wilda, Dąbrówki 14, m. 8. zdg 54 836

Pokój
i kuchnię bardzo ładne całkowitem umeblowaniem korzystnie odstąpię. Chociszewskiego 37 a, m. 8. zdg 54 530

4 pokojowe
słoneczne, komfortowe bardzo korzystnie do wydzierżawienia — Swarzędz blisko dworca. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 54 922

Ratajczaka
33, pięciopokojowe, trzypokojowe zdg 54 944

5
pokojowe, centrum miasta, komfort, centralne ogrzewanie, II ptr. do wynajęcia dla poważnego reflektanta od 1 stycznia na biura lub mieszkanie. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 54 946

Pierackiego
9, czteropokojowe lokal, biuro. zdg 54 948

Dąbrowskiego
151, trzypokojowe. zdg 54 949

Mielżyńskiego
2, czteropokojowe lokal, biuro. zdg 54 950

Dwupokojowe
komfortowe Aleja Szelągowska. Oferty Kurjer Poznański zdg 54 975

Dwupokojowe
łazienką przy Hetmańskiej zaraz do wynajęcia. Al. Hetmańska 3, m. 4. zdg 55 009

„Informator"
poleca mieszkania. Skarbowa 1, (dom ogrodowy). zdg 54 901

2
pokoje, kuchnia, łazienka zaraz. Szczepanowskiego 12, Józefowicz zdg 54 910

Czteropokojowe
komfortowe duże, ogród. Park Wilsona, Chełmońskiego 15. zdg 55 642

Pięciopokojowe
komfortowe III piętro zaraz za półroczną gwarancją. Rzeczypospolitej 3. zdg 55 700

Pokój
kuchnia. Gołęcin, Ciechocińska 17 gospodarz. zdg 55 632

Mieszkanie
4 pokoje kuchnia wygodami śródmieście II. piętro, frontowe częściowo meblami, zgodą gospodarza. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 621

Czteropokojowe
komfort, balkon. Sołacz, Podolska 2. zdg 54 485

Czteropokojowe
komfortowe. Grunwaldzka 80, właściciel Mickiewicza 28, m. 6. zdg 55 667

Mały
pokój dla jednej osoby do wynajęcia. Chociszewskiego 47. zdg 55 657

Trzypokojowe
mieszkanie na parterze z ogródkiem od 1 listopada. Ulica Pogodna (Łazarz). Oferty do Kurjera Poznańskiego zdg 55 174

Jednopokojowe
kuchnia emerytom. Tęczowa 26. zdg 55 691

Mieskanie
dwupokojowe kuchnia. Lodowa nr. 18. zdg 55 685

Dwupokojowe
plac Sportowy 1, Grześkowiak. zdg 55 704

Ubikacje handlowe
z mieszkaniem od gospodarza. Wrocławska 19 m. 10. zdg 55 708

Trzypokojowe
Marynarska 4. Szubert. zdg 55 706

Pięciopokojowe
pierwsze piętro Marcinkowskiego, narożnik Podgórnej. Oferty „Par" pod 56,342. Pg 6048-56,342

Czteropokojowe
słoneczne, komfortowe. Focha 72. zdg 55 773

Giełda mieszkaniowa
„Be-Em-Es"
27 Grudnia 19

omieszkania
Dwupokojowe
45,—
Trzypokojowe
61,20
Czteropokojowe
Libelta
Pięciopokojowe
108,—
zdg 55 673

Czteropokojowe
komfortowe nowa willa. Aleja Szelągowska 28. zdg 54 990

2 pokoje
próżne nadające adwokata gospodarza. Pocztowa 33, m. 4. zdg 54 985

Sześciopokojowe
komfortowe. Matejki 4, Dolewski zdg 54 977

Mieszkanie
2 pokoje i kuchnia w willi samotnym 60 zł miesięcznie. Wyspiańskiego 36, gospodarz. zdg 55 072

Mieszkania
poszukujesz spiesz do najsolidniejszego biura
„Jur"
Piekary 26. zdg 55 075

Dwupokojowe
kuchenką. Śląska 20. zdg 55 086

Zamienię
dwa pokoje kuchnia lepsze portjerstwo. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 087

3
pokoje, kuchnia, warunek remont mieszkania. Zgłoszenia Długa 9, m. 4 od 11—17. zdg 55 085

Pięciopokojowe
komfortowe, centralne, I. Chełmońskiego 4. zdg 55 070

Pokój
kuchnia, na Komandorji, wynajmę zaraz. Oferty Kurjer Pozn. zdg 55 143

Pięciopokojowe
Wilsona, komfort, słoneczne — I. piece, właściciel. Oferty Kurjer Pozn. zdg 55 159

2 pokoje
kuchnia urzędnikowi względnie emerytowi. Osiedle, Powidzka 7. zdg 55 238

3
pokojowe z komfortem przy Winogradach. Zgłoszenia do gospodarza ul. Ratajczaka 26, m. 10. zdg 55 274

Dwa
pokoje kuchnia wynajmę. Swarzędzka 2. Osiedle. zdg 55 293

Pięciopokojowe
Stroma 27. zdg 55 259

Wynajmę
2—3 pokojowe mieszkania oraz 2 nowe składy wraz z mieszkaniem nowy dom Poznań, ul. Promienista 60, narożnik Chocimski zdg 54 941/2

Pokój
dla pani od zaraz. Poznań, Niegolewskich 1, m. 10. zdg 55 306/7

2
pokoje, kuchnia Poznań. Piękna 8 przy Bukowskiej. zdg 54 821/2

Trzypokojowe
mieszkanie wynajmie. Dziennik, gospodarz, Wierzbięcice 3. zdg 55 390

Pięciopokojowe
w śródmieściu. Administracja św. Marcin 13 — 6. zdg 55 422

Dwupokojowe
Trzypokojowe. Czteropokojowe. Pięciopokojowe w każdej dzielnicy.
„Jur"
Piekary 26. zdg 55 455

Pokój
kuchenka, 26 zł. Świetlana 42 (koniec szóstki). dg 4 454

Centrum
6 pokojowe, częściowy remont. — Wiadomości: Mettler, Kreta 22, m. 10. zdg 55 478

2 pokoje
kuchnia słoneczne sprzedam. — Mostowa 14 a, mieszkanie 22, podwórze, lewo. zdg 55 537

Próżny
duży zaraz. Szyperska 1 — 16. zdg 55 431

Czteropokojowe
komfortowe III. Staszica 85.— Zgłoszenia Plac Nowomiejski 5, m. 4. zdg 55 547

Pięć
pokoi komfortowe, słoneczne, śródmieściu zaraz od gospodarza. Zgłoszenia telef. 22-88 9—3. zdg 55 369

Czteropokojowe
wygody, II piętro. Marsz. Focha 43, naprzeciw Parku, zł 115. wynajmie gospodarz. zdg 55 578

2
pokoje kuchnia, łazienka. Wioślarska 12. Zgłoszenia w składzie godz. 11—16. zdg 55 226

Dwupokojowe
kuchnia, łazienka, urzędnikowi państwowemu, zwrot kosztów elektryczności. Gąsiorowskich 11, mieszkanie 10. zdg 55 308

Próżne
1—2 pokoje, klatki, frontowe, odnowione, bez kuchni, zaraz, urzędnikowi. Siemiradzkiego 2, m. 8. zdg 55 305

3
pokoje służbowym, łazienkę, od gospodarza, zaraz. Małeckiego 11, mieszkanie 6. zdg 55 324

Pokój
ogródek wynajmę zaraz. — Gen. Umińskiego 10, m. 7. zdg 55 465

2
pokoje, kuchnia, częściowo z meblami, w śródmieściu Oferty Kurjer Pozn. zdg 55 464

3, 2
pokojowe Solacka 18. zdg 55 463

13. SZUKA MIESZK.

1—2
pokoi poszukuje bezdzietne małżeństwo. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 139

Trzypokojowego
urzędnik państwowy od grudnia. Szczegółowe oferty Kurjer Poznański zdg 54 743

2—3
pokojowego, zapłacę zgóry. Oferty Kurjer Pozn. zdg 55 058

Pani
poszukuje próżnego wprost od gospodarza. Oferty Kurjer Pozn. zdg 55 065

Poszukuję
2—3 pokoi kuchnia w śródmieściu, czynsz pół roku zgóry. — Wiadomość: Wytwórnia cholewek Ślusarska 5. zdg 53 828

Urzędnik
etatowy szuka 2—3 pokoi. Oferty Kurjer Poznański zdg 54 559

Dwupokojowego
mieszkania w śródmieściu lub okolicy Łazarza, urzędniczka. — Oferty Kurjer Poznański zdg 54 920

2
pokoi z kuchnią względnie z używaniem kuchni poszukuje pewny płatnik. Oferty Kurjer Poznański zdg 54 937

1
— 2 pok. kuch. od gospodarza śródmieściu szuka urzęd. etatowa. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 55 012

2 pokoi
kuchni gospodarza poszukuje młode małżeństwo. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 019

„Informator"
mieszkań poszukuje. Skarbowa 1 (dom ogrodowy). zdg 54 904

Inwalida
urzędnik na pewnej posadzie poszukuje dwupokojowego, kuchnia wprost od gospodarza, czynsz miesięczny. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 54 957

Malarz
dobre referencje, pokój, kuchnię najchętniej śródmieściu gospodarza. Oferty Kurjer Poznański zdg 54 983

Mieszkania
3—4 pokojowego, centrum, łazienka komfort poszukuje pewny płatnik. Oferty Kurjer Poznański. zdg 55 077

Wypodnego
pokojowego redaktor. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 389

4 pokoje
komfortem poszukuje kupiec na samodzielnem, stałem stanowisku tylko śródmieście, pośrednicy wykluczeni. Oferty Kurjer Pozn. zdg 55 213

2 pokoje
przynależność zaraz. sekretarz sądowy Oferty Kurjer Poznański zdg 55 170

Poważny reflektant
poszukuje mieszkania komfortowego 3—4 pokoje lepsza dzielnica. Oddam ewentualnie 3 pokoje dom ogrodowy, okolica placu Wolności. Oferty z podaniem warunków Kurjer Poznański zdg 55 245

3—4
centrum od gospodarza zaraz, pół roku czynsz. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 424

Mieszkania
pokoju kuchnia okolica Wilda poszukuje emeryt. urzędn. Oferty Kurjer Pozn. zdg 55 529

Pokoju
kuchni urzędniczka samorządowa, półtora zgóry. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 543

2
pokoje kuchnię wynajmę Poznań, pośrednicy podać swoje warunki. Adres Kurjer Poznański Pg 6040-64,124

3—4
pokojowego, okolicy Zamku etat. urzędnik, pewny płatnik, ewentl. zamiana mieszkania. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 513.

2—3
pokojowego urzędnik państwowy, bezdzietny. — Zgłoszenia z ceną Kurjer Pozn. zdg 55 726

Pokoju
kuchnią na stałej posadzie poszukuje. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 721

Czteropokojowego
komfort Jeżyce pewny płatnik. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 55 655

Poszukuje
dwupokojowego z kuchnią 1 listopada, pewny płatnik. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 731

Pokój
lub 2 pokoje z kuchnią, czynsz zgóry. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 719

Pokoju
kuchnią poszukuje od gospodarza Łazarz, Jeżyce, rok zgóry. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 649

1—2
pokoi z kuchnią poszukuję od zaraz w śródmieściu wprost od gospodarza, czynsz zgóry. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 55 755

2—3
śródmieście, wprost od gospodarza, bezdzietne, na stałem stanowisku, czynsz miesięczny. Oferty Kurjer Pozn zdg 55 778

14. ZAMIANA MIESZKANIA

2 pokoje
kuchnia I piętro. Focha przy przystanku, gaz, elektryka na 3-pokojowe, centrum. Zgłoszenia Kurjer Poznański ng 16 209

3
pokoje komf. śródmieście odstąpię wzgl. zamienię na 4 pokoje takie same. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdg 54 791

Zamienię
3 pokoje (śródmieściu) na podobne lub mniejsze przy kościele Franciszkanów. Koszty zwrócę. Oferty Kurjer Poznański zdg 54 951

Zamienię
2 pokoje kuchnia centrum na popokój kuchnią. Adres Kurjer Poznański zdg 55 542

Urzędnik
zamieni 4 pokojowe na takie lub mniejsze lub poszukuje mieszkania. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 562

Dom
centrum powiatowego miasta — składem kolonjalnym zaraz do objęcia, kupię natychmiast. — Agentura Kurjera Poznańskiego, Wągrowiec. ng 16 448

Trzy pokojowe
komfort centrum na 4 pokojowe okolica Rynek Jeżycki. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 55 654

15. POKOJE UMEBL.

Cieszkowskiego
7, mieszkanie 5, jedno- dwuosobowy pełnem utrzymaniem, osobne niekrępujące wejście. zdg 54 196

Pokój
plac Wolności z klatki, na biuro lub mieszkanie. Oferty Kurjer Pozn. zdg 54 808

Stroma
26 — 5. zdg 54 338

Pokój
Ogrodowa 5, m. 2. zdg 54 696

Pokój
dla inteligentnego pana, pani. — Mostowa 4 a, m. 2. zdg 54 682

Panu
niekrępujący. Wielka 18 — 14. zdg 54 693

Wierzbięcice
35 — 6, elegancki duży dwuosobowy, balkonowy, wszelkie wygody. zdg 54 709

Jednoosobowy
Dąbrowskiego 46, m. 9. zdg 55 111

Jedno
dwuosobowy dobrem utrzymaniem. Ratajczaka 15, m. 3. zdg 55 114

Próżny
obszerny, centralne. Mickiewicza 28, m. 6. zdg 54 787

Dwuosobowy
Focha 39 — 10. zdg 54 767

Niekrępujący
św. Marcin 22 — 9. zdg 55 026

Wspólny
dla pań. Św Marcin 16. m. 20. zdg 55 029

Pokój
Wielkie Garbary 48 — 7. zdg 55 051

Dwuosobowy
utrzymaniem — bez. Wały Królowej Jadwigi 2 — 3. zdg 55 053

Most Teatralny
solidnym. Dąbrowskiego 15 — 3. zdg 54 142

Dwuosobowy
Matejki 5 — 8. zdg 54 516

Ogrodowa
10 — 4, małżeństwu, panom. zdg 54 919

Niekrępujący
spokojny, słoneczny, centralne, elektryczność, gorące kąpiele. — Św. Marcin 63, m. 23. zdg 54 921

W kulturalnym
domu używaniem telefonu, utrzymaniem lub bez. Matejki 6, m. 7 zdg 54 927

Młyńska
2, m. 7, elegancki, inteligentom. zdg 54 969

Elegancki
dwuosobowy, pierwszorzędne utrzymanie. Kreta 6, m. 7. zdg 54 965

Zamek
Skośna 16 — 7. zdg 54 964

Ładny
czysty, słoneczny, elektryczność. Wierzbięcice 6, m. 11. zdg 55 023

„Informator"
poleca pokoje. Skarbowa 1 (dom ogrodowy). zdg 54 906

Umeblowany
Niegolewskich 16, m. 9. zdg 54 908

Dwuosobowy
całodzienne utrzymanie. Zabłocka, Działowy 3, parter. zdg 54 911

Ładny
tanio, elektryczność. Szamarzewskiego 21, m. 6. zdg 54 959

Marcin
24 — 7. zdg 55 002

Elegancki
łazienka, elektryczność. Wielkie Garbary 44 — 7. zdg 55 088

Biurowo
mieszkalny, holem, łącznie światłem, telefonem, centralnem 80,— Ratajczaka 14 — 22a (parter.) zdg 55 091

Balkonowy
zaraz. Szamarzewskiego 32, m. 8. zdg 55 093

Pokój
tanio 2 panów. Mostowa 5 a — 10 zdg 55 100

Dwuosobowy
Dąbrowskiego 33, m. 12. zdg 55 104

Inteligentne
wspólny, utrzymaniem, bez tanio. Wielkie Garbary 44 — 10. zdg 55 108

Dwuosobowy
niekrępujący panom. Mostowa 2 — 9. zdg 55 218

Ładny
słoneczny, niekrępujący, Dolna Wilda 8, m. 2. zdg 55 211

Masztalarska
8 a — 4. zdg 55 208

Panienkom
inteligentnym pokój ładny. Ratajczaka 26, m. 5. zdg 55 190

Panienkom
3 Maja 5, m. 16. zdg 55 191

Ogrodowa
12, m. 24. zdg 55 192

Mielżyńskiego
3, m. 9, pokój panu. zdg 55 193

Korzystnie
Matejki 1, mieszkanie 4. zdg 55 152

Komfortowe
paniom. Jasna 8 — 4. zdg 55 160

Niekrępujący
słoneczny. Zielona 3 — 6. zdg 55 165

Działyńskich
3 — 8. zdg 55 243

Elegancki
frontowy, soneczny. Focha 80 — 3. zdg 55 242

20,—
studentce lub urzędniczce. Poznańska 27, m. 6. zdg 55 239

Frontowy
Wierzbięcice 55, m. 3. zdg 55 237

Pokój
dwom panom. Ogrodowa 15 — 9. zdg 55 280

Jedno-
dwuosobowy utrzymaniem bez. — Józefa 3 — 5. zdg 55 630

20
umeblowany zaraz. Wierzbięcice 23 — 9. zdg 55 383

Niekrępujący
Zielona 3 — 5. zdg 55 524

Pokój
osobne wejście. Samolińska, Mostowa 3 — 9 zdg 55 523

Ładny
pianinem solidnemu urzędnikowi (czce. Łąkowa 9 — 4. zdg 55 521

Pokój umebl.
1—2, miły, utrzymaniem — bez, pianinem, łazienką, zaraz. Oferty Kurjer Pozn zdg 55 489

Dwuosobowy
solidnym, utrzymaniem — bez. Kraszewskiego 5 — 5. zdg 55 492

Ratajczaka
26, pierwsze piętro, duży. zdg 55 483

Rybaki
22 — 10. zdg 55 473

Pokój
dwóch panów Rybaki 20 a, m. 7. zdg 55 471

Centralnem
Kramarska 19/20 — 8 narożnik Pocztowej. zdg 55 273

Małżeństwu
pokój. Łąkowa 7 a, m. 19. zdg 55 264

Dwuosobowy
solidnym elektryczność. Wielkie Garbary 2 — 10. zdg 55 261

Dwuosobowy
Grunwaldzka 17, III. piętro. zdg 55 519

Pokój
Al. Marsz. Piłsudskiego 27 — 5. zdg 55 535

Elegancki
kuchnią Piotra Wawrzyniaka 5, m. 1. zdg 55 426

Słowackiego
42, mieszk. 5 centralne ogrzewanie. zdg 55 405

Pokój
ładny utrzymaniem. Chwaliszewo 50 m. 7. zdg 55 351

Jedno- i dwuosobowy
czyste, łazienka, centralne ogrzewanie. Droga Dębińska 3b 2 willa lewo. zdg 55 348

Nowomiejski
6a — 25, mały urzędniczce. zdg 55 368

Mickiewicza
3 m. 6 elegancki dwuosobowy. zdg 55 367

Wspólniczki
studentki szukam. Strusia 1 m. 8. zdg 55 512

Kossaka
21 — 3 (Wyspiańskiego), solidnym tanio. zdg 55 459

Wielka
18 — 12 a, czysty, elektryczność, łazienka. zdg 55 454

Małżeństwu
wynajmę. Mostowa 5 a, m. 6. zdg 55 456

Pokój
także przyjezdnym. Kreta 4, II., prawo. zdg 55 453

Elegancki
utrzymanie. Skarbowa 1 — 5. zdg 55 438

Pokój
panu. Plac Wolności 9 — 5. zdg 55 436

Dwuosobowy
Marcin 22, skład papieru. zdg 55 228

Pierackiego
12 — 10. zdg 55 303

Frontowy
Podgórna 14 — 7. zdg 55 326

Dwuosobowy
niekrępujący, Działyńskich 9 — 7. zdg 55 323

Frontowy
Wierzbięcice 46, m. 6. zdg 55 387

Utrzymaniem
bez. Ul. Asnyka 1 — 3. zdg 55 661

Frontowy
Mickiewicza 34, m. 12. zdg 55 590

Komfortowy
dwuosobowy, centralne zaraz. — Matejki 50, m. 6. zdg 55 277

Pokoik
Wielkie Garbary 21 — 10. zdg 55 375

Dwa
elegancko umeblowane pokoje — centralne ogrzewanie łazienka, od 1 listopada. Słowackiego 10, m. 14. zdg 55 295

Dwuosobowy
pań, panów, frontowy, niekrępujący, utrzymaniem, bez, tanio — Grochowe Łąki 4, m. 8. zdg 55 296

Pokój
Różana 10, Szewczyński. zdg 55 294

Działyńskich
2 — 2. zdg 55 338

Urzędniczce
frontowy, balkon, elektryczność, łazienka, używaniem kuchni. — Górna Wilda 59, m. 11, II p. zdg 55 554

Dwom
studentom, elektryczność. Podgórna 2/3, m. 4. zdg 55 198

Ładny
niekrępujący. Umińskiego 25 — m. 14. zdg 55 254

Pokoik
Mostowa 26, m. 27 podwórzu. zdg 55 249

Pokój
tanio. Działyńskich 7, m. 12. zdg 55 425

Umeblowany
telefon, utrzymaniem. Działyńskich 6, m. 6. zdg 55 427

Dwuosobowy
Wrocławska 7, m. 6. zdg 54 827

Stały
przyjezdnym. Ratajczaka 11 a, mieszkanie 106. zdg 55 441

Pokój
Matejki 5 — 8. zdg 55 510

Pokój
Matejki 5 — 8. zdg 55 509

Komfortowy
telefon — Działyńskich 9, m. 8. Pg 6 043-41,76

Wierzbięcice
27, m. 5. zdg 55 507

Mickiewicza
1 — 4. zdg 55 506

Dwuosobowy
jedno utrzymaniem bez. Łąkowa 10 — 9. zdg 55 633

Dwuosobowy
Prusa 20, mieszkanie 12. zdg 55 622

Ogrodowa
15 — 7, niekrępujący komfortowy. zdg 55 594

Dwuosobowy
Wierzbięcice 39 a — 10. zdg 55 689

Pokój
dwuosobowy, klatki pań — panów. Szumigała Półwiejska 37. zdg 55 567

Przy Zamku
dwuosobowy, ogrzewanie, łazienka, elektryczność solidnym. Wały Zygmunta Augusta 10a 5. zdg 55 620

Pokój
klatki schodowej. Krasickiego 13 m. 19. zdg 55 651

Dwa
(kuchnia) samotna. Małeckiego 6 — 11. Zgłoszenia poniedziałek. zdg 55 716

Pokój frontowy
od 15. 10. Rzeczypospolitej 9 m. 6. zdg 55 713

Niekrępujący
Polna 3 — 7. zdg 55 670

Pokoik
Matejki 68 — 1. zdg 55 669

Przecznica
4 — 5 frontowy, słoneczny. zdg 55 768

Niekrępujący
jedno — dwuosobowy. Polna 8 — 7. zdg 55 660

Słowackiego
44/46 — 9 dwuosobowy kuchnia. zdg 55 658

Niekrępujący
dwuosobowy. Śniadeckich 30 — 9 zdg 55 171

Pokój
frontowy z wygodami dla 2 pań z utrzymaniem. Tama Garbarska 6, m. 2. zdg 55 779

Marcin
56 — 8. zdg 55 781

Panu
frontowy, czysty, elektryczność, ładny. Jeżycka 43 — 3. zdg 55 748

Dwuosobowy
Grottgera 14 — 3. zdg 55 745

Klatki
niekrępujący. Staszica 24, m. 10. zdg 55 573

Pokój
panience. Marcin 22, m. 32. zdg 55 572

Jedno-
dwuosobowy. Wierzbięcice 53, mieszkanie 7. zdg 55 595

Ogrodowa
14 — 20 ładny. zdg 55 650

Cieszkowskiego
6 — 6. zdg 55 707

Elegancki
panu bez pościeli. Woźna 14 b — m. 16. zdg 55 791

Kulturalnym
dwa pokoje — gabinet razem, osobno. Piekary 18 — 5. zdg 55 772

Półwiejska
2 — 6 (utrzymaniem), pianino. zdg 55 744

Dobrze
umeblowany solidnemu panu, — ewentualnie obiady. Raczyńskich 2 — 11. zdg 55 759

Umeblowany
Wierzbięcice 41 a — 6. zdg 55 753

Okazja!
Pokój miły, swobodny, z wygodami, panu tanio. Wierzbięcice 15, m. 26, dom ogrodowy. zdg 55 749

16. SZUKA POKOJU

Klatki schodowej
umeblowanego, słonecznego od połowy października. Okolica Wrocławska, Półwiejska. Oferty Kurjer Poznański zdg 53 798

Pokoju
próżnego w śródmieściu jako sekretarjat organizacji. Oferty cena Kurjer Pozn. zdg 54 650

Pokój
bardzo czysty, wygodny, przy rodzinie, blisko Uniwersytetu potrzebny zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 692

Poszukuję zaraz
pokoju
— pościel własna. — Oferty cena Kurjer Poznański zdg 55 683

Wypłacalna
starsza pani poszukuje pokoju z meblami lub bez. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 712.

Klatki
lub zupełnie niekrępującego. — Oferty ceną Kurjer Poznański zdg 55 788

Niekrępującego
niedrogiego zaraz, możliwie centrum. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 110

Urzędnik
niekrępującego listopada, obiadami — bez, okolica Kaponiery. — Cena Kurjer Poznański zdg 55 133

Cudzoziemiec
poszukuje 1 — 2 pokoi, elegancko umeblowanych, z łazienką w pobliżu Kaponiery, Jeżyce. Oferty Kurjer Pozn. zdg 55 041

Pokoju
skromnego do 15 zł szukam, okolica Starego Rynku. Oferty Kurjer Pozn. zdg 55 042

Skromnego
pokoiku student, cena 20.— Oferty Kurjer Poznański zdg 54 926

„Informator"
poszukuje pokoi. Skarbowa 1, (dom ogrodowy). zdg 54 902

Pani
śródmieściu zł 15—20. Oferty Kurjer Poznański zdg 54 978

Korporacja akademicka
dużego, częściowo umeblowanego pokoju, centrum od 15. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 083

Pokoju
eleganckiego, elektryczność, łazienka poszukuje studentka. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 084

Pokoju
na sekretarjat dla korporacji poszukuję od 15. bm. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 097

Dwuosobowego
niekrępującego, eleganckiego — centrum. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 149

Komfortowego
utrzymaniem, telefonem, niekrępującego, centrum, cena. Oferty Kurjer Pozn. zdg 55 154

Dużego
pokoju klatki schodowej — centrum. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 158

Student
niekrępującego, cichego cena. — Oferty Kurjer Pozn. zdg 55 279

Próżnego
niekrępującego do 30.— Reżewicz, Stary Rynek 58 — 5. zdg 55 253

Próżnego
pokoju poszukuje małżeństwo cenie 15—20 zł. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 395

Szuka
eleganckiego, niekrępującego pokoju, zmiennym prądem, śródmieście, pani. Oferty Kurjer Pozn. zdg 55 497

Kawaler
szuka taniego niekrępującego pokoju, posiadam łóżko, pościel. Oferty Kurjer Pozn. zdg 55 534

Krawcowa
szuka pokoiku do szycia. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 353.

Pokój
niekrępujący, najchętniej klatki, centrum, zaraz pewny płatnik. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 309

Pokoju
próżnego szukam. Żydowska 31, m. 1. zdg 55 724

Pokoju
na biuro umeblowanego taniego, centrum zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 565

17. LOKALE

Aleje Marcinkowskiego 5
m. 8, dwa łączne frontowe, klatki na biuro lub umeblowane. zdg 54 267

Dwa
pokoje, wodą, zlewem na biura zaraz. Św. Marcin 46, m. 4. zdg 54 535

Restauracji
lub odpowiednich lokali poszukuję. Oferty Kurjer Poznański zdg 54 586

Piwnica
11×2½ mtr. sucha na cichy przemysł lub składnice do wynajęcia od zaraz. Zgłoszenia portjer, ul. Fredry 2. zdg 54 947

„Informator"
wskazuje składy, biura, ubikacje. Skarbowa 1, (dom ogrodowy). zdg 54 903

Składu
próżnego, nadającego się na skład nabiału poszukuję. Oferty warunkami Kurjer Poznański zdg 55 450

Poszukuję
ubikacje z posadzką, cementowy spływ. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 775

Większego
lokalu (z wjazdem) na składnicę i warsztat poszukuje solidna firma. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 55 675.

Ubikacje
przemysłowe większe, mniejsze korzystnie do wydzierżawienia — Koronkarska 20 lub telefon 12-42 zdg 55 733

Ubikacji
na warsztat malarski poszukuje. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 606

Lokalu
nadającego się na kawiarnie w centrum miasta Poznania poszukuje od zaraz lub od 1 listopada. Zgłoszenia z podaniem warunków do Kurjera Pozn. zdg 55 617.

Lokal handlowy
Główna 35. Rynek, wynajmie gospodarz. Wiadomość dozorca. zdg 55 786

Lokale biurowe
3 pokoje, parter, przy ulicy Jasnej 11, narożnik ul. Dąbrowskiego, od 1 listopada do wynajęcia. Zgłoszenia: W. Szymański, ulica Jasna 11, telefon 78-63. zdg 55 770

Zakład
Poznaniu, dobrze zaprowadzony, urządzeniem odstąpię, wydzierżawię zaraz. Oferty Kurjer Pozn zdg 55 585-6

Ubikacje
jasne, motorem, transmisją, nadające każde przedsiębiorstwo, pokojem, korzystnie odstąpię. — Strumykowa 1 (Rynek Wildecki). zdg 55 386

Lokal biurowy
Seweryna Mielżyńskiego, I piętro, do wynajęcia. Bliższe szczegóły „Strzecha", Korp. Budown. Poznańskich, Seweryna Mielżyńskiego 23. zdg 55 360

Lokal
handlowy Chwaliszewo 49 do wynajęcia. Zgłoszenia Grobla 6, m. 10. zdg 55 366

Lokal
handlowy, odpowiedni dla każdej branży w najruchliwszym szym punkcie Poznania do wynajęcia. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 311

18. DZIERŻAWY

Wynajmę
plac z zabudowaniami na każde przedsiębiorstwo. Wiadomość Piotra Wawrzyniaka 28a30. zdg 54 775

Rzeźnictwo
pow. mieście centrum wydzierżawię, kompletne urządzenie, elektrycznym zapędzie sprzedam. — Grams, Wągrowiec. zdg 54 409

Poszukuję
piekarni celem dzierżawy. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 185

Ogród
łąką razem cztery morgi Tamie Berdychowskiej 6. Oferty komornik Daroszewski, Szamarzewskiego 36. zdg 55 201

Mleczarnię
wydzierżawię w mieście. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 260

Nieruchomość
przy Drodze Dębińskiej 26 (restauracja dom szwajcarski) od zaraz do wynajęcia. Bliższej informacji udzieli Zarząd Miejski, ul. Grunwaldzka 18, pokój 4. ng 16 453

Majątek pięćsetmorg. inwentarzem, zabudowaniem (właścicielki)
objęcie 15 000, wiele innych wydzierżawi Nowak, Poznań, Kramarska 15, telefon 16-89. zdg 55 501

20. URZĘDOWE

Nadzwyczajne Walne Zebranie Członków
Stowarzyszenia Inżynierów w Poznaniu
odbędzie się dnia 8 listopada 1935 r., o godz. 20-tej w sali klubowej Koła Towarzyskiego, ul. Nowa 7/8. Na porządku obrad wybór delegatów do Naczelnej Organizacji Inżynierów Rzeczypospolitej Polskiej. Zarząd Stow. Inż. w Poznaniu. zdg 55 214

21. LICYTACJE

Licytacje
wszelkich urządzeń mieszkaniowych. Kompl. pokoi pojedyńczych mebli
co dzień
8—18
Lokal Licytacji
Stary Rynek 46/47, tel. 21-26. Pg 6039-41,73

23. ROZMAITE

Elegancki
obiadami. Ratajczaka 9 — 10. zdg 54 771

Fotografje
portrety. Bracia Pęcherscy, Aleje Marcinkowskiego 8. dg 2663

Futra
modernizuje tanio. Kościelna 18 — 14. zdg 55 658

Nagrodę
dam za wskazanie miejscowości, gdzie miałby egzystencję mistrz malarski, samotny, lat 45. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 548

Sławna chiromantka
grafolog, fizjognomistka z długoletnią, doświadczoną praktyką na podstawie badań naukowych zdumiewająco przepowiada przeszłość, teraźniejszość, przyszłość. Liczne serdeczne podziękowania. Przyjmuje od 10—1, od 3—8 wieczorem, Fr. Ratajczaka 15, mieszkanie 10, II. piętro, wejście w pasażu Apollo prawo po schódkach. zdg 55 451

Słynna
chiromantka przepowiada. Grobla 4 — 2. zdg 55 701

Stroje
damskie, dziecięce wykonuje tanio. Dąbrowskiego 15, skład. zdg 55 736

Wróżbiarka
przepowiada z kart przyjmuje także niedziele. Jezuicka 8, m. 1. zdg 55 743

Rękawiczki
ręcznie szyte wykonuje miarowo. Modele. Wybór skór. Dąbrowskiego 57 — 4. zdg 55 615

2 obiady
poszukuje się na godz. 18. Okolica Śródki, Chwaliszewa, Wielka. Oferty „Par" pod 41.81. Pg 6052-41,81

Futra
przerabia, naprawia tanio Skarbowa 15 — 7. zdg 55 769

Kursy kosmetyczne
i masażu leczniczego doktorów medycyny Zofji i Feliksa Rostkowskich, Warszawa, Mokotowska 51, telefon 899-29, uprawniają do otwarcia gabinetu kosmetycznego i masażu. Zapisy trwają. Przyjmuje się również praktykantki celem uzupełnienia wiedzy kosmetycznej i wyrobu kosmetyków. Mieszkanie zapewnione. ng 13 924

Kapelusze damskie
najmodniejsze fasony, najniższe ceny tylko firma
„Jadwiga".
Podgórna 10 a. Pg 5346-37.10

Uwaga!
karty do gry, fajki, przybory do palenia korzystnie. Dybicki, hurtownia, Wrocławska 1. dg 4169

Akuszerka
Krajewska Strzelecka 2 przy Świętokrzyskim przyjmuje, udziela porady, pomocy. Pg 5357-56.217

Chiromantka
wróży całego życia przeszłość przyszłość, przestrzega Kraszewskiego 1 — 13. zdg 54 842

33%
rabatu na
guziki
za okazaniem tego ogłoszenia.
Koronowski,
Stary Rynek
narożnik Woźnej.
ng 15 718

Znaczki
do zbiorów, albumy, przybory filatelistyczne wielkim wyborze. Cennik darmo.
Kupujemy
znaczki polskie obiegowe, płacimy wysokie ceny. Żądajcie cennika zakupu. Witkowski, Poznań Marcinkowskiego 7. ng 15 721

Objeżdżam
własnym samochodem województwo poznańskie, trzech podróżujących może się zgłosić, kilometr 10 groszy. Oferty Kurjer Pozn. zdg 54 614

Chiromantka
zagraniczna, znowu na krótki czas, przepowiada z kart i rąk. — Ratajczaka 9, m. 10. zdg 55 122

Akuszerka
Grobla 29, udziela porady, pomocy. zdg 55 126

Wypożyczę
na 5—6 tygodni, samochód mały Fiat z szoferem. Wiadomość Kurjer Poznański zdg 55 127

Panie
zainteresowane przyjmuję, udzielam porad, pomocy. Akuszerka Kowalewska, Łąkowa 14. zdg 55 024

Suknie
płaszcze, kostjumy szyje pierwszorzędna pracownia. Wyspiańskiego 12. zdg 55 052

Przepowiednie
spełnione. Dziękuję Wróżce — Piłsudskiego 5 — 8. Turkowna. zdg 53 440

Krawcowa
szyje tanio. Aleje Marcinkowskiego 15, m. 5. zdg 55 011

Gorsety
Biustonosze
poleca
Pracownia Gorsetów „Wanda"
Firma chrześcijańska. Ratajczaka 27 parter. zdg 54 050

Pończochy - skarpetki
dobre tanio tylko w firmie
„Haftoplis"
Stary Rynek 6 (Wiankowa). Pg 5772-39,74

Polowania
poszukuję. Oferty Kurjer Pozn. zdg 54 981

Dziecko
zdrowe, chłopczyk 2 tygodniowy do oddania na własne celem adoptacji. Zgłoszenia przyjmuje Wydział Parafjalny „Caritas", św. Marcin 6 a, telefon 10-06. zdg 54 976

Przepisuję
maszyną
„Jur"
Piekary 26. zdg 55 089

Znana wróżbiarka Adarelli
przepowiada z cyfr, kart, ręki. — Przyjmuje także niedziele. Podgórna 13, mieszkanie 10, front. zdg 55 090

Futra
modernizuję fachowo, tanio. — Zielona 3 — 6. zdg 55 163

Futra
naprawiam, odświeżam. Pracownia kuśnierska, Pietrzak, Piekary 22. zdg 55 284

Kołdry
przerabia, poszywa Smoczyńska, Kwiatowa 8 zdg 55 298

Pończochy
skarpetki kupisz dobrze i tanio tylko w firmie „Haftoplis", Stary Rynek 6 (wejście Wiankowej). dg 4349

Dropsy i cukierki
Eukalyptusowo - Mentolowe w torebkach i luzem oraz Słodowe, Anyżowe, Miodowe z pszczółką. Mieszanki. Śmietankowe z fabryki
Roma — Poznań
to szczyt dobroci. Żądać wszędzie Pg 5794/5-40.22

Kwiaciarnia
Wodna 7, poleca kwiaty tanio. zdg 55 475

Chiromantka
przepowiada z kart i ręki. Piłsudskiego 4, m. 12. zdg 55 271

Przefasonowanie Czyszczenie Przerobienie
każdego
kapelusza 1,50
najmodniej. Czyszczenie krawatów.
Hain,
Sapieżyński 1. podwórze naprzeciw poczty. Obecnie
Łazarz:
Focha 28, skład
Jeżyce:
Szamarzewskiego 1. zdg 55 270

Łazarz!
Kapelusze damskie
Najnowsze modele, największy wybór, najniższe ceny
Hain,
Focha 28, wprost Gąsiorowskich. zdg 55 269

Lilje
wysadki białe prawdziwe sprzeda tanio Szperlińska, Grunwaldzka 27. zdg 55 533

24. NAUKA

Szkoła Tańców
św. Józefa 6, Kledecka - Mikołajczak. Czternastego rozpoczynamy komplet pensjonarsko-gimnazjalny. Pg 6004-56.294

Studentki
udzielają korepetycyj wszystkich przedmiotów. Samopomocowa Organizacja Studentek, Aleje Piłsudskiego 7, pokój 2. zdg 47 703

Mme Dygat-Zakrzewska
donne Lecons de francais Grammaire — Conversation — Littérature — Prix modérés s'adresser Ogrodowa 12 m. 28. Préparation au baccalauréat. zdg 49 381

Profesor
przygotowuje do matury ze wszystkich przedmiotów, gwarantuje wyniki. Szkolna 11 — 6 — (dawniej Mielżyńskiego 5). zdg 54 545

Szkoła tańców Szczurkówny,
Pocztowa 23, parter. zdg 53 887

Szkoła tańców Szorskiego
Pierackiego 12, tel. 38-08. zdg 53 648

Uwaga! uczniowie — uczennice Gimnazjum Kupieckiego
oraz Miejskiej Szkoły Handlowej Absolwent posiadający bardzo dobre świadectwo udzieli chętnie korepetycji, skromnem wynagrodzeniem. — Informacje: 3 Maja 2 — 19. zdg 54 835

Poszukuję
dla uczciwego syna nauki za radjoelektromechanika. Kto z panów Przedsiębiorców zechce przyjąć? Oferty Kurjer Poznański zdg 54 963

Kursy
stenografji, pisania maszyną, — księgowości. Strzelecka 33. dzg 55 016

Szkoła tańców Baletmistrza Szczurka
Młyńska 3. zdg 54 914

Student
udzieli matematyki. Oferty Kurjer Poznański zdg 54 989

Student - korepetytor
udzieli lekcyj zakresie 8 klas gimnazjalnych za utrzymanie, skromne wymagania także niemieckie. Zgłoszenia Szamotuły, Poste-restante — Student. zdg 56 819

Kto
udzieli niemieckiego dorosłej osobie? Oferty ceną Kurjer Poznański zdg 55 306

Korepetytor
niezawodny języków poszukuje lekcyj tanio Oferty Kurjer Poznański zdg 55 346-7

Kursy
handlowe Sawickiego, pl. Wolności 2. Nowy kurs 4 listopada. zdg 55 517/8

Szkoła Tańca
Wituszkowskich. Kurs Akademicki czternastego, osób starszych piętnastego. Pierackiego 19. Pg 6 044-56.340

Szkoła Tańców Średzińskiego
Strzelecka 3. zdg 55 623

Maturzysta
udzieli korepetycji. Oferty Kurjer Poznański portj. 2545.

Kursy
stenografji, pisania maszyną. — Kromczyńska, Ogrodowa 16, II. zdg 55 470

Kursy
książkowości, stenografji, korespondencji, pisania maszyną, od 16 października. Kromczyńska, Ogrodowa 16, II piętro. zdg 55 469

Student
udzieli korepetycyj polskiego, niemieckiego, konwersacja, chętnie za obiady. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 699.

25. MUZYKA

Wielkopolska Szkoła Muzyczna
Ratajczaka 36 Focha 47. Prospekty bezpłatnie. zdg 50 765

Klasa wiolonczelowa
Wielkopolska Szkoła Muzyczna, Ratajczaka 36. zdg 50 766

Lekcyj
gry na fortepianie udziela dyplomowana nauczycielka. Aleje Marcinkowskiego 1, m. 8 (dom narożnikowy) zdg 51 564

Fortepiany
strojenie i reparacje od 5 zł wykonuje. Zgłoszenie w składzie ul. Półwiejska 23. zdg 54 304

Pierwszorzędna nauka
gry fortepianowej. Ratajczaka 9, Wodna 8.
Szczerbińska
(Dyplom) zdg 54 662
Popisy.

Jazzbandzista
wolny 15. względnie 1. Mlańka, Kościan. „Polonia". ng 16 391

Szkoła śpiewu
metoda włoska, stawianie głosu, dykcja, styl, przygotowanie do radja, filmu, koncertów, opery. Prof. Krasińska-Rudnicka, Nowomiejski 5 a. zdg 54 891

Nuty
Dwie Joasie — Dlaczego właśnie dziś — Od miłości nikt się nie wykręci — Ciribiribin — Dziś jesteś przy mnie — oraz inne nowości poleca A. Cybulski, św. Marcin 9/10. ng 16 430

Orkiestry jazzowe
w dużej obsadzie poleca Kuluszczyński, Kręta 5. Ceny kryzysowe. zdg 55 067

Dyplomowana pianistka
udziela lekcyj. Łąkowa 4 b, m. 8 zdg 55 141

Bezpłatny kurs
dla początkujących mandolinistów (stek) gitarzystów (stek). Pierwsza lekcja 17 października, godz. 20. Zgłoszenia Tow. Muz. „Dźwięk". Bukowska 5, restauracja. zdg 55 206-7

Lekcyj
fortepianu 6.—. Ratajczaka 15—4. zdg 55 487

Nowocześnie
uczę prawidłowej gry fortepianowej. Miesięcznie 8.— Guziński, Czartorja 9, m. 16. zdg 55 596

Lekcyj skrzypiec
udziela gruntownie nauczyciel (konserwatorjum) 4,— zł miesięcznie
Skalski,
Dąbrowskiego 35/37 mieszk. 26. zdg 55 643

26. SZUKA POSADY

Ogłoszenia do 30 słów dla poszukujących posady w tej rubryce obliczamy po jednej trzeciej cenie drobnych.

Dzielna nauczycielka
poszukuje posady w szkole zawodowej, powszechnej lub pensjonacie. Ukończyła Państwowe Seminarjum Gospodarstwa Domowego 3 lata praktyki w mieście i na wsi. Zna kuchnie djetyczne. — Oferty Kurjer Pozn. dg 4354

Urzędnik gospodarczy
kawaler, lat 32, 6 lat praktyki, — średnie wykształcenie zmieni posadę od zaraz lub później. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdg 53 469

Ogrodnik - strzelec
samotny — po wojskowości przyjmie posadę. Wymagania skromne. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdg 55 561

Syna
17-letniego, za piekarza dam wyuczyć, najchętniej Poznań. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 55 225

Ceramik
z 30-letnią praktyką fabrykacji dachówek, klinkieru pustaków, cegieł, wapna szuka posady kierownika. Oferty Kurjer Poznański pod zdg 53 587

Rządca gosp.
z dłuższą praktyką, ukończoną szkołą rolniczą w Niemczech, zna uprawę ciężkiej ziemi, buraków cukrowych, książkowość rolniczą, poważne referencje, poszukuje stałej posady od 1. 1. 1936 lub później. Oferty Kurjer Pozn. zdg 54 220

Absolwentka
Szkoły Żeńskiej Gospodarstwa Wiejskiego poszukuje posady wyręczycielki lub pomocy w gospodarstwie kobiecem w majątku. Zgłoszenia z podaniem warunków Kurjer Pozn. zdg 53 879

Starszy aptekarz
poszukuje stałej posady lub zastępstwa Referencje pierwszorzędne. Aptekarz Wituski, Bydgoszcz, ul. Gdańska 164. zdg 54 508

Pomocnik
fryzjerski, prowincji, poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 54 800

Krawcowa
domowa z praktyką poszukuje posady Oferty Kurjer Poznański zdg 54 578

Człowiek
uczciwy, sumienny, poszukuje posady dozorcy domu lub woźnego z kaucją. Andrzejewski Marjan, — Bydgoska 5, m. 1. zdg 54 704

Nauczycielka
młoda, pierwszorzędny dyplom państwowy, również perfekt niemiecki, francuski, szuka posady prywatnej. Oferty poczta Ostrowite, koło Chojnic „Z 880". ng 16 394

Krojczy
damski, siła pierwszorzędna, były krojczy poważnych firm paryskich poszukuje posady. Zgłoszenia pod „Modelarz" — Towarzystwo Reklamy Międzynarodowej, Warszawa, Marszałkowska 124. Tg 1869

Nauczycielka
wychowawczyni, prawo nauczania praktyka, świadectwa bardzo dobre poszukuję posady do dzieci od 4—10 lat. Muzyka, francuski początki. Zgłoszenia: Żywice, poste-restante, Chmielewska. zdg 54 653

Masażystka
z dobremi poleceniami poszukuje zajęcia poza dom. Oferty Kurjer Poznański zdg 54 702

Córka
inteligentna, dobrego domu 17 lat, poszukuje posady wyręczycielki domu bez wynagrodzenia, poza Poznaniem. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 119

Rutynowany
kupiec lat 39, branży galanteryjno-konfekcyjny, korespondent polsko-niemiecki, obeznany z księgowością handlową, mogący samodzielnie prowadzić filję lub dział w większem przedsiębiorstwie, — obecnie na kierowniczem stanowisku, zmieni posadę. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 120

Służąca
długoletnie świadectwa do wszystkiego szyciem szuka posady w lepszym domu. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 55 130

Dziewczyna
młodsza z gotowaniem wszystkiego z dłuższemi świadectwami poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 136

Dziewczyna
szuka posady do wszystkiego. — Oferty Kurjer Pozn. zdg 55 138

Pokojowa
dobrem świadectwem, prowincji poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 54 796

Dziewczyna
samodzielnem gotowaniem szuka posady. Oferty Kurjer Pozn. zdg 54 772

Panienka
z prowincji poszukuje posady do dzieci i lekkich prac domowych. Oferty Kurjer Poznański zdg 54 829

Samodzielna
księgowa, polsko-niemiecka korespondentka biegła maszynistka z kilkuletnią praktyką ze znajomością wszelkiej pracy biurowej poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 54 840

Dziewczyna
z cośkolwiek gotowaniem szuka pracy. Oferty Kurjer Poznański dzg 54 881

Krawcowa
zajmie się chętnie gospodarstwem domowem. Oferty Kurjer Pozn. zdg 55 031

Polier
dobry fachowiec, szuka posady. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 55 062

Ekspedjentka
z branży pończoch, trykotaży — poszukuje posady. Oferty Kurjer Pozn. zdg 55 043

Dziewczyna
porządna, chętna, bardzo czysta, nawskroś uczciwa, szuka posady z gotowaniem, do wszystkiego. — Oferty Kurjer Poznański zdg 55 044

Szofer - kowal
poszukuje jakiejkolwiek posady. 100 zł kaucji. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 045

Praczka
przyjmie w dom. Gen. Umińskiego 10, Wojtyszkowiak. zdg 55 059

Przyjmę
posadę pielęgniarki w dom do chorego. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 060

W przemyśle rolnym
posady, płatnej praktyki, absolwent agronomji. Warunki Kurjer Poznański zdg 54 924

Ekspedjentka
z branży towarów krótkich szuka posady. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdg 54 929

Posługaczka
uczciwa do wszystkich prac domowych, kawiarni ewentl. kucharza bez spania szuka pracy od 15. lub 1. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 006

Wieloletni
szef biura, buchalter - bilansista, kierownik różnych przedsiębiorstw, korespondent polsko-niemiecki, pierwszorzędne świadectwa i referencje szuka posady stałej lub czasowej, miejscowość obojętna. Oferty Kurjer Pozn. zdg 55 008

Przychodnia
gotowaniem dobrem poleceniem szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 013

Ekspedjentka
piekarsko - cukiernicza zmieni posadę. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 014

Poszukuję
posługi. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 018

Uczciwa
starsza poszukuje posługi lub prania. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 021

Przychodnia
posługaczka z gotowaniem poszukuje posługi. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 022

Kuchmistrz
pierwszorzędna praktyka poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 352.

Krawcowa
dobry krój szuka posady, 2 zł dziennie. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 349.

Szukam
posługi do południa. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 372.

Służąca
z gotowaniem, poleceniem szuka posady od listopada. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 514.

Posługaczka
dobremi świadectwami poszukuje posługi. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 457

Uczeń
handlowy z ukończoną Szkołą Handlową poszukuje posady. — Oferty Kurjer Pozn. zdg 55 221

Uczciwa
starsza szuka posady gospodyni do 1 lub 2 osób za małem wynagrodzeniem. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdg 55 330

Dyplomowana
maszynistka, rutynowana, stenografją polską, znajomość niemieckiego, poszukuje odpowiedniej posady. Oferty Kurjer Pozn. zdg 55 728

Służąca
samodzielnem gotowaniem, uczciwa, pracowita, szuka posady. — Oferty Kurjer Pozn. zdg 55 729

Dziewczyna
z gotowaniem i do dzieci, z dobremi poleceniami, rocznym kursem szycia, kroju szuka posady od 15. 10. (samotna osoba niewykluczona). Miejscowość obojętna (prócz Poznania). Oferty M. G. Poste restante, Koźmin, pow. Krotoszyn. zdg 54 896

Absolwent
liceum handlowego po służbie wojskowej, zna książkowość, stenografję, pisanie na maszynie, korespondencje polską i częściowo niemiecką przyjmie posadę kasjera względnie biurową za zabezpieczeniem kaucji lub poręką majątkową. Oferty Kurjer Pozn. zdg 54 918

Dziewczyna
lat 21 z cośkolwiek gotowaniem, z dobrem poleceniem szuka pracy. Oferty proszę Kurjer Pozn. zdg 54 882

Robotnik
dobremi świadectwami znajdujący się w skrajnej nędzy poszukuje pracy lub stróżostwa. Oferty Kurjer Poznański zdg 54 953

Dziewczyna
wiejska, pracowita, gotowaniem szuka posady 15 zł. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 54 960

Dziewczyna
uczciwa poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 54 997

Krawcowa
szuka posady w dom i poza dom szyję tanio. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdg 54 987

Dziewczyna
z gotowaniem samodzielnie umiejącą prowadzenie domu, z własną pościelą poszukuje posady od 1. 11. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 074

Z kaucją
panienka przystojna i bardzo miła szuka posady do składu, najchętniej na wyjazd. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 101

Posługaczka
poszukuje posługi na cały dzień z praniem zaraz lub 15. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 219

Gospodyni
lat 35, szuka posady na probostwo. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 210

Maszynistka
młoda szuka posady. Oferty do Kurjera Pozn. zdg 55 069

Służąca
do wszystkiego 15. lub 1. szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 146

Gospodyni
poszukuje posady do restauracji lub hotelu. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 55 337

Dziewczyna
bardzo dobrem gotowaniem do wszelkiej pracy szuka posady. — Oferty Kurjer Pozn. zdg 55 334

Posługaczka
uczciwa pracowita szuka posługi. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 55 200

Dziewczyna
z dobrem gotowaniem dobrze polecona szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 288

Bufetowa
ekspedjentka z cukierni, kawiarni, rzutka, zna się na Ekspresie, szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 504-5

Gospodyni
samodzielna poszukuje posady w mieście. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 164

Bieliźniarka
pierwszorzędna pracuje domu, poza domem, szuka posady. — Oferty Kurjer Pozn. zdg 55 244

Panienka
szuka posady jako uczennica, branża obojętna. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 240

Panienka
miła szuka jakiegokolwiek zajęcia, najchętniej do składu. Miejscowość obojętna, kaucja. Oferty Kurjer Pozn. zdg 55 235

Szukam
posady z gotowaniem, kochająca dzieci. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 299

Dziewczyna
młodsza do wszystkiego, bez gotowania, szuka posady. Oferty Kurjer Pozn zdg 55 297

Bardzo
reprezentacyjna osoba z dobrej rodziny, lat 28, znająca się dobrze na gospodarstwie domowem, posiadająca kilkoletnią praktykę samodzielnego prowadzenia domu, poszukuje zaraz posady. — Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdg 55 187

400 zł
gwarancji złożę za posadę lub na rachunek młody pom. gastronomiczny, miejscowość obojętna. — Oferty Kurjer Poznański zdg 55 062/3

Wychowawczyni
do dzieci od lat 3, praktyka, dobre świadectwa, szycie, najchętniej na wieś. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 416

Dziewczyna
poszukuje posady do wszystkiego. Oferty Kurjer Pozn. zdg 55 420

Czeladnik
kowalski poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 391

Sierota
nawskroś uczciwa, szuka posługi od zaraz Oferty Kurjer Poznański zdg 55 350

Przychodnia
uczciwa, czysta poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 444

Uczciwa
szuka posługi 3 razy w tygodniu najchętniej na Łazarzu może być z praniem. Oferty Kurjer Pozn. zdg 55 526

Samotna
inteligentna zajmie się całem gospodarstwem, dziećmi lub chorą bez spania. Oferty Kurjer Pozn. zdg 55 634

Krawcowa
pierwszorzędna, 10 lat praktyki na eleganckie suknie, mundurki oraz dla chłopców także bieliznę, szuka posady poza dom 2,50 dziennie. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 55 635

Posługi
poszukuje praniem, gotowaniem. Oferty Kurjer Pozn. zdg 55 631

Ekspedjentka
rzeźnicka z prowincji szuka posady. — Oferty Kurjer Poznański zdg 55 525

Ekspedjentka
z branży cukierniczej, z dobremi świadectwami, poszukuje posady. Oferty Kurjer Pozn. zdg 55 499

Starszy
pan samotny szuka jakiejkolwiek pracy najchętniej stróża domu — dobre świadectwa. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 55 272

Panienka
przystojna szuka posady do obsługi gości, samotnej osoby, pomocy w składzie. Oferty Kurjer Pozn. zdg 55 541

Uczciwa
posługaczka szuka posługi na cały dzień. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 430

Krawcowa
poszukuje posady 2 zł dziennie z dobrym krojem i szyciem. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 544

Pokojowa
z długoletniemi świadectwami, znająca pranie, prasowanie, usługę, kochająca dzieci, poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 321

Posługi
szukam z gotowaniem lub bez. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 345

Krawcowa
pierwszorzędna szuka posady w dom. 2,50—3,— zł. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 341.

Piekarz-
cukiernik poszukuje posady, możliwie samodzielnie, miejscowość obojętna. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 322.

Panienka
inteligentna, kochająca dzieci z praktyką szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 447

Panienka
inteligentna szuka posady do składu i pomocy w domu lub dzieci. Oferty Kurjer Poznański zdg 54 297

Dziewczyna
z prowincji religijna, uczciwa, czysta, pracowita, gotowanie szuka posady 15 października. Oferty uprasza do Kurjera Poznańskiego zdg 54 459

Dziewczyna
do wszystkiego poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 54 451

Poszukuję
posady jako samodzielna gospodyni - kucharka wykwintne gotowanie. Oferty Kurjer Pozn. zdg 54 450

Posady
woźnego, inkasenta, magazyniera lub jakiejkolwiek innej z kaucją 400 — 500 poszukuje. Oferty Kurjer Pozn. zdg 54 384

500 zł
kaucji złożę obejmując posadę inkasenta, woźnego. Zgłoszenia Kurjer Pozn zdg 53 411

Student
prawa U. P. poszukuje posady celem zabezpieczenia możności studjowania, długoletnia praktyka korepetytora, bardzo dobre świadectwo maturalne. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 53 461

Dziewczyny
inteligentnej dla dzieci z praktyką nie wyżej 27 lat poszukuje od 15. Łukaszewicza 32. zdg 54 854

Dziewczyna
do wszystkiego do 2—3 osób od 15. lub 1. poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 54 850

Urzędnik gospodarczy
lat 32, z 11-letnią praktyką poszukuje posady jako żonaty lub kawaler. Oferty proszę Kurjer Poznański zdg 54 846

Kucharka
restauracyjna Poznaniu lub na wyjazd poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 54 759

Dziewczyna
szuka pracy do wszystkiego. — Oferty Kurjer Pozn. zdg 54 750

Posługi
poszukuje starsza uczciwa. Oferty Kurjer Poznański zdg 53 938

200,—
kaucji lub więcej za jakąkolwiek posadę stałą, ewentualnie portjera lub stróża — Wskaże Kurjer Pozn. zdg 54 749

Dziewczyna
z długoletniemi świadectwami — szuka posady do wszystkiego. — Oferty do Kurjera Poznańskiego zdg 54 746

Marszantka - fryzjerka
z prowincji poszukuje posady. — Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 54 011

Posługaczka
poszukuje posługi, najchętniej Wilda, Dębiec. Oferty Kurjer Poznański zdg 54 283

Uczciwa
wdowa, zna handel poszukuje posady, złoży kaucję lub przyjmie prowadzenie filji na własny rachunek. Oferty Kurjer Poznański zdg 54 264

Dziewczyna
z prowincji poszukuje posady do wszystkiego od zaraz lub 15. — Oferty Kurjer Pozn. zdg 54 268

Sekretarz
adwokacki, długoletnia praktyka, prosi jakąkolwiek pracę. Zna ustawę podatkową. Skromne wymagania. Oferty Kurjer Pozn. zdg 54 447

Pokojowa
z dobremi świadectwami, z prowincji, poszukuje posady. Oferty Kurjer Pozn zdg 54 235

Dziewczyna
uczciwa, gotowaniem poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 54 608

Kupiec - podróżujący
dobrze zaprowadzony od kilku lat w Poznańskiem i Pomorzu, z własnym nowym osobowym samochodem poszukuje posady. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdg 54 616

Służąca
do wszystkiego, długoletnie świadectwa szuka posady od 15. 10. — Oferty Kurjer Pozn. zdg 54 617

Student
praw szuka zajęcia u adwokata lub innego. Oferty Kurjer Poznański zdg 54 619

Panienka
ukończona szkołą handlową i niemieckiem poszukuje posady. — Oferty Kurjer Pozn. zdg 54 632

Kuśnierka
dobra szuka posady. Oferty Kurjer Pozn zdg 54 561

Posługaczka
szuka posady z gotowaniem i praniem. Oferty Kurjer Poznański zdg 54 575

Kelner
młody z kilkuletnią praktyką poszukuje posady w lepszym lokalu (ewentualnie z kaucją). Oferty Kurjer Poznański zdg 54 555

Młoda
inteligentna panienka z ładnym charakterem pisma, pisząca na maszynie, z dobremi świadectwami, szuka jakiejkolwiek posady w mieście lub na wsi Zgłoszenia Kurjer Pozn zdg 54 506

Poszukuję
posady portjera, stróża, woźnicy lub jakiej innej pracy. Władam językiem polskim, francuskim i niemieckim, mogę ewentualnie wnieść kaucję. Oferty Kurjer Poznański zdg 54 063

Szukam
posady woźnego, portjera lub obejmę filję branży obojętnej za kaucją do 1 000 zł. Zgłoszenia pisemne Kurjera Poznańskiego, Gniezno 179. ng 16 369

Kaucja
Rutynowany książkowy, lat 30, władający językiem polskim i niemieckim, znający doskonale podatki i świadczenia socjalne, obecnie na stanowisku kierownika biura w Gdyni, szuka posady. Może złożyć gwarancję bankową, względnie kaucję gotówkową. — Oferty Kurjer Poznański, Gdynia ng 16 377

Mleczarz
lat 18, silny, który ukończył 2 letnią praktykę, szuka posady dla dalszego kształcenia się w zawodzie. — Łaskawe oferty uprasza Owczarzak — Mleczarnia Bielsko, powiat Mogilno. zd 54 569

Syn rolnika
szuka posady urzędnika z powodu stosunków rodzinnych. Oferty Orędownik, Poznań zd 54 497

ISKRA
Baterje Anody
Pg 6 026-56.830

Poszukuję
posady młody, uczciwy w charakterze stróża nocnego, może być i inne zajęcie z kaucją 300 złotych. Zgłoszenia do Agentury Orędownika w Damasławku. n 16 422

500,—
kaucji złoży młody energiczny kupiec za otrzymanie jakiejkolwiekbądź pracy. Oferty podaniem pracy Orędownik zd 55 168

Który
z panów mistrzów czapników przyjmie chłopca do nauki. Zgłoszenia podaniem warunków do Orędownik, Poznań d 4445

Introligator
wysłużył wojskowość szuka posady, miejscowość obojętna. Gołąbek, Poznań, Patrona Jackowskiego 15. zd 55 495

Uczeń
z dobrem wychowaniem, chętny do pracy, szuka nauki rzeźnictwie piekarstwie do kolonjalki lub restauracji. Oferty Orędownik, Poznań zd 55 396

Człowiek
pracowity do wszelkiej pracy w rolnictwie, ogrodnictwie, skromnych wymagań, szuka posady. — Dziura, Kruchowo, p. Trzemeszno (Mogilno). zd 55 180

Panienka
z dobrej rodziny, umiejąca gotować i robótki oraz wszelkie inne prace, najchętniej do dwóch. — Oferty Kurjer Pozn. zdg 55 693

Kuśnierz
zdolny wykonuje wszelkie prace kuśnierskie, poszukuje pracy w dom, poza dom. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 686

Nauczycielka
prywatna, lat 21, matura gimnazjalna, dyplom nauczycielski, 8-letnia praktyka korepetytorska, bardzo dobre świadectwa. Zakres: 7 klas szkoły powszechnej korepetycje I—VIII kl. gimnazjalna, umię pisać na maszynie oraz stenografować. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 55 687

Rutynowana
kuchmistrzyni warszawską kuchnią, zimny bufet szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 789

Uczciwa
posługi z praniem. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 792.

Dobremi
poleceniami służąca szuka posady. Jackowskiego 17 — 11. zdg 55 776

Posługi
na cały dzień szukam. — Oferty Kurjer Pozn zdg 55 758

Uczeń handlowy
żelaźniak, dobre świadectwa, pragnie dokończyć naukę. — Oferty Kurjer Pozn. zdg 55 756

Poszukuję
posady lub posługi z gotowaniem. Oferty Kurjer Pozn. zdg 55 754

Cukiernik
dobry fachowiec, znający dobrze piekarstwo szuka posady. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 54 258

Poszukuje
posady lub zajęcia poza dom samotna, dobrze wykwalifikowana w gotowaniu, prasowaniu i praniu, z długoletniem świadectwem od zaraz. Adres Półwiejska 16, m. 10, II piętro. zdg 54 223

Dziewczyna
uczciwa, skromna, szuka posady do wszystkiego z cośkolwiek gotowaniem od 15. 10. 35. Oferty Kurjer Pozn. zdg 54 299

Pielęgniarka
niemowląt i małych dzieci, obeznana z pokarmem niemowlęcym, poszukuje posady. Oferty Kurjer Pozn. zdg 54 342

Samodzielna
dobrem gotowaniem szuka posady piętnastego do dwóch osób lub samotnej osoby. Oferty Kurjer Pozn. zdg 53 975

Służąca
gotowanie, pranie, prosi posadę. Oferty Kurjer Pozn. zdg 54 823

Poszukuję
do wszystkiego z gotowaniem posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 54 807

Syn
uczciwych rodziców, z prowincji, chce się wyuczyć piekarstwa i cukiernictwa, 15. lub 1. poszukuje posady. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 54 803

Kupiec
kolonjalista, kawaler, 26, zna książkowość, prace biurowe, poszukuje jakiejkolwiek posady. — Oferty Kurjer Pozn. zdg 54 798

Praczka
dobra siła. Plac Działowy 6, — m. 13. zdrź 54 648

Młoda
uczciwa, panna szuka posady pokojowej lub do dzieci od 15. 10. Oferty Kurjer Pozn. zdg 54 641

Posługaczka
młodsza poszukuje posługi rannej lub popołudniowej. Oferty Kurjer Poznański zdg 54 587

Osiemnastoletni
ukończoną szkołą wydziałową szuka posady ucznia biurowego lub bławatnika. Oferty Kurjer Poznański zdg 54 598

Ogrodnik
kawaler, obeznany dokładnie w wszystkich gałęziach swego zawodu poszukuje posady. Walczak Jan, Winna, p. Zaniemyśl, pow. Środa. zdg 54 606

Nauczycielka
młoda poszukuje posady. Oferty Kurjer Pozn zdg 54 504

Gospodyni
szuka posady na probostwie. — Oferty Kurjer Pozn. zdg 54 242

Panienka
znająca robótki, modniarstwo szuka posady do lżejszych prac domowych składu. Oferty Kurjer Poznański zdg 54 245

Posługi
poszukuję na Jeżycach. Oferty Kurjer Poznański zdg 54 247

Portjer
byłej filji Cuk. Fangrat szuka jakiejkolwiek posady. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 54 690

Dziewczyna
skromna szuka posady do wszystkiego od zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdg 54 717

Dziewczyna
samodzielna szuka posady do 2 osób lub samotnej 15. 10. lub 1. 11. Oferty Kurjer Poznański zdg 54 552

Dziewczyna
czysta i sumienna do wszystkiego od 15 lub 1 2—3 osoby poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 54 722

Panienka
poszukuje posady w cukierni, śniadalni, 2 mies. praktyki. — Oferty Kurjer Pozn. zdg 54 777

Dziewczyna
z gotowaniem do wszystkiego poszukuje posady, zajmie się domem. Oferty Kurjer Poznański zdg 54 887

Panna
ukończonym rocznym kursem krawieczczyzny szuka praktyki małem wynagrodzeniem. Oferty Kurjer Poznański zdg 54 884

Dziewczyna
uczciwa, czysta, długoletniemi świadectwami szuka posady gotowaniem do wszystkiego. Oferty Kurjer Poznański zdg 54 856

Szofer - ślusarz
żonaty, 7 lat praktyki poszukuje posady na wóz prywatny z kaucją do 300 zł. Oferty Kurjer Poznański zdg 54 284

Sierota
do wszystkiego poszukuje posady, ostatnie miejsce 8 lat. Oferty proszę do Kurjera Poznańskiego zdg 54 231

Dziewczyna
uczciwa szuka posady do wszystkiego z gotowaniem w lepszym domu od 15. Oferty Kurjer Poznański zdg 54 236

500 zł
kaucji złoże, obejmując posadę inkasenta, woźnego. Oferty Kurjer Poznański zdg 54 240

Szukam
posługi z gotowaniem od 15. — Oferty Kurjer Pozn. zdg 55 415

Dziewczyna
uczciwa do wszystkiego, gotowaniem, szuka posady w lepszym domu od 15. lub 1. Oferty Kurjer Pozn. zdg 55 725

Polecam
gospodynie, bony, pokojowe, kucharki. Lewandowska, Aleje Marcinkowskiego 16. zdg 55 559

Poszukuję
posługi. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 777

Dziewczyna
czysta uczciwa z gotowaniem szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 552

Dziewczyna
uczciwa pracowita szuka posady do wszystkiego z gotowaniem. — Oferty proszę do Kurjera Poznańskiego zdg 55 550

Kucharka
skromna, spokojna szuka posady ewentl. do wszystkiego. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 702.

Dzielna
ekspedjentka szuka posady w jakiejkolwiek branży. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 584

Inteligentna panienka
z ukończoną 3-letnią Szkołą Handlową szuka posady do biura lub do dzieci oraz pomocy w nauce i do lekkich prac domowych od 15. 10. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 766

Inteligentna
lekcje, szycie, wyręczenie, szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 175

Sierota
szuka posady cośkolwiek z gotowaniem do pomocy pani od piętnastego. Oferty Kurjer Pozn. zdg 55 730

Dziewczyna
uczciwa, zaufana z dobrem gotowaniem, dobremi świadectwami szuka posady do 1—2 osób. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 746

Lat 42
inteligentny kupiec zna chemję, przemysł elektrotechnictwo nawskroś uczciwy, dobre referencje posiada 1 000 zł prosi o propozycje lub zajęcie. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 718

Panienka
poszukuje posady w cukierni — śniadalni, 2 miesiące praktyki. Oferty Kurjer Pozn. zdg 55 574

Krawcowa-mistrzyni
była dyrektryza, poszukuje posady w pracowni, domach lub majątkach. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 674.

programy radjowe

WARSZAWA

Niedziela, 13 października.

9.00 aud. poranna; **10.30** tr. nabożeństwa; **12.03** przegląd teatralny; **12.15** poranek muzyczny z Wilna. W przerwie o godz. 13.00 słuchowisko — „Gwałtu co się dziejee"; **14.00** fragment z powieści — „Brama świata"; **14.20** muzyka salonowa; **15.00** godzina rolnika; **16.00** tr. z sierocińca dla dzieci (Wilno); **16.15** „Polska fanfara"; **16.45** „Cała Polska śpiewa"; **17.00** muzyka taneczna; — **17.40** „Migawki regjonalne"; **18.00** recital fortepianowy; **18.30** słuchowisko „Ocalenie"; **19.25** sport; **19.30** melodje z operetki „Rose-Marie"; **19.45** co czytać? **20.00** koncert z udz. H. Karnickiej; — **20.50** dziennik; **21.00** „Wesoła Lwowska Fala"; **21.30** „Na morzu Czarnem — w kajaku", feljeton **21.45** wiadomości sport. ogólnop.; **22.00** tr. muzyki tanecznej z Berlina; **23.05** muzyka taneczna z płyt.

Poniedziałek, 14 października.

6.30 aud. poranna; **12.03** dziennik; **12.15** muzyka rosyjska z płyt; **13.25** chwilka dla kobiet; **15.30** koncert zespołu tangowego z Wilna; **16.00** lekcja j. niemieckiego; **16.15** rec. śpiewaczy; **16.45** skecz; **17.00** „Z obozu wakacyjnego dla dziewcząt"; **17.15** wiersze W. Zechenfera; **17.20** koncert ork. W. Wilkosza; **17.50** pogadanka Br. Winawera; **18.00** suita na dwa fortepiany — Rachmaninowa; **18.30** listy od dzieci; **18.45** muzyka lekka z płyt; **19.25** skrzynka rolnicza; **19.35** sport; **19.50** pog. aktualna; **20.30** „Instrumentalne utwory w śpiewie" — płyty; **20.45** dziennik; **20.55** obrazki z Polski współczesnej; **21.00** „Panna Andzia miała wczoraj wychodne" — lekka audycja muzyczna; **21.30** IV wieczór Kasprowiczowski; **22.00** koncert symfoniczny; **23.05** muzyka taneczna.

POZNAŃ

Niedziela, 13 października.

Poznań — 9.00 z Warszawy; **9.15** muzyka z płyt; **9.40** z Warszawy; **9.50** program; **10.00** z Łodzi. Po nabożeństwie tr. z Warszawy; **11.57** z Warszawy i Krakowa; **12.03** pogadanka dla dzieci p. t. „Przygoda Łopka Roztropka"; **12.15—14.20** z Wilna i W-wy; **14.20** koncert życzeń; **15.00** pogadanka rolnicza p. t. „O chmielu" (wygł. inż. D. Starzeński); **15.10** płyty; **15.15** pogadanka rolnicza p. t. „Apteczka w gospodarstwie domowem"; **15.25** z Warszawy, Torunia i Wilna; **19.00** program; **19.10** wiad. sport. Poznania; **19.15** koncert reklam.; **19.25** pieśni ludowe w wyk. Wandy Krzyżanowskiej-Żakowskiej (sopran) **19.45** z Warszawy; **21.00** ze Lwowa i W-wy; **21.45** wiad. sport. ze wszystkich rozgł. polskich; **21.58—22.00** przerwa; **22.00** z Berlina; **23.05** muzyka taneczna (płyty).

Poniedziałek, 14 października.

Poznań — 6.30 audycja poranna; **7.50** program; **8.00** z Warszawy; **11.57—13.30** z Warszawy i Krakowa; **13.30** muzyka lekka z płyt; **15.15** giełda; **15.25—18.30** z Warszawy. Wilna i Krakowa; **18.30** skrzynka ogólna; **18.40** życie kulturalne Poznania; **18.45** arje operowe z płyt; **19.00** skrzynka rolnicza; **19.10** program; **19.20** płyty; **19.35** sport z Poznania; **19.40** z Warszawy; **20.30** utwory kompozytorów poznańskich w wyk. chóru kościelnego św. Łazarza pod dyr. W. Dorożały; **20.45** z Warszawy; **21.30** wieczór literacki p. t. „Religijność Jana Kasprowicza"; **22.00—23.30** z Warszawy.

PROPONUJEMY LAMPOWICZOM

Zapowiedziany na sobotę koncert Paderewskiego się nie odbędzie.

na niedzielę:

6.00 Hamburg. Koncert portowy; **7.30 Praga.** Koncert z Karlovych Varów; **8.55 Praga.** Kwartet salonowy Muzika; **9.40 Praga.** Muzyka religijna; **11.00 Praga.** Muzyka klasyczna; **11.45 Wiedeń.** Koncert symfoniczny; **12.00 Berlin.** Muzyka w południe; **12.00 Lipsk.** Koncert Lipsk. Ork. Symfonicznej. **12.00 Koenigswusterhausen.** „Ojczyzno jakżeś piękna", koncert; **12.55 Wiedeń.** Muzyka popularna; **15.50 Budapeszt.** Muzyka cygańska; **16.00 Kolonja.** Koncert popołudn.; **17.00 Hamburg.** „Król zakochany" — obrazki operetkowe; **17.00 Wrocław.** Koncert zesp. mandolinistów i gitarzystów; **17.45 Wiedeń.** „Z gór i dolin" — koncert rozrywkowy; **18.00 Paris P. T. T.** Koncert symf.; **18.15 Budapeszt.** Muzyka lekka; **18.25 Lipsk.** Utwory Draesekego w wyk. Drezdeńskiego Kwartetu smyczkowego; **18.30 Kolonja.** Muzyka lekka; **19.00 Berlin.** Soliści; **19.00 Wrocław.** Koncert wiecz.; **19.10 Koszyce.** Koncert ork. wojskowej; **19.30 Leningrad.** Koncert symf.; **19.30 Koenigswusterhausen.** Recital fortep. Alfreda Hoehna; **19.40 Budapeszt.** „Hrabia Luksemburg" — operetka Lehara; **19.50 Brno.** Muzyka lekka; **20.00 Sztutgart.** „Prosimy posłuchajcie" — wesoła godzinka; **20.00 Stockholm.** „Zemsta nietoperza" — operetka J. Straussa (tr. z Opery Król.); **20.05 Frankfurt.** Koncert niedzielny z udz. pianisty Claudio Arrau; **20.15 Bukareszt.** Koncert chóru; **20.30 Anglja (Nat. Progr.)** Recital skrz.; **20.35 Bukareszt.** Koncert radjoorkiestry; **20.50 Medjolan.** „Nabuchodonozer" — opera Verdiego; **20.50 Rzym.** Koncert symf.; **21.00 Monachjum.** Koncert kompoz. N. Rezniczka; **21.00 Bruksela flam.** „Złoto Renu" — opera Wagnera; **21.30 Paris P. T. T.** „Król Dagobert" — opera Rousseau'a; **21.50 Kopenhaga.** Muzyka czeska i rosyjska; **22.00 Anglja (Nat. Progr.).** Muzyka lekka; **22.00 Poste Parsien.** Orkiestra tangowa; **22.15 Bruksela franc.** Koncert ork. symfonicznej; **22.20 Wiedeń.** Pieśni i ballady; **22.30 Monachjum.** Muzyka lekka i taneczna; **22.30 Budapeszt.** Muzyka cygańska. **22.30 Koenigswusterhausen.** „Nocna muzyczka"; **22.50 Kopenhaga.** Muzyka tan.; **23.15 Wiedeń.** Muzyka taneczna; **23.20 Budapeszt.** Muzyka jazzowa; **23.45 Paris P. T. T.** Muzyka tan.; **23.50 Radio-Paris.** Muzyka tan.; **24.00 Berlin.** Wesołe melodje o północy; **24.00 Sztutgart.** Koncert orkiestry.

na poniedziałek:

17.00 Sztutgart. Koncert popołudniowy. **17.40 Praga.** Romanse cygańskie. **17.40 Koenigswusterhausen.** Recital wiolonczelowy L. Hoelschera.

18.20 Moskwa (Kom). „Ruslan i Ludmiła" — opera Dargomżyskiego (montaż). **18.30 Moskwa (WCSPS).** Koncert orkiestrowy. **18.40 Budapeszt.** Koncert ork. wojsk.

19.15 Ryga. Muzyka operetkowa. **19.30 Lipsk.** Melodje z nowych operetek. **19.40 Oslo.** Recital fort.

20.00 Wiedeń. Wesoła audycja styryjska. **20.00 Bukareszt.** Muzyka kamer. **20.10 Berlin.** Wesoły radjokabaret. **20.10 Lipsk.** Koncert orkiestrowy. **20.10 Wrocław.** „Der blaue Montag" — wesoła aud. muzyczna. **20.10 Kolonja.** Koncert popularny. **20.30 Stockholm.** Koncert radjoork. z udz. pianistki Fr. Ellegaard. **20.30 Kopenhaga.** Koncert muzyki francuskiej; **20.50 Rzym.** „Ewa" — operetka Lehara.

21.00 Wiedeń. Godzina R. Wagnera. **21.00 Bukareszt.** Muzyka wiedeńska; **21.10 Brno.** Uroczysty koncert Filharm. **21.30 Frankfurt.** Sonaty Beethovena. **21.40 Budapeszt.** Koncert kwartetu. **21.50 Anglja (Reg. Progr.).** Koncert radjoork.

22.00 Strasburg. Koncert symf. **22.00 Stockholm.** Koncert solistów. **22.00 Wiedeń.** Muzyka popularna. **22.20 Kolonja.** Utwory Schuberta. **22.30 Wrocław.** Koncert nocny. **22.30 Koenigswusterhausen.** „Nocna muzyczka". **22.40 Berlin.** Kantata jesienna Hoeffera.

23.00 Budapeszt. Muzyka cygańska. **23.00 Monachjum.** Muzyka lekka. **23.05 Kopenhaga.** Muzyka taneczna. **23.05 Luksemburg.** Muzyka włoska. **23.40 Anglja. (Reg. Progr.).** Muzyka taneczna. **23.45 Wiedeń.** Muzyka taneczna. **23.50 Radio Paris.** Koncert dawnej muzyki.

24.00 Frankfurt. „Flet czarodziejski" — **opera Mozarta** (na stillu).

W niedzielę
Obiad zł 1,20
I.
1. Rosół z kluseczk.
2. Zupa rakowa
II.
3. Lin sos koperk.
4. Kalafior z masł.
5. Sztuka mięsa sos chrzan.
III.
6. Gicz modra kap.
7. Roastbef garnir.
8. Kotlet a la Sacher
9. Ozór pekl. z jarzynką
IV.
Jabłecznik - Kompot
Kawa - Herbata
Piwko Okocim
„FENIKS"
Fredry 12.

ng 15 726

Panienka
z dobrej rodziny, umiejąca gotować i robótki oraz wszelkie inne prace, najchętniej do dwóch. — Oferty Kurjer Pozn. zdg 55 693

Kuśnierz
zdolny wykonuje wszelkie prace kuśnierskie, poszukuje pracy w dom, poza dom. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 686

Nauczycielka
prywatna, lat 21, matura gimnazjalna, dyplom nauczycielski, 8-letnia praktyka korepetytorska, bardzo dobre świadectwa. Zakres: 7 klas szkoły powszechnej korepetycje I—VIII kl. gimnazjalna, umię pisać na maszynie oraz stenografować. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 55 687

Rutynowana
kuchmistrzyni warszawską kuchnią, zimny bufet szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 789

Krasiński Z.
dzieła 4 tomy w oprawie, 1176 stron, w opr. J. Kallenbacha tylko 6,50 zł. dg 4440
WŁ. WILAK,
Podgórna 10 i M. Focha 50.

TEATRY

TEATR POLSKI: Sobota, 12. 10. „Dzień bez kłamstwa", premjera, gościnny występ Marjusza Maszyńskiego.
Niedziela, 13. 10. o godz. 4: „Intryga i miłość".
Niedziela, 13. 10. o godz. 8: „Dzień bez kłamstwa", gościnny występ Marjusza Maszyńskiego.

TEATR WIELKI (Opera): Sobota, 12. 10. „Straszny Dwór" Moniuszki.
Niedziela, 13. 10. „Hrabia Luxemburg".
Poniedziałek, 14. 10. Teatr nieczynny.
Wtorek, 15. 10. „Hrabia Luxemburg".

TEATR NOWY: Sobota, 12. 10. „Trafika pani generałowej".

KINA

Poznań, sobota, 12. 10.
APOLLO: „Folies Bergere"
CORSO: „Ostatnia Eskapada".
GONG: „Prokurator Alicja Horn".
GWIAZDA: Kochałam Go.
METROPOLIS: „Dwie Joasie".
OŚWIATOWE T. C. L.: — „Miljon na ulicy".
RENAISSANCE: „Na dnie oceanu" i „Zamarłe Echo"
SŁOŃCE: Szkarłatny Kwiat
SFINKS: „Pani i szofer".
ŚWIT: „Tyrgrys morderca"
TĘCZA-Łazarz: „Malowana zasłona".
TĘCZA-Wilda: „Pieśń Kozaka".
WILSONA: „Sztandar Wolności".

Uczciwa
posługi z praniem. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 792.

Dobremi
poleceniami służąca szuka posady. Jackowskiego 17 — 11. zdg 55 776

Posługi
na cały dzień szukam. — Oferty Kurjer Pozn zdg 55 758

Uczeń handlowy
żelaźniak, dobre świadectwa, pragnie dokończyć naukę. — Oferty Kurjer Pozn. zdg 55 756

Poszukuję
posady lub posługi z gotowaniem. Oferty Kurjer Pozn. zdg 55 754

Dziewczynka
do lekkiej pracy. Wały Jana III 11, m. 4, od 5—6. zdg 53 815

Podróżującego
do lat 25 poszukuje się dla poważnego przedsiębiorstwa. Wymagane dostateczne wykształcenie ogólne i kupieckie. W rachubę wchodzą tylko byli wojskowi kat. A. Zgłoszenia z dołączeniem fotografji do Kurjera Poznańskiego zdg 53 940.

Potrzebny
zaraz służący samotny, uczciwy, dobrze obeznany z usługą, spokojny, trzeźwy, mogący się wykazać dobremi zaświadczeniami i rekomendacjami. — Zgłoszenia Maj. Starkówiec, p. Kobylin. zdg 54 514

KOŁO PAŃ PRACY CHARYTATYWNEJ
urządza **w niedzielę, dnia 13 października o godz. 17 w salach Klubu Polsko-Jugosłowiańskiego 3**
Herbatkę Towarzyską
połączoną z koncertem i miłemi niespodziankami.
Wstęp 1 złoty.
Dochód przeznaczony na ubogich i bezrobotnych.
Sympatyków serdecznie zaprasza
zg 387 **KOMITET.**

27. WOLNE MIEJSCA

Posadę dostaniesz
posiadając praktyczną znajomość języków. Metodą „Argus", nauczysz się angielskiego, francuskiego, niemieckiego, włoskiego, bez pomocy nauczyciela, w ciągu kilku miesięcy. Prospekty wysyła księgarnia Stanisława Goldmana, Kraków, Szewska 17. Pg 5952-70,107

Akwizytorów doświadczonych
poszukuje się na poszczególne powiaty Wielkopolski do sprzedaży bezkonkurencyjnych krajowych kas rejestracyjnych. Oferty „Par" pod 56.291. Pg 5997-56,290

Poważna firma wydawnicza poszukuje
akwizytorów
na teren powiatów do kolportażu bezkonkurencyjnych wydawnictw wśród sfer inteligencji. Stałe źródło zarobkowania. Wysokie wynagrodzenie. Zgłoszenia piśmienne Kurjer Pozn. ng 16 374

Dzielna
starsza ekspedjentka z dobremi świadectwami potrzebna do składu kolonjalnego. Józef Królikiewicz, Buk. zdg 54 541

Uczciwa bufetowa
potrzebna zaraz na prowincję. — Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 54 654

Panienka
do biura do wypłat potrzebna — kaucja pożądana. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 715

Dziewczynę
bezdomną lat 16—20, którą można uważać za swoją przy 2 chłopcach na wsi przyjmę. Zgłoszenia Wielka 16, poniedziałek od 11—1 zdg 55 761

Służąca
gotowaniem, dobrem poleceniem, zgłoszenia 5—7. Ratajczaka 28—7 zdg 55 764

Radjotechnicy
samodzielni mogą się zgłosić „Radjoświat", Ratajczaka 10. zdg 55 757

Przyjmę
kursistkę na trzymiesięczny kurs ondulacji, gwarancja dobrego wyuczenia. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 752

Wybijaczka
biegła w figurkach czekoladowych potrzebna. Śledziński, Wroniecka 17. zdg 55 735

Posługaczka
gotowaniem potrzebna. Szamarzewskiego 27/20. zdg 55 659

Potrzebna
dochodząca praniem dwurazowo dziennie. Niedziela 5—7. Grudzieniec 32, II p. Sołacz. zdg 55 599

Garderoba
sprzedażą wyrobów tytoniowych zaraz do wynajęcia, objęcie 300 zł. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 600

Służąca
do wszystkiego od 15 od 3—7. Św. Wojciech 22/24 — 7. zdg 55 644

Posługaczka
od zaraz. Półwiejska 18 — 3. zdg 55 739

Gorzelnik - kasjer
potrzebny od 1. 11. 1935. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod zdg 55 186

1 500—2 000
wspólnika — kierownika do filjalnego składu węglowego poszukuję Oferty Kurjer Poznański zdg 54 600

Redaktora
do poważnego pisma. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 112

Do Warszawy
służąca do wszystkiego, uczciwość, porządek, — świadectwa. Zgłoszenia Kręta 6, m. 7, 2 — 4. zdg 55 046

Służący
do majątku potrzebny. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 53 795

Chłopiec
do posyłek zaraz. Plac Wolności 9 — 14. ng 4443

Dziewczyna
potrzebna. Zgłoszenia 4—5 Stary Rynek 44, m. 11. zdg 54 913

Instruktorkę
lub dzielną gospodynię przyjmę na miesiąc celem wyuczenia się gotowania. Oferty z podaniem warunków do Kurjera Poznańskiego zdg 53 877

Starsza
dziewczyna do wszystkiego, umiejąca dobrze gotować, czysta i zwinna, katoliczka, za dobrem wynagrodzeniem do małego miasteczka na Górnym Śląsku może się zgłosić. Zgłoszenia z życiorysem, odpisami świadectw do Kurjera Poznańskiego pod zdg 55 189

Bufetowa
kaucja 150 złotych. Zgłoszenia — Wolnica 3, restauracja. zdg 55 144

Dzielna
ekspedjentka z branży rzeźnickiej potrzebna zaraz. — Adres wskaże Kurjer Pozn. zdg 54 148

Ekspedjentka
do cukierni, branży, zaraz. Język niemiecki — kaucja. Oferty Kurjer Pozn. zdg 55 153

Kasjerka
rutynowana potrzebna zaraz. — Podać pensję, odpisy świadectw. Oferty Kurjer Pozn. zdg 55 166

Wspólnik
(spólniczkę) osobę samotną 3—5 tys. zł do rzeźnictwa, utrzymanie mieszkanie, pewność, gwarancja ewentualnie cichy wspólnik. — Oferty Kurjer Pozn. zdg 55 275

Posługaczka
dobrze polecona, usługą i trochę z gotowaniem potrzebna zaraz. — Chełmońskiego 5, I, lewo, od 12 do 2. zdg 55 199

Handlowiec
do samodzielnego prowadzenia filji młyna. Pomorze. Kaucja 2 000,— potrzebny. Zgłoszenia ekspedycja Kurjera Poznańskiego dg 4 452

Dziewczyna
potrzebna do lat 20, która może zastąpić gospodynię gospodarstwie rolnem u samotnej osoby. Wielka 16, kawiarnia, poniedziałek od 1—3. zdg 55 760

Młynarz
młyn 10 tonn. Pomorze. Kaucja 2 000 potrzebny. Zgłoszenia ekspedycja Kurjera Poznańskiego dg 4 451

Uczeń
fryzjerski potrzebny. Gen Prądzyńskiego 48. zdg 55 460

MEBLE
SOLIDNE WYKONANIE
NAJNIŻSZE CENY
PIĘKNE WZORY
W. NOWAKOWSKI i SYNOWIE
FABRYKA: G. Wilda 134 WYSTAWA: ul. Kantaka 1
UWAGA: Na wystawie „WNĘTRZE DOMU" (Pałac Targowy teren Pewuki) **wystawiamy dalsze nowe modele** po bezkonkurencyjnych niskich cenach i zapraszamy do zwiedzenia stoiska do dnia 13. b. m. włącznie.
ng 16 169

2 ekspedjentki
tylko dzielne potrzebne od zaraz. Owocarnia Polska, ul. 27 Grudnia 15. zdg 55 005

Dziewczyna
wiejska młoda. Wielkie Garbary 3 — 7. zdg 54 998

Technik
dentystyczny potrzebny tylko pierwsza siła znajomością operatywy. Zgłoszenia podaniem życiorysu, referencyj i pretensyj przy wolnym utrzymaniu do Kurjera Poznańskiego zdg 54 994

Emerytowany urzędnik państwowy
z szerokiemi znajomościami wśród urzędników otrzyma zaraz dobrze płatną posadę. Oferty Kurjer Poznański zdg 54 986

Młoda
inteligentna Niemka ze znajomością polskiego potrzebna na przychodnią 7 letniej dziewczynki. — Zgłoszenia 4—5 ze świadectwami Starościńska 11 — 4. zdg 54 980

Podróżujących
zaprowadzonych w składach piśmiennych zaraz. Wiadomość plac Świętokrzyski 4, księgarnia 17—19. zdg 55 096

Panienki
do kiosku gwarancją poszukuję. Oferty Kurjer Pozn. zdg 55 103

Ekspedjentka
branży obuwniczej potrzebna. — Stary Rynek 18/19. zdg 55 223

Ekspedjent
dekorator tylko branży artykułów męskich. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdg 55 528

Poszukuję urzędnika gospodarczego
na większy majątek pod ogólną dyspozycje. Zgłoszenia tylko piśmienne odpisami pierwszorzędnych świadectw życiorysem do Kurjera Poznańskiego dg 4 456

Pokojówka
zdrowa i silna potrzebna. Długa 3, mieszkanie 9. dg 4 459

Uczenica
do szycia potrzebna. Św. Marcin 48, m. 15. zdg 55 638

Dziewczyna
uczciwa. Grobla 29 a m. 8. zdg 55 356

Praktykantka
inteligentna, przystojna, potrzebna. „Porcelana", Marszałka Focha 43. zdg 55 485

Wspólniczki
do współpracy poszukuję. Półwiejska 24. Delikatesy. zdg 55 488

Marszantka
zdolna na stałą posadę. Zgłoszenia mieszkanie prywatne Ratajczaka 17, m. 5. zdg 55 477

Ekonomista
lub prawnik, chętny do napisania referatu z zakresu skarbowości (monopol solny) potrzebny zaraz. Oferty z podaniem warunków Kurjer Poznański zdg 55 203

KOLA ERBE
przy zmęczeniu fizycznem i umysłowem
zg 14 052-3

Dziewczyny
inteligentnej dla dzieci z praktyką nie wyżej 27 lat poszukuje od 15. Łukaszewicza 32. zdg 54 854

Ucznia
ukończoną szkołą handlową do składu żelaza, sprzętów kuch. poszukuję. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 354.

Inteligentnej
panienki znajomością niemieckiego do chłopca, godziny popołudniowe poszukuję. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 344.

Uczeń
fryzjerski z nieukończoną praktyką lub wolontarjusz zaraz lub później. Zgłoszenia, krótki życiorys, Kurjer Poznański zdg 55 432

Dziewczynę
do wszystkiego, polecona 15 zł miesięcznie. Zgłoszenia niedzielę popołudniu. Łąkowa 18, m. 5. zdg 55 616

Posługaczka
Kochanowskiego 17 — 9. zdg 55 613

Bufetowa
zaraz potrzebna. Londyńska, ul. Masztalarska. zdg 55 605

Dziewczyna
do wszystkiego, gotowaniem, uczciwa, potrzebna. Zgłoszenia — niedziela 1 — 3, Mostowa 4 a — m. 5. zdg 55 727

Pokojowa
praniem, prasowaniem, obsługa potrzebna do majątku. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 55 576

Kucharka
gospodyni potrzebna do dworu. Odpisy świadectw, pretensje majętność Sławno, powiat Gniezno. zdg 55 575

Panna
z lepszem wykształceniem szkolnem, dobrej prezencji, z ładnym charakterem pisma, dobra maszynistka ze znajomością języka niemieckiego, grająca ile możności biegle na fortepianie, potrzebna zaraz. Leitgeber, Księgarnia, Aleje Marcinkowskiego 18. zdg 55 645

Architekt wnętrz
młodsza siła, najchętniej wyuczony stolarz, zdolny rysownik, zarówno biegły w szkicowaniu, perspektywie, akwareli jak i w rysunku detalicznym poszukiwany do natychmiastowego objęcia posady. Oferty własnoręcznie pisane z podaniem życiorysu, odpisem świadecw z załączeniem fotografji kierować do Biura Ogłoszeń „Par", Katowice, ul. Pierackiego pod „Fabryka Mebli". Pg 6034-71,64

Dam
stałą posadę biurową za wynagrodzeniem, pożądane lepsze wykształcenie. Znaczek odpowiedź dołączyć. Oferty „1 200" Kurjer Poznański zdg 55 173

Przychodnia
gotowaniem zaraz. Śniadeckich 6a m. 7. zdg 55 783

Dziewczyna
do wszystkiego i do pomocy w interesie. Cukiernia, św. Marcin 31. zdg 55 784

Fryzjerka
wodna i żelazkowa ondulacja, dobra siła, stała pensja, procent. Oferty Kurjer Poznański zdg 55 742

Fryzjer
męski i damsko-męski potrzebny. C. Poprawski, Plac Sapieżyński nr. 5. zdg 55 2..

Kuśnierki
siły tylko pierwszorzędne, mogą się zgłosić Jagsz, Magazyn Futer, Poznań, Aleje Marcinkowskiego 21. zdg 55 5..

28. ROZRYWKA

Pani i szofer
Szampańska miłosna komedja
już tylko do niedzieli
Kinoteatr „Sfinks". zdg 54 8..

Kino „Tęcza" - Wilda
Pieśń Kozaka. zdg 55 33.

Miłość w dżungli i w filmie
„Tygrys morderca"
Kino „Świt",
św. Marcin 65.
ng 15 813/5

Od jutra
„ABC Miłości" z Dymszą i Brodzowski w nowym repertuarze. — Kino „Gong". zdg 55 34.

Londyńska
Masztalarska, poleca swym bywalcom sympatyczny wieczór. — Koncert artystyczny. zdg 55 60.

Pięciolampowy

3 pentody nowoczesny odbiornik ultra selektywny, o niezrównanym zasięgu i zdumiewającej naturalności tonu!
Rewelacyjnie niska cena!
Demonstracja bez obowiązku kupna.
„RADJOFON" Sp. z o.o.
ŚW. MARCIN 57. TEL. 3202
dg 4 461

STYX
MYDŁO DLA PSÓW
ZABIJA PCHŁY POD GWARANCJĄ.
DEZYNFEKUJE i OCZYSZCZA
JEST NIE TRUJĄCE
I BEZ ZAPACHU.
Żądać w aptekach i drogerjach
Fabryka UNIVERSUM, Poznań.
ng 14 874

BLUSKI (Pulowery) **KAMIZELKI** wełniane
najkorzystniej z firmy
Aleje Marcinkowskiego nr. 13 **„PANI"**
dg 3 719

Humor zagraniczny

— Przy obecnej konjunkturze pan prosi o podwyżkę gaży? Czy pan mnie bierzę za idjotę?
— Nie! Ale mogę się mylić!
(Moustique — Charleroi). S. F.

Co futro — to **Edmund Rychter** — co palto — to **Edmund Rychter** — co ubranie — to **Edmund Rychter** Poznań, Ostrów Wielkop.

Przedpłata na miesiąc październik 1935 r. za oba wydania razem w Poznaniu w ekspedycji zł 3,20, w agencjach w mieście zł 3,50, z odnoszeniem do domu w Poznaniu zł 3,70, z odnoszeniem przez pocztę poza Poznaniem miesięcznie zł 4,14, kwartalnie zł 12,40 pod opaską miesięcznie w Polsce zł 7,50, w innych krajach zł 9,50. W razie wypadków, spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w zakładzie, strajków i t. p. wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie pisma, a abonenci nie mają prawa domagania się niedostarczonych numerów lub odszkodowania.

Ogłoszenia na stronie 6-łamowej 25 gr., na stronie 4-łamowej przy końcu tekstu redakcyjnego 60 gr. na stronie czwartej (lub piątej) 100 gr. na stronie drugiej (lub trzeciej) 120 gr. przed wiadomościami potocznemi 200 gr od 1-łamowego milimetra. Ogłoszenia skomplikowane oraz z zastrzeżeniem miejsca 20% nadwyżki. Ogłoszenia do wydania porannego przyjmujemy do godz. 18.30. w nagłych wypadkach do godz. 22 u stróża. do wydania głównego (wieczornego) „drobne" do g. 11 10. w dni przedświąteczne do godz. 11,00, większe dłużej według możności. Drobne ogłoszenia najwyżej 100 słów w tem 5 nagłówk.): słowo nagłówk. (tłuste) 25 gr, każde dalsze słowo 15 gr. Za różnice między zestawem a wysokością ogłoszenia, powstałe wskutek matryc.. wydawnictwo nie odpowiada.

W wydaniach wielkoświątecznych i uroczystościowych poprzedza normalną codzienną część numeru z reklamami i ogłoszeniami materjał poświęcony danej uroczystości.
Telefony do Redakcji i Administracji: 44-61, 14-76, 33-07, 35-24, 35-25, 40-72, w niedzielę, święta i nocą tylko 14-76, 35-24 i 40-72. P. K. O. Poznań nr. 200 149